

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
41/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 99/2008. (II. 29.) OVB határozatának megsemmisítéséről és az Országos Választási Bizottság új eljárásra utasításáról.....	389
42/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 68/2009. (II. 27.) OVB határozatának megsemmisítéséről és az Országos Választási Bizottság új eljárásra utasításáról.....	391
43/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 325/2009. (VII. 22.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	393
44/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 405/2009. (X. 8.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	394
45/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 401/2009. (X. 8.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	396
46/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 422/2009. (X. 29.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	398
47/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 446/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	399
48/2010. (IV. 22.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 443/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	400
51/2010. (IV. 28.) AB határozat	A Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a, továbbá a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nem peres eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény 15. §-a alkotmányellenességéről.....	401
52/2010. (IV. 29.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 9/2009. (I. 9.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	415
53/2010. (IV. 29.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 322/2007. (IX. 12.) OVB határozatának megsemmisítéséről és az Országos Választási Bizottság új eljárásra utasításáról.....	416
54/2010. (IV. 29.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 320/2007. (IX. 12.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	417

39/2010. (IV. 15.) AB határozat	A piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK 8.) IHM tájékoztató 1. pontjának második mondata alkotmányellenességéről.....	419
40/2010. (IV. 15.) AB határozat	A fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet 4. § (2) bekezdés <i>l</i>) pontja „és egyéb rendezvényhez kapcsolódó építmények, berendezések és ezzel összefüggő elkerített területek” szövegrésze, továbbá az „illetve bármely közúti jármű [1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 1. számú függelék II. fejezete], jármű külön jogszabály alapján parkoláshoz nem minősülő egyéb célú elhelyezéséhez,” szövegrésze alkotmányellenességéről.....	422
49/2010. (IV. 22.) AB határozat	A veszélyes és veszélyesnek minősített eb tartásáról és a tartás engedélyezésének szabályairól szóló 35/1997. (II. 26.) Korm. rendelet alkotmányellenességéről.....	426
50/2010. (IV. 22.) AB határozat	A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés második mondata alkotmányellenességéről.....	428
484/B/2003. AB határozat	A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 193/P. § (1) bekezdése „115–116. §-ai” szövegrészből a 115. §-ra vonatkozó rendelkezés alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	431
263/B/2004. AB határozat	A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 10. § (6) bekezdése és 42. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról a 10. § (1) bekezdésével, 13. § (1) bekezdésével, 14. § (1) bekezdésével, illetve 42. § (1) bekezdésével kapcsolatban.....	435
1187/D/2004. AB határozat	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. §-a 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt (1) bekezdése „A jogerős ítélet vagy” szövegrésze alkotmányjogi panasz alapján történő vizsgálatáról.	442
475/B/2005. AB határozat	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 332. § (1) bekezdése <i>d</i>) pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	446
677/B/2005. AB határozat	A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 3. § (1) bekezdése második mondata [„A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (az intézőbizottság elnökét) illeti meg.”], a 10. § (1) bekezdésének „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, a 14. § (2)–(4) bekezdése, a 15. § „a 14. §-ban meghatározottak szerint” szövegrésze, a 21. § (1) és (3) bekezdései, a 34. § (1) bekezdése, a 35. § (2) bekezdése, a 39. § (3)–(4) bekezdései, a 40. §-a és a 42. §-nak a „meghozatalától” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	448
988/B/2006. AB határozat	Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrésze, továbbá 48. § (1) bekezdése „akinek jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be,” szövegrésze, valamint 48. § (2) bekezdése „jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	455
134/B/2007. AB határozat	A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 7. §-a „ideértve azt is” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatáról.	458
466/B/2007. AB határozat	A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 13. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	459
1012/B/2007. AB határozat	A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 26. § (2) bekezdés <i>b</i>) pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	465

420/B/2008. AB határozat	A jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLI. törvény alkotmányellenességének vizsgálatáról	466
300/B/2004. AB határozat	Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 3/2006. (II. 17.) rendelete 38. § (6) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	469
792/E/2004. AB határozat	Annak vizsgálatáról, hogy a Kormány az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 247. § (1) bekezdés <i>f</i>) pontjával kapcsolatban a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta	471
721/B/2007. AB határozat	Az egyes ingatlanok műemlékké, valamint műemléki jelentőségű területté nyilvánításáról szóló 9/2006. (IX. 25.) OKM rendelet 2. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról	473
326/B/2008. AB határozat	Kisbárapáti Községi Önkormányzat Képviselő-testületének az állattartásról szóló 5/2007. (IV. 19.) számú rendelet 5. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	474
583/B/2008. AB határozat	A megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsoltan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 7. § (4) és (7) bekezdései, valamint az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átviteli rendszerirányító által történő szétosztásáról és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módjáról szóló 109/2007. (XII. 23.) GKM rendelet 2. § (1)–(3) bekezdései alkotmányellenességének vizsgálatáról	476
1081/B/2008. AB határozat	A 2010. évi országos népszavazások költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 36/2009. (XII. 30.) ÖM rendelet 1. számú melléklet 2.02. alpontja alkotmányellenességének vizsgálatáról, illetve ezzel összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról	480
1355/B/2008. AB határozat	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének az üzletek éjszakai nyitva tartásával és a lakosság nyugalmanak biztosításával kapcsolatos egyes helyi szabályokról szóló 37/2009. (XI. 30.) rendelete 4. § és 5. §-a, 5. § (3) bekezdés <i>d</i>) pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról..	483
1373/B/2008. AB határozat	A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról .	488
710/E/2009. AB határozat	Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról a Budapest főváros közigazgatási területén a teherforgalom közlekedésének szabályozásáról szóló 80/2008. (XII. 30.) Főv. Kgy. rendelettel összefüggésben.	491
841/B/2009. AB határozat	Budapest Településszerkezeti Terve, a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat (BVKSZ), valamint a Fővárosi Szabályozási Keretterv (FSZKT), illetve a Kerületi Szabályozási Tervek (KSZT), Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatok (KVSZ) összhangjához szükséges követelményekről szóló 48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet 7. § (1)–(3) bekezdései alkotmányellenességének vizsgálatáról	492
14/B/2003. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	499
476/B/2003. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	502
776/B/2003. AB végzés	Az alkotmánybírói eljárás megszüntetéséről	504
599/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	506
752/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	510
762/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	513

779/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	515
1172/B/2004. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	518
106/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	519
734/B/2005. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	520
88/B/2007. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	521
119/E/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	522
454/D/2007. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	523
1164/B/2007. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	524
1205/B/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	525
992/D/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	526
1099/B/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	529
1266/D/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	530
1375/B/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	531
54/D/2009. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	532
365/B/2009. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	534
286/B/2010. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	535
1186/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	536
907/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	538
986/H/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	539
377/B/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről és az indítvány visszautasításáról	540
498/B/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	541
1188/H/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	542
611/H/2008. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	542
612/H/2008. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	543
348/B/2009. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	545

KÖZLÖNY

§

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

41/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 99/2008. (II. 29.) OVB határozatát megsemmisíti és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján négy kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 99/2008. (II. 29.) OVB határozata ellen, amelyben az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kéri.

Az Alkotmánybíróság a kifogásokat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

A 99/2008. (II. 29.) OVB határozat a Magyar Közlöny 2008. évi 36. számában 2008. március 4-én jelent meg. A kifogásokat 2008. március 3-án, 7-én, 16-án és 19-én – a Ve. 130. § (1) bekezdésében előírt határidőn belül és módon – terjesztették elő.

Az OVB vitatott határozatában hitelesítette annak az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívnek a mintapéldányát, amelyen a következő kérdés szerepel:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon a jelenlegi egybiztosítós szolidaritás elvű kötelező egészségbiztosítási rendszerben nyereségérdekelt magánbefektetők tulajdoni részt ne szerezhessenek?”

Az indítványozók álláspontja szerint az OVB-nek meg kellett volna tagadnia a kérdés hitelesítését. Három indít-

ványozó álláspontja szerint a kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében szabályozott egyértelműség követelményének. Az indítványozók szerint nem értelmezhető a kérdés „a jelenlegi egybiztosítós szolidaritás elvű kötelező egészségbiztosítási rendszer” szövegrésze. Az egyik kifogásban az indítványozó rámutat arra, hogy az egészségbiztosítási rendszer fogalma a hatályos jog alapján nem határozható meg, nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely kijelölné az e fogalom alá tartozó jogalanyok körét. A kötelező egészségbiztosítással összefüggő törvényi szabályokat jelenleg a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény állapítja meg, amelynek hatálya az 1. § (1) bekezdés c) pontja alapján kiterjed az egészségbiztosítási ellátások teljesítésében szerződés alapján részt vevő szolgáltatókra, így a háziorvosi ellátást, a járóbeteg- és fekvőbeteg-szakellátást nyújtó szolgáltatókra, de a gyógyszertárakra is.

Eredményes népszavazás esetén az Országgyűlés nem tudja eldönteni, hogy mely jogalanyok esetében (csak az ellátásszervezés körében, vagy az ellátások nyújtása körében is) kell érvényesíteni a magánbefektetők tulajdonszerzésének korlátozását. Az indítványozó szerint ennek különös hangsúlyt ad az, hogy a közelmúltban már volt népszavazás az egészségügyi közszolgáltató intézmények állami, önkormányzati tulajdonban maradásáról.

Egy másik indítványozó szerint az OVB-nek meg kellett volna tagadnia a kérdés hitelesítését azért is, mert a hitelesítés időpontjában már kihirdetett jogszabály volt és részben hatályba is lépett az egészségbiztosítási pénztárról szóló 2008. évi I. törvény, amelynek tükrében nem volt értelmezhető, hogy mire vonatkozik a „jelenlegi (...) egészségbiztosítási rendszer” szövegrész.

Az egyik kifogás benyújtója szerint az OVB-nek az Nsztv. 12. §-a alapján kellett volna megtagadnia a kérdés hitelesítését. Az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának benyújtói 2007. márciusában hitelesítési eljárást kezdeményeztek a következő kérdésben: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarországon ne vezessék be a mindenki által kötelezően választandó üzleti alapon működő több biztosítós egészségbiztosítást?” Az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és a kérdést az OVB 114/2007. (IV. 18.) OVB határozatával hitelesítette, az OVB határozatát az Alkotmánybíróság 105/2007. (XII. 13.) AB határozatával helybenhagyta. Ennek megfelelően sor került az aláírásgyűjtő ív hitelesítési záradékkal való ellátására és december 13-án megkezdődött az aláírásgyűjtésre biztosított négy hónapos időszak. A kifogásban kifejtett álláspont szerint a jelen eljárás tárgyát képező kérdés tartalmát tekintve azonos a már hitele-

sített kérdéssel, mivel mindkettő az egészségbiztosítási rendszer üzleti alapon történő átszervezésének megakadályozására irányul. Az Nsztv. 12. § szerint, ha az OVB az aláírásgyűjtő ívet, illetőleg a kérdést hitelesítette, ugyanazon tartalmú kérdésben nem nyújtható be aláírásgyűjtő ívek újabb mintapéldánya a népszavazás megtartásáig, a kezdeményezés elutasításáig, illetőleg az aláírásgyűjtő ívek benyújtására rendelkezésre álló határidő eredménytelen elteltéig.

Az egyik kifogás benyújtója szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését azért is meg kellett volna tagadnia, mert a hitelesítés időpontjában nem volt hatályban jogszabályon alapuló aláírásgyűjtő ív, amelyen a kezdeményezést elő lehetett volna terjeszteni. Ezen indítványozó álláspontja szerint az OVB határozat sérti a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 29/B. § (2) bekezdésének e) pontját is, mert nem jelöli meg azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyek alapján az OVB a határozatot hozta.

Ez utóbbi a kifogás utólagos normakontrollra és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt is tartalmaz. Az Alkotmánybíróság ezeket az indítványokat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (2) bekezdése alapján elkülönítette és külön eljárásban bírálja el.

II.

Az Alkotmánybíróság a következő jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését:

Az Nsztv.-nek az indítványozók által felhívott szabályai:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) ugyanazon tartalmú kérdésben három éven belül eredményes országos népszavazást tartottak,
- e) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„12. § Ha az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet, illetőleg a kérdést hitelesítette, ugyanazon tartalmú kérdésben nem nyújtható be aláírásgyűjtő ívek újabb mintapéldánya (2. §), illetőleg népszavazás elrendelésére irányuló újabb kezdeményezés (9. §)

- a) a népszavazás megtartásáig, vagy
- b) a kezdeményezés elutasításáig, illetőleg
- c) az aláírásgyűjtő ívek benyújtására rendelkezésre álló határidő eredménytelen elteltéig.”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

A Ve.-nek az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítésére vonatkozó szabályai:

„117. § (1) Az Országos Választási Bizottság a jogszabályi feltételeknek megfelelő aláírásgyűjtő ívet, illetőleg kérdést a benyújtástól számított harminc napon belül hitelesíti.

(2) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos határozatát nyolc napon belül a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.”

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogások megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg.

Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve.-ben és az Nsztv.-ben foglalt feltételeknek, és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásban az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. A kifogások alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az aláírásgyűjtő íven megfogalmazott kérdés megfelel-e az egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata során több határozatában értelmezte az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében a népszavazásra bocsátandó kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményét. E határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az egyértelműség követelménye a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája. Az egyértelműség követelménye ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek

egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre „igen”-nel vagy „nem”-mel lehessen felelni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (3) bekezdés *b*) pontjában foglalt jogkörének – Alkotmányban szabályozott – korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Ezért a kérdés egyértelműségének megállapításakor az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés – az akkor hatályban lévő jogszabályok szerint – el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen, milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség). [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 105/2007. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2007, 891, 895.]

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdés, mind a választópolgári, mind a jogalkotói egyértelműség követelményét sérti. A kérdés arra irányul, hogy az Országgyűlés alkosson olyan törvényt, amely megakadályozza azt, hogy a fennálló egészségbiztosítási rendszerben nyereségérdekeltektől magánbefektetők tulajdoni részesedést szerezzenek. Az egészségbiztosítási rendszer egy átfogó, eltérő módon is definiálható fogalom. Az egészségbiztosítás rendszere magában foglalja az egészségbiztosítási alapot, az azt kezelő szervezetet, a kötelező egészségbiztosítás alapján a biztosítóval szerződéses viszonyban álló egészségügyi szolgáltatókat és magukat a biztosítottakat. A kérdés alapján a választópolgárok nem tudják egyértelműen megítélni, hogy milyen jogalkotást támogatnak aláírásukkal. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár olyan átalakításának megakadályozását támogatják-e, amelyben magánbefektetők tulajdoni részesedést szerezhetnek, vagy a kötelező egészségbiztosítás keretében a biztosítóval kötött szerződés alapján ellátást nyújtó szolgáltatók esetében is ki kívánják-e zárni a magánbefektetői tulajdoni részesedést.

Eredményes népszavazás esetén a jogalkotó sem tudja egyértelműen eldönteni, hogy az egészségbiztosítási rendszer mely eleme tekintetében kell érvényesítenie a magánbefektetők tulajdonszerzésének korlátozását.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. §-ában szabályozott egyértelműség követelményének, ezért a 99/2008. (II. 29.) OVB határozatot megsemmisítette és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Nsztv. 13. §-ába ütközése miatt az OVB határozatát megsemmisítette, a kifogásokban foglalt további indokok megalapozottságát nem vizsgálta.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az OVB határozat közzétételére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 238/H/2008.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

42/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 68/2009. (II. 27.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárás lefolytatására utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát nyújtotta be hitelesítés céljából az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy jelen népszavazást követő év január 1-jétől Magyarországon a vízszolgáltató köteles legyen a tulajdonában lévő vízmérőkkel lecserélni az elkülönített vízhasználók saját tulajdonú mellékvízmérőit?” Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát a 68/2009. (II. 27.) OVB határozatával hitelesítette.

Az OVB megállapította, hogy „az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért a hitelesítésnek akadálya nincs”.

Törvényes határidőn belül több kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az OVB e határozatával szemben. Az egyik kifogást benyújtó hivatkozik az OVB egy korábbi népszavazási ügyben tett megállapítására, miszerint „a beadványozó által feltett kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, mert a kérdésben szereplő Kr. lehetővé teszi, hogy a fogyasztásmérő akár a vízhasználó, akár a vízszolgáltató tulajdonában legyen. Az arról történő megállapodás a szerződéses szabadság körébe esik” [8/2009. (I. 9.) OVB határozat]. Ez alapján úgy véli, hogy a jelen esetben népszavazásra feltenni kívánt kérdés sem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, hanem az „részben kormányrendeleti” részben pedig a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény alapján önkormányzati rendeleti szabályozást igényel. Így az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése alapján meg kellett volna tagadnia.

A másik kifogás előterjesztője érvelésében előadja, hogy szerinte az OVB által hitelesített népszavazási kérdés sérti az Alkotmány tulajdonhoz való jogot deklaráló 13. § (1) bekezdését. Állítását alátámasztandó kifejti, hogy a mellékvízmérő a 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 2. § 7. pontja szerint a házi ivóvízhálózat része, és mint ilyen az ingatlan tartozéka. A házi ivóvízhálózat fő szabály szerint az ingatlan területén fekszik, annak karbantartásáról, az észlelt hibák kijavításáról a fogyasztó köteles gondoskodni [Kr. 7. § (2) bekezdés]. E fogyasztói kötelezettségek a tulajdonosi státusból következnek. A népszavazásra feltenni kívánt kérdésben tartott eredményes népszavazás esetén a szolgáltató a fogyasztó ingatlanára annak hozzájárulása nélkül válna jogosulttá belépni, mivel az osztott tulajdon feltételezi a karbantartási munkálatok vonatkozásában fennálló osztott felelősséget is.

A kifogást tevő a hitelesítés megtagadása mellett szóló másik érvként hozza fel, hogy szerinte a hitelesített kérdés nem felel meg a népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében szabályozott egyértelműség követelményének sem, mivel a kérdés nem jelöli meg, hogy a mellékvízmérők cseréjének költsége kit terhel. Végezetül hivatkozik még arra is, hogy az OVB által hitelesített kérdés diszkriminatív, mivel „indokolatlanul terheli a fogyasztóknak azon körét, akik a viselt költség ellentételezéseként nem részesülnek ellenszolgáltatásban”, továbbá sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését is azzal, hogy a végrehajtásra vonatkozóan nem ad határidőt.

Mindezek alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság az OVB határozatát semmisítse meg, és az OVB-t kötelezze új eljárás lefolytatására.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogást az Alkotmány, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.), és az Nsztv. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

1. Az Alkotmány kifogásokban megjelölt rendelkezései:

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Nsztv. hivatkozott rendelkezései:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, (...)”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

(2) A konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában kell népszavazásra bocsátani.”

3. A Ve. vizsgálatba bevont rendelkezései:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. (...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogások megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével

vel összhangban – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, valamint a 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

A kifogás megfelel a törvényi feltételeknek, ezért azt a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés megfelel-e az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt feltételnek. Eszerint országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

A jelen esetben a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés célja a vízszolgáltató kötelezése, amely szándékát a kérdés feltevője „a vízszolgáltató köteles legyen” fordulat fogalmazza meg. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy a népszavazás tárgyának az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdés értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésnek kell lennie, ezért nem fogadható el, ha a kérdésben más címzett van megjelölve. A jelen esetben a népszavazásra feltenni kívánt kérdés szerint sikeres népszavazás esetén nem az Országgyűlés, hanem a közelebről meg nem határozott „vízszolgáltató” lenne a kötelezett. Így az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe és mellőzte annak vizsgálatát, hogy hitelesíthető lenne-e a kérdés, ha az Országgyűlés hatáskörébe tartozna.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az OVB 68/2009. (II. 27.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárás lefolytatására utasítja.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 332/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

43/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 325/2009. (VII. 22.) OVB határozatát a jelen határozatban foglalt indokolással helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Magánszemély 2009. június 23-án országos népszavazási kezdeményezés tárgyában aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt:

„Kezdeményezzük az Alkotmány és a vonatkozó jogszabályok módosítását úgy, hogy szűnjön meg a sztrájkhoz való jog, a munkavállalók érdekeiket bírósági eljárásban érvényesíthessék.”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 325/2009. (VII. 22.) OVB határozatával megtagadta arra hivatkozva, hogy alkotmánymódosítás csak az Alkotmány 24. § (3) bekezdésében meghatározott eljárási rendben lehetséges, és az Alkotmánybíróság gyakorlatára is tekintettel az Alkotmány nem módosítható népszavazás kitézésére irányuló kezdeményezéssel.

2. A kezdeményező kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a 325/2009. (VII. 22.) OVB határozat ellen, kérve annak megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását. A kifogással érintett határozat a Magyar Közlöny 2009. évi 100. számában, 2009. július 22-én jelent meg. A kifogás 2009. július 28-án, vagyis a törvényes határidőn belül érkezett az OVB-hez.

A kifogás benyújtója szerint nem helytálló az OVB határozatban az Alkotmány 24. § (3) bekezdésére való hivatkozás, hiszen az nem tiltja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, szi-rinte ez csak annyit jelent, hogy eredményes népszavazás esetén kétharmados többséggel kell „a népakaratot teljesíteni”. Utalt továbbá az Alkotmány 28/B. és 28/C. §-aira, melyek kimondják, hogy népszavazást az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésben lehet tartani, illetve meghatározzák a kivételeket, azonban a sztrájkjog ezek között nem szerepel. A kifogás benyújtója szerint az OVB által hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlat alkotmányellenes.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § *h*) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342.].

2. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés megfelel-e az Nsztv. 10. § *c*) pontjában foglalt követelménynek.

Az Nsztv. rendelkezései értelmében az OVB-hez hitelesítés céljából benyújtott aláírásgyűjtő íven konkrét kérdést kell megfogalmazni. A konkrét kérdésnek olyannak kell lennie, hogy arra a választópolgárok egy esetlegesen megtartandó népszavazás alkalmával egyértelműen, igennel vagy nemmel tudjanak válaszolni, mivel az Nsztv. 13. § (2) bekezdése szerint a konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában, változtatás nélkül kell népszavazásra bocsátani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen esetben hitelesítés céljából az OVB-hez benyújtott aláírásgyűjtő íven szereplő mondat nem kérdés, hanem kijelentő mondat, és így nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek, ezért arról az Nsztv. 10. § *c*) pontja alapján népszavazást tartani nem lehet. Népszavazást ugyanis csak kérdésről lehet tartani, melyre „válaszolni” lehet. Az adott kezdeményezésen szereplő kijelentő mondatra viszont nem lehet válaszolni egy esetleges népszavazáson, mert az csak közlést tartalmaz az indítványozó szándékáról. Ennek különös jelentőséget ad a fentebb már említett Nsztv. 13. § (2) bekezdése, amely szerint a kérdést változatlan formában kell népszavazásra bocsátani. Mivel a hitelesítésre benyújtott szöveg nem kérdés, népszavazás tartására eleve nem alkalmas.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az OVB jogszerű döntést hozott, amikor az aláírásgyűjtő íven megfogalmazott kérdés hitelesítését megtagadta. Ezért az Alkotmánybíróság a kifogást elutasította, s ennek megfelelően – a Ve. 130. § (3) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva a jelen határozatban foglalt indokok alapján – a 325/2009. (VII. 22.) OVB határozatot helybenhagyta.

3. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmánybíróság a 25/1999. (VII. 7.) AB határozat rendelkező részében általános érvennyel megállapította, hogy alkotmánymódosítás csak az Alkotmányban előírt eljárási rendben [Alkotmány 24. § (3) bekezdés] történhet; az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye. (ABH 1999, 251.) Azaz az adott kezdeményezés tekintetében akkor sem lett

volna helye népszavazásnak, ha az Nsztv.-ben megfogalmazott követelményeknek egyébként megfelelt volna.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> előadó alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkó Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévay Miklós s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 815/H/2009.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

44/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 405/2009. (X. 8.) OVB határozatát a jelen határozatban foglalt kiegészítő indokolással helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 405/2009. (X. 8.) OVB határozatában magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának hitelesítését megtagadta.

Az aláírásgyűjtő íven a következő „kérdés” szerepelt: „Kezdeményezzük a vonatkozó jogszabályok módosítását úgy, hogy az országos népszavazási eljárás aláírásgyűjtő ívét az Országos Választási Bizottság helyett a kezdeményező által szabadon választható városi bíróság hitelesítse.”

Az OVB határozata indokolásában utalt arra, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

Az OVB álláspontja szerint nem tekinthető egyértelműnek a kezdeményezés, mert az esetleges eredményes népszavazás következményeinek pontos és előre látható ismerete nem várható el a választópolgároktól. A kérdés megfogalmazása ugyanakkor nem teszi egyértelművé a jogalkotó számára sem, mely módon, milyen határidőkkel, illetve jogorvoslati rendszerben zajlana a továbbiakban az országos népszavazási kezdeményezéssel kapcsolatos eljárás. Az sem derül ki, hogy a hitelesített kérdések nyilván tartása, továbbá a párhuzamos hitelesítések kizárása hogyan történne. Az OVB ezért az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta.

2. Az OVB határozata a Magyar Közlöny 2009. évi 143. számában, 2009. október 8-án jelent meg.

A kezdeményező a törvényes határidőn belül kifogást nyújtott be, melyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság a 405/2009. (X. 8.) OVB határozatot semmisítse meg, és az OVB-t utasítsa új eljárásra.

A kifogást benyújtó azzal érvelt, hogy az OVB „mesterkéltnél, mondvacsinált” indokkal tagadta meg a kérdés hitelesítését. Álláspontja szerint egyértelműségről még jogszabályok esetén sem lehet beszélni, hiszen igen gyakori jelenség, hogy a bíróságok, ügyészségek, hatóságok ugyanazt a jogszabályt eltérően értelmezik. A kifogás tartalmazza még azt is, hogy az OVB véleménye az egyértelműségről zavaros, saját gyakorlatával ellentétes, továbbá, hogy az OVB aggálya irreális. A kezdeményező úgy véli, hogy számos olyan rendszer működik Magyarországon, melyben különböző bíróságokon, hatóságokon intézhető ügyek központi nyilvántartás mellett. Az indokolásban kitért arra is, hogy a „bíróságok jelenleg is hoznak egymással és magukkal ellentétes döntéseket, ezek egységesítésére hivatott a Legfelsőbb Bíróság (jogegységi határozatok, elvi határozatok, kollégiumi vélemények)”.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogás elbírálása során a következő jogszabályokat vette alapul:

1. Az Nsztv. rendelkezése:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,

b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

d) ugyanazon tartalmú kérdésben három éven belül eredményes országos népszavazást tartottak,

e) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

2. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.):

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) (...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB határozata ellen beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, illetve a Ve. 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.] Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.]

2. Az Alkotmánybíróság a kifogás alapján megvizsgálta, hogy a népszavazásra felteni kívánt kérdés megfelel-e az Nsztv. 10. § c) pontjában meghatározott követelményeknek.

Az Nsztv. rendelkezései értelmében az OVB-hez hitelesítés céljából benyújtott aláírásgyűjtő íven konkrét kérdést kell megfogalmazni. A konkrét kérdésnek olyannak kell lennie, hogy arra a választópolgárok az esetlegesen megtartandó népszavazás alkalmával egyértelműen „igen”

vagy „nemmel” tudjanak válaszolni, mivel az Nsztv. 13. § (2) bekezdése szerint a konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában változtatás nélkül kell népszavazásra bocsátani. Ha a hitelesítésre benyújtott szöveg nem kérdés, akkor népszavazás tartására nem alkalmas.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kezdeményező által benyújtott aláírásgyűjtő íven nem kérdés, hanem kijelentő mondat szerepel, ezért az nem felel meg a törvényben foglalt alaki követelményeknek, és arról az Nsztv. 10. § c) pontja alapján népszavazást tartani nem lehet.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozata indokolásában foglaltakat helytállónak tartja, azonban az aláírásgyűjtő íven szereplő, népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel szemben támasztott alaki jogszabályi követelmények vizsgálata a kérdés tartalmi vizsgálatát meg kell, hogy előzze, így az OVB határozatát a jelen határozatban foglalt kiegészítő indokolással hagyta helyben.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1102/H/2009.
Közzététve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

45/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő íve mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban ho-

zott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 401/2009. (X. 8.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozók országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát nyújtotta be hitelesítés céljából az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy az Országos Igazságszolgáltatási Tanács létszáma a jelenlegi 15 tag mellett további 6 taggal – a bírósági ülnököket képviselő 2 taggal, a választópolgárokat képviselő 2 taggal és a jogtanácsosokat képviselő 2 taggal – kiegészülve 21 főből álljon?” Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 401/2009. (X. 8.) OVB (a továbbiakban: OVBh.) határozatával megtagadta.

Az OVB a döntését arra az alkotmányi rendelkezésre alapította, mely szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről [Alkotmány 28/C. § (5) bekezdése d) pontja]. Az OVB értelmezése szerint „az Országgyűlés szervezetalakító hatalma kiterjed a szervezeten kívüli egyes intézmények szabályozására. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § a) pontja szerint az Országgyűlés törvényben állapítja meg a társadalom meghatározó jelentőségű intézményeire, az állam szervezetére, működésére vonatkozó alapvető rendelkezéseket. Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés d) pontja nemcsak a belső, hanem és a külső szervezetalakítás (-átalakítás, megszüntetés) tekintetében is kizárja az országos népszavazást.

A testület álláspontja szerint eredményes népszavazás esetén az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (a továbbiakban: OIT) eredeti alkotmányos funkciója megváltozna. A szervezet ilyen jellegű bővítése alapvetően átformálná a testület összetételét és ezáltal a szervezet funkciójának kiürítését, idézné elő. A módosítás struktúraváltást is jelentene, a szervezet funkciója eredeti rendeltetésétől eltérne.”

Az indítványozók a törvényben előírt határidőn belül kifogást terjesztettek elő az OVB határozatával szemben. A kifogástevők véleménye szerint az OVB indokolása jogszabálysértő, ezért kérik az OVB határozat megsemmisítését és az OVB új eljárásra való utasítását. Álláspontjuk szerint, mivel az OIT működését, szervezetét nem szabá-

lyozza az Alkotmány, ezért az az Országgyűlés „szabad, törvényalkotási” hatáskörébe tartozik, mely népszavazással korlátozható, illetve bővíthető. A Jat. 2. § a) pontja csak arra utal, hogy ezen tárgykörben a köztársasági elnök nem alkothat törvényerejű rendeletet. A törvényi szabályozás követelménye nem jelenti azt, hogy ezekben a kérdésekben ne lenne helye népszavazásnak. A kifogástevők szerint az OVB azon véleménye, mely szerint eredményes népszavazás esetén az OIT eredeti alkotmányos funkciója megváltozna nem reális. Véleményük szerint az OIT-ban az állampolgárok (mint az igazságszolgáltatást igénybe vevők) képviselőjét is biztosítani kell. Kifejtik, hogy az Alkotmánynak a diszkrimináció tilalmát kimondó 70/A. § (1) bekezdésébe ütközik, hogy a bírák mellett a nem hivatásos bírák (bírószáki ülnökök) képviselője nem biztosított, továbbá a bíróságon az ügyvédek mellett a jogtanácsosok is ellátnak képviselői, mégsem vehetnek részt az OIT munkájában. Mivel – értelmezésük szerint – az OIT nem a bírák szervezete, hanem az igazságszolgáltatás ellenőrzését végző független irányító szervezet, létszámának bővülése esetén nem sérülne függetlensége.

Ezért kérték, hogy az Alkotmánybíróság az OVBh.-t semmisítse meg, és az OVB-t kötelezze új eljárás lefolytatására.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogást az alábbi jogszabályi rendelkezések alapján vizsgálta meg:

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezése:

„28/C. § (5) Nem lehet országos népszavazást tartani:
(...)”

d) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalkotási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről,

(...)”

„50. § (4) A bíróságok igazgatását az Országos Igazságszolgáltatási Tanács végzi, az igazgatásban bírói önkormányzati szervek is közreműködnek.”

2. Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény vonatkozó rendelkezései:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

(...)”

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

3. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) vizsgálatba bevont rendelkezései:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével

kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, valamint a 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

A kifogás a törvényi feltételeknek megfelel, ezért azt az Alkotmánybíróság a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Ezt követően az Alkotmánybíróság áttért az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés vizsgálatára, és azt vizsgálta – a kifogást tevők indítványa alapján –, hogy tartható-e népszavazás a kezdeményezés szerinti tárgyban.

Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés d) pontja szerint nem tartható országos népszavazás az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalkotási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről. Az Alkotmánybíróság több határozata értelmezte az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés d) pontját.

A 25/2004. (VII. 7.) AB határozat megállapította: „Az Alkotmány szabálya szerint már nem csak személyi kérdésekben való döntésekről nem lehet országos népszavazást tartani, hanem az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szervezetalkotási (szervezet-átalakítási, szervezetmegszüntetési) kérdésekről sem. Olyan következtetésre nem lehet jutni az Alkotmány szövege alapján, hogy a tilalom csupán valamely szerv belső szervezetének átalakítását érintő kérdésre vonatkozik. Az Alkotmány szervezetalkotás alatt nem csupán valamely szerv belső szervezetének megállapítását érti, hanem a szerv létrehozását vagy átalakítását is. Az OVB-nek, illetve az Alkotmánybíróságnak ezért esetről esetre kell eldöntenie, hogy a népszavazást kezdeményező által megfogalmazott kérdés az Országgyűlés hatás-

körébe tartozó szervezetalakítási kérdés-e.” (ABH 2004, 381, 384.)

Jelen esetben a népszavazási kezdeményezés arra irányul, hogy eredményes népszavazás esetén az OIT összetétele további 6 külső (tehát nem bíró) taggal bővüljön. Jelenleg a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi) 35. § (1) bekezdése határozza meg az OIT összetételét.

Míthogy a kezdeményezés tárgyában eredményes népszavazás esetén a kifogástevők által javasolt 21 tagú OIT-ban a bíró-tagok kisebbségben kerülnének, az Alkotmánybíróság megállapítása szerint ez olyan jellegű és mérvű szervezetátalakításra kötelezné az Országgyűlést egy, az Alkotmány által létrehozott szerv vonatkozásában, amely – az OVBh. indokolásában kifejtettekkel megegyezően – megváltoztathatja az OIT eredeti alkotmányos funkcióját. Ennek megfelelően a népszavazási kezdeményezés tárgya ütközik az Alkotmány 28/C. § d) pontjába, s így az OVBh.-t – az abban foglalt indokok helyességére tekintettel – helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró   *Dr. Bragyova András* s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró   *Dr. Kiss László* s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., előadó alkotmánybíró   *Dr. Lenkovics Barnabás* s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró   *Dr. Trócsányi László* s. k., alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1112/H/2009.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

46/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tár-

gyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 422/2009. (X. 29.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

1. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 422/2009. (X. 29.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. szeptember 28-án országos népszavazás kezdeményezésére irányulóan aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be, amelyen az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkotson törvényt arról, hogy az Alkotmánybíróság előtti eljárásban az indítványozót megilleti a saját ügyének irataiba történő betekintés és a másolatkérés joga?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott választópolgári egyértelműségi követelménynek, mivel nem állapítható meg, hogy a beadványozó mit ért a „saját ügy” fogalma alatt, tekintettel arra, hogy a beadványozó személyétől függetlenül az Alkotmánybíróság döntése – annak közhatalmi jellegéből következően – mindenkire nézve kötelező. Emellett az OVB indokolása szerint az alkotmánybírósági eljárások jogszabályok alkotmányosságának elbírálására irányulnak, és nem konkrét ügy elbírálására, ezért a saját ügy fogalma nem értelmezhető.

A kifogástevők álláspontja szerint a kezdeményezés megfelel a jogszabályoknak, az aláírásgyűjtő ív hitelesíthető, ezért az OVB. indoklása nem helytálló. A kifogástevők indokolása szerint saját ügy az, amelyet a beadványozó az Alkotmánybíróság előtt kezdeményez. Emellett a kifogástevők kifejtették, hogy a saját iratokba való betekintés az Alkotmány 2. § (1) bekezdése tekintetében is alapvető jelentőségű, mivel a testület előtti ügyek elintézésének ellenőrzésére más állami szerv nem jogosult.

2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifo-

gás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

3. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. [A népszavazási kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményének alkotmánybírói értelmezése: 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 105/2007. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2007, 891, 895.; 112/2009. (XI. 20.) AB határozat, ABK 2009. november, 1995, 1997.]

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt, a kérdés egyértelműségének hiányára vonatkozó indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak. Ezért a 422/2009. (X. 29.) OVB határozatot az abban foglalt indok helyességére tekintettel, azonos indok alapján helybenhagyta.

4. Az Alkotmánybíróság a Ve. 130. §-ában meghatározott hatáskörében eljárva – jogorvoslati fórumként – az OVB kifogással támadott határozatát vizsgálja felül.

Mivel az Nsztv. 13. § (1) bekezdése alapján az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya nem hitelesíthető, ezért az Alkotmánybíróság nem vizsgálta a kifogás további elemeit.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: 1191/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában.

47/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 446/2009. (XI. 20.) OVB számú határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 446/2009. (XI. 20.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

Az indítványozó 2009. október 26-án országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az OVB-hez, amelyen az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselők tiszteletdíjuk felét kapják mindaddig, amíg az országgyűlés mulasztásos törvénysértést követ el?” Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapítja, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott egyértelműségi követelménynek. Ugyanis a kezdeményezés a választópolgárok számára nem egyértelmű, hiszen nem határozható meg, hogy az Országgyűlésre vonatkoztatva mit jelent a mulasztásos törvénysértés fogalma.

Az OVBh. 2009. november 20-án jelent meg a Magyar Közlöny 2009. évi 164. számában. A kifogást 2009. december 4-én – a Ve. 130. § (1) bekezdésében előírt határidőn belül és módon – terjesztették elő.

Az indítványozó álláspontja szerint az OVBh. törvénysértő, az általa megfogalmazott kérdés egyértelmű, megfelel az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Álláspontját a következőkkel indokolja: „Az Alkotmánybíróság több határozatában már megállapította azt a tényt, hogy a jogalkotó mulasztásos törvénysértésben van abban az esetben, ha az Alkotmánybíróság által megadott határidőig jogalkotói tevékenységével nem élt, illetve a felhívásnak

nem tett eleget. Sajnálatos dolog, hogy az Országos Választási Bizottság ezeket a döntéseket nem ismeri.”

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h)* pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Az OVB határozatában foglaltakkal egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 446/2009. (XI. 20.) OVB határozatot annak helyes indoka alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1316/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

48/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 443/2009. (XI. 20.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

1. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 443/2009. (XI. 20.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. szeptember 28-án országos népszavazás kezdeményezésére irányulóan aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be, amelyen az alábbi kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkotson arról, hogy az Alkotmánybíróság előtti eljárásban a jogi képviselőt kötelező: a beadványt

– ügyvéd, jogtanácsos által készített vagy ellenjegyzett iratban, míg

– a jogi szakvizsgálóval rendelkező indítványozónak személyesen kell előterjesztenie?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott egyértelműségi követelménynek. A kezdeményezés egyrészt azért nem egyértelmű, mert nem határozza meg, hogy a jogi képviselőnek a beadvány előterjesztésén kívül milyen jogai és kötelezettségei vannak az eljárás többi szakaszában. Mindezek alapján nem világos, hogy a kérdésben tartott eredményes népszavazás a jogalkotót milyen tartalmú jogszabály megalkotására kötelezné. Másrészt az OVB álláspontja szerint nem egyértelmű az sem, hogy a beadványozó mit ért az alatt, hogy „a jogi szakvizsgálóval rendelkező indítványozónak személyesen kell előterjesztenie” a beadványt. A személyes előterjesztés azt jelenti-e, hogy beadványát szóban elő kell adnia az Alkotmánybíróság testülete előtt, vagy csupán az előterjesztés saját kezű aláírását jelenti-e, esetleg a beadvány a szervhez történő személyes eljuttatását.

Továbbá az OVB megállapította, hogy a kérdés a fenti egyértelműségi hibákon túl érdemben érinti az Alkotmánybíróságnak az Alkotmányban szabályozott rendelkezését is. Az Alkotmánybíróság alkotmányos rendeltetése a normakontroll, melyben – a személyes sérelem orvoslására is szolgáló, de kivételes alkotmányjogi panaszon túl – nincs jelentősége az indítványozó személyének. Ugyanakkor garanciális jelentősége van annak, hogy valamely jogi norma alkotmányosértő voltának utólagos megállapítását bárki – eljárásjogi korlátozások nélkül – kezdeményezhesse. Ezért az OVB az actio popularis jellegre tekintettel a kérdés burkolt alkotmánymódosításra irányuló tartalma miatt is elutasította az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését.

A kifogástevők álláspontja szerint a kezdeményezés megfelel a jogszabályoknak, az aláírásgyűjtő ív hitelesíthető, ezért az OVB indoklása nem helytálló. A kifogástevők a kérdést egyértelműnek tartják, mert a képviselő jogai megegyeznek a fél jogaival. Továbbá a kérdés nem irányul az Alkotmány módosítására, mert a jogi képviselet előírása nem csorbítja a fél jogait. A képviselet törvényi szabályozása nem minősül alkotmánymódosításnak.

2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h*) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

3. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. [A népszavazási kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményének alkotmánybírósági értelmezése: 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 105/2007. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2007, 891, 895.; 112/2009. (XI. 20.) AB határozat, MK 2009, 41934, 41936.]

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt, a kérdés egyértelműségének hiányára vonatkozó indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak.

Mivel az egyértelműség hiánya miatt a kérdésben nem tartható népszavazás, az Alkotmánybíróság nem foglalt állást az OVBh.-nak a burkolt alkotmánymódosításra vonatkozó indokolásáról.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a 443/2009. (XI. 20.) OVB határozatot helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1322/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

51/2010. (IV. 28.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján – *dr. Kiss László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Bragyova András* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a alkotmányellenes, ezért azokat – a jelen határozat közzétételének napjával – megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nem peres eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény 15. §-a alkotmányellenes, ezért azt – a jelen határozat közzétételének napjával – megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezések nem lépnek hatályba.

3. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végre-

hajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 209. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó országgyűlési képviselő álláspontja szerint a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos elvét sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1. § (1) bekezdése, ezért indítványozta annak a kihirdetésre visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését.

Az indítványozó értelmezésében a Ptk. 1. § (1) bekezdése két vonatkozásban sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését: az a jogtechnikai megoldás, hogy a jogalkotó az új Ptk. hét könyvének hatálybalépését két időpontra osztotta, átmeneti rendelkezések megalkotását tették szükségessé, amely az alkalmazandó joganyag áttekinthetlenné válását eredményezte. Emellett a hatálybaléptetés első lépcsőjeként meghatározott 2010. május 1-jei időpont nem ad lehetőséget a megfelelő felkészülésre.

2. A két lépcsőben történő hatályba léptetéssel kapcsolatosan az indítványozó kifejtette, hogy az új Ptk. első és második könyvét 2010. május 1. és december 31. közötti időben együttesen kell alkalmazni a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezéseivel. Értelmezési és alkalmazási problémát eredményez az a helyzet, hogy a sok tekintetben új koncepcióra épülő új Ptk. első két könyve nem feltétlenül hozható összhangba a régi Ptk. dologi jogi, kötelmi jogi, öröklési szabályaival. A jogalkotó ezt a dilemmát úgy próbálta feloldani, hogy az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatálybalépéséig, 8 hónapra átmeneti rendelkezéseket alkotott. Mindez azzal az eredménnyel jár, hogy a jogkereső állampolgárok és a jogalkalmazók egyidejűleg kötelesek figyelemmel lenni a teljes egészében új szabályok mellett a hatályban tartott, korábbi szabályokra és az átmeneti, pár hónapos időtartamra megalkotott rendelkezésekre is. Az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalással a hatályba léptetés ezen technikáját a jogállamiság alkotmányos elvébe ütközőnek ítélte.

3. Az indítványozó álláspontja szerint az új Ptk. első két könyvének alkalmazásához a jogalkotó nem biztosított kellő felkészülési időt. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a felkészülési idő azt a reális időtartamot jelöli, amely szükséges és elegendő ahhoz, hogy mindenki megismerhesse a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki által hozzáférhető jogszabályok tartalmát; magatartását, döntéseit mindenki az új rendelkezé-

sekhez igazíthassa. Mivel a ténylegesen indokolt felkészülési idő tartama az új jogszabály tartalmához, az érintett jogviszonyok tömegéhez, a módosított alanyi jogosultságokhoz és kötelezettségekhez igazodik, ezért minden esetben külön vizsgálatot igényel a hatálybalépés időpontjának megválasztása. Az új Ptk. első két könyvének alkalmazása szempontjából a tényleges felkészülési idő két hónapja nem felel meg az alkotmányos követelményeknek. Az indítványozó ebben a körben hivatkozik a Legfelsőbb Bíróság elnökének és a Polgári Kollégium vezetőjének azon jogi, szakmai állásponjtára, amely a kódex terjedelmére, jelentőségére tekintettel az egységes hatálybalépés mellett az egyéves felkészülési időt tartja indokoltnak.

Az indítványozó a szakmai, jogalkalmazói álláspont elfogadása mellett érvelve kifejtette, a Polgári Törvénykönyv a magánjog anyajogaként kódex-jelleggel állapítja meg a személyek személyi, családi és vagyoni viszonyaira vonatkozó legfontosabb szabályokat, érinti és rendezi a természetes személyek, az üzleti világ, a kereskedelem, vagyis a vagyoni forgalom laikus és professzionális szereplőinek magánjogi viszonyait. A Polgári Törvénykönyv a személyek cselekvési autonómiájának kiteljesedését hivatott biztosítani.

A Polgári Törvénykönyv ezért nem csupán egy a törvények sorában, hanem a magánjogi viszonyokat a teljesség igényével megragadó jogforrás, amelyre egy sor további ágazati jogszabály épül.

Az indítványozó a rendelkezésre álló felkészülési idővel összefüggésben utalt továbbá arra is, hogy önmagában az új Ptk. 2009. szeptember 22-i elfogadása nem nyitotta meg a címzettek számára a felkészülési időt, mert a hatálybalépés időpontja még hosszú hetekig kérdéses maradt, és a 2010. május 1-jei dátum csupán 2010. március 2-án vált egyértelművé.

4. Egy magánszemély indítványozó kezdeményezte a Ptk. 1. § (1) bekezdése, 208. § (1)–(2) bekezdése és 209. § (3) bekezdése, továbbá a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nem peres eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 15. §-a alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát. Indítványozta, hogy „a kifogásolt rendelkezéseket – illetve ha a jogbiztonság megköveteli a fenti két törvény egészét – az Alkotmánybíróság semmisítse meg”. Álláspontja szerint az új Ptk. első két könyve rendelkezéseinek döntő többségét hatálybaléptető jogszabály túlzottan kevés időt hagy a megváltozott szabályozásra való felkészülésre, hiszen a hatálybaléptető jogszabály csak 2010. március 2-án jelent meg, de a hatályba léptetni szándékozott norma is csak 2009. november 20-án, a hatálybaléptetést pedig a hivatkozott részek vonatkozásában 2010. május 1-jével állapítja meg a törvény. Azzal érvel, hogy az új Ptk. által szabályozott, mindenkit érintő, komplex társadalmi-gazdasági viszonyokra kiható, nagy jelentőségű új szabályrendszer bevezetésére ilyen kevés időt hagyva az Alkotmány jogállamiságra vonatkozó elve sérül: a norma címzettjei széles körének nincs ideje a szabályozást megismerni, felkészülni – így

sérül a jogbiztonság. Véleménye szerint a Tv. teljes egészében az új Ptk. Második Könyvére vonatkozó kapcsolódó szabályozást tartalmaz, e törvény 15. §-a szerint szintén 2010. május 1-jei hatálybalépéssel, mely a fentiek értelmében szintén alkotmányosértő.

5. A tartalmilag összefüggő indítványokat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság egyesítette, és jelen határozatában egységesen bírálta el.

6. 2009. április 9-én beadványt nyújtott be az Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉS), amelyben – kilenc másik szervezetrel együtt – az első indítvány elutasítását kérte.

Az ÉFOÉS beadványának ismeretében 2009. április 6-án egy magánszemély is beadványt nyújtott be, amelyben az ÉFOÉS álláspontjához hasonlóan fejtette ki az indítványok elutasítása mellett szóló érveit. A beadványt benyújtó magánszemély ezt megelőzően kérte, hogy az indítványt mint közérdekű adatot megismerhesse; az Alkotmánybíróság a kérést teljesítette.

II.

1. Az Alkotmány hivatkozott szabálya szerint:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. A Ptké. szabályai szerint:

„1. § (1) A Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:1–1:7. §-a (Első Könyv) és – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivételekkel – 2:1–2:98. §-a (Második Könyv) 2010. május 1-jén lép hatályba. (...)

208. § (1) Ez a törvény – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. május 1-jén lép hatályba.

(2) A 22. § (2) bekezdés 2010. július 1-jén lép hatályba.

(3) E törvény 80–206. §-a, 209. § (2) bekezdése, valamint 210. §-a 2011. január 1-jén lép hatályba.

209. § (...)

(3) E törvény 2-3. §-a 2010. december 31-én hatályát veszti.”

3. A Tv. szerint:

„15. § Ez a törvény 2010. május 1-jén lép hatályba.”

III.

Az indítványok részben megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság számos határozatot hozott, amelyekben a jogszabály hatálybalépése kapcsán az új

rendeletek alkalmazásához szükséges felkészülési idő biztosítását az Alkotmányból folyó követelményként határozta meg. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156-159.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 322, 324.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196–197.]

A 28/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a jogbiztonság követelménye azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon

– a jogszabály szövegének megismerésére;

– a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;

– a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire. (ABH 1992, 155, 157.)

A 7/1992. (I. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg. Önmagában a kihirdetés és a hatályba lépés egybeesése sem feltétlenül sérti a kellő felkészülési követelményét, más esetekben viszont ez éveket is igénybe vehet [7/1992. (I. 30. AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 267/B/2000. AB határozat, ABH 2002, 1126, 1135.; 797/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1437, 1443.].

Az Alkotmánybíróság a 25/1992. (IV. 30.) AB határozatában rámutatott arra, hogy „[a] jogállamiság egyik fontos alkotóeleme a jogbiztonság, amely egyebek között megköveteli, hogy

– az állampolgárok jogait és kötelezéseit a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki számára hozzáférhető jogszabályok szabályozzák,

– meglegyen a tényleges lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvénnyel ne minősítsenek jogellenesnek. A jogbiztonság e két alapvető követelménye közül bármelyiknek a figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, s így alkotmányellenes” (ABH 1992, 131, 132.).

Jóllehet 1992 óta a jogszabályok szövegének terjesztése, a jogszabályokhoz való hozzáférés, a jogszabályok megismerésének lehetősége, módosított jogszabálynál a módosító rendelkezések jogszabályba illesztése – a technikai lehetőségek változásával – nagy mértékben könnyebbé vált, amit figyelembe kell venni, amikor az a „formai” kérdés merül fel a kellő idő szempontjából, hogy a kihirdetett

jogszabály bárki számára hozzáférhető-e, a tartalmi alkotmányjogi kérdések azonban egy-egy ügy kapcsán a korábbiakkal azonosak maradtak.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha az szerzett jogot korlátozott, a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hártott fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196.; 44/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 203, 207.; 723/B/1998. AB határozat, ABH 1999, 795, 799–800.; 1025/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1456, 1459–1460.; 797/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1437, 1441–1442.]

A felkészülési idővel összefüggő gyakorlathoz tartozik, hogy Alkotmánybíróság – a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Btv.) ama szabályával kapcsolatban, amely előírta, hogy a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre (bizonyos kivétellel) a törvény (területfelhasználási és építési szabályait szigorító) építési rendelkezéseit kell alkalmazni [Btv. 54. § b) pont] – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével kapcsolatban az előbb idézett döntésben foglaltakhoz hasonló megállapításokat tett. A határozat hivatkozott arra, hogy a Balaton üdülőkörzet területére regionális rendezési terv a Btv.-t megelőzően már 1979-ben az 1013/1979. (VI. 20.) MT határozattal elfogadásra került, az építési korlátozásokat, tilalmakat tartalmazó 1/1989. (I. 1.) ÉVM rendeletet felváltó 1999. évi XXXII. törvényt (a továbbiakban: Átm.tv.) módosító 1999. évi LXVII. törvény úgy változtatta meg az 5. § (1) bekezdésének hatályra vonatkozó rendelkezését, hogy az Átm.tv. a Btv. hatálybalépésével, de legkésőbb 2000. december 31-ével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t módosító törvény 1999. július 6-án lépett hatályba. A határozat szerint tehát 1999 nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig elfogadja. A határozat értelmében nem volt megállapítható ebben a jogszabályi környezetben, hogy a Btv. előírásai ténylegesen váratlanul, felkészületlenül érték az érintett ingatlanok tulajdonosait. A határozat megerősítette, hogy nem lehet általános érvénnyel meghatározni, hogy mennyi a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő, amit a jogszabály kihirdetése és hatálybaléptetése között feltétlenül biztosítani kell. Ezt minden egyes jogszabály megalkotásánál, a jogszabályba foglalt rendelkezések jellegének, mennyiségének, valamint a jogszabály végrehajtására (vagy az önkéntes jogkövetésre) való felkészülést befolyásoló egyéb tényezők alapulvételével, eseti-

leg kell vizsgálni (28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–157.). Nyilvánvaló, hogy ez a szabályozás meghatározott építési ingatlanokkal kapcsolatos korlátozásról szól, és nem átfogóan szabályozó törvénykönyv-bevezetésére vonatkozik.

2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak a vitatott jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatosan két kérdést kellett vizsgálni.

Egyrészt vizsgálnia kellett azt, hogy a jogszabály hatályba léptetése valóban a felkészülési idő hiányát eredményezte-e. Másrészt – mivel az Alkotmánybíróság ismertett gyakorlata szerint önmagában a felkészülési idő hiánya nem elegendő az alkotmányellenesség megállapításához – vizsgálnia kellett azt is, hogy az adott esetben megállapítható-e a felkészülési idő elmaradása miatt a jogbiztonság súlyos sérelme, illetőleg veszélyeztetése. [Vö.: 69/2006. (XII. 6.) AB határozat, ABH 2006, 770, 782.]

Az Alkotmánybíróság azonban most először szembesül azzal az alkotmányjogi problémával, hogy adott jogágat, jogterületet átfogóan, reformszerűen szabályozó törvénykönyv (kódex) tekintetében – amely ennek megfelelően nagyobb terjedelmű és hatású, mint az átlagos törvények – a felkészülési idő hiánya és emiatt a jogbiztonság súlyos veszélyeztetése milyen szempontok szerint állapítható meg. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a felkészülési idő kérdése hasonló törvénykönyvvel kapcsolatban még nem merült fel. [A gyakorlatban annak a szabálynak az érvényesüléséről kellett gyakran állást foglalni, amely szerint fizetési kötelezettségekre, fizetésre kötelezettek körére, a fizetési kötelezettség mértékére vonatkozó törvények kihirdetése és hatálybalépése között legalább negyvenöt napnak kell eltelnie – pl. 66/2006. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2006, 725, 738–739. Az egyik legutóbbi döntésben – 87/2008. (VI. 18.) AB határozat, ABH 2008, 707. – a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás egyes szabályai vizsgálatával kapcsolatban állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy – a befizetési kötelezettséget előíró rendelkezések esetében – a törvényhozó biztosította az államháztartásról 1992. évi XXXVIII. törvény 10. § (4) bekezdésében meghatározott negyvenöt napos határidőt. A többi, a gyógyszerforgalmazás területén új joganyag harmincnapos hatálybaléptetése a határozat szerint nem tekinthető a jogbiztonság súlyos sérelmének.]

Nyilvánvaló, hogy más a „kellő felkészülési idő” megítélése a tartósság igényével megalkotott, általános, alapvető életviszonyokat érintő, a reformálás igényével fellépő, az egész jogrendszerre hatást gyakorló törvénykönyv hatálybalépésénél, mint az „átlagos” törvényeknél, vagy éppen a jogalanyok szűk körét érintő, eleve különleges szakmai felkészültség meglétét feltételező jogszabályoknál.

A kódexek közül különösen a polgári jogra vonatkozó kódexnek a jelentőségét mutatja az új Ptk. előkészítése is. Magyarországon az új Polgári Törvénykönyv tervezetének előkészítését az 1050/1998. (IV. 24.) Kormányhatározat rendelte el. Az új kódex koncepcióját – meg normaszó-

veg nélkül – a 1009/2002. (I. 31.) Kormányhatározat fogadta el. 2006 végére készült el a törvény első szövegváltozata, az úgynevezett „Vitatervezet”. A 2007. év első felében lezajlott szakmai viták eredményeként 2007 végére született meg a kódex úgynevezett „első változata”. A törvényjavaslatot az Országgyűlés először 2009. szeptember 21-én, másodszor november 9-én fogadta el. Az első korm. határozat elfogadásától az új Ptk. kihirdetéséig – 2009. november 20. – több mint tizenegy év telt el. Ezzel együtt az új Ptk. elfogadásának körülményeit jellemzi az is, hogy még a zárószavazás előtt is több módosító javaslatot nyújtottak be. A T/5949/416. számú javaslat – mely 235 pontból állt – számos lényegi, nemcsak koherencia-zavart elhárító módosítást is végrehajtott az egységes javaslaton.

Kódex esetében – vagy más, a törvénykönyvekhez hasonló, átfogó változást tartalmazó törvénycsomagnál – általában több időt igényel már önmagában a jogszabály szövegének a megismerése, esetenként a hatályos jog megállapítása is, ami önmagában rendszerint még nem is elég az alkalmazáshoz való felkészüléshez. Több idő szükséges a jogalkalmazó szervek számára is a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez; több idő kell a törvénykönyvvel érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak egy új megközelítésen alapuló szabályrendhez. Kisebb-nagyobb változásokkal, módosításokkal érintett, mégis több évtizeden keresztül alkalmazott kódex esetében, amelynek átfogó átalakítása a jog előkészítői számára is több mint egy évtizedet meghaladó időt vett igénybe, a „kellő felkészülési idő” a jogkereső, és jogalkalmazó társadalom számára is hosszabb terminust tesz szükségessé.

Alkotmányjogi szempontból részben hasonló ügyben, a 28/2005. (VII. 14.) AB határozat – az érettségi rendszerének megváltoztatásával kapcsolatban – a jövőre nézve arra hívta fel a jogalkotó figyelmét, hogy „abban az esetben, hogy ha valamely rendszert radikálisan, alapvetően megváltoztat, úgy köteles azt oly módon tenni, hogy mind a keret-, mind az egyes részletszabályok olyan időben kerüljenek megalkotásra, hogy azok ne csak a jogszabályi (időbeliségre vonatkozó formai) feltételeknek feleljenek meg, hanem azokat az érintettek is megfelelő módon és ténylegesen megismerhessék, megérthessék és befogadhassák. Köteles továbbá fokozott figyelmet fordítani annak előzetes ellenőrzésére is, hogy az új rendszer alkalmazására az érintettek megfelelően felkészültek-e. Ez ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy a szükséges információk birtokában, tudatosan és a következményeket átlátva hozhassanak döntéseket. Az Alkotmánybíróság a jövőben – az arra irányuló, kellő időben érkezett indítvány esetén – megsemmisíti az olyan, új rendszer bevezetésére irányuló jogszabályokat, amelyek az új rendszerre való átállást, illetve annak tényleges megismerését és megértését – akár az időtényező, akár más egyéb szempont miatt – nem biztosítják megfelelően.” (ABH 2005, 290, 312.).

3. Habár a jelen ügynek nem az új Ptk. egyes szabályai tartalmi alkotmányellenességének utólagos vizsgálata a

tárgya, a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” vizsgálatához elkerülhetetlen áttekinteni az új Ptk. május 1-jei hatálybalépéssel érintett szabályait. Ez azért van így, mert a „kellő idő” hiányát az Alkotmánybíróság – az idézett döntések értelmében – akkor állapítja meg, ha a jogszabály szerzett jogot korlátozott, a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hátrított fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában. Vagyis a felkészüléshez szükséges idő csak a jogszabály tartalmára tekintettel vizsgálható, jöllehet ez a vizsgálat a jogszabály egyes rendelkezései tartalmi alkotmányellenességére ilyenkor nem terjed ki.

Kétségtelen, hogy az új Ptk.-t az alapvető változtatások szándéka hívta életre.

Az új Ptk. tervezete mint jelentős jogszabálytervezet előkészítésére a kormány kodifikációs bizottságot hozott létre.

Az új Ptk. többi törvénytől eltérő jelentőségét a polgári jogi kodifikációról szóló 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozat a következőképpen fejezte ki: „A Kormány elrendeli a polgári jog, ezen belül a Polgári Törvénykönyv átfogó korszerűsítésére irányuló munkálatok megkezdését. A felülvizsgálat közvetlen célja egy korszerű, a nemzetközi gyakorlatnak és elvárásoknak is megfelelő Polgári Törvénykönyv megalkotása, amely a gazdaság alkotmányaként, a civilisztika alaptörvénye lesz. Közvetett cél ezen túlmenően a jogbiztonság magasabb szintre emelése, a más törvényekkel, illetve jogszabályokkal való viszony, a főszabály-kivétel kapcsolatok áttekinthetőbbé, egyértelművé tétele, a jogkeresők eligazodásának megkönnyítése a személyi és vagyoni viszonyait meghatározó joganyagban. Az új Ptk. legyen az 1990-től készült törvények szintézisével a civilisztika terén a rendszerváltás folyamatának egyfajta kodifikációs lezárása, összegzése.”

A Ptké. az új Ptk. hatálybalépéséhez szükséges rendelkezések gyűjteménye.

Az új Ptk.-t a Magyar Közlöny 2009. évi 165. számában 2009. november 20-án, a Ptké.-t a Magyar Közlöny 2010. évi 30. száma 2010. március 2-án hirdette ki.

A Ptké. kihirdetése és az új Ptk. egyes szabályainak hatálybalépése (május 1-je) között 60 nap telik el.

Maga a Ptké. összesen 211 §-ból áll, mintegy 750 bekezdést tartalmaz, összességében több, mint ezer jogszabályhelyet módosít, amelyeknek jelentős része – a Ptké. 22. § (2) bekezdése, 80–206. §-a, 209. § (2) bekezdése, valamint 210. §-a kivételével – május 1-jén hatályba lép.

A Ptké. az új Ptk. Első és Második Könyve május elsejétől történő hatályba léptetéséről rendelkezik, bizonyos kivételekkel. Az Első Könyv Bevezető rendelkezéseket tartalmaz: 1:1. § [A törvény hatálya] 1:2. § [Értelmezési alapelv] 1:3. § [A jóhiszeműség és tisztesség alapelve] 1:4. § [Az elvárható magatartás elve] 1:5. § [A felróható magatartás és az önhiba értékelése] 1:6. § [A joggal való vissza-

élés tilalma] 1:7. § [A bírósági út igénybevételének biztosítása.]

A Második Könyv három részből áll: az ember mint jogalany (jogképesség, cselekvőképesség), a jogi személyek és az e nélküli jogalanyok (állam, alapítvány), és a személyhez fűződő jogok (nevesített személyhez fűződő jogok, a személyhez fűződő jogok megsértésének szankciói, szerzői jog és iparjogvédelem).

Az új Ptk. jelentősen módosítja a jogi személyekre és az alapítványra vonatkozó szabályozási kört.

Az új Ptk. – a május 1-jétől hatályba lépő részében – gyökeresen átalakítja a nagykorú személy cselekvőképességét érintő rendelkezéseket, a belátási képesség megváltozása esetére alapvetően változnak a döntéshozatalra és a jognyilatkozat tételére vonatkozó szabályok.

Az új Ptk. szabályai nagy mértékű módosítást eredményeznek a személyiségi jogok hazai rendszerében is: a 2:93 és 2:94. §-ok gyökeres, előzményeket nem ismerő változásokat vezetnek be a jogkövetkezmények terén. Ebben a körben az egyik legjelentősebb változásként megszünteti a nem vagyoni kártérítés intézményét és bevezeti helyette a sérelemdíjat.

Az új Ptk. többi része – a 3., 4., 5., 6. és 7. könyv – 2011. január 1-jén lép hatályba a Ptké. szerint.

4. Az ismertetett gyakorlat értelmében az Alkotmánybíróság a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha

- az szerzett jogot korlátozott,
- a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg
- oly módon hárított fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában.

A Ptké. két lépcsőben léptetné hatályba az új Ptk.-t. Az új Ptk.-nak a törvény alapelveiről, továbbá a személyek jogairól, cselekvőképességéről, a személyiségi jogok védelméről és a jogi személyekről szóló részei már 2010. május 1-jén hatályba lépnének, a további részek pedig 2011. január 1-jén. Így a jogalkalmazóknak néhány hónapon belül kétszer is igen terjedelmes jogszabály-változásra kellene felkészülniük.

Az új Ptk. első két könyve előbb a régi Ptk. többi részével, majd 8 hónap múlva az új Ptk. további könyveivel is együtt értelmezendő lesz, ami különösen a nem hatósági, nem hivatásos jogalkalmazókat összezavarhatja.

Az Alkotmánybíróság – megerősítve korábbi gyakorlatát – rámutat ezzel kapcsolatban, hogy a felkészülési idő tartamának megállapításánál nem kizárólag a jogalkalmazó hatóságok, hanem a jogi szabályozással érintett valamennyi természetes és jogi személy reális időszükségletét is figyelembe kell venni, amely mind a jogszabály áttanulmányozásához, mind az önkéntes jogkövetésre való felkészüléshez szükséges időt magában foglalja [28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–159.].

Bár az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a cselekvőképességre vonatkozó, tagadhatatlanul alapjogi megközelítésre alapozó új szabályozás érdemét, ebben a körben különösen figyelembe kell venni, hogy az új Ptk. cselekvőképességre vonatkozó szabályozása alapvetően új szemléletet és megközelítést kíván bevezetni (nagykorúak esetében tagadja a belátási képesség hiányának, illetve korlátozottsága általános voltának a lehetőségét; lényegében megszünti a kizáró gondnokság jogintézménye, az általános érvényű gondnokság alá helyezés, a gondnok törvényes képviselői minősége). Az új Ptk. a belátási képességükben korlátozott nagykorú személyek védelmére új jogintézményeket hoz létre, így a gondnokság alá helyezéssel összefüggésben a gondnok önálló eljárásra való feljogosítását, az előzetes jognyilatkozatot és a támogatott döntéshozatalt. Az előzetes jognyilatkozat a nagykorú személy önrendelkezési jogát erősíti; célja, hogy az utóbb esetleg jognyilatkozat-tételre képtelenné vált személy fontos ügyeiben előre, hitelesen kinyilváníthassa akaratát. A támogatott döntéshozatal azt jelenti, hogy a jognyilatkozatok megtételekor értelmi képessége, pszichés állapota vagy szenvedélybetegsége miatt segítségre szoruló cselekvőképes nagykorú személy számára a bíróság támogató személyt nevez ki, ami önmagában nem jár a cselekvőképesség korlátozásával, és a támogatott döntéshozatal az érintett személy egyetértése mellett jöhet létre, visszavonását a támogatott személy is kezdeményezheti. Átalakulnak a korlátozó gondnokság alá helyezés feltételei. Az új szabályok érvényesíthetősége érdekében létre kell hozni az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartását, át kell alakítani a gondnokoltak nyilvántartását. A gyámhatóság hatásköréből a bíróság hatáskörébe kerül a gondnok kirendelése, felmentése. Bírósági hatáskör lesz az előzetes jognyilatkozat hatálybalépésének megállapítása, a gondnok feljogosítása a gondnokolt képviselőre.

Mindezek a változások – jöllehet összességében a nem teljesen cselekvőképes nagykorú személy önrendelkezési jogának erősítése irányába hatnak – oly módon hárítanak fokozott kockázatot a címzettek (különösen a gondnokokra, a támogató személyre és a gondnokolt személyekkel magánjogi viszonyba kerülő más személyekre), hogy a megismerés és a felkészülés megfelelő lehetőségének hiánya sérelmet okozhat az érintettek számára a jognyilatkozataik megtételénél.

Amíg a jogalanyok nem ismerik kellőképpen az új szabályokat, több „akarathibás”, vagy álképviselővel kötött, érvénytelen szerződés születhet.

Az Alkotmánybíróság akkor, amikor mérlegelte, hogy a felkészülési idő hiánya miatt a jogszabály alkotmányellenessége megállapítható-e abból az okból, hogy az az érintettekre oly módon hárít fokozott kockázatot, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségére mintegy két hónap állt rendelkezésre, figyelembe vette, hogy a cselekvőképességgel, gondnoksággal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2001. évi XV. törvény – amely a most szóban lévő hatálybalépéssel érintett szabályokhoz hasonló mélységű változást vezetett be – a kihirdetését köve-

tő hatodik hónap 1. napján lépett hatályba [15. § (1) bekezdés]. A felkészülési időt önmagában nem nyitja meg az, ha a jogszabály szövege ugyan megismerhető, de a hatálybalépés még kétséges vagy annak időpontja ismeretlen. A felkészülési idő a jogszabállyal bevezetett változások biztosra vehető hatálybalépésének megismerésekor kezdődhet, mert ekkor kerülnek a személyek abba a helyzetbe, hogy a jogszabály hatálybalépésével számolniuk kell, vagyis fel kell készülniük arra.

Zavaró lehet a fenti értelemben felfogott jogalkalmazás során az is, hogy az alapelvi rendelkezések hatályban maradnak a régi Ptk. elején is (1–7. §), s azok csak részben azonosak az új alapelvekkel.

A kétlépcsős hatálybaléptetéssel kapcsolatban megállapítható, hogy az új Ptk. Második Könyve részben – a cselekvőképesség szabályait illetően – átszövi a régi, eredetileg más fogalmi rendszerre épült Ptk. (dologi jogi, kötelmi, öröklési) szabályait, de – az új Ptk. 1:2. § (2) bekezdése folytán – szinte az egész jogrendszert is.

Megállapítható az is, hogy a Ptké. új Ptk.-t hatálybaléptető rendelkezése nem tartalmaz általános szabályt a régi Ptk. alatt, a régi Ptk. szabályai szerint keletkezett igények mikénti elbírálására, dacára annak, hogy számos helyen a „folyamatban lévő eljárásokban” és „ügyekben” előírja az új Ptk. alkalmazását.

Az ezzel összefüggő jogbizonytalanságra példa, hogy a Ptké. 1. § (1) bekezdése alapján május 1-jén hatályba lépő új Ptk. 2:93 és 2:94. §-ai mélyreható, előzményeket nem ismerő változásokat eredményeznek a személyiségi jogok hazai rendszerében. A 2:93. § új szabálya értelmében a sajtóval szemben semmilyen – tehát sem objektív, sem szubjektív alapú – igényt nem lehet érvényesíteni, ha a sajtó a személyiségi jogokat azzal sérti meg, hogy nyilvános rendezvényről tudósít szöveghűen az ott elhangzottakról; neki átadott nyilatkozatot tesz közzé; hivatalos eljárásokat, döntéseket vagy határozatokat ismertet.

Az új Ptk. 2:94. § (1) és (2) bekezdése a közhatalmat gyakorló, közfeladatot ellátó és egyébként közszereplőnek minősülő személyek jó hírvéneke és becsületének – nemcsak a sajtó, hanem bárki által való – megsértése esetére úgy rendelkezik, hogy akár az egyébként objektív, akár a szubjektív jogkövetkezmények ilyen esetben csak akkor alkalmazhatók, ha a jogsértő szándékosan vagy súlyosan gondatlan módon járt el.

Mindkét szabály a régi Ptk.-hoz képest igen terjedelmes kivételt konstituál az általános személyiségvédelem elve alól („... mindenki köteles tiszteletben tartani...”). Ez azt jelenti, hogy a személyhez fűződő jogok egyes alanyai számára az új Ptk. hatálybalépése a korábbihoz képest hátrányosabb rendelkezést állapít meg.

A gyakorlatban ez azt jelentheti, hogy mindazok, akikel szemben 2010. május 1-jéig az ismertetett módon személyiségi jogi jogsértést követtek el, és a régi Ptk. alapján perben érvényesíthető igényeik keletkeztek, a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó új rendelkezések folytán (sajtóhelyreigazítási igény, személyiségi jogok megsértésének objektív jogkövetkezményeihez fűződő igények,

kártérítés és bírság, az elévülési időn belül) ezen igényeiket elveszíthetik.

Az Alkotmánybíróság 349/B/2001. AB határozatában hivatkozott arra, hogy létrejött jogviszonyok alatt az anyagi jog alapján létrejött, anyagi jogi jogviszonyokat érti, és e jogviszonyok védelme érdekében állapított meg alkotmányellenességet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme miatt (ABH 2002, 1241, 1245.). Ezért azt kell vizsgálni, hogy a hatályba léptető rendelkezés eredményeként a törvény új, korlátozó rendelkezései már létrejött, lezárt anyagi jogi jogviszonyokban idéztek-e elő változást. [ABH 2002, 1241, 1246.] A hivatkozott határozatban a testület megállapította, hogy a szabályozás csak abban az esetben visszaható hatályú – és alkotmányellenes –, amennyiben védelmet élvező anyagi jogi jogviszonyokban kíván kedvezőtlen változást előidézni. Hasonló megállapításokat tett az Alkotmánybíróság többek között a 903/B/1990. AB határozatában (adófizetési kötelezettség visszamenőleges hatályú hatálybaléptetése, ABH 1990, 250.), a 7/1992. (I. 30.) AB határozatában (a bejelentés és nem a keletkezés idejéhez kötött illetékfizetési kötelezettség, ABH 1992, 45.), a 17/1998. (V. 13.) AB határozatában (a jogszerűen megszerzett játékterem-engedély utóbb hatályba lépő jogszabály miatti elvesztése, ABH 1998, 155.), a 64/2002. (XII. 3.) AB határozatában (a számítási mód megváltozása miatt nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe az, aki a nyugdíjjogosultság törvényi követelményeit az új számítási mód hatálybalépését megelőzően teljesítette, ABH 2002, 348.), és a 31/2005. (VII. 14.) AB határozatában (bírság kiszabása utólag jogszerűtlennek minősített magatartás miatt, ABH 2005, 675.).

Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett, hogy az indítványban megjelölt hatálybaléptetési szabály korlátozza-e a kihirdetést megelőzően keletkezett igények érvényesítésének jogát, illetve a módosító rendelkezések az anyagi jog alapján létrejött jogviszonyokban kívánnak-e olyan változást előidézni, amelyhez az érintettek – felkészülési idő hiányában – nem tudnak alkalmazkodni. [Hasonlóan járt el az Alkotmánybíróság a 2/2009. (I. 23.) AB határozatban (ABK 2009. január, 15), amikor a jogalkotással kapcsolatos azonnali jogvesztés alkotmányellenességét állapította meg, a jogbiztonság sérelme miatt.] A május 1-jei hatálybalépéssel érintett, említett ügyekben a bíróság döntése olyan okra lesz visszavezethető, amelyet a folyamatban lévő perekben az eljárás megindításakor a felek nem láthattak előre. A Ptké. 1. § (1) bekezdése a kihirdetését megelőző időre keletkeztet az anyagi jogi szabályok szerint létrejött jogviszonyok tekintetében a jogosultak számára kedvezőtlen, jogvesztést eredményező változást. A Ptké. 1. § (1) bekezdése ebből az okból is ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével.

5. A Ptké. kihirdetése és az új Ptk. egyes szabályai hatálybalépése (május 1-je) között hatvan nap időtartam van. Az új Ptk. hatálybalépésének időpontja a Ptké. kihirdetésekor vált ismertté, a hatálybalépés időpontja körül kialakult

bizonytalanságra tekintettel a felkészülés – a személyek számára – ekkor kezdődhetett meg.

A Ptké. ezen kívül nyolc hónapra átmeneti rendelkezések sokaságát – értelmező szabályokat, számos törvény, köztük magának a régi Ptk.-nak az átmenetileg hatályban maradó egyes rendelkezései módosítását – vezeti be. (Az új Ptk. tartalmi változásai szükségessé teszik számos kormányrendelet és miniszteri rendelet módosítását is, 2010. május 1-jétől.)

Ez annak a következménye, hogy az új Ptk. nem egyetlen időpontban, hanem szakaszosan lép hatályba. Az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatálybalépéséig, 8 hónapra, a régi Ptk. és az új Ptk. első két könyve lesz együtt alkalmazandó.

Az új Ptk. első két könyve, terjedelmét tekintve 115 szakasz, ami önmagában nem minősíthető jelentős mennyiségnek. Annak megítélésénél azonban, hogy a hatvan napos felkészülési idő alkotmányjogi szempontból elégséges-e, annak van jelentősége, hogy az új Ptk. a személyek személyi, családi és vagyoni viszonyaira vonatkozó alapvető szabályokat tartalmazza, továbbá a személyi, családi és vagyoni viszonyokat szabályozó törvényeket általában az új Ptk.-val összhangban kell értelmezni.

Vagyis az új Ptk. hatályba lépő első két könyve is a jogalanyok széles körének alapvető, mindennapi viszonyait szabályozó jogszabály. Ezen új szabályokra való felkészüléshez – a jogszabály egésze, valamint a részletszabályok nem csak teljes körű megismerésére, hanem azok megértésére és alkalmazásuk elsajátítására is – biztosított hatvan napos időtartam olyan kirívóan rövid, hogy az a jogbiztonságot súlyosan veszélyezteti. Az érintett jogalanyok széles köréhez képest másodlagos szempont, de ezt az álláspontot erősíti az, hogy a jogász szakma egyes képviselői már a hatálybalépés időpontjának – a Ptké. törvényjavaslat tervezetéből való – megismerésekor sem tartották elégnek a 2010. május 1-jéig terjedő időtartamot még ahhoz sem, hogy a jogi végzettséggel, szaktudással rendelkező jogalkalmazók megfelelően felkészülhessenek. Ezt tartalmazza többek között a Legfelsőbb Bíróság 2009. november 27-i álláspontja az új Ptk. hatálybalépéséről.

Az Alkotmánybíróság végül figyelembe vette azt is, hogy az új Ptk. zárószavazását az eredetileg tervezett, 2009. március végi időponthoz képest többször (egyszer júniusra, egyszer szeptemberre) elhalasztották. A Ptké. törvényjavaslatát T/11074. szám alatt 2009. október 30-án nyújtotta be a kormány. Az első két könyv és az új Ptk. többi könyveinek hatálybalépése elválasztására a törvényjavaslat benyújtása után egy hónappal, 2009. november 30-án benyújtott indítvány alapján került sor: erről szól a T/11074/34. számú kapcsolódó módosító javaslat. A törvényjavaslat eredeti szövege [1. § (1) bekezdése] azt tartalmazta, hogy az új Ptk. – bizonyos szakaszok kivételével – egységesen, 2010. május 1. napján lép hatályba. Magának a Ptké.-nek az eredetileg tervezett kihirdetése is jelentős, kéthónapos késedelmet szenvedett: a törvényt az Országgyűlés először 2009. december 14-én, másodszor 2010. február 15-én fogadta el. Az új Ptk. és a Ptké. hatály-

balépésére a törvényjavaslatban előírt 2010. május 1-jei határidő, a jogalkotási folyamat időközbeni többhónapos késedelve ellenére, – az első két könyv tekintetében – nem változott.

Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel a Ptké. 1. § (1) bekezdését alkotmányellenessé nyilvánította és megsemmisítette.

6. Az Alkotmánybíróság törvénykönyv vagy a törvénykönyvekhez hasonló hatású törvénycsomag hatálybalépéséhez szükséges felkészülési idővel kapcsolatban rámutat arra, hogy a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése közötti „kellő idő” mértékét nem lehet minden esetre előre, konkrét időtartamban meghatározni. Ezért annak mértékét a jogszabálytervezet kidolgozójának, illetve a jogalkotónak esetileg kell vizsgálnia, az adott jogszabály jellegét, valamint a jogszabály végrehajtására, az önkéntes jogkövetésre való felkészülést befolyásoló egyéb tényezőket alapul véve. A kellő felkészülési idő követelményének érvényesüléséhez lehetővé kell tenni azt is az érintettek számára, hogy a helyzetükre vonatkozó, megváltozott jogszabályi környezethez – újabb döntésekkel – alkalmazkodjanak. A felkészülési idő nem önmagában való követelmény, hanem arra is szolgál, hogy a személyek, akik a régi jog alapján döntéseket hoztak, tudják azt korrigálni, és az új helyzethez igazodó döntéseket hozni. Amikor csak technikai felkészülésről van szó, a felkészülési idő nagyon rövid is lehet. Alkotmányossági szempontból az bírálható el az új szabályozás összefüggései alapján, hogy a felkészülésre szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő hiánya megállapítható-e. Nem feltétlenül alkotmányellenes valamely jogszabálynak a kihirdetéssel egyidejű hatálybaléptetése sem, de – a szabályozás tárgyi, alanyi összefüggései alapján – előfordulhat, hogy a felkészüléshez több hónapra, egy évre, vagy még ennél is hosszabb időre van szükség. Az Alkotmánybíróság szerint alkotmányos követelmény az, hogy törvénykönyv, vagy a polgárok széles körét érintő, nagy terjedelmű, átfogó és gyökeres változást tartalmazó törvénycsomag hatálybalépésénél a törvényhozó a változások terjedelméhez és tartalmához igazodóan biztosítsa, hogy a jogalanyoknak valós lehetőségük legyen felkészülni az új jogszabályhoz való alkalmazkodásra [8/2003. (III. 14.) ABH határozat, ABH 2003, 74.; 27/2005. (VI. 29.) AB határozat, ABH 2005, 280.].

7. Ugyan az egyik indítványozó csak a Ptké. 1. § (1) bekezdésének megsemmisítését kérte, a másik indítványozó pedig ezen kívül a Ptké. 208. § (1)–(2) bekezdése és 209. § (3) bekezdése, valamint „ha a jogbiztonság megköveteli a fenti két törvény egésze” megsemmisítését, az Alkotmánybíróság a szoros tárgyi összefüggésre tekintettel kiterjesztette a vizsgálatát a Ptké. 208. § (3) bekezdésére is.

A Ptké. az új Ptk. hatálybaléptetését és végrehajtását szabályozza. Számos, az új Ptk.-hoz kapcsolódó értelmező rendelkezést tartalmaz [2. § 1–17. pont], továbbá hatályon kívül helyez olyan jogszabályokat [209. § (1) bekezdés

1–16. pont], amelyek helyébe az új Ptk. rendelkezései lépnek. Szerkezetét tekintve a Ptké. önmagában nem, csak az új Ptk. rendelkezéseivel együttesen, azokra tekintettel alkalmazható. A Ptké. 1–79. §-a az új Ptk. első két könyvéhez kapcsolódik. A Ptké. 80–184. §-a az új Ptké. többi könyvének hatálybalépésével függ össze, a Ptké. 185–206. §-a pedig az új Ptk.-ra tekintettel módosuló törvényekről szól. A Ptké. az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő végrehajtási és átmeneti rendelkezéseket, törvénymódosításokat tartalmaz. Tartalmilag tehát a Ptké. nem önálló, hanem „végrehajtási törvény”, amely elválaszthatatlanul kapcsolódik az új Ptk.-hoz.

Jelen határozatában az Alkotmánybíróság a Ptké. 1. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek találta és megsemmisítette. E szabály ex nunc megsemmisítésének az volna a joghatása, hogy az új Ptk. Első és Második Könyve 2010. május 1-jén nem lép hatályba, az azokat értelmező rendelkezések viszont – a Ptké. 208. §-a alapján – igen, ugyanakkor hatályukat veszítik azok a jogszabályok, amelyeket az új Ptk. hivatott felváltani.

Szoros tárgyi összefüggés okán az Alkotmánybíróság akkor semmisít meg indítvánnyal egyébként szövetszerűen nem támadott rendelkezéseket, ha azok a megsemmisítés folytán alkalmazhatatlanná válnak [pl. 109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 918.]. Amennyiben az új Ptk. első két könyve nem lép hatályba 2010. május 1-jén, a Ptké. kapcsolódó szabályainak e naptól való alkalmazása nyilvánvalóan ellentétes lenne az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő jogbiztonság követelményével. Emiatt az Alkotmánybíróság a Ptké. 208. §-ának egészét alkotmányossági vizsgálat alá vonta, és azt a fentiekben kifejtett szoros összefüggés miatt megsemmisítette.

8. A Tv. az új Ptk. által bevezetett, a nagykorú személyek védelmét szolgáló jogintézmények, így a gondnokság alá helyezéssel összefüggésben a gondnok önálló eljárásra való feljogosítása és a támogatott döntéshozatal feltételeinek polgári nem peres eljárásban való megteremtése érdekében tartalmaz szabályokat. Ezek az új Ptk.-hoz szorosan kapcsolódó szabályozást tartalmaznak, ezért az Alkotmánybíróság a május 1-jei hatálybalépésükre vonatkozó 15. §-t – szoros összefüggés okán [3/1992. (I. 23.) AB határozat, ABH 1992, 329, 330.; 26/1995. (V. 15.) AB határozat, ABH 1995, 123, 124.; 2/1998. (II. 4.) AB határozat, ABH 1998, 41, 46.; 16/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 153.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 77.; 67/2006. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2006, 971, 978.] – szintén megsemmisítette.

9. A Ptké. 209. § (3) bekezdése szerint az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő egyes végrehajtási és átmeneti rendelkezések 2010. december 31-én hatályukat veszítik. Ez a szabály – amely a jelen határozat következtében hatályba nem lépő jogszabályok hatályon kívül helyezéséről szól – önmagában nem ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével. Ezért az Alkotmánybíróság a Ptké. 209. §

(3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

10. A 267/B/2000. AB határozat megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 42. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság gyakorlata az, hogy a kihirdetett, de még hatályba nem lépett törvény is képezheti alkotmánybírói eljárás tárgyát. Amennyiben a kifogásolt rendelkezések alkotmányellenessége megállapítást nyer, a hatályos jogszabályok vizsgálata során megállapított eredménytől eltérően a következmény a hatálybalépés elmaradása.” (ABH 2002, 1126, 1129.) Ugyanígy járt el az Alkotmánybíróság a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat (ABH 1992, 192.) meghozatalakor is. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 42. § (2) bekezdése értelmében a kihirdetett, de hatályba még nem lépett törvény tekintetében megállapítja, hogy az – 2010. május 1-jén – nem lép hatályba. A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkovic Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, de eltérő indokok alapján látom megállapíthatónak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a, továbbá a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nemperes eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény 15. §-a alkotmányellenességét és ex nunc hatályú megsemmisítését. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak kizárólag csak a – többségi határozat által is idézett és az ítéletablak 2002-es felállításakor is alkalmazott – kétlépcsős hatályba léptetés mostani alkotmányellenességének megállapítására kellett volna alapítá-

nia a támadott rendelkezések megsemmisítését. A többségi határozattal szemben úgy gondolom, hogy a kellő felkészülési idő hiánya és az *in malam partem* visszaható hatályú szabályozás megsértése nem is állapítható meg a jelen ügyben.

I.

A „kétlépcsős hatálybaléptetés”
alkotmányellenessége

Osztom a többségi határozatnak a következő megállapításait: „[a]z új Ptk. első két könyve előbb a régi Ptk. többi részével, majd 8 hónap múlva az új Ptk. további könyveivel is együtt értelmezendő lesz, ami különösen a nem hatósági, nem hivatásos jogalkalmazókat összezavarhatja.” Továbbá: „[a] kétlépcsős hatálybaléptetéssel kapcsolatban megállapítható, hogy az új Ptk. Második Könyve részben – a cselekvőképesség szabályait illetően – átszövi a régi, eredetileg más fogalmi rendszerre épült Ptk. (dologi jogi, kötelmi, öröklési) szabályait, de – az új Ptk. 1:2. § (2) bekezdése folytán – szinte az egész jogrendszert is. Megállapítható az is, hogy a Ptké. új Ptk.-t hatályba léptető rendelkezése nem tartalmaz általános szabályt a régi Ptk. alatt, a régi Ptk. szabályai szerint keletkezett igények mikénti elbírálására, dacára annak, hogy számos helyen a ’folyamatban lévő eljárásokban’ és ’ügyekben’ előírja az új Ptk. alkalmazását.”

A kétlépcsős szabályozás – az iméntiek szerint – a kellő felkészülési idő kritériumától függetlenül is az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogbiztonság követelményének olyan súlyos sérelmét idézi elő, amely gyakorlatilag a 2010. május 1-jén hatályba léptetendő első és második Könyv alkalmazását is teljesen elbizonytalaníthatja. E két könyv alkalmazása számos vonatkozásban elválaszthatatlan mind a régi Ptk., mind pedig a később hatályba léptetendő új Ptk. további könyveibe foglalt rendelkezésektől. Ez pedig elsődlegesen nem a „kellő időnek”, hanem egy – a vizsgált esetben – jogbizonytalanságot eredményező hatályba léptetési módnak lett az egyenes következménye. Hangsúlyozom azonban: nem önmagában a két- vagy többlépcsős hatályba léptetési módszert tartom alkotmányellenesnek, hanem az ilyen esetek közül csak azokat, amelyeknél nyilvánvalóan kimutatható a különböző időpontokban hatályba léptetett rendelkezések közötti szoros összefüggés, kapcsolat. A jelen határozattal elbírált ügy kétséget kizáróan ilyen. Én tehát a kétlépcsős hatályba léptetés alkotmányellenességének megállapításánál megálltam volna, s nem vizsgáltam volna sem a kellő idő, sem pedig az *in malam partem* visszaható hatály kérdését. Magam egyébként mindkét vonatkozásban a többségi határozattól – ha egészében nem is, de részben mindenképpen – eltérő álláspontot vallok.

A következőkben ezt indokolom.

II.

A „kellő felkészülési idő” kérdése

Álláspontom szerint helyes a többségi határozat kiindulópontja abban a tekintetben, hogy a kellő felkészülési idő szempontjából a 349/B/2001. AB határozatot tekinti precedensnek. E döntésében az Alkotmánybíróság az egyes építési jogok korlátozásával összefüggésben rámutatott, hogy a „Balaton üdülőkörzet területére regionális rendezési terv a Btv.-t megelőzően 1979-ben az 1013/1979. (VI. 20.) MT határozattal került elfogadásra. Ezt a rendezési tervet a Kormány ezt követően 1005/1985. (II. 21.) MT határozatával egy alkalommal módosította, amely módosítás a rendezési terv anyagi jogi előírásait alapvetően nem érintette. Ugyanakkor a regionális rendezési terv elfogadását követően részben már a rendszerváltást megelőzően, részben a rendszerváltás folyamatában olyan, a Balaton vízminőségére és a Balaton üdülőkörzet környezeti állapotára negatív következményekkel járó gazdasági, társadalmi változások következtek be a Btv.-vel érintett területen, amelyek szabályozására a regionális rendezési terv már nem volt alkalmas. Ezért a Balaton környezeti viszonyait veszélyeztető folyamatok megakadályozása érdekében tilalmakat, korlátozásokat vezettek be. E korlátozások, tilalmak bevezetéséről a Balaton üdülőkörzet egyes településein az építési tevékenység átmeneti korlátozásáról szóló 1/1989. (I. 1.) ÉVM rendelet (a továbbiakban: ÉVM rendelet) rendelkezett. A rendszerváltást követően ezt a rendeletet többször módosították, azonban az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (IV. 12.) Korm. rendelet is fenntartotta a hatályát. Az ÉVM rendeletet az Alkotmánybíróság 13/1998. (IV. 30.) AB határozatában alkotmányellenesnek ítélte és 1999. március 31-i hatállyal megsemmisítette. (ABH 1998, 429.) Az Alkotmánybíróság határozata nyomán fogadta el az Országgyűlés az Átm.tv.-t. E törvény 5. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a törvény 1999. április 1-jén lép hatályba és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervéről szóló törvény hatálybalépésével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t később módosította az 1999. évi LXVII. törvény, amely úgy változtatta meg az 5. § (1) bekezdésének hatályra vonatkozó rendelkezését, hogy az Átm.tv. a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervéről szóló törvény hatálybalépésével, de legkésőbb 2000. december 31-ével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t módosító törvény 1999. július 6-án lépett hatályba. Tehát 1999. nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig el fogja fogadni. A Btv.-t az Országgyűlés 2000. október 17-én fogadta el, 2000. november 3-án hirdették ki a Magyar Közlönyben és 2000. december 3-án lépett hatályba. A tervezett korlátozások már a tervezési folyamat során nyilvánosságot kaptak, a parlamenti vita időszakában pedig nyilvánossá váltak a terv előírásai.

Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy az érintett területek tulajdonosai számíthattak a terület-felhasználási és építési előírások megváltozására, és arra is, hogy az új rendezési előírások a környezet védelmét szolgáló szigorúbb feltételeket fognak meghatározni. Az új törvény megalkotására kinyilvánított jogalkotói szándék nyilvánosságra kerülését követően kellő idő állt az érintettek rendelkezésére a jogerős építési engedély megszerzéséhez, ha építéshez való jogukkal a korábbi jogszabályi feltételek mellett kívántak élni.” (ABH 2002, 1250, 1251.).

Nem osztom ugyanakkor a többségi határozat ama megállapítását, hogy a mintegy 60 §-ból álló Btv. nem hasonlítható össze az új Ptk. 2010. május 1-jén hatálybalépő 115 §-ával, különösen azért nem, mert a sérelemdíjon és a saját felelősségére vonatkozó szabályozáson kívül az új cselekvőképességi szabályok túlnyomó része már megjelent a rendesbírói gyakorlatban. Ezek tehát már nem is minősíthetők „radikális változásoknak” (erre nézve lásd Gadó Gábor: Alapjogok védelme az új Polgári Törvénykönyvben. Fundamentum 2010/1. 21 és köv. o.) Ennek megfelelően nem *de novo* kellett volna elbírálni a jelen ügyet, hiszen az Alkotmánybíróság nem először szembe-sült a problémával. A kellő felkészülési idő szempontjából fontos körülmény az is, hogy nem az egész kódex lépett volna hatályba május 1-jén, csak a kódex 115 §-a.

Nem tudok egyetérteni a többségi határozattal abban sem, hogy a Ptk. kihirdetésének napja lenne irányadó a kellő felkészülési idő számítása szempontjából. A többségi határozat szerint „a felkészülési időt önmagában nem nyitja meg az, ha a jogszabály szövege ugyan megismerhető, de a hatályba lépés még kétséges vagy annak időpontja ismeretlen. A felkészülési idő a jogszabállyal bevezetett változások biztosra vehető hatályba lépésének megismerésekor kezdődhet, mert ekkor kerülnek a személyek abba a helyzetbe, hogy a jogszabály hatályba lépésével számolniuk kell, vagyis fel kell készülniük arra.” Mint láttuk eltérő, más elvi alapra helyezkedett az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatában, amelyben – a fentiekben idézettek szerint – elegendőnek tartotta, hogy már „1999. nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig el fogja fogadni.” (ABH 2002, 1241, 1250.). Nézetem szerint az új Ptk. 2009. november 20-ai kihirdetése az irányadó ebből a szempontból, és ésszerűen ettől az időponttól kezdve számíthattak rá a jogalanyok és jogalkalmazók, hogy a kódexből a 115 § 2010. május 1-jén hatályba lép. Ezek alapján nem ezért látom megállapíthatónak a kellő felkészülési idő hiányát. (Megjegyzem: a fent idézett Btv. vizsgált rendelkezései mögött sem egyetlen, hanem több száz eset állt.)

III.

Az *in malam partem* visszaható hatály problémája

Álláspontom szerint a támadott szabályozás nem valósít meg *in malam partem* visszaható hatályú, kötelezettségnehezítő szabályozást sem. Előrebocsátom, hogy minden alkotmányos demokráciában a polgárok szabadságának részét képezi, hogy cselekvéseiket csak az általuk előzetesen megismerhető, a jogalkotás formalizált szabályainak betartásával alkotott szabályok korlátozhatják [Lásd a 8/2005. (III. 19.) AB határozatot, ABH 2005, 102, 104.] A magyar szakirodalomban Peschka Vilmos mutat rá az *in malam partem* visszaható hatályú jogi szabályozás elutasításának egyik legerősebb indokára: a retroaktív norma esetén nem várható el az „ignorantia iuris neminem excusat” szabály (ami nem más, mint egy megdönthetetlen vélelem) érvényesülése, a megismerhetőség hiányában pedig kizárt, hogy a polgárok cselekvési lehetőségek között válasszanak (Peschka Vilmos: The Retroactive Validity of Legal Norms. Acta Juridica Hungarica, 1999/1–2. 9–15. o.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogállamiság részét képező jogbiztonság megköveteli azt a tényleges lehetőséget, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ezért ennek érdekében hangsúlyozni kell azt a tilalmat, hogy jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat magatartást jogellenessé. A fentiekkel összhangban az Alkotmánybíróság a kiszámíthatóság és az előreláthatóság követelményéből vezette le a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának szabályát. E tilalom figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvével, s így alkotmányellenesség megállapításához vezethet (34/1991. (VI. 15.) AB határozat (ABH 1991, 170.); 11/1992. (III. 5.) AB határozat (ABH 1992, 77.); 4/1992. (I. 28.) AB határozat (ABH 1992, 332.) 25/1992. (IV. 30.) AB határozat (ABH 1992, 131.); 28/1992. (IV. 30.) AB határozat; ABH 1992, 155.); 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316.). Módszertanilag az Alkotmánybíróság a visszamenőleges szabályalkotás tilalmának fent említett meghatározásával tulajdonképpen a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (1) bekezdésében szereplő követelményt emelte alkotmányos szintre („alkotmányos jelentőségű szabály”) azzal, hogy azt a jogbiztonság részévé tette. Megjegyzem ugyanakkor, hogy egyáltalán nem evidens, hogy az Alkotmánynál alacsonyabb szintű jogszabályok válnak egyes alkotmányi fogalmak alkalmazásakor azok kiegészítő tételeivé.

Az Alkotmánybíróság működésének kezdetén elsősorban a jogszabályok kihirdetésének „vissza-dátumozásának” a problémájával kapcsolatban merült fel a visszaható hatály tilalma [pl. 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 173.], aztán a későbbi ügyekben nyilvánvalóvá vált,

hogy a tilalom csak részben függ össze a jogszabály kihirdetésének időpontjával. Míg a visszamenőlegesen kihirdetett szabály mindenképpen visszaható lesz, a kihirdetés napján hatályba lépő, vagy a kellő felkészülési időt hagyó szabály eseti (de nem „esetről-esetre” eldöntendő elvi alapú) vizsgálata alapján lehet csak abban a kérdésben állást foglalni, hogy az valójában visszaható hatályú-e vagy sem. Az antedatált (visszamenőlegesen kihirdetett) jogszabály ebbéli minőségét ténykérdés dönti el: mely napon lépteti hatályba magát a jogszabály, mikor került a Magyar Közlönyben kihirdetésre, illetve az érintettek mikor értesülhettek a kihirdetésről (mikor került az előfizetőkhoz, illetőleg mikortól volt olvasható az interneten). Az alkotmánybírósági eljárásban megdönthető vélelem szól amellest, hogy a tényleges kihirdetés időpontja megegyezik a Magyar Közlöny megjelenésének a dátumával. Bár az Alkotmánybíróság a jogszabály érvényességi kellékeként kezeli a kihirdetés aktusát, a visszamenőleges hatályba léptetés *per se* nem minden esetben jár együtt – a norma alkotmányellenességének megállapítását követően – annak megsemmisítésével. Az antedatált jogszabály alapján létrejött jogviszonyok kímélete, vagyis a jogbiztonság érvényesülése érdekében az Alkotmánybíróság nem minden esetben állapítja meg az alkotmányellenességet. Az antedatált jogszabály alapján létrejött jogviszonyok kíméletét kétféleképpen éri el az Alkotmánybíróság. A támadott norma megsemmisítését csak arra az időszakra állapítja meg, amelyben azt az érintettek nem ismerhették meg, hangsúlyozva, hogy a döntés előtt létrejött jogviszonyokat a megsemmisítés nem érinti [25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 133.], vagy még a norma megsemmisítésétől is eltekint, s a döntés csak az alkotmányellenességet állapítja meg. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése – amely, ha a jogbiztonság, vagy az indítványozó különösen fontos érdeke indokolja, lehetőséget ad arra, hogy a testület ne a határozatának megjelenésétől (*ex nunc*) határozza meg az alkotmányellenes „jogszabály hatályon kívül helyezésének, illetőleg alkalmazhatóságának időpontját” – nem abszolút szabály. Esetről-esetre mérlegeli a testület, hogy melyik megoldás szolgálja jobban a jogbiztonság érvényesülését: az alkotmányellenesség következményeinek levonása, vagy az attól való tartózkodás. [Hasonló megoldást alkalmazott az Alkotmánybíróság a 2/1991. (I. 29.) AB határozatban (ABH 1991, 375, 376.), a 18/1991. (II. 23.) AB határozatban (ABH 1991, 399, 400.), valamint a 723/B/1998. AB határozatban (ABH 1999, 795, 799–800.).]

Megjegyzem, míg a teljesezésbe ment jogviszonyok esetén az ítélkezés következetes, addig abban a kérdésben, hogy a folyamatos jogviszonyt alakító visszamenőleges szabályalkotás visszaható hatályú-e, a gyakorlat meglehetősen bizonytalan, esetről-esetre dönt. Ennek egyik oka, hogy az Alkotmány nem ad iránymutatást abban a kérdésben, hogy a tiltott visszaható hatályú szabályozás megállapításának feltétele-e, hogy (lezárt, illetőleg folyamatban levő) anyagi vagy eljárási jogviszonnyal kapcsolatban mérülhet-e fel a visszaható hatály tilalma. Az újabb, általam

opponált gyakorlat szerint csak a létrejött anyagi jogi normán alapuló jogviszonyok esetén kerülhet szóba a retroaktív hatályú jogalkotás tilalma. (349/B/2001. AB határozat, ABH 2002, 1241, 1245.)

Míg a magyar gyakorlatban a törvényhozót minden jogviszonnyal kapcsolatban kötik a kötelezettségnehezítő visszaható hatályú jogalkotás korlátai [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 81.] addig a klasszikus és a modern alkotmányos felfogás szerint a visszaható hatály tilalma csak a büntetőügyekre terjed ki. A római jogi jogelvhöz hasonlóan (Madison és Jefferson véleményével szemben) az amerikai szövetségi Alkotmány szerint is csak a büntető jogalkotásra irányadó a tilalom, és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 7. cikke is csak a büntető jogalkotás tekintetében rendelkezik a retroaktivitás tilalmáról. A magyar Alkotmány két rendelkezése irányadó a visszaható jogalkotásra. Az Alkotmány 57. § (4) bekezdésébe foglalt *nullum crimen* és *nulla poena* szabály biztosítja az *in malam partem* visszaható hatályú szabályozás tilalmát, az egyéb (polgári, közigazgatási stb.) jogviszonyok visszamenőleges megváltoztatásának elbírálásakor pedig az Alkotmány 2. § (1) bekezdése az irányadó.

Ahogy az a 349/B/2001. AB határozathoz fűzött különvéleményben összefoglaltam, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogi szabályozásból nem minden esetben következik az alkotmányellenesség megállapítása: csak a jogalanyokra hátrányos *in malam partem* visszaható hatályú szabályozás vet fel alkotmányossági problémát. Nem tilalmazott, ha a jogalkotó kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezést tartalmazó jogszabályt rendel visszamenőlegesen alkalmazni; ha a jogalkotó úgy dönt, hogy a jogszabály hatálybalépését követően az azt megelőző időszakra teljesítendő kötelezettségek csak akkor – és abban a mértékben – alkalmazhatók, amennyiben összességükben nem terheesebbek, mint a korábban hatályos rendelkezések. Az sem tilalmazott, ha a jogszabály visszamenőlegesen rendelkezik ugyan, de ennek kihatása – a kötelezettség teljesítése – a jogszabály hatálybalépése után következik be (ABH 2002, 1241, 1260–1261.).

Az Alkotmánybíróság eddig e kimentési szabályok részletezésével adós maradt. Nem bocsátkozott annak vizsgálatába sem, hogy a jogalanyok egyik csoportjának biztosított visszamenőleges jogkiterjesztés hogyan hat más (pl. az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésekor: a homogén) csoportokra. Azt sem vizsgálta az eddigi gyakorlatában részletesen, mi nem minősül „összességében nem terheesebb” kötelezettség-megállapításnak. Az a kimentési ok, amely szerint „a korábbi szabályok szerint lezárt jogviszonyokba – kivételesen – csak akkor lehet alkotmányosan beavatkozni, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz az elérni kívánt célhoz képest aránytalan sérelmet” [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 82.] nem vonatkozik az *in malam partem*

viSSzaható hatályú szabályozásra. A büntetőügyeken kívüli kötelezettségnehezítő viSSzaható hatályú szabályozás *per se* ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményével.

Álláspontom szerint a jelen ügyben ezt a mérlegelést el kellett volna végeznie az Alkotmánybíróságnak, és arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy a fogyatékos polgártársaink jogait kiterjesztő szabályozás éppen, hogy *in bonam partem* természetű, a velük szerződéses jogviszonyba kerülő cselekvőképes jogalanyok számára pedig a törvényhozó kellő felkészülési időt biztosított az új szabályok alkalmazására. Ami az új személyiségi és sajtójogi rendelkezéseket illeti, azok részben az Alkotmány 54. §-ának védelme alatt álló emberi méltósághoz való jog érvényesülését (sérelemdíj), részben pedig az Alkotmány 61. § (2) bekezdésébe foglalt kommunikációs jogot a sajtószabadságot erősítik. Ez utóbbi alapjog korlátozása a gyakorlat szerint csak nagyon ritkán fogadható el más jogok érvényesülése érdekében, minden kommunikációs jogot korlátozó törvényt megszorítóan kell értelmezni [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH, 1992, 167, 178.]. A fentiek alapján nem tartom megállapíthatónak az *in malam partem* viSSzaható hatályú szabályozás tilalmának a megsértését sem.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet azzal, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. CXX. törvény hatályba léptetéséről szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése és 208. §-a alkotmányellenes. Ezen állításom a következőkkel támasztom alá.

1. A többségi határozat érvelése szerint a kellő felkészülési idő hiánya és az ebből keletkező jogbizonytalanság miatt alkotmányellenes a Polgári Törvénykönyv első két könyvének a többit megelőzően, 2010. május 1-jével történő hatályba léptetése.

A kellő felkészülési idő biztosításának kívánalma az Alkotmánybíróság 1992. óta kialakított gyakorlata [25/1992. (IV. 30.) ABH 1992, 132.] a jogszabályok kihirdetése – tartalmuk ismertté válása – és hatályba lépése (alkalmazásának vagy teljesítésének kötelezettsége) között eltelt időt vizsgálja, abból a szempontból, hogy a jogkereső közönség és a jogalkalmazók megfelelően fel tudtak-e készülni a jogi változások követésére. Ez a követelmény a jogállami klauzulán alapul: a jog változásának egyik alkotmányos korlátja. A jog változásának persze más – a változáshoz kötött, tehát nem abszolút – alkotmányos kor-

látai is vannak. A kellő felkészülési idő követelményét az Alkotmánybíróság gyakorlata mindeddig nem választotta el elég világosan – és ebben a határozatban sem – a jogrendszer változásának más alkotmányos korlátaiktól.

A kellő felkészülési idő követelménye a jogrendszer változásával szemben támasztott alkotmányos követelmények leggyengébbike, és pedig azért, mert tartalomtól független (így formális) követelmény. Mindössze annyit kíván, hogy a jogváltozás ne legyen rajtaütésszerű, meglepő, és ezzel ne okozzon jogbizonytalanságot vagy túlzott nehézséget a jogrendszer működésében. Mint látható, a kellő felkészülési idő elsősorban jogpolitikai követelmény, mivel célszerűségi szempontok és gyakorlati feltételek, körülmények mérlegelésén múlik, mennyi idő szükséges valamely tervezett vagy elfogadott jogrendszer-változtatás kellő idővel történő hatályba léptetéséhez. Ugyancsak döntően jogpolitikai – az előnyök és hátrányok felbecsülésén és értékelésén alapuló – döntés, hogy egy törvény hatályba léptetéséhez mennyire felkészült a jogalkalmazó szervezet (esetünkben döntően a bíróságok és a gyámhatóságok). E kérdések eldöntése nemcsak társadalmi tények és egyes szervezetek állapotának, erőforrásainak felbecsülésén alapul, hanem e tények értékelésén is. Az ilyesfajta jogpolitikai döntések a törvényhozó hatáskörébe és felelősségi körébe tartoznak. Alkotmányellenességet ezen az alapon csak – a francia közigazgatási jogból vett terminussal – a törvényhozó nyilvánvalóan téves mérlegelése (*erreur manifeste d'appréciation*) esetén lehetne megállapítani. Ilyenről, szerintem, itt nem lehet beszélni, hiszen a Polgári Törvénykönyv hosszú és fordulatokban nem szegény előkészítése alatt a kodifikáció folyamata a szakemberek és érdeklődő jogalkalmazók számára jól követhető volt – pl. az 1999 és 2008 között megjelent Polgári jogi kodifikáció című folyóiratban. A Polgári Törvénykönyv köztársasági elnök által visszaküldött és némely módosításokkal újra elfogadott szövege pedig 2009. november 20-án jelent meg a hivatalos lapban. A Törvénykönyv hatályba léptetésére ettől kezdve minden jogalkalmazónak módja volt felkészülni – olyannyira, hogy a felkészülést segítő kiadványok is megjelentek, felkészítő képzések indultak stb. Az is igaz, hogy az új Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseiről, illetve bizonyos szakmai és koncepcionális kérdések körül komoly jogpolitikai viták voltak – de ezek eldöntése nem lehet az Alkotmánybíróság dolga.

A Polgári Törvénykönyv két részben való hatályba léptetése is ilyesfajta vitát váltott ki. Elfogadom, hogy jogpolitikai szempontból számos komoly érv hozható fel az egész törvénykönyv egyszerre történő hatályba léptetése mellett, de nem látom, milyen alkotmányjogi érvek szólnak az ettől eltérő törvényhozói döntés ellen. (A nagy törvénykönyvek fokozatos vagy területi hatályában részleges hatályba léptetése nem ritkaság: a Code civil például annak idején harminchat törvény léptette fokozatosan hatályba, majd egy utolsó egységesítette a szövegét.) Annál is kevésbé látom ezt, mert több nagy jelentőségű, jogalkal-

mazók tízezreit és jogkeresők millióit érintő törvény (pl. a Ket. vagy éppen a társasági törvények) hatálybalépése hasonló módon történt, anélkül, hogy alkotmányjogi aggályokat vetett volna fel. A Polgári Törvénykönyv egyediségével kapcsolatos érvelést gyengíti, hogy az új Polgári Törvénykönyvben – lévén rekodifikáció – tartalmi újdonság (új tartalmú szabály) viszonylag kevés található, valamint az is, hogy a Polgári Törvénykönyv távol van attól, hogy a magánjogi viszonyok szabályozásának kizárólagos törvénye legyen.

A kellő felkészülési idő követelménye mást jelent a jogkereső közönség és mást a hivatásos jogalkalmazó számára. A jogkereső közönségnek nem nagyon van mit felkészülnie az új Polgári Törvénykönyvből, mint ahogyan valószínűleg a régít (vagyis a mait) sem ismeri – ezért a változások sem érhetik váratlanul. A jogi szakemberek – bírák, ügyészek, ügyvédek, közjegyzők, köztisztviselők – számára pedig a felkészülési idő a Ptk. két könyve alkalmazására nem mondható kevésnek, hiszen (mint fentebb említettem volt) az önképzés mellett számos más eszköz állt, illetve áll rendelkezésükre. A jogszabályok változásának követését számos adatbázis és jogi tartalomszolgáltató segíti, a jogász szakma számára a törvényhozás változásainak követése pedig szakmai követelmény, éppúgy mint más hivatásokban a továbbképzés.

A fenti megfontolások alapján – és arra is tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság mércéje eléggé hajlékony volt a kellő felkészülési idő megállapításában, ahogyan ezt a határozat be is mutatja – nem tudtam követni a többséget abban, hogy a törvényhozó nyilvánvalóan helytelenül mérlegelte volna volt az új Ptk. első két könyvének a törvény kihirdetését több mint öt hónappal követő, hatályba léptetéséhez szükséges „kellő időt”.

2. A többségi határozat azonban a Ptké. megsemmisítését nemcsak a kellő felkészülési idő szűkösségével, hanem azzal is indokolja, hogy az új Ptk. első két könyve, amely május elsejével lépett volna hatályba, több fontos anyagi jogi változtatást vezetett volna be a személyek jogában, ami jogbizonytalansághoz vezetett volna. Ez természetesen elképzelhető, de elképzelhető az is, hogy a jogalkalmazók képesek lettek volna – például megfelelő átmeneti szabályok segítségével és önálló jogalkalmazással – a nehézségek áthidalására. Olyan nehézségekre, amelyek minden átfogó új törvény alkalmazásával kezdetben együtt járnak és valószínűleg az új Ptk. későbbi hatályba lépésével sem lesznek elkerülhetők. Alkotmányjogi érvek, különösen egy hatályba sem lépett törvény esetében, csak a nyilvánvaló és elkerülhetetlen, mintegy természeti csapásként bekövetkező jogalkalmazási nehézség lenne elfogadható, és én személy szerint ilyet nem tudtam felfedezni.

A kifejtettek felhívják a figyelmet arra, hogy a „kellő felkészülési idő” az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem csak azt jelenti, amit fentebb vázoltam és amin a határozat alapul. A kellő felkészülési idő hiánya, mint említettem,

formai alkotmányellenességi indok: nem a kellő felkészülési idő nélkül hatályba léptetett törvény (vagy más jogszabály) tartalmának alkotmányellenességén alapul. Ugyanaz a törvény több felkészülési idővel nem alkotmányellenes. Ez áll a Ptké.-re is, hiszen az új Ptk. 2011. január 1-i hatályba lépése a határozat szerint (változatlan tartalommal) nem alkotmányellenes.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata, amelyet a jelen határozat is követ, nem mindig választja el a kellő felkészülési idő követelményét más, a jogrendszer változásának alkotmányosságát szabályozó alkotmányos elvektől – mint a szerzett jogok védelme, a visszamenőleges jogalkotás (és –alkalmazás tilalma), valamint a megfelelő átmeneti szabályok megalkotásának hiánya –, amelyek önmagukban indokolhatják egyes jogi normák alkotmányellenességét. Ezek közül bármelyik a Ptké. vagy egyes szabályai alkotmányellenességének megállapítására vezethetett volna – de egyik sem azonosítható a kellő felkészülési idő hiányával. Ha a polgári jogi szabályok változása egyes esetekben visszamenőleges jogalkotás lenne – amire *per definitionem* nem lehet felkészülni, így a kellő felkészülési idő érve elesik –, akkor alkotmányellenessége esetleg ezen az alapon megállapítható lett volna. Ugyanez áll a szerzett jogok védelmének (a visszamenőleges jogalkotás tilalmával szoros kapcsolatban álló) alkotmányos elvére is. De a felkészülési idő hossza itt sem játszhat szerepet.

A Ptké. (vagy egyes szabályai) alkotmányellenességének megállapítására vezethetett volna, ha a törvény nem tartalmaz az új és a régi szabályozás közötti eltérésekből fakadó időbeli jogszabály-összeütközéseket (vagy más nehézségeket) megfelelően rendező átmeneti szabályokat. Ha például az új Ptk. egyes, a korábitól eltérő szabályait folyamatban lévő eljárásokban alkalmazni rendeli, ez esetenként jogbizonytalansághoz (joghézaghoz) vezethet – de ilyenkor elsősorban a bírói gyakorlat dolga a megoldás megtalálása. Ilyen érveléssel találkozunk a személyiségi jogok védelmének új szabályaival kapcsolatban. Ez azonban nem a kellő felkészülési idő kérdése, mert az átmeneti szabályok megalkotására (ha hiányuk valóban alkotmányellenességhez vezet) mindenképpen szükség van, bármennyi idő teljen is el a Ptké. kihirdetése és az új Ptk. hatályba lépése között. A korábbi személyiségi jogi normák ugyanis így is, úgy is az új Ptk. hatálybalépésig kötelezők maradnak. Ugyanakkor a tartalmilag sokban új cselekvőképességi és gondnoksági szabályok esetében a határozat, számomra nem meggyőzően, a kellő felkészülési idő hiányával érvel, miközben a Ptké. ezzel kapcsolatos átmeneti szabályai (különösen a 8. §) akár öt éves átmeneti időszakra is fenntartják a cselekvőképtelen gondnokolt korábbi Ptk. szerinti jogi helyzetét. Ebben az esetben nehéz elfogadni, hogy itt kevés lenne a felkészülési idő az érintettek számára. Az új és a régi szabályok között mindenképpen lesz különbség, és ez, ha a többségi határozat érvelése helyes, később is jogbizonytalanságot fog okozni. Ennek ellenére a

többség felfogása szerint ugyanezek a szabályok fél évvel később már nem lesznek alkotmányellenesek, holott az egyik szabályozási rendszerből a másikba való átmenet akkor is ugyanolyan nehézségekkel járhat.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 436/B/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 63. számában

52/2010. (IV. 29.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzúzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 9/2009. (I. 9.) OVB határozatát a jelen határozatban foglalt indokolással helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

1. A kifogás előterjesztője országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát nyújtotta be hitelesítés céljából az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy jelen népszavazást követő év január 1-jétől a 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet szerinti elkülönített vízhasználók ugyanezen rendelet szerinti fogyasztónak minősüljenek?” Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 9/2009. (I. 9.) OVB határozatával megtagadta.

Az OVB megállapította, hogy „a beadványozó által feltejt kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, mert

a kérdésben szereplő vízhasználói, illetve fogyasztói minősítés a felek által a szerződési szabadság körében kötött megállapodás következménye”.

Törvényes határidőn belül kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az OVB e határozatával szemben. A kifogás előterjesztőjének álláspontja szerint „az OVB értékelése következetlen és nem helytálló”. Szerinte a vízhasználói, illetve a fogyasztói minősítés nem a szerződési szabadság körébe tartozik, hanem azt a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről szóló 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet vonatkozó rendelkezései határozzák meg.

Mindezek alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság az OVB határozatát semmisítse meg, és az OVB-t kötelezze új eljárás lefolytatására.

2. A kifogás részben megalapozott.

Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság — alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban — azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, valamint a 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

A kifogás megfelel a törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés megfelel-e az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésében foglalt feltételnek. Eszerint országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

A jelen esetben a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés célja kifejezetten a Kormány kötelezése a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről szóló kormányrendelet módosítására, akképpen, hogy a rendelet szerinti elkülönített vízhasználók ugyanezen rendelet szerinti fogyasztónak minősüljenek. Az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdés értelmében a kezdeményezésben szereplő kérdésnek az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésnek kell lennie; adott esetben azonban egy, a kérdésben megjelölt kormányrendelet módosítása lenne a népszavazás tárgya. Így a népszavazásra feltenni kívánt kérdéstről tartott népszavazás sikere esetén nem az Országgyűlés, hanem a Kormány lenne a kötelezett, tehát az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az OVB 9/2009. (I. 9.) OVB határozatát a jelen határozatban foglalt indokolással hagyta helyben.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 41/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 65. számában

53/2010. (IV. 29.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 322/2007. (IX. 12.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 322/2007. (IX. 12.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

Egy beadványozó 2007. augusztus 13-án országos népszavazás kezdeményezésére irányulóan aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be, amelyen az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés a jelen kérdésben tartott népszavazás napját követő 1 éven belül alkossa meg a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselétéről szóló törvényt?”

Az OVB határozatában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.

A kifogástevő álláspontja szerint a kérdés sérti az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *d)* pontját, mert az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szerkezetalkítási kérdést tartalmaz. A kifogástevő azért is megengedhetetlennek tartotta a kérdést, mert egy esetleges nemleges eredmény ellentétes volna az Alkotmánybíróság 35/1992. (VI. 10.) AB határozatában megállapított mulasztásos alkotmány-sértésből következő törvényhozói kötelezettséggel. Ezért a kérdés a kezdeményező szerint burkolt alkotmánymódosításra irányul.

2. Az Alkotmánybíróság határozatának meghozatala során a következő jogszabályokat vette alapul:

Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése:

„2. § (2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

28/C. § (5) „Nem lehet országos népszavazást tartani: (...)

d) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szerkezetalkítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről”.

Az Nsztv. vonatkozó rendelkezése:

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

A Ve. alkalmazott szabályai:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) Az Országgyűlés népszavazást elrendelő, valamint kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozata elleni kifogást a határozat közzétételét követő nyolc napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

II.

A kifogás megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h*) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az Alkotmánybíróság a 25/2004. (VII. 7.) AB határozatban kimondta: „Az Alkotmány szabálya szerint már nem csak személyi kérdésekben való döntésekről nem lehet országos népszavazást tartani, hanem az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szervezetalakítási (szervezetátalakítási, szervezetmegszüntetési) kérdésekről sem. Olyan következtetésre nem lehet jutni az Alkotmány szövege alapján, hogy a tilalom csupán valamely szerv belső szervezetének átalakítását érintő kérdésre vonatkozik. Az Alkotmány szervezetalakítás alatt nem csupán valamely szerv belső szervezetének megállapítását érti, hanem a szerv létrehozását vagy átalakítását is.” (ABH 2004, 384.)

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviselőiténél szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szervezetátalakítási kérdésnek minősül, mert az Országgyűlési struktúrájának, bizottsági és frakciószabályainak átalakítását követeli meg. Ezért a kérdés az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *d*) pontjában foglalt tilalomba ütközik.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az OVB 322/2007. (IX. 12.) OVB határozatát megsemmisítette, és az OVB-t új eljárásra utasította.

3. A kifogástevő utalt az Alkotmánybíróság 35/1992. (VI. 10.) AB határozatára is. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a hivatkozott határozat kizárólag azért állapított meg mulasztást, mert az Országgyűlés nem alkotta meg a nemzeti és etnikai kisebbségeknek a szervezett önkormányzathoz való jogát, és annak „feltételeit és körülményeit” biztosító törvényt. Az Országgyűlés ennek a feladatának 1993-ban eleget tett. (Lásd a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvényt.)

4. Mivel az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *d*) pontja alapján az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya nem hitelesíthető, ezért az Alkotmánybíróság nem foglalt állást a kifogástevőnek az Alkotmány burkolt módosításával összefüggő indítványáról.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1194/H/2007.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 65. számában

54/2010. (IV. 29.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 320/2007. (IX. 12.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

1. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 320/2007. (IX. 12.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevő 2007. augusztus 13-án országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be, amelyen az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselő-

lők választásán induló, legalább 3 éve bejegyzett, etnikai kisebbséget képviselőt alapszabályában rögzített pártok a pártlistára leadott és országosan összesített szavazatok legalább 2%-nak elérése esetén képviselői mandátumhoz jussanak?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indoklása megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott egyértelműségi követelménynek.

Az OVB álláspontja szerint a feltett kérdés alapján nem határozható meg, hogy a kezdeményező a területi és országos listákról való mandátumszerzésre vonatkozó 5%-os mértékű „küszöb” mérséklését szeretné a kisebbséget képviselő pártok tekintetében 2%-ra mérsékelni, vagy részükre a 2%-os szavazatarány elérése esetén kíván egy mandátumot juttatni, függetlenül attól, hány mandátum illetné meg a pártot egyébként a területi listákról, illetve az országos listáról.

Az OVB továbbá arra a megállapításra jutott, hogy eredményes népszavazás esetén a kérdésben szereplő szabályozás csak az Alkotmány módosításával vezethető be, mert ez a választójog egyenlőségének alkotmányos elve alól teremtene olyan kivételt, melyre csak az Alkotmányban adható felhatalmazás. Ezért a kérdést a burkolt alkotmánymódosításra irányuló jellege miatt is elutasította az OVB.

A kifogástevő álláspontja szerint a kezdeményezés megfelel a jogszabályoknak, az aláírásgyűjtő ív hitelesíthető, ezért az OVBh. indoklása nem helytálló. A kifogástevő indoklása szerint a kérdés a választásokról szóló jogszabályokhoz igazodik, ezért teljesülnek a normavilágosság feltételei. A kifogástevő továbbá megfogalmazta, hogy a népszavazás eredményéből nem következne alkotmánymódosítás, mert az Alkotmány alacsonyabb szintű szabályozásra hagyja az ilyen jellegű kérdések eldöntését.

2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési

tési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

3. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. [A népszavazási kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményének alkotmánybírósági értelmezése: 51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 105/2007. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2007, 891, 895.; 112/2009. (XI. 20.) AB határozat, MK 2009. 41934, 41936.]

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt, a kérdés egyértelműségének hiányára vonatkozó indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak. Ezért a 320/2007. (IX. 12.) OVB határozatot az abban foglalt indok helyességére tekintettel, azonos indok alapján helybenhagyta.

4. Az Alkotmánybíróság a Ve. 130. §-ában meghatározott hatáskörében eljárva – jogorvoslati fórumként – az OVB kifogással támadott határozatát vizsgálja felül.

Mivel az Nsztv. 13. § (1) bekezdése alapján az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya nem hitelesíthető, ezért az Alkotmánybíróság nem vizsgálta az alkotmánymódosítással összefüggő kifogást.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1181/H/2007.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 65. számában

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

39/2010. (IV. 15.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály, valamint állami irányítás egyéb jogi eszköze utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló 8001/2004. (IHK 8.) IHM tájékoztató 1. pontjának második mondata – mely szerint „A hatóság az Eht. 52–55. §-ai, az Eht. 57. §-a, valamint a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló IHM rendelet (a továbbiakban: IHM rendelet) végrehajtása során köteles e tájékoztató 33–69. és 70–123. pontjaiban foglaltak szerint eljárni. A tájékoztató egyéb rendelkezéseit a hatóság nem köteles alkalmazni.” – alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

A tájékoztató 1. pontja a következő szöveggel marad hatályban: „1. Jelen tájékoztató a Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: hatóság) részére fekteti le a piacok és a hatékony verseny elemzésének alapelveit, illetve szempontjait az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) szerinti szabályozási keretrendszerében.”

2. Az Alkotmánybíróság a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (IV. 24.) IHM rendelet 2. § (2) bekezdése és 3. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó azt sérelmezi, hogy a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező

szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (IV. 24.) IHM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. § (2) bekezdése és a 3. § (1) bekezdése értelmében a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: Hatóság) eljárása során köteles alkalmazni a 8001/2004. (IHK 8.) IHM tájékoztatót (a továbbiakban: T.). A T. 1. pontja ezt a kötelezettséget úgy szűkíti le, hogy a Hatóság csak a T. 33–123. pontjai kötik. Az indítványozó rámutat, hogy a tájékoztató az állami irányítás egyéb jogi eszköze, amely a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 55. § (3) bekezdése alapján csupán ajánlás, kötelező ereje nincs. Az R. megjelölt rendelkezései és a T. tehát megteveszthetik a címzetteket, és arra vezet(het)nek, hogy a T.-ben foglaltak kötelező rendelkezésként hatályosulnak. Mindez sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését.

Szintén az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének a sérelmét jelenti az indítványozó meglátása szerint az, hogy az R. olyan szabályozási tárgykörre rendeli el a T. kötelező alkalmazását, mely a „Hatóságra, illetőleg a piac szereplőire vonatkozóan alapvető jogot és kötelezettségeket állapít meg”. A Jat. 15. § (2) bekezdése ugyanakkor úgy szól, hogy a szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogok és kötelezettségek szabályozására nem lehet felhatalmazást adni.

Mindezek alapján az indítványozó az R. 2. § (2) bekezdése, 3. § (1) bekezdése és a T. megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Alkotmánybíróság beszerezte a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2.1. Az R. támadott rendelkezéseinek az indítvány benyújtásakor hatályos szövege:

„2. § (2) A Tanács az érintett piacokat az 1. számú mellékletben meghatározott szolgáltatási (áru) piacok vizsgálatából kiindulva, a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során a hatóság által alkalmazandó alapelvekről (vizsgálati szempontokról) szóló IHM tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével határozza meg. A Tanács a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságai által indokolt esetben

az 1. számú mellékletben meghatározott szolgáltatási (áru) piacoktól eltérő piacokat is meghatározhat.”

„3. § (1) A Tanács a piacelemzést és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kijelölését, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírását a versenyjog vonatkozó szabályai, valamint az informatikai és hírközlési miniszter által kiadott tájékoztatóban meghatározottak szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével végzi el.”

2.2. Az R. támadott rendelkezéseinek az indítvány elbírálásakor hatályos szövege:

„2. § (2) A Tanács az érintett piacokat a mellékletben meghatározott szolgáltatási (áru) piacok vizsgálatából kiindulva, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével határozza meg.”

„3. § (1) A Tanács a piacelemzést és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kijelölését, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírását a versenyjog vonatkozó szabályai szerint, a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével végzi el. A mellékletben meghatározott szolgáltatási (áru) piacok érintett piacokként való azonosítása esetében a Tanácsnak nem kell bizonyítania az ajánlásban szereplő, az előzetes szabályozás alá vonható piacok kijelölése céljából együttesen alkalmazandó kritériumoknak a teljesülését.”

3. A T. érintett rendelkezése:

„1. Jelen tájékoztató a Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: hatóság) részére fekteti le a piacok és a hatékony verseny elemzésének alapelveit, illetve szempontjait az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) szerinti szabályozási keretrendszerében. A hatóság az Eht. 52–55. §-ai, az Eht. 57. §-a, valamint a piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló IHM rendelet (a továbbiakban: IHM rendelet) végrehajtása során köteles e tájékoztató 33–69. és 70–123. pontjaiban foglaltak szerint eljárni. A tájékoztató egyéb rendelkezéseit a hatóság nem köteles alkalmazni.”

III.

Az indítvány az alábbiak szerint részben megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány benyújtását követően az R. támadott rendelkezéseit módosították a 8/2009. (X. 9.) MeHVM rendelet 1–2. §-ai. Az R. hatályos szövege az indítványozó által kifogásolt, a T.-re történő utalást már nem tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK

2009. január, 3.). 31. § a) pontja szerint az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszti, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az R. 2. § (2) bekezdése és a 3. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszüntette.

2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozónak a T.-vel mint az állami irányítás egyéb jogi eszközével kapcsolatban előterjesztett kifogásait vizsgálta meg.

2.1. Az indítványozó egyrészt arra hivatkozott, hogy a T. sérti a Jat. 15. § (2) bekezdését.

Az 51/2004. (XII. 8.) AB határozat összefoglalóan állapította meg, hogy „[a]z állami szervek [...] jogalkotó hatáskörét átfogóan az Alkotmány és a Jat. szabályozza. (...) A Jat. 15. § (2) bekezdése értelmében a szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogok és kötelezettségek szabályozására nem lehet felhatalmazást adni. Az alapjogok tartalmát meghatározó szabályozást azért nem lehet végrehajtási jogszabályba foglalni, mert az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat – az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint – minden esetben törvénynek kell megállapítania. (...) Amennyiben tehát alapvető jogok és kötelezettségek tartalmának a szabályozására felhatalmazást adnak a Kormánynak, akkor az ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében és 35. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a Jat. 15. § (2) bekezdésében foglaltakkal.” (ABH 2004, 679, 687–688.)

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a vizsgált T. esetében nincs szó arról, hogy a jogalkotó törvényi szintű tárgykört szabályozott volna.

A Hatóság az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 14. § (1) bekezdés c) pontja alapján a 10. § f) pontja szerinti hatáskörében eljárva állapítja meg az érintett piacokat, elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, azonosítja az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat, valamint meghatározza a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségeket (ún. JPE-eljárás). A Hatóság eljárását az Eht. 52–57. §-ai tartalmazzák, a szolgáltatókra kiróható kötelezettségek listája pedig az Eht. XI–XIV. fejezetében található. A T. a piacmeghatározás és a piacelemzés során alkalmazandó alapelveket (vizsgálati szempontokat, lehetséges vizsgálati módszereket) rögzíti, tehát a Hatóság feladatainak ellátásával kapcsolatos iránymutatást foglal magában. Tartalma szerint magyarázó jellegű, a jogszabály végrehajtásának irányára és módszerére ajánlást adó, mérlegelési szempontokat taglaló leírásnak tekinthető. Mivel ez jogi vagy természetes személyek *alapvető* jogainak gyakorlására, kötelezettségei teljesítésére vonatkozó szabálynak nem minősül, alapvető jogokkal, kötelezettségekkel összefüggésbe nem is hozható, ebből következően a T.

rendelkezései sem a Jat. 15. § (2) bekezdésében írt tilalmat, sem az Alkotmány 2. § (1) bekezdését nem sértik.

Az Alkotmánybíróság ezért a T. egészét támadó indítványt ebben a tekintetben elutasította.

2.2. Más megítélés alá esik azonban az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak a T. kötelező erejével kapcsolatos érvelése.

A Jat. „Jogi iránymutatás” címszó alatt több jogi eszköz szabályoz. Az 55. § (1) bekezdés szerint a miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője jogosult irányelv és tájékoztató kiadására. Míg az irányelv ajánlást ad a jogszabály végrehajtásának fő irányára és módszerére [(2) bekezdés], a tájékoztató olyan tény és adatot közöl, amelyet a jogszabály végrehajtásáért felelős szervnek a feladata teljesítéséhez ismernie kell [(3) bekezdés].

Amint azt az Alkotmánybíróság már a 60/1992. (XI. 17.) AB határozatában kifejtette: „A Jat. – az egységes joggyakorlat alakításának eszközeként – az állami irányítás egyéb jogi eszközei között szabályozza a jogi iránymutatásokat. A törvény – eltérően más, e körbe sorolt aktusoktól – a jogi iránymutatásokhoz nem fűz kötelező erőt, rendeltetésük az, hogy segítsék a jogalkalmazó szervek tevékenységét, a jogszabályok egységes szemléletű végrehajtását.” (ABH 1992, 275, 277.) Ehhez hasonlóan a 121/2009. (XII. 17.) AB határozat is leszögezte, hogy a Jat.-ban az egységes joggyakorlat alakítását szolgáló, az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé sorolt jogi iránymutatások (irányelv, elvi állásfoglalás, tájékoztató) a „Jat. szerint nem kötelezők, rendeltetésük a jogalkalmazó szervek tevékenységének, valamint a jogszabályok egységes végrehajtásának elősegítése. A jogi iránymutatás a Jat. szerinti értelmében tehát nem a közigazgatáson belüli kötelező szabály, és nem a jogalkalmazó szerv jogértelmezése.” (ABK 2009. december, 2080, 2090.)

A T. 1. pontja második mondata értelmében a 33–123. pontokban foglaltak a Hatóságra nézve kötelezőek. Megállapítható, hogy a fent kifejtettek alapján ellentétes a Jat. 55. § (3) bekezdésével az, hogy a T. egyes rendelkezései a kibocsátó szándéka szerint a címzetre kötelező erővel bírnak.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában hangsúlyozta azonban azt is, hogy nem tekinthető a Jat. valamennyi szabálya alkotmányi szintű rendelkezésnek [így például az 54/1996. (XI. 30.) AB határozat kimondta, hogy a Jat. 18. §-ában foglalt rendelkezés nem alkotmányi szabály, így a hatástanulmány elkészítésének elmulasztása önmagában alkotmányellenességre nem vezet (ABH 1996, 173, 190.)].

Megállapítható, hogy a Jat. 55. §-a nem alkotmányi szintű szabály, ugyanakkor jelen esetben az Alkotmánybíróság a jogbiztonság sérelmére vezető körülményt is talált.

A „közigazgatás joghoz kötöttségének a jogállamiság alkotmányos elvében foglalt követelménye (...) megkívánja, hogy a közigazgatási szervek irányítása jogi eszközökkel történjen” [121/2009. (XII. 17.) AB határozat, ABK 2009. december, 2080, 2090.]. A jelen szabályozási

környezetben továbbá a T. hatósági eljárásra vonatkozó – tehát a közigazgatás szervezetén kívül álló jogi és természetes személyeket közvetlenül érintő – normatív rendelkezéseket tartalmaz, s előírásai nem különböztethetők meg a kötelező erejű jogszabályoktól. A T. és a Jat. vázolt elmentéte jogalkalmazási anomáliákhoz is vezethet: adott esetben egyes konkrét, piacsabályozási ügyekben lefolytatott hatósági eljárások jogszerűségének a megítélése is bizonytalanná válhat. Alapesetben ugyanis a T.-nek – iránymutatási jellegéből fakadóan – a hatósági eljárásban csak gyakorlati, de jogi hatása nem lehetne, tehát a T.-től való eltérést nem kellene indokolnia a Hatóságnak, s az ilyen eltérés egy adott határozat eredményes vitatásához sem lenne elegendő. Azonban amennyiben a jogalkotó – a Jat.-tal ellentétesen – elrendeli a T. kötelező alkalmazását, akkor annak be nem tartása elvileg minden körülmények között jogsértésnek minősül. A vázolt szabályozási környezetben a Hatóság, illetve a Hatóság határozatait felülvizsgáló bíróság működése kiszámíthatatlanná válhat: a Jat. és a T. fennálló ellentéte miatt bizonytalan, hogy e szervek milyen elvek szerint járnak el konkrét ügyek megítélése kapcsán.

Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapítja, hogy nem egyeztethető össze a jogállamisággal és az abból fakadó jogbiztonság követelményével az, ha a jogalkotó egy jogforrástani helyéből fakadóan ajánlás jellegű norma kötelező erejű jogszabálykénti alkalmazását írja elő hatósági eljárásban. Hatósági eljárásban a hatóság és a felek jogait és kötelezettségeit jogszabályban kell meghatározni.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a T. 1. pontjának második mondatát a rendelkező részben foglaltak szerint jelen határozata kihirdetésének napjával megsemmisítette. Tekintettel arra, hogy a megsemmisített rendelkezést követő mondat ezáltal kiüresedik, értelmét veszti, az Alkotmánybíróság a jogbiztonság érdekében egyúttal ezt a mondatot is megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-a alapján rendelte el.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévy Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 230/B/2005.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 54. számában

40/2010. (IV. 15.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet 4. § (2) bekezdés *l)* pontja „és egyéb rendezvényhez kapcsolódó építmények, berendezések és ezzel összefüggő elkerített területek” szövegrésze, továbbá az „illetve bármely közúti jármű [1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 1. számú függelék II. fejezete], jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezéséhez,” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisíti.

A fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet 4. § (2) bekezdés *l)* pontja a következő szöveggel marad hatályban:

„*l)* kiállítás, vásár, piac, sport- és kulturális rendezvények, valamint mutatványos tevékenység folytatásához, valamint az ezekhez kapcsolódó ideiglenes parkolók létesítéséhez, elhelyezéséhez, fennmaradásához,”

2. Az Alkotmánybíróság a fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet 4. § (4) bekezdés *g)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó 2006. november 3-án benyújtott indítványában a fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendeletnek (a továbbiakban: Ör.) a fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet módosításáról szóló 60/2006. (X. 27.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Örm.) 1. § (1) bekezdésével az Ör. 4. § (2) bekezdés *l)* pontjába, valamint az Örm. 1. § (2) bekezdésével az Ör. 4. § (4) bekezdés *g)* pontjába beiktatott ama rendelkezések megsemmisítését kérte, melyek közterület-használati hozzájárulás beszerzését írják elő úgynevezett egyéb rendezvényekhez – ezek között az Ör. 4. § (4) bekezdés *g)* pontja értelmében politikai rendezvényekhez – kapcsolódó építmények,

berendezések, valamint járművek parkolásnak nem minősülő elhelyezéséhez, közterületen.

Az indítványozó szerint a támadott szabályok ellentétesek az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gyt.) 1. §-ával, a 2. § (1) és (2) bekezdésével, valamint a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 1. § (2) bekezdésével.

Az indítványozó az indítványra okot adó konkrét ügy részletes ismertetése mellett előadta, hogy 2006. október 24-én a Gyt. 6. §-a szerinti bejelentéssel élt az illetékes rendőrkapitányságon: bejelentésének lényeges tartalma szerint gyülekezési joga gyakorlása keretében kb. 4-5000 fő és kb. 600 mezőgazdasági munkagép (traktor) részvételével békés demonstrációt, nagygyűlést szervezett.

A Fővárosi Közgyűlés 2006. október 26-án az Örm. szabályaival módosította az Ör-t. A módosításról szóló előterjesztés tartalmazza, hogy „indokolt a politikai rendezvényekhez kapcsolódó ideiglenes építmény, berendezés, elhelyezését, továbbá közúti jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezését közterület-használati hozzájáruláshoz kötni.”

Az Örm. indokolása úgy szól, hogy az Ör. „4. §-a (2) bekezdésének *l)* pontja pontosítja a rendezvények közterület-használati szabályait.” Az indokolás szerint az Ör. „4. §-a (4) bekezdésének *g)* pontja módosítása indokolt, mert a rendezvények a városképet jelentősen befolyásolják, a főváros életében nagy jelentőséggel bírnak. A közterületek rendjének biztosítása érdekében indokolt a politikai rendezvényhez kapcsolódó ideiglenes építmény, berendezés elhelyezését, valamint közúti jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezését közterület-használati hozzájáruláshoz kötni. Mindez természetesen nem sértheti és nem sérti a polgárok gyülekezési jogát.”

Az indítványozó szerint az Alkotmány a békés gyülekezés jogának biztosítása mellett „nem korlátozza és feltételhez sem köti, hogy a rendezvényen részt vevők milyen eszközzel közelítik meg a rendezvény helyszínét és ott milyen járművön vagy egyéb közlekedési eszközön tartózkodnak”, az Örm. által módosított Ör. a gyülekezési jog gyakorlása vonatkozásában a Gyt-ben meghatározott kereteket kívánja szűkíteni. Az indítványozó szerint „alkotmányos alapjogok tekintetében a Fővárosi Közgyűlésnek (...) nincs hatásköre és felhatalmazása”.

2. Az indítvány benyújtását követően, 2007. február 12-én hozta meg az Alkotmánybíróság a 4/2007. (II. 13.) AB határozatot [ABH 2007, 911.; a továbbiakban: Abh.], amelyben alkotmányellenessé nyilvánította és megsemmisítette az Ör. 4. § (4) bekezdés *g)* pontjának „az építmények, berendezések létesítését, elhelyezését, bármely közúti jármű (1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 1. számú függelék II. fejezete), jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezését, valamint” szövegrészt. Ennek következtében az Ör

4. § (4) bekezdés g) pontja értelmében nem kell közterület-használati hozzájárulás politikai rendezvényekhez, kivéve a kereskedelmi, vendéglátó és reklámtevékenység végzését. Az Alkotmánybíróság az Ör 4. § (4) bekezdés g) pontja más rendelkezései alkotmányellenességét, indítvány hiányában, nem vizsgálta.

Az Alkotmánybíróság a vizsgálatot a jelen ügyben az Ör. 4. § (4) bekezdése g) pontja hatályban maradt rendelkezése és az Ör. 4. § (2) bekezdés l) pontja tekintetében folytatta le.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sértetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja. (...)

44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. (...)

62. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását.

(2) A gyülekezési jogról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

2. A Jat. hivatkozott szabálya szerint:

„1. § (...)

(2) E rangsornak megfelelően az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

3. A Gyt. felhívott szabályai és érintett más szabályai szerint:

„1. § A gyülekezési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a Magyar Köztársaság elismer, és biztosítja annak zavartalan gyakorlását.

2. § (1) A gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják.

(2) A rendezvény résztvevői jogosultak a közösen kialakított álláspontjukat az érdekeltek tudomására hozni. (...)

6. § A közterületen tartandó rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőrkapitányságnak (a továbbiakban: rendőrség) legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell bejelenteni. A bejelentési kötelezettség a rendezvény szervezőjét terheli.”

4. Az Ör. vizsgált rendelkezései:

„4. § (...)

(2) Közterület-használati hozzájárulást kell beszerezni: (...)

l) kiállítás, vásár, piac, sport- és kulturális rendezvények, valamint mutatványos tevékenység folytatásához és egyéb rendezvényhez kapcsolódó építmények, berendezések és ezzel összefüggő elkerített területek, valamint az ezekhez kapcsolódó ideiglenes parkolók létesítéséhez, elhelyezéséhez, fennmaradásához, illetve bármely közúti jármű (1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 1. számú függelék II. fejezete), jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezéséhez, (...)

4. § (4) Nem kell közterület-használati hozzájárulás: (...)

g) politikai rendezvényekhez, kivéve a kereskedelmi, vendéglátó és reklámtevékenység végzését.”

5. Az Ör. indítvány benyújtásakor hatályos szabálya szerint:

„4. § (...)

(4) Nem kell közterület-használati hozzájárulás:

g) politikai rendezvényekhez, kivéve az építmények, berendezések létesítését, elhelyezését, bármely közúti jármű (1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet 1. számú függelék II. fejezete), jármű külön jogszabály alapján parkolásnak nem minősülő egyéb célú elhelyezését, valamint a kereskedelmi, vendéglátó és reklámtevékenység végzését.”

III.

Az indítvány részben megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban állást foglalt arról, hogy Ör. rendelkezéseinek értelmében vett politikai rendezvények a gyülekezési jog körébe tartoznak. A határozat értelmében gyülekezési jog gyakorlásához nélkülözhetetlenek az Ör. rendelkezései értelmében csak a közterület tulajdonosának hozzájárulásával alkalmazható eszközök, vagyis a gyülekezés joga – különösen nagyobb létszámú rendezvény esetén – nem gyakorolható rendeltetésszerűen építmények, berendezések, pl. színpad, hangosítás, kivetítők nélkül.

Az Alkotmánybíróság az Abh. indokolása III. 2. pontjában [4/2007. (II. 13.) AB határozat, ABK 2007. február, 115, 117.] megállapította, hogy a gyülekezési jog gyakorlásának részletes szabályait a Gyt. tartalmazza, mely meghatározza azt is, hogy a közterületen tartandó rendezvények megszervezéséhez milyen bejelentési kötelezettség kapcsolódik.

A határozat szerint „a helyi önkormányzat nem egészítheti ki a Gyt.-ben meghatározott feltételrendszert, mivel a politikai rendezvények – és más, a Gyt. hatálya alá tartozó rendezvények – jogi feltételeinek szabályozására sem a Gyt., sem más jogszabály jogalkotási felhatalmazást nem

ad, önálló szabályozási jogköre a helyi önkormányzatnak a gyülekezési jog, mint alapvető jog tekintetében pedig nincs.”

Az indokolás III. 3. pontja szerint „amennyiben nyilvánvaló, hogy a közterület-használat adott módon történő szabályozásának mögöttes célja a gyülekezési jog korlátozása, és a közterület-használat feltételeinek módosítása csupán eszköze a gyülekezési jog korlátozásának, ez alkotmányellenessé tehet olyan szabályokat is, melyek önmagukban alapjogi relevanciával nem bírnának.”

2. Habár közterület nem közlekedési célú igénybevétele (építmény elhelyezése, közút területének egyéb nem közlekedési célú elfoglalása) közterület-használati hozzájáruláshoz köthető a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Tv.) 36. § (1) bekezdése értelmében, a Gyt. hatálya alá tartozó rendezvények szervezése és megtartása, az ezzel összefüggő közterület-használat a gyülekezési szabadság jellegéből következően csupán bejelentési kötelezettséggel jár a Gyt. 2. § (1) bekezdésében és 6. §-ában foglaltakra figyelemmel.

E szabályok szólnak arról, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják; a közterületen tartandó rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőrkapitányságnak (a továbbiakban: rendőrség) legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell bejelenteni.

Az Ör. 4. § (2) bekezdés *l*) pontja – a kiállítás, vásár, piac, sport- és kulturális rendezvények, valamint mutatványos tevékenységen kívüli – úgynevezett „egyéb rendezvényhez” kapcsolódó építmények, berendezések és ezzel összefüggő elkerített területek, valamint az ezekhez kapcsolódó ideiglenes parkolók létesítéséhez, elhelyezéséhez, fennmaradásához, illetve bármely közúti jármű –parkolásnak nem minősülő – „egyéb célú elhelyezéséhez” írja elő közterület-használati hozzájárulás beszerzését.

Az Ör. 4. § (4) bekezdés *g*) pontja pedig kifejezetten politikai rendezvényekről szól, vagyis az Ör. maga úgy tekinti, hogy az Ör. 4. § (2) bekezdés *l*) pontja hatókörében nincs szükség engedélyre, ha az „egyéb rendezvény” illetve közúti jármű „egyéb célú elhelyezése” politikai rendezvénynek minősül.

Az Alkotmány értelmében vett gyülekezési jog azonban nem csupán azokat a közterületen tartott rendezvényeket védi, amelyek közvetlenül politikainak minősülnek, hanem a gyülekezésnek minősülő egyéb, de nem közvetlenül politikai összejöveteleket is, amelyek célja a széles értelemben vett közügyek megvitatása. Az ilyen gyülekezések nem tartoznak az Ör. szerinti „politikai rendezvény” fogalma alá, hanem az Ör. alkalmazásában „egyéb rendezvények”, vagyis nem mentesülhetnek a közterület-használati hozzájárulás beszerzésének kötelezettsége alól. Az Alkotmány 62. §-a és a Gyt. hatálya alá tartozó rendezvény

azonban, tekintet nélkül arra, hogy az politikai vagy más, „egyéb” rendezvény, nem köthető közterület-használati hozzájáruláshoz.

Annak eldöntése, hogy valamely összejövetel, ha azt a szabad ég alatt, közterületen és nem zárt térben tartják, rendezvény-e a Gyt. alkalmazásában, illetve az alkotmányos értelemben vett gyülekezési jog hatálya alá vonható-e, jogalkalmazási, végső soron a rendes bíróságra tartozó kérdés. A rendes bíróságra tartozik annak megítélése is, hogy a politikai rendezvényeken kívüli, Ör. szerinti „egyéb” rendezvények, illetve közúti jármű Ör. szerinti „egyéb célú” elhelyezése a gyülekezési jog hatálya alá tartozik-e, az eset összes körülményei alapján.

Ettől függetlenül az Alkotmánybíróság vizsgálja azoknak a szabályoknak az alkotmányellenességét, amelyek tartalmuk szerint olyan rendezvényekre is vonatkozhatnak, amelyek gyülekezésnek minősülnek az Alkotmány 62. §-a értelmében.

Az Alkotmánybíróság szerint a gyülekezési jog által védett rendezvények nem korlátozódnak pusztán a hagyományos formában megtartott összejövetelekre, gyűlésekre, nagygyűlésekre, felvonulásokra.

A gyülekezéshez való alapvető jogot nem lehet megszorítóan értelmezni.

Adott esetben gyülekezésnek minősülhet az Alkotmány 62. § (1) bekezdése alkalmazásában valamely ünnepély rendezése is – annak ellenére és akkor is, ha az összejövetel résztvevői egyébként ételt, italt fogyasztanak, vagy zenét hallgatnak, táncolnak.

Nem zárható ki az sem, hogy gyülekezésnek, de nem közvetlenül politikai rendezvénynek minősülhet közúti jármű parkolásnak nem minősülő elhelyezése közterületen, az Ör. szerinti „egyéb rendezvényhez kapcsolódó” módon.

Akkor, amikor abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy egy összejövetel gyülekezési jog gyakorlásának számít-e, annak van döntő jelentősége, hogy a rendezvény – irányultságát tekintve – jellemzően véleménynyilvánítás, közös cél érdekében nézetek kifejezésre juttatása, terjesztése, közéleti esemény, vagy pl. csak pusztán szórakozás. Véleménynyilvánításnak minősül, ha a rendezvényen meghatározott tartalmú közlést közvetítenek a résztvevőknek és másoknak, függetlenül attól, hogy ez közvetlenül politikai tartalmú-e. A gyülekezési jog védelme alatt állnak a csoportos közlés legkülönfélébb, esetleg rendhagyó kifejezésformái is, mindaddig, amíg ezek a véleményformálást és véleménynyilvánítást szolgálják.

A Gyt. nem szól a bejelentett rendezvények időtartamáról. Nem szabályozza a békés összejövetelek, felvonulások, tüntetések, vagyis az egymástól adott esetben eltérő jellegű, tartalmú, különféle formában megnyilvánuló rendezvények tartásának azokat a lehetséges körülményeit, amelyek az adott rendezvényhez tapadhatnak.

A Gyt.-ben meghatározott feltételeken túl, a Gyt. hatálya alá tartozó rendezvényt – az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt feltételek mellett – önkormányzati rendelet helyett törvény korlátozhat.

Kétségtelen, hogy az Ör. szerinti „politikai rendezvények” gyülekezésnek minősülnek.

Nem zárható ki az sem, hogy valamely csoportos összejövetel a jellegzetességeinél fogva az Alkotmány értelmében vett gyülekezésnek minősül, akkor is, ha a szóban lévő rendezvényhez járulékos tevékenységek kapcsolódnak. Valamely összejövetel gyülekezésnek minősítésénél nincs döntő jelentősége annak, hogy a résztvevők egy része nem a rendezvény szervezők szerinti közös célja miatt érkezik a helyszínre, hanem más okból. Mindaddig, amíg a szervező és a résztvevők nem elhanyagolható része meghatározott közös véleménynyilvánítást céloz meg, nem mérlegelhető a terhükre a rendezvény minősítésénél az, hogy a rendezvényhez olyanok is csatlakoznak, akik ezt a célt nem tartják szem előtt. Éppen a nagyobb rendezvényeknél ténylegesen lehetetlen biztosítani, hogy valamennyi résztvevő vagy akár a résztvevők nagyobb része ugyanazt a véleményt közvetítse.

Mindaddig, amíg a rendezvény véleményformáló, véleménynyilvánító jellege háttérbe nem szorul más tevékenység javára, a szóban lévő összejövetel egésze a gyülekezési jog védelme alatt áll.

Az Ör. 4. § (2) bekezdésének módosított *l)* pontja a közterület-használati hozzájáruláshoz kötött rendezvények körét kiterjeszti az „egyéb” rendezvényekre: a kifogásolt szabályok lehetővé teszik, hogy gyülekezésnek minősülő csoportos véleménynyilvánítást – az ehhez kapcsolódó építmények, berendezések, jármű elhelyezését – is az önkormányzat hozzájárulásától tegyék függővé, jóllehet a kiállítás, vásár, piac, sport- és kulturális rendezvények, valamint mutatóanyag tevékenység folytatásához az Ör. módosítása előtt is közterület-használati hozzájáruláshoz volt szükség.

Helyi önkormányzat nem egészítheti ki a Gyt.-ben meghatározott feltételrendszert, a politikai rendezvények – és más, a Gyt. hatálya alá tartozó rendezvények – jogi feltételeinek szabályozására a Gyt. vagy más jogszabály nem ad jogalkotási felhatalmazást az önkormányzatnak, önálló szabályozási jogköre a helyi önkormányzatnak a gyülekezési jog, mint alapvető jog tekintetében pedig nincs.

Ezért az Alkotmánybíróság az Ör. 4. § (2) bekezdés *l)* pontjának a kifogásolt módosítással beiktatott, rendelkező rész szerinti szövegrészei alkotmányellenességét állapította meg.

3. Az Alkotmánybíróság a megsemmisítéskor tekintettel volt arra, hogy az indítvány kifejezetten az Ör.-nek az Örm. 1. §-ával módosított rendelkezéseit támadta, az Ör. más, közterület-használati hozzájárulás beszerzését előíró szabályait nem.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 40. §-a értelmében, ha az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányellenességét állapítja meg, azt teljesen vagy részben megsemmisíti. Az elbírált esetben az Ör. támadott szabályainak részleges megsemmisítése a szövegösszefüggésekre, a jogszabályoknak a gyakorlatban való alkalmazhatósága szempontjaira is fi-

gyelemmel lehetséges volt. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányellenesség következményeit – az Abtv. 40. §-a alapján – az Ör. 4. § (2) bekezdés *l)* pontja részleges megsemmisítésével vonta le, a rendelkező részben foglaltak szerint.

4. Az Alkotmánybíróság már több határozatában rámutatott arra, hogy az önkormányzati rendeletekben a kötelező erejű jogszabályi rendelkezések megismétlése szükségtelen, emiatt magasabb szintű jogszabályba való ütközést nem állapított meg [9/1996. (II. 23.) AB határozat, ABH 1996, 228, 230–231.].

Az Ör. 4. § (4) bekezdése *g)* pontjának az a rendelkezése, amely szerint nem kell közterület-használati hozzájárulás politikai rendezvényekhez, a Gyt.-ben foglalt szabályozás szükségtelen megismétlése, de önmagában nem alkotmányellenes.

5. Az Ör. 4. § (4) bekezdése *g)* pontjának az a rendelkezése, amely a politikai rendezvények alól kivonja a kereskedelmi és vendéglátó tevékenység végzését, nem tartalmaz a Gyt. szabályait korlátozó, új előírásokat.

5.1. A kereskedelmi és vendéglátó tevékenységet a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Tv.) szabályozza. Az Ör. elfogadásakor a törvény kimondta, hogy kereskedelmi tevékenység egyebek között a kis- illetve nagykereskedelmi tevékenység, a vendéglátás. A törvény ismeri a közterületi értékesítés fogalmát. Eszerint „közterületi értékesítés: a közterületi engedély alapján végzett kiskereskedelmi tevékenység” [2. § *k)* pont].

A törvény a kiskereskedelmi tevékenységet ebben a körben közterületi engedélyhez kötötte.

A törvény felhatalmazása alapján kiadott, az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 133/2007. (VI. 13.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése pedig előírta, hogy „a kereskedő üzlet nélkül közterületen a 4. mellékletben meghatározott termékeket a közterület tulajdonosának (kezelőjének) hozzájárulása és a termékre vonatkozó külön jogszabályok alapján szükséges hatósági engedélyek birtokában, valamint nevének és székhelyének feltüntetésével értékesítheti.”

5.2. A Tv. az indítvány benyújtását követően módosult. A 2. § 14. pont szerint „közterületi értékesítés: a közterületen, illetve közforgalom számára nyitva álló helyen végzett kiskereskedelmi tevékenység” A törvény megengedi, hogy a kereskedelmi tevékenységet ebben a körben külön törvény, vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott rendelet, vagy a Tv. alapján kiadott kormányrendelet korlátozza, vagy megtiltsa [3. § (4) bekezdés *e)* pont].

A törvény felhatalmazása alapján kiadott, a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 12. § (1) bekezdése előírja, hogy közterületi értékesítés keretében – a (2) bekezdésben meghatározott eltéréssel – az 5. mellékletben meghatározott termékek forgalmazhatóak. [A (2) beke-

dés szerint közterületi értékesítés keretében a húsvéti, karácsonyi és szilveszteri ünnepeken, valamint évente egy alkalommal, kizárólag az adott ünnepen és az azt megelőző 20 napban, az 5. mellékletben meghatározott termékeken túl az adott ünnepel, illetve az adott alkalomhoz kapcsolódó helyi hagyománnyal összefüggő termékek, továbbá nemesfémből készült ékszerek, díszműáruk és egyéb tárgyak forgalmazhatók.]

A (3) bekezdés kimondja, hogy „közterületi értékesítést a kereskedő a termékre vonatkozó külön jogszabályok alapján szükséges hatósági engedélyek birtokában, továbbá a nevének és székhelyének feltüntetésével folytathat”. A Korm. rendelet 16. § (1) bekezdése szerint pedig „a közút területének közlekedésre szolgáló részén a járda kivételével kereskedelmi tevékenység nem folytatható. A közút területének egyéb részén, illetve a közút mellett a közút forgalombiztonságát érintő kereskedelmi tevékenység csak a közút kezelőjének hozzájárulása esetén végezhető.”

Megállapítható, hogy a Tv. és a Korm. rendelet – noha a jogszabály szövege változott – tartalmilag lényegében jelenleg is a közút kezelőjének hozzájárulását követeli meg a közterületi értékesítéshez, ha az a gyülekezési jog körébe tartozik, hiszen ilyen esetben a közút forgalombiztonsága érintett. Az Ör. vizsgált szabálya csupán ezeknek – az indítványban nem támadott – rendelkezéseknek a megismétlése a politikai rendezvényekhez kapcsolódó kereskedelmi, vendéglátó tevékenység végzését illetően.

6.1. Ami az Ör. 4. § (4) bekezdése g) pontjának a reklámtevékenységre vonatkozó részét illeti, azt lehet megállapítani, hogy – az Ör. módosításakor – reklám alatt a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény szerinti reklámot lehetett érteni. A törvény 2. § h) pontja szerint gazdasági reklám: olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség (a továbbiakban: áru) értékesítését vagy más módon történő igénybevitelét és a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árujelző megismertetését mozdítja elő (a továbbiakban: reklám).

6.2. Az indítvány elbírálásakor hatályos, a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 3. § d) pontja hasonlóan szabályoz, eszerint „gazdasági reklám: olyan közlés, tájékoztatás, illetve megjelenítési mód, amely valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt, az értékpapírt és a pénzügyi eszközt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket – (a továbbiakban együtt: termék), szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog (a továbbiakban mindezek együtt: áru) értékesítésének vagy más módon történő igénybevitelének előmozdítására, vagy e céllal összefüggésben a vállalkozás neve, megjelölése, tevékenysége népszerűsítésére vagy áru, árujelző ismertségének növelésére irányul (a továbbiakban: reklám)”.

Áru értékesítésének vagy vállalkozás népszerűsítésének, árujelző ismertségének előmozdítása nem hozható

közvetlen összefüggésbe a gyülekezéshez való joggal. Az Alkotmánybíróság szerint a gazdasági reklámtevékenység közterület-használati hozzájáruláshoz kötése nem a gyülekezéshez való alapvető jogot korlátozza; az Ör. e szabálya ezért nem ellentétes az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével.

Az Alkotmánybíróság ezért az Ör. 4. § (4) bekezdése g) pontját támadó indítványt elutasította.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-a előírásán alapul.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévai Miklós* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 979/B/2006.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 54. számában

49/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a veszélyes és veszélyesnek minősített eb tartásáról és a tartás engedélyezésének szabályairól szóló 35/1997. (II. 26.) Korm. rendelet alkotmányellenes, ezért azt 2010. szeptember 30. napjával megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az Alkotmánybíróságnál azt kezdeményezte, hogy semmisítse meg a veszélyes és veszélyesnek minősített eb tartásáról és a tartás engedélyezésének szabályairól szóló 35/1998. (II. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) mellékletét. Álláspontja szerint a Korm.r. melléklete ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és a 8. § (1) bekezdésével. Az indítványozó úgy véli: a problémát az okozza, hogy a pit bull terriert és a

staffordshire terriert a mellékletben lévő felsorolás alapján nem lehet egyértelműen megkülönböztetni. Az indítványhoz csatolt szakértői véleményekkel igazolta, hogy nincsenek olyan objektív külső jegyek, amelyek alapján az e fajtához nem értő személyek egyértelműen meg tudnák különböztetni az amerikai staffordshire terriert és a pitt bull terriert egymástól. Mind a két fajta lényegében azonos ősoktól származik, ezért a génállományuk jelentős része azonos. Küllemükben olyan jelentős hasonlóság van, hogy a megkülönböztetésük még néhány szakember számára is nehézséget jelent. A szakértői álláspontok egységesek abban, hogy a megkülönböztetésre csak DNS vizsgálat segítségével van lehetőség. Kártérítési vagy szabálysértési, büntetőjogi felelősség esetén mindez jogbizonytalanságot okoz, ezért a Korm.r. melléklete alkotmányellenes, ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és a 8. § (1) bekezdésével.

II.

Az indítvány a következők szerint megalapozott.

Az Alkotmánybíróság a Korm.r. mellékletének vizsgálatát – eddigi gyakorlatával összefüggésben – szoros tartalmi összefüggés okán kiterjesztette az egész Korm.r.-re a jogbiztonság alkotmányos követelménye szempontjából. [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 268.; 28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134, 137.; 34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 181.; 67/1997. (XII. 29.) AB határozat, ABH 1997, 411, 416.; 33/2002. (VII. 4.) AB határozat, ABH 2002, 173, 182.; 17/2006. (I. 17.) AB határozat, ABH 2006, 281.; 42/2008. (IV. 14.) AB határozat, ABH 2008, 417, 434.]

Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A Korm.r.-et az állam- és közbiztonságról szóló 1974. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 8. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján alkották meg. A Korm.r. 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya kiterjed

a) a Tvr. 5. §-ának (2) bekezdésében megjelölt veszélyes eb (pit bull terrier és keverékei), valamint a Tvr. 5. § (4) bekezdése alapján veszélyesnek minősített eb tartására,

b) az a) pont szerinti eb tulajdonosára, illetőleg az eb felügyeletét ellátó természetes személyre (a továbbiakban együtt: ebtartó).

A Korm.r. 1. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Tvr. 5. §-ának (2) bekezdése alapján veszélyes – pit bull terrier jellegű – ebek általános jellemzőit az 1. számú melléklet tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tvr.-t 2007. január 1. napjával hatályon kívül helyezte a kormányzati szervezetalakítással összefüggő törvénymódosításokról szóló 2006. évi CIX. törvény (a továbbiakban: Kásztv.) 52. §-a. A Kásztv. 51. §-a a Tvr. 5. §-ában foglalt rendelkezéseinek lényegét az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvénybe (a továbbiakban: Ávtv.), annak

24/A. §-aként beillesztette. A Korm.r.-et viszont mindeddig nem módosították.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ávtv. 24/A. §-ban foglaltak nem teljesen azonosak a hatályon kívül helyezett Tvr. vonatkozó rendelkezéseinek tartalmával, az Ávtv. rendelkezései nem azonosíthatók be a Tvr. Korm.r.-tel hivatkozott rendelkezéseivel, továbbá az Ávtv. nem ad külön felhatalmazást a Kormánynak a Korm.r.-nek megfelelő rendelet alkotására. Az Ávtv. 24/A. § (1) bekezdése alapján viszont veszélyes ebnek minősül a Kormány által rendeletben meghatározott, az életre és a testi épségre természetes hajlamainál fogva fokozottan veszélyes eb, a (4) bekezdés szerint a veszélyes és a veszélyesnek minősített eb kizárólag az állatvédelmi hatóság által kiadott engedéllyel, kormányrendeletben meghatározott feltételek esetén és módon, egyedi azonosítóval ellátva tartható. Az Ávtv. kiegészítését mindeddig nem követte a Korm.r. felülvizsgálata, módosítása.

Az Alkotmánybíróság már a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában a jogalkotással szemben fontos követelményt határozott meg: „A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.” (ABH 1992, 59, 65–66.) Az Alkotmánybíróság a 30/1992. (V. 26.) AB határozatában a büntetőjogi tényállásokkal szemben – többek között – a következő mércét állította: „Az alkotmányos büntetőjog követelményei szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoznia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről. Vizsgálni kell tehát, hogy a tényállás a büntetendő magatartások körét nem túl szélesen jelöli-e ki és elég határozott-e.” (ABH 1992, 167, 176.)

A Korm.r a hatályát kifejezetten a Tvr. megjelölt rendelkezéseire hivatkozva határozza meg. A Tvr. hatályon kívül helyezését követően viszont a Korm.r. módosítása nem történt meg, emiatt a Korm.r. hatálya nem állapítható meg. Így jogbizonytalanság keletkezett, a jogalkotó a jogbiztonság követelményének nem tett eleget, ezért az Alkotmánybíróság a Korm.r.-et megsemmisítette. Annak érdekében, hogy a jogalkotó a szükséges szabályozást elvégezze, az Alkotmánybíróság a Korm.r.-et 2010. szeptember 30. napjával semmisítette meg.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, ha az adott rendelkezés alkotmányellenességét az Alkotmány

valamely rendelkezése alapján már megállapította, akkor az indítványban felhívott további alkotmányi, törvényi rendelkezésekkel való ellentétet már nem vizsgálja [61/1997. (XI. 9.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 16/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 425, 429.; 56/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 478, 482.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 213.; 4/2004. (II. 20.) AB határozat, ABH 2004, 66, 72.; 9/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 627, 636.; 55/2007. (IX. 26.) AB határozat, ABK 2007. szeptember, 820, 824.; 47/2008. (IV. 17.) AB határozat, ABH 2008, 1372, 1388–1389.]. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a Korm.r. egészének alkotmányellenességét megállapította és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette, nem vizsgálta a Korm.r. melléklete alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványi részt.

A határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 34/B/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

50/2010. (IV. 22.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló indítvány alapján meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés második mondata alkotmányellenes, ezért e rendelkezést határozata kihirdetése napjával megsemmisíti.

A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés az alábbi szöveggel marad hatályban:

„A belső ellenőrzést végző személy, egység vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi.”

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult és kérte a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 6. § (2) bekezdés második mondata alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát és megsemmisítését. E rendelkezés szerint a belső ellenőrzést végző szervezeti egység nemcsak a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelten működhet, hanem a miniszeri kabinet osztályaként úgy, hogy a kabinetfőnök gyakorolja a munkáltatói jogokat a belső ellenőrzés állományába tartozó egyes személyek felett. Az indítványozó szerint e rendelkezés magasabb jogszabállyal az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 121/A. § (3) bekezdésével és 124. § (2) bekezdés *u)* pontjával ellentétes. Az Áht. 121/A. § (3) bekezdése szerint a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi, jelentéseit közvetlenül a költségvetési szerv vezetőjének küldi meg. Az indítványozó szerint az Áht. ez alól a rendelkezés alól nem enged kivételt, a belső ellenőrzéssel összefüggésben nem ad a kabinetfőnöknek semmilyen jogosítványt. Bár az Áht. 124. § (2) bekezdés *u)* pontja felhatalmazza a Kormányt, hogy rendeletben határozza meg a „belső kontrollok” részletes szabályait, de e felhatalmazás nem vonatkozik a törvény szabályaitól való eltérésre, a törvénnyel ellentétes szabályozásra.

Az indítványozó szerint a Korm. rend. 6. § (2) bekezdés második mondata – a fenti indokok alapján – ellentétes az Áht. 121/A. § (3) bekezdésével és 124. § (2) bekezdés *u)* pontjával, ezáltal sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és 35. § (2) bekezdését.

II.

1. Az Alkotmány felhívott rendelkezései szerint:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„35. § (2) A Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a miniszterelnök írja alá. A Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A Kormány rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

2. Az Áht. vonatkozó szabályai kimondják:

„121/A. § (1) A belső ellenőrzés független, tárgyilagos bizonyosságot adó és tanácsadó tevékenység, amelynek célja, hogy az ellenőrzött szervezet működését fejlessze és eredményességét növelje. A belső ellenőrzés az ellenőrzött szervezet céljai elérése érdekében rendszerszemléletű megközelítéssel és módszeresen értékeli, illetve fejleszti az ellenőrzött szervezet kockázatkezelési, ellenőrzési és irányítási eljárásainak hatékonyságát.

(2) A jogszabályoknak és belső szabályzatoknak való megfelelést, valamint a gazdaságosságot, hatékonyságot és eredményességet vizsgálva a belső ellenőrzés megállapításokat és ajánlásokat fogalmaz meg a költségvetési szerv vezetője részére.

(3) A költségvetési szerveknél a belső ellenőrzés kialakításáról és megfelelő működtetéséről a költségvetési szerv vezetője köteles gondoskodni. A belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi, jelentéseit közvetlenül a költségvetési szerv vezetőjének küldi meg. A fejezetet irányító szerv (helyi önkormányzat esetében az önkormányzat) belső ellenőrzést végezhet

a) az irányítása vagy felügyelete alá tartozó bármely költségvetési szervnél,

b) a saját, illetve az irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szerv használatába, vagyongazdálkodás adott állami, önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás tekintetében,

c) továbbá a fejezet költségvetéséből céljelleggel juttatott, illetve a nemzetközi támogatások felhasználásával kapcsolatosan a kedvezményezetteknek és a támogatások lebonyolításában részt vevő szervezeteknél.

(4) A költségvetési szerv vezetője köteles biztosítani a belső ellenőrök funkcionális (feladatköri és szervezeti) függetlenségét, különösen az alábbiak tekintetében:

a) az éves ellenőrzési terv kidolgozása, kockázatelemzési módszerek alapján és soron kívüli ellenőrzések figyelembevételével,

b) az ellenőrzési program elkészítése és végrehajtása,

c) az ellenőrzési módszerek kiválasztása,

d) következtetések és ajánlások kidolgozása, ellenőrzési jelentés elkészítése,

e) a belső ellenőr ellenőrzési tevékenységen kívül más tevékenység végrehajtásába nem vonható be.

(...)

3. A Korm. rendelet érintett rendelkezései a következők:

„6. § (1) A költségvetési szerv vezetője felelős a belső ellenőrök funkcionális (feladatköri és szervezeti) függetlenségének biztosításáért, és ezt a felelősségét másra nem ruházhatja át.

(2) A belső ellenőrzést végző személy, egység vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi. E rendelkezés nem akadályozza annak, hogy a minisztérium belső ellenőrzési egysége a miniszteri kabinet osztályaként működjön, illetve az állomá-

mányaiba tartozó személyek felett a munkáltatói jogokat – a szervezeti egység vezetőjének megbízása és megbízásának visszavonása kivételével – a kabinetfőnök gyakorolja.

(3) A belső ellenőrzési egység vezetője, illetve a belső ellenőr az ellenőrzési tevékenységen kívül más tevékenység végrehajtásába nem vonható be.

(4) A belső ellenőrzést végző személy, egység vagy szervezet tevékenységének tervezése során önállóan jár el, ellenőrzési terveit kockázatelemzésre alapozva és a soron kívüli ellenőrzések figyelembevételével állítja össze.

(5) A belső ellenőr az ellenőrzési program végrehajtásában befolyástól mentesen, a módszerek kiválasztása során önállóan jár el.

(6) A belső ellenőr befolyástól mentesen állítja össze a megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat tartalmazó ellenőrzési jelentést, amelynek tartalmáért felelősséggel tartozik.”

III.

Az indítvány megalapozott.

A Korm. rend. jelen ügyben vizsgált 6. § (2) bekezdése a Korm. rend. hatálybalépésekor úgy rendelkezett, hogy: „A belső ellenőrzést végző személy, egység vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi.” A Korm. eredeti szabálya tehát nem szólt arról, hogy a belső ellenőrzés a miniszterei kabinet osztályaként működhet, nem szólt arról, hogy a kabinetfőnök munkáltatói jogokat gyakorolhat a belső ellenőrzést végző egyes személyek felett. A Korm. rend.-et 2009. január 1-ei hatállyal módosította az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 327/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet, amelynek 71. § (2) bekezdése egészítette ki a Korm. rend. 6. § (2) bekezdését a következő szöveggel: „E rendelkezés nem akadályozza annak, hogy a minisztérium belső ellenőrzési egysége a miniszteri kabinet osztályaként működjön, illetve az állományaiba tartozó személyek felett a munkáltatói jogokat – a szervezeti egység vezetőjének megbízása és megbízásának visszavonása kivételével – a kabinetfőnök gyakorolja.” E kiegészítés eredményeként a minisztérium belső ellenőrzési mechanizmusában jogosítványokat kapott a kabinetfőnök és az általa irányított szervezeti egység.

Az Áht. a belső ellenőrzés szervezeti függetlenségére kiemelt hangsúlyt helyez. Az Áht. 121/A. § (3) bekezdése szerint a költségvetési szerveknél a belső ellenőrzés kialakításáról és megfelelő működtetéséről maga a költségvetési szerv vezetője köteles gondoskodni. Az Áht. 121. § (3) bekezdés további szabálya értelmében pedig a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet tevékenységét a költségvetési szerv vezetőjének közvetlenül alárendelve végzi, jelentéseit közvetlenül a költségvetési szerv vezetőjének küldi meg. Tehát a belső ellenőrzést végző szervezet kialakításának törvényi feltétele, hogy az azt végző szer-

vezeti egység közvetlenül a költségvetési szerv vezetőjéhez tartozzon (tevékenységét közvetlenül alárendelve végezze). Ehhez igazodva mondja ki az Áht. 121/A. § (4) bekezdése, hogy a költségvetési szerv vezetője köteles biztosítani a belső ellenőrök funkcionális (feladatköri és szervezeti) függetlenségét. Az Áht. a belső ellenőrzés körében a kabinetfőnököknek nem ad jogosítványt, a költségvetési szerv vezetőjére bizza – az Áht.-ba foglalt előírások betartása mellett – a belső ellenőrzés szervezeti rendjének kialakítását. Látható, hogy az Áht. e körben kizárólag a költségvetési szerv vezetőjét jogosítja, mindvégig hangsúlyt helyezve a belső ellenőrzés szervezeti függetlenségére annak érdekében, hogy a belső ellenőrzésnek – a jogszabályoknak, belső szabályzatoknak való megfelelés körében tett, továbbá a gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség vizsgálata során tett – megállapításai és ajánlásai közvetlenül (torzításmentesen) jussanak el a szerv vezetőjéhez. Mindezt a közpénzekkel való gazdálkodás eredményes törvényességi és hatékonysági kontrollja indokolja.

Minisztériumokban a költségvetési szerv vezetője – az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet 2. § 6. pontja szerint – a miniszter. Az Áht. 121/A. § (3) bekezdésének az ügyben releváns szabályát a minisztériumokra vonatkoztatva megállapítható, hogy minisztériumokban a belső ellenőrzést végző személy vagy szervezet a miniszternek közvetlenül alárendelve kell, hogy végezze tevékenységét, és a jelentéseit is közvetlenül a miniszternek kell megküldeni. Az Áht. e körben nagy hangsúlyt helyez a „közvetlen” kifejezésre, mint a szervezeti függetlenség biztosítékára. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Korm. rend 6. § (2) bekezdés második mondata az Áht. fent ismertetett szabályával ellentétben áll. A miniszteri kabinet egy osztálya – mivel a miniszteri kabinet a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Jtv.) 68. § (1) bekezdése szerint a kabinetfőnök vezetése alatt áll – nem tekinthető a miniszternek közvetlenül alárendelt szervnek. Megállapítható továbbá, hogy az Áht. 121/A. § (3) bekezdése alkalmazásában a kabinetfőnök nem ruházható fel közvetlenül a miniszter részére biztosított jogosítványokkal. A Korm. rend. 6. § (2) bekezdés második mondatában a kabinetfőnök részére biztosított munkáltatói jogok gyakorlása ellentétben áll az Áht. 121/A. § (3) bekezdése azon rendelkezéseivel amelyek a közvetlenséget hangsúlyozzák (a belső ellenőrzés közvetlenül a miniszternek alárendelve végzi tevékenységét, közvetlenül neki küldi meg a jelentéseket), illetve a 121/A. § (4) bekezdés azon szabályával, amely a belső ellenőrök funkcionális függetlenségéről szól. Az Áht. 124. § (2) bekezdés *u)* pontjában ugyan felhatalmazást kapott a Kormány a belső kontrollokra vonatkozó szabályok megalkotására, viszont ezen a felhatalmazáson a Korm. Rend. 6. § (2) bekezdés második mondata túlerjeszkedett, amikor az Áht. 121/A. § (3) bekezdésével ellentétesen, azt tartalmában egésszítve rendelkezett. Az Alkotmány 35. § (2) bekezdése szerint a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, a jogforrási hierarchia Alkotmányba foglalt szabálynak betartása az Alkotmány 2. § (1) bekezdésbe foglalt jogállamiság része.

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Korm. Rend. 6. § (2) bekezdésének második mondata, amely szerint „E rendelkezés nem akadályozza, hogy a miniszterium belső ellenőrzési egysége a miniszteri kabinet osztályaként működjön, illetve az állományába tartozó személyek felett a munkáltatói jogokat – a szervezeti egység vezetőjének megbízása és megbízásának visszavonása kivételével – a kabinetfőnök gyakorolja.” alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

A határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 210/B/2009.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 59. számában

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK HATÁROZATAI

484/B/2003. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 193/P. § (1) bekezdése „115–116. §-ai” szövegrészből a 115. §-ra vonatkozó rendelkezés Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése alapján fennálló alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 193/P. § (1) bekezdése „115–116. §-ai” szövegrészből a 115. §-ra vonatkozó rendelkezés Alkotmány 70/F. §-a alapján fennálló alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó absztrakt utólagos normakontrollra irányuló indítványában a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 193/P. § (1) bekezdése „109–116. §-ai” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítvány tartalma alapján az indítványozó az Mt. 193/P. § (1) bekezdése „109–116. §-ai” szövegrészből kizárólag a 115. §-ra vonatkozó rendelkezést támadta, ezért az Alkotmánybíróság e rendelkezésre nézve folytatta le az alkotmányossági vizsgálatot.

Az Mt. 193/P. § (1) bekezdése azokat a törvényi rendelkezéseket sorolja fel, amelyek a munkaerő-kölcsönzés céljából létesített munkaviszonyra nem alkalmazhatók. E rendelkezések között szerepel az Mt. 115. §-a is, amely az iskolai, illetve a nem iskolai rendszerű képzésben résztvevő munkavállalók tanulmányi munkaidő-kedvezményét szabályozza.

Az indítványozó azt kifogásolta, hogy az Mt. 193/P. § (1) bekezdése „109–116. §-ai” szövegrészből a 115. §-ra vonatkozó rendelkezés kizárja a tanulmányi munkaidő-kedvezményre vonatkozó általános törvényi szabályozás alkalmazhatóságát a munkaerő-kölcsönzésre létesített jogviszony esetében.

A támadott szabályozás értelmében „sem a kölcsönbevevő-, sem a kölcsönbeadó munkáltató nem köteles ilyen

szabadidőt biztosítani a munkaerő-kölcsönzésben foglalkoztatottak számára, míg a Munka Törvénykönyve minden más munkaviszony esetén (lásd köztisztviselői és közalkalmazotti stb. munkaviszony) minden munkavállalónak biztosítja ezt a szabadidőt.”

Az indítványozó szerint mindez sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó alkotmányi rendelkezést, mivel „a munkaerő-kölcsönzés atipikus jellege nem megfelelő magyarázat az ilyen mértékű hátrányos megkülönböztetésre.” Véleménye szerint az Mt. 115. §-ában foglalt tanulmányi munkaidő-kedvezmény ugyanúgy meg kell, hogy illesse a munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalót, mint bármely más munkavállalót.

Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az Mt. „biztosítja az Alkotmányban is szereplő tanuláshoz való jog törvényes kereteit: a tanulmányok folytatásához szükséges szabadidőt, a tanulmányi szabadság kötelező biztosítását, és a tanulmányi költségeknek munkáltatók által történő finanszírozását.” Az Mt. támadott szabályozását – konkrét indokok megjelölése nélkül – az Alkotmány 70/F. §-ával is ellentétesnek tekintette, mivel az, véleménye szerint „csorbitja” a tanuláshoz való jogot.

Az Alkotmánybíróság eljárása során – álláspontja kifejtése végett – beszerezte a szociális és munkaügyi, valamint az igazságügyi és rendészeti miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/F. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot.

(2) A Magyar Köztársaság ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.”

2. Az Mt. indítvánnyal támadott az indítvány elbírálása-
kor hatályos rendelkezései:

„193/P. § (1) Kölcsönzés esetén e törvény 3. §-ának (6) bekezdése, 76. §-ának (5)–(8) bekezdése, 76/B. §-a, 79. §-ának (5) bekezdése, 86/A-89. §-ai, 91-96. §-ai, 97. §-ának (2) bekezdése, 100. §-a, 106. §-a, 115–116. §-ai, 134. §-ának (1)–(2) és (6) bekezdése, 150. §-ának (1) bekezdése, 155. §-a (1) bekezdésének második mondata, a 167. §-ának (2)–(3) bekezdései, 170–170/D. §-a, a Harmadik részének X. fejezete, a 202. §-ának c)–d) pontja nem alkalmazhatók.”

„115. § (1) Az iskolai rendszerű képzésben részt vevő munkavállaló részére a munkáltató köteles a tanulmányok folytatásához szükséges szabadidőt biztosítani.

(2) A szabadidő mértékét a munkáltató az oktatási intézmény által kibocsátott, a kötelező iskolai foglalkozás és szakmai gyakorlat időtartamáról szóló igazolásnak megfelelően állapítja meg.

(3) A (2) bekezdésben foglaltakon túl a munkáltató vizsgánként – ha egy vizsganapon a munkavállalónak több vizsgatárgyból kell vizsgáznia, vizsgatárgyanként –, a vizsga napját is beszámítva négy munkanap szabadidőt köteles biztosítani. Vizsgának az oktatási intézmény által meghatározott számonkérés minősül.

(4) A diplomamunka (szak- és évfolyamdolgozat) elkészítéséhez a munkáltató tíz munkanap szabadidőt köteles biztosítani.

(5) A nem iskolai rendszerű képzésben részt vevő munkavállalónak tanulmányi munkaidő-kedvezmény csak abban az esetben jár, ha azt munkaviszonyra vonatkozó szabály elrendeli, vagy tanulmányi szerződés megállapítja.

(6) A (3)–(4) bekezdésben meghatározott szabadidőt a munkáltató a munkavállaló kérésének megfelelően köteles biztosítani.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az indítvány alkotmányossági vizsgálata során észlelte, hogy az Mt. 193/P. § (1) bekezdése az indítvány előterjesztését követően több alkalommal is módosult. A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint egyéb munkaügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2005. évi CLIV. törvény akként módosította az Mt. 193/P. § (1) bekezdése „109–116. §-ai” szövegrészét, hogy – 2006. január 1-jei hatállyal – annak helyébe a „115–116. §-ai” szövegrészt léptette.

Az Mt. 193/P. § (1) bekezdésének fent hivatkozott módosítása, illetve annak további módosításai érdemben nem érintették az indítványozó által felvetett alkotmányossági problémát, ezért az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásának időpontjában hatályos törvényi rendelkezést bírálta el. Ennek megfelelően a vizsgált ügyben az Mt. indítvány elbírálásakor hatályos 193/P. § (1) bekezdése

„115–116. §-ai” szövegrészéből a 115. §-ra vonatkozó rendelkezés képezte az absztrakt utólagos normakontroll tárgyát.

Az indítványozó az Mt. kifogásolt szabályozását azért tekintette az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközőnek, mert az – szerinte – indokolatlan hátrányos megkülönböztetést tesz a munkaerő-kölcsönzés, illetve a „más munkaviszony” keretében foglalkoztatott munkavállalók között az Mt. 115. §-ában szabályozott tanulmányi munkaidő-kedvezmény tekintetében.

Az Mt. 193/P. § (1) bekezdésének „115–116 §-ai” szövegrésze Mt. 115. §-ra vonatkozó rendelkezése a munkaerő-kölcsönzésre létrejött munkaviszony esetén kizárja az Mt. 115. §-ában szabályozott tanulmányi munkaidő-kedvezményre vonatkozó rendelkezések alkalmazását, ugyanakkor az e kedvezményt biztosító rendelkezés a nem munkaerő-kölcsönzés céljából létesített munkajogviszony keretében foglalkoztatott munkavállalókra alkalmazható. Az indítványozó érvelése szerint a munkaerő kölcsönzésre irányuló jogviszony „atipikus jellege” a hátrányos megkülönböztetés indokaként nem fogadható el.

Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában értelmezte az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányi rendelkezést. Ennek értelmében a Magyar Köztársaság területén az emberi, illetve az állampolgári jogok bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül minden személyt megilletnek. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság ez utóbbi körben kizárólag akkor ítéli alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási körbe tartozó jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203.]

Az Alkotmánybíróság egy korai határozatában arra is rámutatott, hogy a hátrányos megkülönböztetés alkotmányi tilalmából nem következik az, hogy minden megkülönböztetés tilos. A tilalom arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, vagyis az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.] A diszkrimináció tilalmából tehát nem következik az, hogy az állam a jogi szabályozás kiala-

kítása során – a különböző élethelyzetben lévőkre tekintettel – ne különböztethetne, feltéve, hogy ezzel az alkotmányos követelményeket nem sérti. Az Alkotmánybíróság szerint az állam joga – és bizonyos körben kötelessége is –, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket. [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 282.; 74/1995. (XII. 15.) AB határozat, ABH 1995, 369, 373–374.]

Az Mt. 193/P. § (1) bekezdés „115–116. §-ai” szövegrésze 115. §-ra vonatkozó kifogásolt rendelkezése nem alkotmányos (alap)jog tekintetében, hanem az Mt. 115. §-ában szabályozott tanulmányi munkaidő-kedvezmény vonatkozásában tesz különbséget a munkaerő-kölcsönzés, illetve az ettől eltérő más munkajogviszony keretében foglalkoztatott munkavállalók között.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelmét állító indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a törvényalkotó által az említett tanulmányi munkaidő-kedvezmény terén alkalmazott megkülönböztetés tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indokkon nyugszik-e, nem tekinthető-e önkényesnek.

Az Alkotmánybíróság a 67/2009. (VI. 19.) AB határozatában (ABK 2009. június, 726.; a továbbiakban Abh.) az Mt. munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó szabályozásának több rendelkezését – köztük a 193/P. § (1) bekezdése „86/A. §–96. §-ai” szövegrészből a 90. §-ra vonatkozó rendelkezést – vizsgálta utólagos absztrakt normakontroll keretében. Ez utóbbi törvényi rendelkezést az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesnek találta, és *ex nunc* hatállyal megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő. Az érdemi döntéssel elbírált ügyben hozott határozat ugyanis az Alkotmánybíróságot is köti. (1620/B/1991. AB végzés, ABH 1991, 972, 973.)

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § c) pontja értelmében „ítélt dolog”, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértés megállapítását.

Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az indítványozó az Mt. 193/P. § (1) bekezdésének az Abh.-ban el nem bírált rendelkezése alkotmányossági felülvizsgálatát kérte, „ítélt dolog” nem áll fenn.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban áttekintette az Mt. munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó szabályozása kialakulásának előzményeit és körülményeit, továbbá a hatályos szabályozás néhány – az Abh.-ban vizsgált indítványok elbírállása szempontjából lényeges – jellemzőjét. Az Alkot-

mánybíróság az Abh. indokolásából az Mt. munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó hatályos szabályozásának lényeges jellemzői közül – a jelen ügyre is irányadóan – az alábbiakat emeli ki.

„A munkaerő-kölcsönzés jogintézménye létrehozásával (...) a törvényhozó egy hárompólusú jogviszonyon alapuló – az Mt.-nek a más munkáltató keretében történő ideiglenes foglalkoztatásra alkalmazott megoldásaitól jelentős eltéréseket mutató – új foglalkoztatási forma jogi kereteit kívánta megteremteni, amely a korábbi visszaélések (feketemunka, kölcsönzött munkavállalókat érő hátrányok) visszaszorítása és kiküszöbölése érdekében számos garanciális elemet tartalmaz. A kölcsönzéses foglalkoztatás a háromszereplős konstrukció miatt jelentősen különbözik a klasszikus időszakos foglalkoztatási formáktól, az alkalmi munkavégzéstől, a határozott idejű munkaszerződésen alapuló és a részmunka-idős munkavégzéstől is. A munkaerő-kölcsönzés során a – határozott vagy határozatlan időre is létesíthető – munkajogviszony a kölcsönbeadó és a munkavállaló között jön létre (a munkavállaló és a kölcsönvevő nem állnak szerződéses kapcsolatban), mégpedig kifejezetten munkaerő-kölcsönzés céljából, míg a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő között polgári jogi jogviszony létesül, amelyre részben a Ptk., részben az Mt. szabályai irányadók. (...) A Ptk. a munkaerő kölcsönzésére irányuló szerződést nem nevesíti; a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő közti jogviszony elemeit viszont az Mt. Harmadik rész XI. fejezete külön alcím alatt, részletesen szabályozza (193/G. §). E jogviszonyban – az Mt. kölcsönbeadó-definícióját tartalmazó 193/C. § b) pontjából kiindulva – a kölcsönbeadó főkötelezettsége, hogy a vele kölcsönzés céljából munkaviszonyban álló munkavállalót munkavégzésre a kölcsönvevőnek átengedje. A szerződésben specifikálni kell a kölcsönzés időtartamát, a munkavégzés helyét, az elvégzendő munka jellegét [193/G. § (1) bekezdés]. Ezzel összhangban alakította ki a törvényhozó az Mt.-ben a kölcsönbeadó és a munkavállaló közötti munkajogviszony létesítésének – a munkaszerződés szükséges tartalmi elemeit rögzítő általános rendelkezésétől részben eltérő – szabályozását: a munkaszerződésben (munkakör helyett) a munkavégzés jellegében is meg egyezhetnek a felek, a munkavégzés helye tekintetében pedig a munkáltatót csupán tájékoztatási kötelezettség terheli [Mt. 76. § (5) bekezdés, 193/H. § (1) bekezdés]. Munkaerő-kölcsönzés esetén a munkavállaló tényleges foglalkoztatására a kölcsönvevőnél kerül sor; a munkáltatói jogokat és kötelezettségeket a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő – a törvényben meghatározottaknak, illetve ahol azt a törvény a köztük lévő megállapodásra bízta, az abban foglaltaknak megfelelően – megosztva gyakorolja, illetve teljesíti. Ezek közül a munkajogviszony megszüntetését, a munkabér-fizetést (ide nem értve a természetbeni munkabért és a szociális juttatásokat), a munkaviszonnyal összefüggő, munkáltatót terhelő bejelentési, bevallási stb. kötelezettségeket és jogosultságokat a törvényhozó eltérést nem engedően a kölcsönbeadóhoz telepítette, míg másokat (jellemzően a tényleges foglalkoztatáshoz, munkaszerve-

zéshez közvetlenül kapcsolódókat) a kölcsönbevevőre.” (ABK 2009. június, 726, 734, 735.)

Az Abh. idézett határozati indokolásából is kitűnően megállapítható, hogy a törvényalkotó a munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó törvényi szabályok megalkotásával egy, az általánostól eltérő (atipikus) foglalkoztatási forma jogi kereteit teremtette meg. Ennek sajátosságát – a hagyományos munkajogviszonyhoz képest – egyrészt (a jogi konstrukcióban szereplő felek, illetve a jogviszonyok száma szempontjából) a három fél jelenléte, és az azok közötti kettős jogviszony fennállása adja. Másrészt (a munkajogviszony szempontjából) pedig a jogviszony létesítésének speciális célja (a munkavállaló alkalmazására a munkáltatóval e célra polgári jogi jogviszonyt létesítő harmadik személy munkáltató időszakos munkaerő-igénye kielégítése érdekében kerül sor), valamint a munkáltató és a tényleges foglalkoztató (kölcsönvevő) személyének elválása, ehhez kapcsolódóan a munkáltatói jogok és kötelezettségek megoszlása adja.

Az Abh. indokolása rámutat továbbá arra is, hogy munkaerő-kölcsönzés céljából létesített munkajogviszonyra vonatkozó joganyag alapvetően az általános munkajogi szabályok és elvek mentén, a foglalkoztatási konstrukció speciális jellemzőire tekintettel került kialakításra. A kölcsönbeadó munkáltató és a kölcsönzés céljából foglalkoztatott munkavállaló közötti munkajogviszonyra az Mt. általános szabályai akkor irányadók, ha a XI. fejezet rendelkezései azoktól eltérő, különös rendelkezéseket nem fogalmaznak meg, illetve ha az Mt. 193/P. § (1) bekezdésének tételes felsorolása azt nem zárja ki.

Az Alkotmánybíróság – hivatkozással az Abh. idézett indokolásában kifejtettekre is – a jelen ügyben akként foglalt állást, hogy az Mt. támadott szabályozása nem önkényesen tesz különbséget az indítványozó által megjelölt munkavállalók között, és erre tekintettel nem sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó alkotmányi rendelkezést.

A kifogásolt szabályozás tárgyilagossá mérlegelés szerinti ésszerű indokok alapján tesz különbséget a munkaerő-kölcsönzésre létrejött speciális jogviszonyban, illetve a nem e célra létesített munkajogviszonyban – az általános szabályoknak megfelelően – foglalkoztatott munkavállalók között az Mt. 115. §-ában szabályozott tanulmányi munkaidő-kedvezmény tekintetében.

A munkaerő-kölcsönzés keretében történő foglalkoztatás célja a kölcsönvevőnél (foglalkoztatónál) időszakosan jelentkező munkaerőhiány pótlása, a felmerülő többletmunka munkaerő szükségletének a korlátozott (jellemzően rövid) időre történő foglalkoztatással való biztosítása. A munkaerő-kölcsönzésre irányuló jogviszony fent hivatkozott sajátosságai (a speciális foglalkoztatási konstrukció) az Mt. általános rendelkezéseinek az alkalmazhatóságát e jogviszonyban csak korlátozottan teszik lehetővé.

A tanulmányi munkaidő kedvezményre vonatkozó Mt. 115. §-ában foglalt szabályozásnak az említett jogviszonyban való alkalmazása nyilvánvalóan ellentétben állna e speciális jogviszony jellemzőivel, kiüresítené a kölcsön-

bevevő (foglalkoztató) oldalán fennálló, az időszakosan jelentkező munkaerőhiány pótlását (biztosítását) szolgáló törvényi szabályozási célt.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy azon munkavállalók, akik az Mt. munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó rendelkezései alapján kifejezetten munkaerő-kölcsönzés céljából létesítenek a munkáltatóval munkajogviszonyt, eleve tisztában kell, hogy legyenek e speciális foglalkoztatási konstrukció jogszabályi sajátosságaival, az ebből fakadó, az általános szabályoktól való eltéréssel – így többek között – az Mt. 193/P. § (1) bekezdésének a jelen ügyben kifogásolt szabályozásával is. Ebből következően a felsőfokú tanulmányokat folytató munkavállalók olyan foglalkoztatási formát is választhatnak, amelyben nem érvényesül az Mt. vitatott szabályozásában foglalt tilalom, és igénybe vehető az Mt. 115. §-ában foglalt tanulmányi munkaidő-kedvezmény.

2. Az indítványozó az Mt. támadott szabályozásával összefüggésben az Alkotmány 70/F. §-ának a sérelmét is állította. Arra hivatkozott, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezés „csorbítja” a tanulóhoz való jogot, azonban ennek indokait nem adta elő; nem fejtette ki, hogy az Alkotmány felhívott rendelkezésének konkrétan mely tartalmi eleme, és milyen indokkal sérül.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése értelmében az indítványozónak az indítványban meg kell jelölnie a kérelem alapjául szolgáló okot. Az Ügyrend 21. § (2) bekezdése – visszautalva az Abtv. 22. § (2) bekezdésére – megismétli a fenti tartalmi követelményt. Nem elegendő tehát az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti (472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783, 1784.).

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a fent hivatkozott tartalmi követelménynek, ezért azt az Ügyrend 29. § d) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül – visszautasította.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

263/B/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 10. § (6) bekezdése és 42. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 10. § (1) bekezdésével, 13. § (1) bekezdésével, 14. § (1) bekezdésével, illetve 42. § (1) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 10. § (1) bekezdése, 13. § (1) bekezdése, 13. § (2) bekezdésének *a)–c)* pontjai, 14. § (2) bekezdése, 21. § (1)–(2) bekezdései, 24. § (2) bekezdés *b)* pontja, 28. § (2) bekezdése, 34. § (4) bekezdése, 37. § (2) bekezdése, 38. § (2) bekezdése, 39. § (1) és (4) bekezdése, 42. § (1) bekezdése, 50. § (1) bekezdése és 51/A. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló, a 42. § (1) bekezdés nemzetközi szerződésbe ütközése megállapítására és megsemmisítésére irányuló, valamint a Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30.537/2007. számú ítélete megsemmisítésére irányuló indítványt, továbbá az egyéb indítványi részeket egyebekben visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 8. § (1) bekezdése, 29. § (1) bekezdésének a „ha törvény eltérően nem rendelkezik” szövegrésze és 34. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) egyes rendelkezései megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására válaszul a következő, módosított tartalmú kérelmet nyújtotta be.

Sérelmezi mindenekelőtt, hogy a Thtv. 10. § (1) bekezdése (az alapító okirat módosításának szabályai) nem tartalmaz szankciót arra az esetre, ha a társasház elmulasztja az alapító okirat kötelező módosítását. Ez – hangzik az ér-

velés – sérti a jogszabályok érvényesíthetőségét garantáló jogbiztonságot, s így az Alkotmány 77. § (2) bekezdését, valamint az Alkotmánynak a „jogok és köteleességek egyensúlyát garantáló 8. § (2) bekezdését”. Az indítványozó értelmezése szerint továbbá a Thtv. 10. § (6) bekezdése (közös tulajdon megszüntetése meghatározott épületrész esetében) alapján a társasházi közösség többségi akaratát a bíróság „felülírhatja abban az esetben is, ha annak határozati kifejeződése nem sért jogszabályt”. Úgy véli, ez sérti az Alkotmány „jogbiztonságot garantáló 77. § (2) bekezdését” és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvénynek (a továbbiakban: Jat.) a „jogszabályok egyértelműségét és ellentmondás-mentességét garantáló” 18. § (2) bekezdését.

Kifejti, hogy a Thtv. 13. § (1) bekezdése – mivel nem tartalmaz szankciót arra az esetre, ha a társasház elmulasztja megalkotni a szervezeti-működési szabályzatot (a továbbiakban: SZMSZ) – sérti az Alkotmány 8. § (2) bekezdését és a 77. § (2) bekezdését.

Álláspontja szerint továbbá a Thtv. 13. § (2) bekezdés *a)* pontja (mely szerint az SZMSZ-nek tartalmaznia kell a külön tulajdonon belül nem mérhető közüzemi és más szolgáltatások díjának elszámolására és megfizetésére vonatkozó szabályokat) ellentétes a Thtv. 3. § (1) bekezdésével, 24. § (1) bekezdésével és az 56. §-ával. E paragrafusok alapján ugyanis a társasház kizárólag a közös tulajdonnal kapcsolatos ügyekben járhat el, így a külön tulajdonban álló ingatlanrészekben igénybevett (pl. közüzemi) szolgáltatások ellenértékét nem lehet a közös költség részeként kezelni és beszedni, s az ilyen külön fogyasztásból eredő tartozásokért a társasházi közösség nem is tartozik helyállni. Az indítványozó hivatkozik a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: Ptk.) a szerződési szabadságra vonatkozó rendelkezései sérelmére is. A Thtv. 24. § (2) bekezdése *b)* pontjával „mutatott indokolatlan és indokolatlan párhuzamosságok” miatt pedig a támadott rendelkezést a Jat. 18. § (2)–(3) bekezdéseivel is ellentétesnek tartja. Az indítványozó úgy véli, hogy a Thtv. 13. § (2) bekezdés *b)* pontja nem garantálja azt, hogy a közös költség „elemeinek” a nevesítése, illetve a felújítási alap képzéséről való döntés a tulajdonosok többségi akaratának eredménye. A Thtv. említett rendelkezése ezért jelen formájában – az indítványozó által javasolt kiegészítés nélkül – ellentétes az Alkotmány 77. § (2) bekezdésével és a Jat. 18. § (2) bekezdésével. Úgy véli emellett, hogy a Thtv. 13. § (2) bekezdés *c)* pontját is meg kellene megsemmisíteni, mert az csupán a házirend megalkotását írja elő, de nem rendelkezik az általa alapvető fontosságúnak tartott tűzrendészeti szabályok, illetve a műszaki üzemeltetési szabályok megalkotásáról, ami szerinte sérti a Jat. 15. § (2) bekezdését.

Az Alkotmány 77. § (2) bekezdésének a sérelmét látja az indítványozó abban, hogy a Thtv. 14. § (1) bekezdése nem tartalmaz szankciót arra az esetre, ha a társasház elmulasztja megalkotni az SZMSZ-t. Kifogásolja emellett, hogy a Thtv. 14. § (2) bekezdése lehetővé teszi ugyan az SZMSZ-ről történő írásbeli szavazást, ugyanakkor a 40. §

(2) bekezdése alapján az írásbeli szavazás szabályait éppen a megalkotandó SZMSZ-nek kellene tartalmaznia. Ez az ellentmondás – érvel – nem egyeztethető össze a Jat. 18. § (2) bekezdésével.

A Thtv. 21. § (1)–(2) bekezdésének (a tulajdonostárs lakásában végzett építkezés szabályai) megsemmisítését azért kéri az indítványozó, mert úgy véli, e rendelkezések ellentétesek a Thtv. 3. §-nak a „közös tulajdon védelmének osztatlan kötelezettségét, illetve felelősségét előíró” (3) bekezdésével és a 26. §-nak a „külön tulajdonokkal kapcsolatos rendelkezési jog korlátait meghatározó” (1) bekezdésével, továbbá ezzel összefüggésben a Jat. 18. § (2) bekezdésével.

Rámutat, hogy a Thtv. 24. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem csupán a közös tulajdon fenntartásával összefüggő kiadások vonhatók a közös költség körébe, hanem a külön tulajdonnal kapcsolatosak is, ami álláspontja szerint hátrányos megkülönböztetést eredményez a társasházban lakók számára a nem társasházban lakókkal szemben, s így a szabályozás nem egyeztethető össze az Alkotmány 70/A. § (1) és (3) bekezdésével, továbbá az „egyértelműségi követelmény” sérelme miatt a Jat. 18. § (2) bekezdésével sem.

A Thtv. 28. § (2) bekezdésének (közgyűlési határozat tartalma) és a 39. § (1) bekezdésének (közgyűlésről jegyzőkönyv tartalma) a megsemmisítését az indítványozó azért kérte, mivel az szerinte nincs összhangban a 44. § (2) bekezdésével (Közgyűlési Határozatok Könyvének tartalma), s ezáltal sérül a Jat. 18. § (2) bekezdése.

A Thtv. 29. § (1) bekezdésének (a közös tulajdonban álló épületrészekkel kapcsolatos rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadásokról való döntéshez legalább 4/5-ös szavazattöbbség szükséges) a „ha törvény eltérően nem rendelkezik” szövegrésze az indítványozó álláspontja szerint nem egyeztethető össze az Alkotmány 70/E. § (1) bekezdésével és a Jat. 18. § (1) bekezdésével. Ennek nyomán ugyanis lehetővé válik, hogy a többség olyan költségek fizetésére is kötelezheti a döntés során kisebbségben maradt tulajdonosokat, melyeket ők nem tudnak vállalni.

A Thtv. 34. § (4) bekezdését (a meghirdetett napirendben nem szereplő ügyben érvényes határozatot hozni nem lehet) az indítványozó érvelése alapján azért kellene megsemmisíteni, mert az indokolatlanul korlátozza a közösség döntési jogosítványát, s ezért sérti az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdését.

A Thtv. 37. § (2) bekezdése első mondata az indítványozó szerint nem egyértelmű: szerinte a jogalkotónak nem a megismételt közgyűlés 15 napon belüli „összehívásáról”, hanem „megtartásáról” kellene rendelkeznie. A hatályos szöveg jelenlegi formájában szerinte sérti a Jat. 18. § (2) bekezdését. A Thtv. 37. § (2) bekezdés második mondata pedig az indítványozó megítélése szerint nem egyeztethető össze az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével, valamint a Jat. 1. § (2) bekezdésével és a Jat. 18. § (1)–(2) bekezdésével sem. A kifogásolt mondat ugyanis úgy is értelmezhető, hogy a törvényben megkövetelt határozatképességi arány a megismételt közgyűlés tekintetében közössé-

gi akarattal felülírható. A határozatképtelen közgyűlés azonnali megismétlésének a lehetősége pedig „okafogyot-tá” teszi a Thtv.-nek a határozatképességre vonatkozó előírásait, továbbá hátrányosan megkülönbözteti az eredeti időpontban akadályoztatott tulajdonosokat.

A Thtv. 38. § (2) bekezdésével (a közgyűlés határozatát a jelen levő tulajdonostársak tulajdoni hányada alapján számított egyszerű szavazattöbbségével hozza meg) kapcsolatban az indítványozó a következőket sérelmezi: az említett szabály nem rendelkezik a „tartózkodott” szavazatok sorsáról, és az sem egyértelmű, hogy „alternatív döntési javaslatok” estében hogyan kell lefolytatni a szavazást. Mindez nem tesz eleget a Jat. 18. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.

A Thtv. 39. § (4) bekezdése nem teszi kötelezővé a tulajdonostársak írásbeli értesítését a közgyűlési határozatokról, amely a közgyűlésen jelen nem lévők hátrányos megkülönböztetéséhez [az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének a sérelméhez] vezet az indítványozó értelmezésében.

A Thtv. 42. § (1) bekezdése (a közgyűlési határozat megtámadásának szabályai) lényegében azt jelenti, hogy a közgyűlés a jogalkotónál is erősebb jogosítványokkal rendelkezik, mivel a meg nem támadott határozat akkor is érvényes, ha az adott esetben jogszabállyal ellentétes, mutat rá az indítványozó. Ez pedig hátrányos megkülönböztetést eredményez a társasházban élők számára, sérti a „jogszabályi hierarchia elvét” és a „jogalkotási rendet” [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, 70/A. § (1) bekezdés, Jat. 1. § (2) bekezdés]. Aggályosnak tartja az indítványozó emellett azt is, hogy a törvény említett rendelkezése „kizárólag a társasházi határozatok megsemmisítésével kapcsolatosan állapítja meg a bíróságok illetékességét”, de nem ad lehetőséget a bíróságoknak arra, hogy más, társasházi döntésben meg nem nyilvánuló jogsértéseket vizsgáljanak. Mindez a társasházban élők hátrányos megkülönböztetését jelenti a jogérvényesítés tekintetében, és sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, valamint a Jat. 1. § (2) bekezdését is. Az, hogy a jogszabály a hatvan napos megtámadási határidőt a határozathozattól rendeli számítani – érvel az indítványozó –, hátrányos megkülönböztetést valósít meg a közgyűlésen jelen nem lévő tulajdonostársakkal szemben, ez sérti továbbá az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 13. Cikkét (hatékony jogorvoslathoz való jog) is. Úgy véli továbbá az indítványozó, hogy a Thtv. 42. § (1) bekezdése – mivel az csak a tulajdonostársaknak biztosít megtámadási jogot – megakadályozza a 27/A. § (ügyési törvényességi felügyelet) érvényesülését, mindez pedig az Alkotmány 50. § (1) bekezdésének, 51. § (3) bekezdésének, a 70/A. § (1) és (3) bekezdésének, illetve a Jat. 18. § (2) bekezdésének a sérelmét okozza. Bizonytalannak, félreértelmezhetőnek tartja az indítványozó emellett a „kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár” szövegrész vonatkozásában a „kisebbség” és a „lényeges” fogalmakat, ami szerinte az

Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének, illetve a Jat. 18. § (2) bekezdésének a sérelmére vezet.

Aggályosnak tartja az indítványozó a Thtv. 50. § (1) bekezdésével összefüggésben, hogy e jogszabályhely kizárólag a társasház képviselőjére való jogosultságot deklarálja, ugyanakkor nem szabályozza annak korlátait, nem szankcionálja azt az esetet, ha a képviselő nem a társasház utasításai és érdekei szerint jár el, illetve nem rendelkezik arról az esetről, hogy ki képviselheti a társasházat a közös képviselő ellen indított perben. Ezek a hiányosságok szerinte az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének, illetve a Jat. 2. § c) pontjának, 15. § (2) bekezdésének és 18. § (2) bekezdésének a sérelmét valósítják meg.

A Thtv. 51/A. § (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó azt kifogásolja, hogy a jogalkotó nem határozta meg a gazdasági ellenőrzést segítő személy megbízásánál figyelembe veendő, illetve kizáró feltételeket, ez pedig álláspontja szerint nem egyeztethető össze az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével és a Jat. 18. § (2) bekezdésével sem.

Az indítványozó végezetül a Thtv. számos, általa alapvetőnek vélt hiányosságára mutatott rá, eredeti kérelmében ezekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróságtól – alkotmányellenesség állítása nélkül – e „törvényi hiányosságok megállapítását”, illetve „pótlása elrendelését” kérte. Módosított indítványában az általa sérelmesnek tartott hiányosságokat csupán felsorolta.

Az indítványozó eredeti kérelmében a fentiekben túlmenően a Thtv. 8. § (1) bekezdése, illetve a 34. § (2) bekezdése megsemmisítését is kérte, ugyanakkor a második – módosított, az indítványozó szavaival élve „pontosított”, „aktualizált” indítványában erre már nem hivatkozott.

Az indítványozó fenti kérelmét kiegészítve később a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság EBH2008. 1795 (Gfv. X. 30.537/2007.) számú döntésének a megsemmisítését is kérte, mivel az szerinte alapvető jogalkalmazási hibákat tartalmaz, s emellett az Alkotmány több rendelkezését is sérti.

Az Alkotmánybíróság eljárása során a fent ismertetett indítványhoz további négy indítványozó csatlakozott.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„50. § (1) A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják az alkotmányos rendet, a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.”

„51. § (3) Az ügyészség közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki megtartsa a törvényeket. Törvény-

sértés esetén – törvényben meghatározott esetekben és módon – fellép a törvényesség védelmében.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(...)

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.”

„77. § (2) Az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek.”

2. A Thtv. támadott – az indítvány elbírálásakor hatályos – rendelkezései:

„10. § (1) Az alapító okirat módosításához – ha e törvény másként nem rendelkezik – valamennyi tulajdonostárs hozzájárulása szükséges; a változást be kell jelenteni az ingatlanügyi hatóságnak.

(...)

(6) A közgyűlés határozata alapján – ha az (1)–(3) bekezdésekben meghatározott feltételek egyike sem áll fenn – bármely tulajdonostárs kérheti a bíróságtól, hogy a közös tulajdonban álló olyan épületrészre, amely önálló ingatlanként kialakítható, vagy amellyel a meglévő külön tulajdon tárgya bővíthető, megszüntesse a közös tulajdont, ha az a kisebbség méltányos érdekét nem sérti. A kereseti kérelemhez mellékelni kell az önálló ingatlan kialakítására vonatkozó, az építésügyi hatóság által engedélyezett építési tervet.”

„13. § (1) A közösség szerveit, azok hatáskörét, jogait és kötelezettségeit, a közös költség viselésének szabályait a közösség szervezeti-működési szabályzatában kell megállapítani.

(2) A szervezeti-működési szabályzatnak – e törvény keretei között – tartalmaznia kell:

a) a tulajdonostárs külön tulajdonának használatára, hasznosítására, a külön tulajdonon belül nem mérhető közüzemi és más szolgáltatások díjának elszámolására és megfizetésére,

b) a közös tulajdon fenntartására, ezen belül – a közös költség viselésére és a költséghátralékok megfizetésére,

– felújítási alap képzése esetén az alap felhasználására,

c) a társasházi lakóépület házirendjére,

(...)

„14. § (1) A szervezeti-működési szabályzatot a közösség az alakuló közgyűlésen – de legkésőbb az azt követő hatvan napon belül megtartott közgyűlésen – az összes tu-

lajdoni hányad szerinti legalább egyszerű szavazattöbbségű határozatával állapítja meg.

(2) Az (1) bekezdésben említett határozat úgy is meghozható, hogy a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke felhívására az írásbeli határozati javaslatról a tulajdonostársak írásban szavaznak. Az írásbeli szavazás eredményét a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke – a szavazásra megjelölt határidőt követő nyolc napon belül – köteles a tulajdonostársakkal írásban közölni.”

„21. § (1) Az építető tulajdonostárs a lakásában tervezett olyan építkezés megkezdéséhez, amely miatt az alapító okiratot nem kell módosítani, de a munka az alapító okiratban közös tulajdonként megjelölt épületberendezésre történő csatlakozással vagy a közös épületrész, épületberendezés műszaki állapotának megváltozásával jár együtt, az épület biztonságának, állékonyságának megőrzése érdekében köteles az ilyen munkával közvetlenül érintett tulajdonostársak tulajdoni hányada szerinti legalább kétharmadának írásbeli hozzájáruló nyilatkozatát beszerezni.

(2) Az építető tulajdonostárs a többi tulajdonostárs hozzájáruló nyilatkozatának beszerzése nélkül jogosult a lakásában tervezett olyan építkezés elvégzésére, amely miatt az alapító okiratot nem kell módosítani és az (1) bekezdésben említett körülmények nem állnak fenn.”

„24. § (2) A szervezeti-működési szabályzatban kell meghatározni:

a) a közös költség tulajdoni hányadtól eltérő megfizetése esetén, az érintett költségnemeket és a számítás módját,

b) a külön tulajdonon belül nem mérhető közüzemi és más szolgáltatások díja tekintetében az egyes szolgáltatásokra vonatkozó külön jogszabályok alapján történő elszámolás és a megfizetés szabályait,

c) a közösköltség-hátralék megfizetése érdekében a közös képviselőnek vagy az intézőbizottság elnökének az adós tulajdonostárs határidő megjelölésével történő felszólításával, továbbá – ha a felszólítás eredménytelen – a bírósági fizetési meghagyás kibocsátásának kezdeményezésével, illetőleg – e törvény rendelkezései szerinti felhatalmazása esetén – a jelzálogjog bejegyzése és annak törlése iránti kérelem benyújtásával kapcsolatos feladatait,

d) felújítási alap képzésének elhatározása esetén – a külön jogszabályban meghatározott legkisebb mérték figyelembevételével – a hozzájárulás mértékét, valamint az alap felhasználásának szabályait.”

„28. § (2) A közgyűlés határozatának – szó szerint – tartalmaznia kell a napirendi pont tárgyát, a megszavazott döntést, továbbá a teljesítés érdekében megszavazott feltételek esetén a határozat végrehajtásának módját, illetőleg feltételeit.

„34. § (4) A meghirdetett napirendben nem szereplő ügyben érvényes határozatot hozni nem lehet.”

„37. § (2) A megismételt közgyűlést a határozatképtelen közgyűlést követő 15 napon belüli időpontban az eredetivel azonos – a határozatképtelenné vált közgyűlés esetén a közgyűlés berekesztését követően fennmaradó – napirend-

del kell összehívni. A megismételt közgyűlés az eredeti közgyűlés meghívójában az eredeti közgyűlés határozatképtenségétől függő feltétellel a határozatképtelen közgyűlés napjára is kitűzhető, ha a szervezeti-működési szabályzat ettől eltérően nem rendelkezik.”

„38. § (2) Ha e törvény másképpen nem rendelkezik, a közgyűlés, illetőleg a megismételt közgyűlés a határozatát a jelen levő tulajdonostársak tulajdoni hányada alapján számított egyszerű szavazattöbbségével hozza meg.”

„39. § (1) A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek tartalmaznia kell különösen:

a) a közgyűlést levezető elnök, a jegyzőkönyvvezető és a jegyzőkönyv hitelesítésére megválasztott két tulajdonostárs nevét;

b) a jelenléti ív alapján a megjelent tulajdonostársak nevét és tulajdoni hányadát, illetőleg a tulajdonostárs által meghatalmazott személy nevét;

c) a közgyűlés határozatképességének megállapítását;

d) a tárgyalat napirendek összefoglalását;

e) a közgyűlés által meghozott határozatokat szó szerint és a szavazás eredményére vonatkozó adatokat.

(...)

(4) A közös képviselőnek vagy az intézőbizottság elnökének a közgyűlésen meghozott határozatokat a közgyűlés megtartásától számított nyolc napon belül a társasházban jól látható helyen ki kell függeszteni, továbbá ezzel egyidejűleg – ha a szervezeti-működési szabályzat ilyen kötelezettséget előír – azokról valamennyi tulajdonostársat írásban értesítenie kell.”

„42. § (1) Ha a közgyűlés határozata jogszabály vagy az alapító okirat, illetőleg a szervezeti-működési szabályzat rendelkezését sérti, vagy a kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár, bármely tulajdonostárs keresettel kérheti a bíróságtól a határozat érvénytelenségének megállapítását a határozat meghozatalától számított hatvan napon belül.”

„50. § (1) A közös képviselő (az intézőbizottság elnöke) – a (2) bekezdés rendelkezésének kivételével – jogosult a közösség képviseletének ellátására a bíróság és más hatóság előtt is. E jogkörének korlátozása harmadik személlyel szemben hatálytalan.”

„51/A. § (1) Ha a közösség éves pénzügyi forgalma eléri vagy meghaladja a tízmillió Ft-ot, vagy az alapító okirat szerint külön tulajdonban lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek száma eléri vagy meghaladja az ötvenet, a számvizsgáló bizottság, illetőleg az ellenőrzési jogkör gyakorlója (a továbbiakban együtt: számvizsgáló bizottság) feladat-ellátásának segítésére – különösen az éves elszámolás és a költségvetési javaslat előzetes véleményezésére – legalább regisztrált mérlegképes könyvelőt, vagy annál magasabb számviteli képesítéssel bíró és ebbéli minőségében regisztrált személyt, vagy gazdasági társaságot (a továbbiakban: gazdasági ellenőrzést segítő személy) kell igénybe venni.”

III.

Az indítványok az alábbiak szerint részben nem meg-alapozottak, részben érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

1. Az Alkotmánybíróság eljárása során mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az indítvány érdemben elbírálható-e.

1.1. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIX. törvény 20. § (3) bekezdése 2009. szeptember 30. napjával hatályon kívül helyezte a Thtv. 29. §-át. Erre tekintettel a Thtv. 29. §-ával kapcsolatos indítványt visszavonták.

Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy bár az első indítványozó eredeti kérelmében kérte a Thtv. 8. § (1) bekezdése, illetve a 34. § (2) bekezdése megsemmisítését, ugyanakkor a második – módosított – indítvány erre már nem hivatkozott. A kérelem ezért visszavontnak tekinthető.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 20. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak köz-zétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. § *d*) pontja ezzel összhangban úgy szól, hogy az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítványozó az indítványát visszavonta.

Erre tekintettel a Thtv. 8. § (1) bekezdése, a 29. § (1) bekezdésének a „ha törvény eltérően nem rendelkezik” szövegrésze, illetve a 34. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

1.2. Az indítványozók kérték a Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30.537/2007. számú ítélete megsemmisítését is. Az Abtv. 1. § *b*) pontja értelmében az Alkotmánybíróság hatáskörébe jogszabály és állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányossági vizsgálata tartozik, bírósági határozatok felülvizsgálatára, illetve megsemmisítésére azonban sem az Abtv., sem más jogszabály alapján nincs lehetősége.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírósági ítélet megsemmisítésére irányuló indítványt – hatáskörének hiánya miatt – az Ügyrend 29. § *b*) pontja alapján visszautasította.

2. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Ügyrend 21. § (2) bekezdése értelmében a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha az indítvány tartalmazza a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértének. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint továbbá – az Abtv. 22. §

(2) bekezdésének az ok megjelölésére irányuló kötelezettsége alapján – az indítványozónak meg kell indokolnia, hogy a támadott jogszabály miért és mennyiben sérti az Alkotmány hivatkozott rendelkezését. Az indítvány érdemben nem bírálható el, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn (lásd pl. 477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.).

Megállapítható, hogy az indítvány e feltételeknek az alábbiak szerint a hiánypótlást követően is csak részben felel meg.

2.1. Az indítvány a Thtv. egyes rendelkezéseivel kapcsolatban csupán a Thtv.-n belüli ellentmondásra, illetve más törvénnyel – a Jat. egyes rendelkezéseivel, illetve emellett a Thtv. 13. § (2) bekezdés *a*) pontja esetében a Ptk.-val – való ellentétre hivatkozott, alkotmányellenességet azonban nem állított.

Az Alkotmánynak a jogalkotási törvény megalkotására vonatkozó 7. § (2) bekezdése nem tette alkotmányos szabállyá a Jat. normáit (496/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 496.). Az alkotmánybírósági gyakorlat alapján a Jat. rendelkezéseinek a figyelmen kívül hagyása csak akkor eredményezheti a jogszabály alkotmányellenességének megállapítását, ha az adott jogszabály egyben az Alkotmány valamely rendelkezését is sérti [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 159.].

Mivel azonban az indítvány alkotmányellenességet ebben a vonatkozásban nem állított, az Alkotmánybíróság a Thtv. 13. § (2) bekezdésének *a*) pontjával és *c*) pontjával, valamint a 14. § (2) bekezdésével, a 21. § (1)–(2) bekezdésével, a 24. § (2) bekezdés *b*) pontjával, a 28. § (2) bekezdésével, a 37. § (2) bekezdésével, a 38. § (2) bekezdésével, a 39. § (1) bekezdésével, az 50. § (1) bekezdésével és az 51/A. § (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett indítványi elemeket – mint érdemi elbírálásra alkalmatlanokat – az Abtv. 22. § (2) bekezdése és az Ügyrend 29. § *d*) pontja alapján visszautasította.

2.2. Szintén visszautasította az Alkotmánybíróság a Thtv. 10. § (1) bekezdésével, a 13. § (1) bekezdésével, az 50. § (1) bekezdésével és az 51/A. § (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett, az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének a sérelmére alapított indítványt. A megjelölt alkotmányi szakasz az alapvető jogok lényeges tartalmának korlátozását tiltja, az indítványozók ugyanakkor nem jelölték meg, hogy mely alapvető jog sérelmét és milyen tekintetben látják megvalósulni a sérelmezett rendelkezések által.

2.3. Az indítványozók a Thtv. 24. § (2) bekezdés *b*) pontjával, illetve a 34. § (4) bekezdésével, a 37. § (2) bekezdésének második mondatával és a 42. § (1) bekezdésével összefüggésben hátrányos megkülönböztetésre [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés], illetve az esélyegyen-

lőség sérelmére [Alkotmány 70/A. § (3) bekezdés] hivatkozott. Ezen álláspontjukat ugyanakkor [kivéve a 42. § (1) bekezdésével kapcsolatban a közgyűlésen résztvevő és részt nem vevő tulajdonostársak helyzetének összehasonlítását] érdemi vizsgálatra alkalmas, alkotmányjogilag értékelhető, összefüggő érvekkel nem támasztotta alá: az alkotmányellenesség állításán – illetve jogalkalmazási visszaélések, értelmezési bizonytalanságok említésén – túl nem fejtették ki az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésével való kapcsolatot, illetve azt, hogy milyen vonatkozásban látnak diszkriminációt megvalósulni az említett rendelkezések által.

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – mint érdemi elbírálásra alkalmatlant – az Abtv. 22. § (2) bekezdése és az Ügyrend 29. § *d)* pontja alapján ebben a tekintetben visszautasította.

2.4. Ehhez hasonlóan az Alkotmánybíróság a Thtv. 39. § (4) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett kérelmet sem tartotta érdemben vizsgálhatónak. Az indítványozók nem egy konkrét előírást kifogásoltak, hanem pusztán egy szabályozási hiányra hivatkoztak (azt sérelmezték, hogy a törvény nem teszi kötelezővé a tulajdonostársak írásbeli értesítését a közgyűlési határozatokról), s ezt tartották diszkriminatívnak. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint diszkrimináció akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy csoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 142.; 43/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 744, 745.; 32/2005. (IX. 15.) AB határozat, ABH 2005, 329, 338.]. Fogalmilag kizárt tehát, hogy önmagában a szabályozás hiánya – más, létező szabállyal való összehasonlítás nélkül – diszkriminatív legyen. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt, mivel az érdemi elbírálásra nem alkalmas, az Ügyrend 29. § *d)* pontja alapján visszautasította.

2.5. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók nem támasztották alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas módon a Thtv. 13. § (2) bekezdés *b)* pontja és az Alkotmánynak a jogbiztonságot garantáló rendelkezése [az indítványozók hivatkozása szerint az Alkotmány 77. § (2) bekezdése, helyesen: 2. § (1) bekezdése], illetve a Jat. 18. § (2) bekezdése közötti összefüggést.

Ezért az Alkotmánybíróság a Thtv. 13. § (2) bekezdés *b)* pontja alkotmányellenességével kapcsolatos kérelmet visszautasította.

2.6. Az indítványozók arra vonatkozó kifogásával kapcsolatban, mely szerint a Thtv. 42. § (1) bekezdése sérti az EJEE 13. Cikkét, az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Abtv. 1. § *c)* pontja az Alkotmánybíróságnak külön hatáskört biztosít jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára. Ezt a vizsgálatot azonban kizárólag az Abtv. 21. § (3) bekezdésében felsoroltak kezdeményezhe-

tek, és az indítványozók nem tartoznak ebbe a körbe. Az Ügyrend 29. § *c)* pontja alapján ezért – az indítványozási jogosultság hiánya miatt – az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló indítványt visszautasította.

2.7. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Thtv. vélt hiányosságait ecsetelő – az eredeti és a módosított indítványban szereplő – indítványozói felsorolás szintén nem felel meg az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, ezért ebben a vonatkozásban az indítványt az Abtv. 22. § (2) bekezdése és az Ügyrend 29. § *d)* pontja alapján visszautasította.

3. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben az alábbiak szerint érdemben vizsgálta meg.

3.1. Az indítványozók a Thtv. 10. § (1) bekezdésével, a 13. § (1) bekezdésével, illetve a 14. § (1) bekezdésével kapcsolatban megsemmisítést indítványoztak, tartalmilag azonban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérték: a jogbiztonság, illetve az Alkotmány 77. § (2) bekezdésének a sérelmét látják abban, hogy a jogalkotó nem szankcionálja, ha a társasház nem tesz eleget az alapító okirat módosítására, illetve az SZMSZ megalkotására vonatkozó kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság a kérelmet – állandó gyakorlatának megfelelően – tartalma szerint bírálta el.

Az Abtv. 49. § (1) bekezdése szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására akkor kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. „E törvényi rendelkezés alkalmazása során a két feltételnek – a mulasztásnak és az ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzetnek – együttesen kell fennállnia. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogalkotói feladat elmulasztása akkor állapítható meg, ha a jogalkotó jogalkotási kötelezettsége konkrét jogszabályi felhatalmazásból ered, vagy valamely alapvető jog érvényesüléséhez magából az Alkotmányból szükségszerűen következik a jogszabály megalkotásának kényszere. A jogalkotó szerv jogszabály-alkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles tehát eleget tenni, ha azt észleli, hogy a hatás- és feladatkörébe tartozó területen jogszabályi rendezést igénylő kérdés merült fel, feltéve, hogy a szabályozást valamely alkotmányos jog érvényesülése vagy biztosítása kényszerítően megköveteli [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 86.]. Az állam jogalkotói kötelezettsége – ahogy erre az Alkotmánybíróság a 37/1992. (VI. 10.) AB határozatában (ABH 1992, 227, 231.) rámutatott – következhet az Alkotmányból kifejezett rendelkezés nélkül is, ha valamely alkotmányos alapjog biztosítása ezt feltétlenül szükségessé teszi” [1395/E/1996. AB határozat, ABH 1998, 667, 669.].

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotónak nincs konkrét jogszabályi felhatalmazásból eredő jogalkotási kötelezettsége a társasházi alapító okirat módosi-

tásának, illetve az SZMSZ megalkotásának elmulasztásával kapcsolatos szankció bevezetésére. Az indítványozók által hiányolt szabályozási tartalom továbbá magából az Alkotmányból sem következik szükségszerűen: sem az Alkotmányban biztosított alapvető jogok, sem a jogbiztonság érvényesülése vagy biztosítása nem követeli meg feltétlenül meghatározott tartalmú vagy jellegű szankció megalkotását az indítványozók által vázolt esetekre.

Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra, hogy az indítványozók által hiányolt szabályozási tartalom és az e körben megjelölt további alkotmányi rendelkezés [az Alkotmány 77. § (2) bekezdése, mely azt mondja ki, hogy az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek] között nincs összefüggés.

Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a Thtv. 10. § (1) bekezdésével, a 13. § (1) bekezdésével és a 14. § (1) bekezdésével összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

3.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően a Thtv. 10. § (6) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett – a Jat. 18. § (2) bekezdésére, s ezzel összefüggésben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére alapított – kérelmet vizsgálta meg.

E szabály azt mondja ki, hogy a közgyűlés határozata és bármely tulajdonostárs kérelme alapján a bíróság elrendeli a közös tulajdon megszüntetését a közös tulajdonban álló, önálló ingatlanként kialakítható épületrészre, ugyanakkor – ezt sérelmezik az indítványozók – a bíróság jogszerű közgyűlési határozat megléte esetén is köteles figyelembe venni a kisebbség méltányos érdekét.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezen – a társasháztulajdon tartalmára, jellegzetességeire, a közös és a külön tulajdoni elemek sajátos kapcsolódására figyelemmel megalkotott – kisebbségvédelmi rendelkezés egyik tulajdonostársat sem részesíti előnyben a másik javára, és megfelel annak a követelménynek, hogy „[a] társasházakra vonatkozó szabályozásnak alkalmasnak kell lennie egyensúly teremtésére a társasháztulajdon egyes alanyainak esetenként eltérő érdekek által meghatározott pozíciója között” [3/2006. (II. 8.) AB határozat, ABH 2006, 65, 82.].

Az 1160/B/1992. AB határozat értelmében általános és elvont módon megfogalmazott jogi normák konkrét, egyedi esetekre való vonatkoztatása jogalkalmazási kérdés. A jogalkalmazás során minden jogszabály értelmezésre szorul még akkor is, ha annak problémamegoldó, alkotó jellege elmosódott, az értelmezési művelet más korábbi jogszabály-értelmezésekre támaszkodva rutinná vált. A határozat szerint azt általában a jogalkotás dönti el, hogy valamely életviszonyt milyen részletességgel szabályoz. A döntés kimondja, hogy ez a jogszabály homályosságától, értelmezhetetlenségétől különálló kérdés (ABH 1993, 607, 608.). Önmagában nem sérti a jogbiztonságot az, ha a jogszabály a jogalkalmazás során értelmezésre szorul és esetenként az értelmezés problémamegoldó, alkotó jellege

kerül előtérbe [3/2006. (II. 8.) AB határozat, ABH 2006, 65, 83.].

A Jat. 18. §-ának (2) bekezdése értelmében a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A 1263/B/1993. AB határozat rámutatott, hogy „[p]usztán az a tény, hogy valamely jogszabályi rendelkezést többféleképpen lehet értelmezni, nem szükségképpen jelenti a Jat. idézett szabályának megsértését. A leggondosabb jogszabályszerkesztés és jogszabály előkészítés mellett is előfordulhatnak ugyanis a gyakorlatban jogszabályértelmezési nehézségek, amelyeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabályértelmezés eszközeivel kell felszámolni. Ugyanez az irányadó arra az esetre, ha valamely rendelkezés kétségtelenül nem áll összhangban a Jat. idézett szabályával, de a jogszabályértelmezés révén gondoskodni lehet a szóbanforgó jogszabály helyes alkalmazásáról. Amennyiben tehát egy törvény valamely rendelkezése nem felel meg a Jat. 18. § (2) bekezdésében megfogalmazott követelménynek, ez önmagában véve még nem jelent alkotmányellenességet. Alkotmányértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabályértelmezés már nem elegendő, s a jogalkotói fogyatékos az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő.” (ABH 1994, 672, 673–674.)

Az indítványban megjelölt rendelkezések felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság ilyen jellegű, a jogbiztonságot [az Alkotmány 2. § (1) bekezdését] sértő alkotmányellenességet nem állapított meg, ezért a Thtv. 10. § (6) bekezdése megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

3.3. A Thtv. 42. § (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozók a jogszabályi hierarchia és a jogalkotási rend sérelmére hivatkoztak [e körben az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és a Jat. 1. § (2) bekezdését jelölték meg].

Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a támadott szabályt és megállapította, hogy az a közgyűlési határozatok megátadhatóságáról rendelkezik, tehát a jogalkotással összefüggésben nem álló előírást tartalmaz. Mivel a támadott szabály mindezek alapján az Alkotmány megjelölt rendelkezéseivel az indítványozók által felhozott érvek alapján alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe nem hozható, az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

3.4. Tartalmi szempontból mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérték az indítványozók a Thtv. 42. § (1) bekezdésével kapcsolatban, azt kifogásolták, hogy a bíróságnak csak társasházi *határozatok* vizsgálatára van lehetősége.

Hangsúlyozni kell ezzel kapcsolatban, hogy általában a jogalkotás feladata eldönteni, hogy valamely életviszonyt, élethelyzetet milyen részletességgel szabályoz (1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.). Ebből a szempontból alkotmányossági kérdést csak az vet fel,

ha a szabályozás hiányossága alapvető jog vagy az Alkotmányban deklarált alkotmányos elv érvényesülését gátolja (1621/E/1992. AB határozat, ABH 1993, 765, 766.).

A Thtv. alapján a tulajdonostársak csak a közgyűlési határozatokban megnyilvánuló döntéseket támadhatják meg, ez azonban nem akadályozza annak, hogy más jellegű, határozatban meg nem nyilvánuló jogsértés esetén a tulajdonostársak jogvitájukat bíróság elé terjesszék.

Az Alkotmánybíróság e körben nem talált olyan körülményt, amely alkotmányellenes mulasztás megállapítását indokolná, ezért az indítványt elutasította.

3.5. Az indítványozók a Thtv. 42. § (1) bekezdésével kapcsolatban a hátrányos megkülönböztetés sérelmére is hivatkoztak, úgy vélik, az, hogy a megtámadási határidő a határozat meghozatalától számít, diszkriminálja azokat a tulajdonostársakat, akik a közgyűlésen nem tudtak részt venni.

Az Alkotmánybíróság a sérelmezett rendelkezéssel egy korábbi határozatában – más összefüggésben – már foglalkozott. Megállapította, hogy a „Tv.-nek [Thtv.] az a korlátozó szabálya, amelynek értelmében valamennyi tulajdonostárs tekintetében, a határozat meghozatalától számított megtámadási határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, a jelen esetben, a Tv.-ben szabályozott jogviszonyok tekintetében nem áll ésszerű arányban a korlátozás céljával, a társasház zavartalan működéséhez fűződő érdekek védelmével. Előállhat a hatályos szabályozás mellett az a helyzet, hogy a tulajdonostárs keresetindítási jogát menthető okból, önhibáján kívül nem tudja érvényesíteni és a hátrányos következmények másként sem háríthatók el. A jelen esetben nincs olyan más alapvető jog, szabadság vagy alkotmányos érték, amelynek védelme más módon ne lenne elérhető. Az Alkotmánybíróság ezért a Tv. [Thtv.] 42. § (1) bekezdésének »A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.« szövegrészét alkotmányellenessé nyilvánította és megsemmisítette.» [3/2006. (II. 8.) AB határozat, ABH 2006, 65, 95.]

A Thtv. tehát a megtámadási határidő számítását jelenleg egységesen, minden érintett vonatkozásában azonos módon szabályozza úgy, hogy a határidő jogvesztőnek nem tekinthető. Ennek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nincs szó arról, hogy a jogalkotó a közgyűlésen résztvevő tulajdonostársakat előnyben részesítené azokkal szemben, akik valamely oknál fogva nem tudtak azon jelen lenni, ezért az indítványt elutasította.

3.6. Az indítványozók meglátása szerint a Thtv. 42. § (1) bekezdése megakadályozza a 27/A. §-ban szabályozott ügyészi törvényességi felügyelet érvényesülését, amely az Alkotmány 50. § (1) bekezdésének, 51. § (3) bekezdésének, 70/A. § (1) és (3) bekezdésének, illetve a Jat. 18. § (2) bekezdésének a sérelmét okozza.

Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a Thtv. említett két paragrafusát, azonban a tulajdonostársaknak a közgyűlési határozatok megtámadására vonatkozó joga és az ügyészi törvényességi felügyelet szabályai között az indítványo-

zók által felfedezni vélt ellentétet nem tartotta megállapíthatónak.

Mivel az indítvány ebben a tekintetben is megalapozatlan, az Alkotmánybíróság azt elutasította.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1187/D/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben benyújtott, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. §-a 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt (1) bekezdése „A jogerős ítélet vagy” szövegrészével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Alkotmány 50. § (2) bekezdése tekintetében elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben benyújtott, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. §-a 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt (1) bekezdése „A jogerős ítélet vagy” szövegrészével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján indított eljárást az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése tekintetében megszünteti.

3. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben benyújtott, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. §-a 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatály-

ban volt (1) bekezdése „A jogerős ítélet vagy” szövegrészevel összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, 7. § (1) bekezdése, 13. § (1) bekezdése vonatkozásában visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgáló bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben, és kérték annak megállapítását, hogy a Pest Megyei Bíróság – a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal 31-336/2000. (VII. 10.) számú, a kisajátítás jogalapjára vonatkozó határozatának bírósági felülvizsgálata tárgyában született – 7.K.26.600/2000/35. számú közbenső ítéletének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (1) bekezdése szerinti felülvizsgálata alkotmányellenes.

Az indítványozók előadták, hogy egy ráckevei ingatlanban tulajdonrészt szereztek, és a többi tulajdonossal együtt ingatlan-megosztási kérelmet terjesztettek Ráckeve Város Polgármesteri Hivatala elé, mely azonban a kérelmet a rendezési tervet módosító – az indítványozók szerint fiktív, ki nem hirdetett – önkormányzati rendelet alapján elutasította. Az indítványozók a közigazgatási határozatot megtámadták bíróság előtt, amely a keresetüket elutasította. Később a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal kisajátítási határozatot adott ki az érintett ingatlanra, mely ellen az indítványozók ugyancsak pert indítottak. A Pest Megyei Bíróság 7.K.26.600/2000/35. számú közbenső ítéletével a kisajátítási határozatot hatályon kívül helyezte. A közbenső ítélet ellen mind a felperesek, mind az alperes felülvizsgáló kérelmet nyújtottak be. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgáló bíróság a közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz.

Az indítványozók szerint a Pp. 270. § (1) bekezdésének „A jogerős ítélet vagy” szövegrésze nem felel meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 7. § (1) bekezdésének, 13. § (1) bekezdésének, 50. § (2) bekezdésének, valamint 57. § (1) és (5) bekezdésének. Szerintük a közigazgatási határozatok mielőbbi jogerőre emelkedéséhez, és így végrehajthatóságához jelentős közérdek fűződik, és ennek érdekében „elhagyható a második bírói fórum is”. Megítélésük szerint ugyanez következik az Alkotmány 50. § (2) bekezdéséből is, mely szerintük a „közigazgatási határozatok duplikált felülvizsgálatát tiltó” rendelkezés. Indokolásul hivatkoztak a 8/2003. (III. 14.) AB határozatra is, melyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közigazgatási perek egyfokú bírói jogorvoslati rendszere alkotmányos. Ezzel ellentétes a Pp. 270. § (1) [a hatályos Pp. 270. § (2)]

bekezdése, mert az indítványozók szerint a „majdnem parttalan felülvizsgálat” miatt sérül a jogorvoslatihoz való joguk. Szerintük – mivel az Alkotmány nem teszi kötelezővé a rendkívüli jogorvoslatot, és a közigazgatási perek egyfokú jogorvoslata alkotmányos – nincsen szükség a felülvizsgálatra (bár a közbenső ítélet ellen az indítványozók, mint az ügy felperesei maguk is felülvizsgáló kérelmet nyújtottak be).

2. Másodlagosan kérték az indítványozók, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az Országgyűlés elmulasztotta jogalkotási kötelezettségét, amikor a Pp. 270. § (1) bekezdése hatályba lépésével párhuzamosan nem alkotta meg a Pp.-nek azokat a rendelkezéseit, amelyek a jogerős közbenső ítélet felülvizsgálatát kizárják. Az alkotmányellenes mulasztás folytán sérülni látták az Alkotmánynak az alkotmányjogi panasznál megjelölt rendelkezéseit.

A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmeiket az indítványozók később visszavonták.

II.

Az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglalt döntését a következő jogszabályi rendelkezésekre alapozta.

1. Az indítványozó által hivatkozott alkotmányi rendelkezések:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„50. § (2) A bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellemel bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Pp. – az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos – vizsgált rendelkezése:

„270. § (1) A jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróság-

tól a (2) bekezdésben meghatározott feltételek fennállása esetében a fél, a beavatkozó, valamint – a rendelkezés reá vonatkozó része tekintetében – az kérheti, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.”

3. A Pp. hatályos rendelkezése:

„270. § (2) A jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróságtól – jogszabálysértésre hivatkozással – a fél, a beavatkozó, valamint a rendelkezés reá vonatkozó része ellen az kérheti, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.”

III.

Az alkotmányjogi panasz részben érdemi elbírálásra alkalmatlan, részben nem megalapozott.

1. Mivel az alkotmányjogi panasz a rendkívüli jogorvoslati eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatára irányult, az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben benyújtott, a Pp. 270. § – 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt – (1) bekezdésének „A jogerős ítélet vagy” szövegrészével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasz esetében elsőként azt vizsgálta, hogy az előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak-e.

1.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. Az Abtv. 48. § (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során, együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

Az Alkotmánybíróság 41/1998. (X. 2.) AB határozata szerint az Abtv. 48. §-a alkalmazásánál, ha a panaszolt alapjogsérelem nem a rendes, hanem a rendkívüli jogorvoslati eljárásban következett be, alkotmányos követelmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejét a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott, vagy – ha új eljárásra és új határozat hozatalára kerül sor – az el-

rendelt új eljárás során született jogerős határozat kézbesítésétől kell számítani (ABH 1998, 306.).

A jelen eljárás alá tartozó alkotmányjogi panasz benyújtója a rendkívüli jogorvoslati eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatát kérte, ezért az Alkotmánybíróság – az idézett határozatát követve – az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerinti hatvan napot a vizsgált határozat kézbesítésétől számította. E feltételnek az alkotmányjogi panasz megfelel.

1.2. Az Alkotmánybíróság a Pp. 270. § 2001. december 31-ig hatályban volt (1) bekezdését a 808/D/2000. AB határozatában (ABH 2006, 1332.) már vizsgálta, ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy jelen kérelem nem minősül-e „ítélt dolognak”.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor tekinthető ítélt dolognak, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő. Az érdemi döntéssel elbírált ügyben hozott határozat ugyanis az Alkotmánybíróságot is köti (1620/B/1991. AB végzés, ABH 1991, 972.). Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 31. § c) pontja értelmében ítélt dolog, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a szakaszára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértés megállapítását.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában – így a 808/D/2000. AB határozatban is – állást foglalt arról, hogy mind a polgári eljárásban, mind a büntetőeljárásban a felülvizsgálat az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő jogintézmény, így az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való joggal nincs összefüggésben [1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29.; 1319/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 690.; 1320/B/1993. AB határozat, ABH 1995, 683.; 23/1995. (IV. 5.) AB határozat, ABH 1995, 115.].

A jelen esetben az indítvány már érdemben elbírált jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatára irányul, továbbá az indítványozó szintén az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdésére, azon belül pedig azonos alkotmányossági problémára hivatkozva kéri az eljárás lefolytatását, így az indítvány ítélt dolognak minősül. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárást – e részben – az Ügyrend 31. § c) pontja alapján megszüntette.

2. Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek szerint a 808/D/2000. AB határozatban már vizsgálta a Pp. jelen ügyben is kifogásolt rendelkezését, azonban kizárólag az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdésével összefüggésben. Abban az esetben viszont, ha az újabb indítványt más indokra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják,

nincs helye *res iudicata* megállapításának, az Alkotmánybíróság az újabb indítványt érdemben vizsgálja. [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78.]

Az indítványozók a Pp. 270. § (1) bekezdése említett szövegrészét – az előzőekben kifejtettekén túl – ellentétesen tartják az Alkotmány 2. § (1), 7. § (1), 13. § (1), valamint 50. § (2) bekezdésével is.

2.1. Az indítványozók szerint a Pp. megjelölt rendelkezése sérti az Alkotmány „a közigazgatási határozatok duplikált bírósági felülvizsgálatát tiltó” 50. § (2) bekezdését. Szerintük mivel az Alkotmány nem teszi kötelezővé a rendkívüli jogorvoslatot, és a közigazgatási perek egyfokú jogorvoslata alkotmányos, nincsen szükség a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata tárgyában hozott jogerős ítéletek felülvizsgálatára. Álláspontjuk szerint az Alkotmány 50. § (2) bekezdésének a szóhasználata („bíróság” és nem pedig bíróságok) is arra utal, hogy a közigazgatási határozatok esetében nem indokolt a rendkívüli jogorvoslat.

Az Alkotmánybíróság már több határozatban foglalkozott a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata egyes kérdéseivel, és többek között megállapította, hogy a közigazgatási határozatok bíróság előtti megtámadhatóságának alkotmányos szükségessége a bíróságoknak az Alkotmány 50. § (2) bekezdésében írt feladatköréből, valamint a 70/K. §-ában gyökerező hatásköréből [15/1993. (III. 12.) AB határozat, ABH 1993, 112.] fakad, és nem a jogorvoslati jogból. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alkotmány 57. § (5) bekezdése alapján az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belül magasabb szervhez fordulás lehetőségét kell biztosítani [többek között: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27.]. Az Alkotmány 50. § (2) bekezdését az Alkotmánybíróság úgy értelmezte korábbi határozataiban, hogy az az érdemi, ügydöntő közigazgatási határozatok bíróság általi – törvényességi – felülvizsgálatának követelményét fogalmazza meg, ezzel biztosítva a közigazgatás feletti bírósági kontroll lehetőségét. Az ellenőrzés mikéntjére az Alkotmány e szabálya további rendelkezést szövegszerűen nem tartalmaz (többek között: 953/B/1993. AB határozat, ABH 1996, 432.).

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint abból, hogy a bíróság ellenőrzi a közigazgatás törvényességét, nem vonható le olyan következtetés, hogy e rendelkezés tiltaná a közigazgatási határozatok „duplikált” – vagyis rendkívüli jogorvoslat keretében való – felülvizsgálatát. Egyébként is: a közigazgatási határozatról hozott bírói határozat (törvényessége) a tárgya a felülvizsgálatnak. Ennek nem mond ellent az sem, hogy a 8/2003. (III. 14.) AB határozatban az Alkotmánybíróság nem találta alkotmányellenesnek a közigazgatási határozatok esetében az egyfokú jogorvoslati rendszert, hiszen a Pp. 270. § hatályos (2) bekezdése a felülvizsgálatról rendelkezik, amely az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslatához való joggal nem hozható összefüggésbe.

A Pp. azon rendelkezése, mely lehetővé teszi a közigazgatási ügyben hozott jogerős ítéletek felülvizsgálatát – azaz a rendkívüli jogorvoslatot –, nem áll ellentétben az Alkotmány 50. § (2) bekezdésével. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – ebben a részében – elutasította.

2.2. Az indítványozó által az Alkotmány 2. § (1), 7. § (1), valamint 13. § (1) bekezdésével összefüggésben előadottakra nézve az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben meghatározta az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellekeit. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése kimondja: az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Ügyrend 21. § (2) bekezdése szerint az indítvány tartalmazza a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok sértenek, valamint az Abtv.-nek és egyéb törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyekből az indítványozó jogosultsága és az Alkotmánybíróság hatásköre megállapítható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem elegendő pusztán az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni: az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miatt és mennyiben sérti [654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.]. Az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi elbírálásra alkalmas érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, illetve nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn. (477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.; 175/B/2006. AB végzés, ABK 2009. január, 92.)

2.3. Az indítványozók az Alkotmány egyes rendelkezéseinek felsorolásán túl nem adták indokát annak, hogy a Pp. 270. § (1) bekezdés „A jogerős ítélet vagy” szövegrésze miatt és mennyiben sérti az Alkotmány megjelölt rendelkezéseit, és így értelemszerűen nem indokolták, hogy miért és mennyiben sérül az Alkotmány 2. § (1), 7. § (1), valamint 13. § (1) bekezdése. Az Ügyrend 29. § d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy az indítványozó a hiánypótlás végett neki visszaadott indítványt a kitűzött határidő alatt nem adta be, vagy újból hiányosan adta be és emiatt, vagy egyébként érdemben nem bírálható el. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz ezekben a részeiben érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

3. Másodlagosan kérték az indítványozók, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az Országgyűlés elmulasztotta jogalkotási kötelezettségét, amikor a Pp.

270. § (1) bekezdése hatályba lépésével párhuzamosan nem alkotta meg a Pp.-nek azokat a rendelkezéseit, amelyek a jogerős közbenső ítélet felülvizsgálatát kizárják. Az alkotmányellenes mulasztás folytán sérülni látták az Alkotmánynak az alkotmányjogi panasznál megjelölt rendelkezéseit.

A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmeiket az indítványozók később visszavonták.

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 20. §-a alapján az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására, az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárást az Ügyrend 31. § d) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

475/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 332. § (1) bekezdése d) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bírósági döntések vizsgálatára irányuló indítványokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Három indítványozó fordult az Alkotmánybírósághoz a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 332. § (1) bekezdése d) pontja utólagos alkotmányossági vizsgálatát kérve. A támadott jogszabály előírja, hogy közigazgatási perben az alperes (amely rendszerint a jogerős közigazgatási határozatot hozó közigazgatási szerv) kérelmére a bíróság elrendeli a keresettel megtámadott környezetvédelmi bírság bírói letétbe helyezését. Mindhárom indítványozó állítása szerint a letétbe helyezés elmulasztása a per megszüntetését eredményezi, azaz elmarad az ügy érdemi elbírálása.

1.1. Eredeti indítványában az első indítványozó elsősorban a Fővárosi Ítéltábla által – nem a saját ügyében – hozott végzésének megsemmisítését, másodsorban a Pp. 332. § (1) bekezdés d) pontjának megsemmisítését kérte, de nem jelölte meg azon alkotmányi szakaszt, amelynek a sérelmét állította. Hivatkozott két bírósági határozatra, amelyekben az eljáró bíróságok a per érdemi tárgyalásának előfeltételének minősítették a környezetvédelmi bírság letétbe helyezését, és ennek elmaradása miatt megszüntették a pert. Kifogásolta továbbá, hogy az adott perben a bíróság a hulladékgyűjtési bírságot is környezetvédelmi bírságnak tekintette, amivel az indítványozó álláspontja szerint messze túlmélt a jogszabály értelmezésének az alkotmányos keretén. Hiánypótlásra az indítványozó megjelölte az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jog sérelmét, miután a támadott jogszabály – értelmezése szerint – megfosztja a felperest a jogorvoslati lehetőségétől.

1.2. A második indítványozó abból – az első indítványozó által is említett – két bírósági döntésből kiindulva, elsősorban a jogállami jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdése] sérelme alapján kérte megsemmisíteni a Pp. 332. § (1) bekezdésének d) pontját. Állítása szerint nincs kapcsolat a támadott jogszabály és a Pp.-nek a bírósági döntésekben „perjogi indokként” hivatkozott 130. § (1) bekezdése, illetve 157. § a) pontja között, azaz a szabály hiányos volta szubjektív jogalkalmazói döntéshez vezet. Sérül továbbá az Alkotmány 50. § (2) és 57. § (1) bekezdése is, azáltal, hogy a támadott jogszabály „a keresetlevél benyújtását követően a közigazgatási határozat érdemi elbírálásának olyan feltételt szab, melynek nem teljesítése a felperest a közigazgatási határozat törvényességének ellenőrzése és a közigazgatási határozattal érintett jogok és köteleességek tárgyaláson való elbírálása elől zárja el (...)”, azaz a bírság letétbe helyezésének elmaradása nem olyan körülmény, amely kizárhatja a közigazgatási határozat ellenőrizhetőségét.

1.3. A harmadik indítványozó a támadott jogszabály megsemmisítését az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe, 8. § (2) bekezdésébe, 50. § (2) bekezdésébe, 57. § (1) és (5) be-

kezdéseibe való ütközésre hivatkozással kérte. Az előző indítványozókkal megegyezően kiinduló pontja a jogorvoslathoz való jog általa állított korlátozása. Utal a 29/2005. (VII. 14.) AB határozatra, amely alkotmányellenesnek nyilvánította az első fokon kiszabott környezetvédelmi bírság elleni fellebbezés illetékét annak magas (50%-os) mértéke miatt, figyelemmel arra, hogy ellehetlenítette a jogorvoslathoz való jogot. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabály *de facto* ugyannerre az eredményre vezet, mivel a kötelezően letétbe helyezendő bírság a magas illetékkel azonos hatást válthat ki a per kimenetelére nézve. Bár az egészséges környezethez való jog legitimálhatja a magas bírságokat, azonban még e jog sem eredményezheti a jogorvoslathoz való jog lényeges korlátozását vagy ellehetetlenülését. Az indítványozó rámutat, hogy a követelések előzetes biztosítása lehet alkotmányosan érvényesítendő cél, felmerül azonban a kérdés, hogy miért nem biztosítja valamennyi perrel érvényesített követelést ily módon a jogalkotó. A követelés előzetes biztosításához fűződő alkotmányos érdeket is meg kell, hogy előzze a jogorvoslathoz való jog. A jogbiztonságot sérti az, hogy a támadott jogszabály „regionális különbségek kialakulására alkalmas jogi szabályozás alapján kivetett bírságoláson alapul”. Az első indítványozó érveléséhez hasonlóan ez az indítvány is a normavilágosság követelményébe ütközőnek tartja azt a kialakult bírói jogalkalmazói gyakorlatot, amely a hulladékgyűjtési bírságot is környezetvédelmi bírsággént kezeli.

2. Az Alkotmánybíróság a folyamatban levő ügyeket – azok tárgyi összefüggésére tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány indítványokkal érintett rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokrati-
kus jogállam.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„50. § (2) A bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

„(5) A Magyar Köztársaságban, a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bí-

rósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Pp. utólagos normakontrollra irányuló indítványokkal támadott rendelkezése:

„332. § (1) Az elnök a 124. § keretében
(...)

d) az alperes kérelmére elrendeli a keresettel megtámadott környezetvédelmi bírság bírói letétbe helyezését.”

III.

Az indítványok nem megalapozottak.

1. Mindhárom indítványozó a támadott jogszabály alkotmányellenességét arra a feltételezésre alapította, hogy a Pp. 332. § (1) bekezdésének *d)* pontja értelmében, ha a környezetvédelmi bírságnak a bíróság elnöke által elrendelt bírói letétbe helyezését a felperes nem teljesíti, ez mindenképpen permegszüntető döntés meghozatalára kötelezi a bíróságot.

Az Alkotmánybíróság áttekintette a Pp.-nek a per megszüntetésére – a jelen vizsgálat szempontjából releváns – vonatkozó rendelkezéseit. Közigazgatási perben a Pp. 324. § (1) bekezdése alapján a Pp. általános rendelkezéseit a Pp. XX. fejezetében foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A permegszüntető okokat taxatíván a Pp. 157. §-a sorolja fel. Ezek közül az Alkotmánybíróság csak azokat kell, hogy megvizsgálja, amelyekkel összefüggésbe hozható az indítványozók azon állítása, hogy a bíróság hivatalból köteles megszüntetni a pert, ha a bírói letétbe helyezés elmarad. A Pp. 158. § (1) bekezdése szerint a bíróság a 157. § *a)*, *b)* vagy *g)* pontja esetében köteles a pert az eljárás bármely szakában hivatalból megszüntetni. Eszerint:

„157. § A bíróság a pert megszünteti:

a) ha a keresetlevelet már a 130. § (1) bekezdésének *a)*-*h)* pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani;

b) ha a fél törvényes képviselőjét mellőzték, és e hiányt a kitűzött, illetőleg meghosszabbított határidő alatt vagy legkésőbb az annak lejártát közvetlenül követő tárgyalás berekesztéséig sem pótolták;

(...)

g) a fél halála vagy megszűnése esetén, ha a jogviszony természete a jogutódlást kizárja;

(...)”

A továbbiakban az Alkotmánybíróság az alperes kérelmére elrendelendő letétbe helyezés – mint intézkedés – jellegét vizsgálta annak megállapítása céljából, hogy az a fenti rendelkezések valamelyikének hatálya alá vonható-e. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a letétbe helyezést a Pp. XX. fejezete a keresetlevél alapján tett intézkedések sorában helyezi el, azaz a további vizsgálatot az Alkot-

mánybíróság már csak az 157. § a) pontja alapján folytatta le. A keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának eseteit a Pp. 130. §-a határozza meg, közöttük nem nevesíti a letétbe helyezés elmaradását. Következésképpen a letétbe helyezésre nézve irányadónak marad a Pp.-nek a keresetlevél alapján tehető intézkedéseket szabályozó 124. §-a. Annak (1) bekezdése értelmében a bíróság a keresetlevelet nyomban, de legkésőbb a bírósághoz érkezésétől számított harminc napon belül megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nem kell-e azt a félnek hiánypótlásra visszaadni (95. §), nincs-e helye az ügy áttételének (129. §), illetőleg a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának (130. §), és a szükséges intézkedéseket megteszi. A (2) bekezdése azt az esetet szabályozza, amikor a jogi képviselővel eljáró fél keresetlevele nem felel meg a jogszabályban foglaltaknak. Minthogy a keresetlevélnek nem kelléke a letétbe helyezés megtörténtének az igazolása, értelemszerűen a letétbe helyezés a Pp. 124. § (3)–(5) bekezdése által szabályozott – a tárgyalás kitűzésének előkészítésére teendő további intézkedések – csoportjába sorolható. Megállapítható, hogy a Pp. 157. §-ának a) pontja értelmében a keresetlevél kellékeinek a 130. § i) és j) pontja szerinti hiányosságaira hivatkozással a per megszüntetésének nincs helye. Ha letétbe helyezés elrendelése történt, de annak a félperes nem tett eleget, az viszont nem minősül olyan oknak, ami miatt a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül kellene elutasítani.

A jelen ügy mögöttes alapjául szolgáló egyik végzéssel szemben benyújtott fellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítéltábla a 3. Kf. 27.072/2006/2. sz. ügyben az elsőfokú bíróság értelmezésével szemben elvi éllel kimondta, hogy a „hulladékgazdálkodási bírság letétbe helyezésének elmulasztása esetén a keresetlevél idézés nélküli elutasítására vonatkozó szabályok alkalmazásának, végső soron a per megszüntetésének nincs helye” [Pp. 130. § (1) bek. a–h) pontja, 157. § a) pont, 332. § (1) bek. d) pont – idézi: ÍH 2006/2/59.]. A Fővárosi Ítéltábla megállapítása szerint a bírói letétbe helyezést elrendelő végzés végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgálhat, és rá nézve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény rendelkezései az irányadóak.

A fentiekből következik tehát, hogy a bírság letétbe helyezésének elmaradása nem jelenti akadályát a bírósági jogorvoslati eljárás lefolytatásának. Ezért a támadott jogszabály nem sérti az Alkotmány 57. § (5) bekezdését. Nem sérti továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 8. § (2) bekezdését, 50. § (2) bekezdését és 57. § (1) bekezdését, ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat elutasította.

2. Két indítványozó arra hivatkozással is kérte a támadott jogszabály megsemmisítését, hogy az általuk nevesített bírósági döntésekben a jogalkalmazó kiterjesztően értelmezte a környezetvédelmi bírság fogalmát. Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §-ában meghatározott hatásköre nem terjed ki a jogalkalmazói gyakorlat alkotmányosságának vizsgálatá-

ra. Ezért az Alkotmánybíróság a közigazgatási perben eljáró bíróságok döntéseinek indítványozó által kezdeményezett vizsgálatát az Ügyrend 29. § b) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

677/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 3. § (1) bekezdése második mondata [„A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (az intézőbizottság elnökét) illeti meg.”], a 10. § (1) bekezdésének „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, a 14. § (2)–(4) bekezdése, a 15. § „a 14. §-ban meghatározottak szerint” szövegrésze, a 21. § (1) és (3) bekezdései, a 34. § (1) bekezdése, a 35. § (2) bekezdése, a 39. § (3)–(4) bekezdései, a 40. §-a és a 42. §-nak a „meghatalától” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 10. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

3. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozók a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) több rendelkezésének a megsemmisítését kérik.

Álláspontjuk szerint a Thtv. 10. § (2) bekezdésének (az alapító okirat megváltoztatásához szükséges többség szabályai) „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, illetve a (3) bekezdés egésze (az alapító okirat létrehozásához, módosításához a tulajdonosok 4/5-ének szavazata szükséges) sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdését (tulajdonhoz való jog), 61. § (1) bekezdését (szabad véleménynyilvánítás joga) és 70/A. § (1) bekezdését (diszkrimináció tilalma).

A Thtv. alapján a társasház szervezeti-működési szabályzatáról (a továbbiakban: SZMSZ) írásban is lehet szavazni, kötelező azonban a közgyűlés összehívása, ha a tulajdoni hányad 1/10-vel rendelkező tulajdonostársak bármilyen módosító javaslatot tesznek. Az indítványozók szerint ellentétes az Alkotmány 61. § (1) bekezdésével és a 70/A. § (1) bekezdésével „az 1/10 tulajdoni hányaddal rendelkezés előfeltételkénti előírása”. Az SZMSZ módosításánál [Thtv. 15. §] az előző korlátozó szabályra való visszautalás („a 14. §-ban meghatározottak szerint” szövegrész) ugyanezen okok miatt alkotmányellenes.

Az indítványozók az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének, 61. § (1) bekezdésének és 70/A. § (1) bekezdésének a sérelmét látják abban is, hogy a tulajdonostárs lakásában végzett a Thtv. 21. § (1) bekezdése szerinti építési munkákhoz nem szükséges minden tulajdonostárs hozzájárulása. Hasonló okok miatt alkotmánysértő a Thtv. 21. § (3) bekezdése.

Szintén nem egyeztethető össze az Alkotmány 13. § (1) bekezdésével, 61. § (1) bekezdésével és 70/A. § (1) bekezdésével az – folytatódik az érvelés –, hogy a Thtv. 34. § (1) bekezdése alapján egyedül a közös képviselő dönti el a közgyűlés napirendi pontjait, s a tulajdonostársaknak nincs lehetőségük erre vonatkozó javaslatot tenni.

Kifogásolják az indítványozók azt is, hogy miért nem tudja akár egyetlen tulajdonostárs is összehívni a közgyűlést, miért kell ehhez legalább 1/10 tulajdoni hányad [Thtv. 35. § (2) bekezdés]. Szerintük ez sérti a már korábban említett alkotmányos rendelkezéseket.

A véleménynyilvánítás szabadságát sérti – érvelnek az indítványozók –, hogy csak kérésre és csak költségtérítés mellett adandó ki a közgyűlési jegyzőkönyv a tulajdonostársaknak, sőt a határozatokról elegendő az értesítés is [Thtv. 39. § (2)–(3) bekezdések]. Az indítványozók rámutatnak: a jegyzőkönyv a többi tulajdonostárs véleményét tartalmazó okirat, s ha a többiek ezt nem automatikusan kapják meg, akkor a „vélemény teljes körű, minden érintettel való megismertetése eshetőlegesen (...) jut érvényre”.

Az indítványozók úgy vélik, az írásbeli szavazás intézménye [Thtv. 14. § (2) és (3) bekezdései, 40. §] is alkot-

mánysértő [Alkotmány 13. § (1) bekezdés, 61. § (1) bekezdés és 70/A. § (1) bekezdés], mivel indokolatlan, átláthatatlan és „szétzilálja a tulajdonostársak közös akaratának megjeleníthetőségét”.

Az indítványozók sérelmezik a közgyűlési határozatokkal kapcsolatos keresetindítás határidejének kezdő időpontját is, úgy vélik ugyanis, hogy a jogorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló időtartam csak a közgyűlési jegyzőkönyvnek a tulajdonostárs aláírásával igazolt kézbesítése napjától kezdődhet. Az Alkotmány 57. § (5) bekezdésére hivatkozva kérték ezért a Thtv. 42. § (1) bekezdéséből (a közgyűlési határozat megtámadásának szabályai) a „meghozatalától” szó megsemmisítését.

Az Alkotmány 57. § (5) bekezdése „szellemében feltétlenül szükséges lenne”, hogy „a társasházi jogviták ésszerű időn belül elbírálásának érdekében, azzal arányosan törvény korlátozza a jogorvoslati jogot (...) törvényességi felügyeleti eljárás bevezetésével” – mutatnak rá az indítványozók bővebb indokolás nélkül.

Az indítványozók felsorolják, hogy az SZMSZ-nek véleményük szerint milyen elemeket kellene kötelezően tartalmaznia, ezzel összefüggésben azonban alkotmányellenességet nem állítanak, és kérelmet sem terjesztenek elő.

Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességnek tartják, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényben jelenleg nincs külön bűncselekményként szabályozva az az eset, ha valaki a rendőrség, az ügyészségek, a bíróságok és az Alkotmánybíróság tekintélyének lejáratására, a közbizalom megingatására alkalmas kijelentéseket tesz nagy nyilvánosság előtt. Sérelmezik az indítványozók emellett azt is, hogy jelenleg jogszabály nem zárja ki azt, hogy a hatalmon lévő kormány „a következő kormány működési idejére eső (...) gazdasági kötelezettségeket vállaljon”, s ezzel ellehetetlenítse a következő kormány gazdálkodási, fejlesztési programját. Ezzel összefüggésben az indítványozók – indokolás nélkül – megjelölik az Alkotmány 19. § (2)–(3) bekezdését, 20. § (1) bekezdését, 33/A. § a) pontját, 33/B. § a) pontját, 35. § (1) bekezdésének e)–g) pontjait és 39. § (1)–(2) bekezdését.

Kiegészítő kérelmükben az indítványozók a Thtv. 3. § (1) bekezdésének „A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (az intézőbizottság elnökét) illeti meg.” mondat megsemmisítését is kérték. Meggyőződésük szerint ugyanis e szövegrész a „perbeli cselekvőképesség jogintézményének az általános szabályozást nyújtó eljárási törvényben (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben; a továbbiakban: Pp.) kifejezett rendeltetésétől eltérő szabályozását adja, ezáltal a jogalkalmazás során sérülhet a jogbiztonság”.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Thtv.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„3. § (1) A társasház tulajdonostársainak közössége (a továbbiakban: közösség) az általa viselt közös név alatt az épület fenntartása és a közös tulajdonnal kapcsolatos ügyek intézése során jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, önállóan perelhet és perelhető, gyakorolja a közös tulajdonnal kapcsolatos tulajdonosi jogokat, viseli a közös tulajdon terheit. A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (az intézőbizottság elnökét) illeti meg. A társasháznak vagy a tulajdonostársaknak ezzel ellentétes rendelkezése harmadik személyekkel szemben hatálytalan.”

„10. § (1) Az alapító okirat módosításához – ha e törvény másként nem rendelkezik – valamennyi tulajdonostárs hozzájárulása szükséges; a változást be kell jelenteni az ingatlanügyi hatóságnak.”

„14. § (2) Az (1) bekezdésben említett határozat úgy is meghozható, hogy a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke felhívására az írásbeli határozati javaslatról a tulajdonostársak írásban szavaznak. Az írásbeli szavazás eredményét a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke – a szavazásra megjelölt határidőt követő nyolc napon belül – köteles a tulajdonostársakkal írásban közölni.

(3) A szervezeti-működési szabályzat tervezetét, a közgyűlés megtartását, illetőleg az írásbeli szavazásra kitűzött határidőt megelőző tizenöt munkanappal korábban a tulajdonostársak részére meg kell küldeni.

(4) Ha a (2) bekezdésben említett írásbeli szavazás eredménytelen, vagy a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak módosító javaslatot tesznek, a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke az (1) bekezdésben előírt határidőn belül a közgyűlést köteles összehívni.”

„15. § A közösség – a 14. §-ban meghatározottak szerint – a szervezeti-működési szabályzatot bármikor módosíthatja. A szervezeti-működési szabályzatot, illetőleg annak

módosítását az ingatlan-nyilvántartási iratokhoz kell csatolni.”

„21. § (1) Az építető tulajdonostárs a lakásában tervezett olyan építkezés megkezdéséhez, amely miatt az alapító okiratot nem kell módosítani, de a munka az alapító okiratban közös tulajdonként megjelölt épületberendezésre történő csatlakozással vagy a közös épületrész, épületberendezés műszaki állapotának megváltozásával jár együtt, az épület biztonságának, állékonyságának megőrzése érdekében köteles az ilyen munkával közvetlenül érintett tulajdonostársak tulajdoni hányada szerinti legalább kétharmadának írásbeli hozzájáruló nyilatkozatát beszerezni.

(...)

(3) Ha a (2) bekezdésben említett – az építésügyi hatóság jogerős és végrehajtható építési engedélye alapján elvégzett – munka olyan lakásmegosztást vagy lakásösszevonást eredményez, amelynek alapján a többi tulajdonostárs alapító okiratban meghatározott tulajdoni hányada változatlan marad, a közgyűlés az összes tulajdoni hányad szerinti legalább egyszerű szavazattöbbségű határozatával az alapító okiratot módosíthatja.”

„34. § (1) A meghívónak tartalmaznia kell:

a) a közgyűlés időpontját és helyét;

b) a közgyűlés levezető elnöke, a közgyűlési jegyzőkönyv vezetője és a jegyzőkönyvet hitelesítő két tulajdonostárs megválasztására, valamint a szavazásra előterjesztett napirendet;

c) részközgyűlések tartása esetén az erre a körülményre történő utalást;

d) a megismételt közgyűlés időpontját és az eltérő határozatképességi szabályra vonatkozó figyelemfelhívást.”

„35. § (2) Kötelező a közgyűlés összehívása, ha azt a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak a napirend, az ok és a közgyűlési határozatra tett javaslat megjelölésével írásban kérték. Ha a kérést a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke legkésőbb tizenöt napon belül nem teljesíti, az ennek leteltét követő nyolc napon belül a számvizsgáló bizottság, ennek elmulasztása esetén az összehívást kérő tulajdonostársak vagy az általuk megbízott személy jogosult a közgyűlés összehívására.”

„39. § (2) A jegyzőkönyvet a közgyűlés levezető elnöke és a jegyzőkönyvvezető írja alá, és azt a közgyűlésen erre megválasztott két tulajdonostárs hitelesíti.

(3) A jegyzőkönyvbe bármely tulajdonostárs betekinthet, és arról – a másolási költség megfizetésével – másolatot kérhet.”

„40. § (1) Az e törvényben meghatározott eseteken kívül más közgyűlési határozat is meghozható írásban. Ebben az esetben a közgyűlési napirendre vonatkozóan a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke felhívásához mellékelt írásbeli határozati javaslatról – ha számvizsgáló bizottság működik, írásbeli véleményének ismeretében – a tulajdonostársak írásban szavaznak.

(2) Az írásbeli szavazásnak és az eredmény megállapításának részletes szabályait a szervezeti-működési szabályzatban kell meghatározni.

(3) Az írásbeli szavazás eredményéről a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke – a 19. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – tájékoztatja a tulajdonos-társakat.”

„42. § (1) Ha a közgyűlés határozata jogszabály vagy az alapító okirat, illetőleg a szervezeti-működési szabályzat rendelkezését sérti, vagy a kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár, bármely tulajdonostárs keresettel kérheti a bíróságtól a határozat érvénytelenségének megállapítását a határozat meghozatalától számított hatvan napon belül.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az indítvány érdemben elbírálható-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 21. § (2) bekezdése értelmében a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha az indítvány tartalmazza a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértenek. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint továbbá – az Abtv. 22. § (2) bekezdésének az ok megjelölésére irányuló kötelezettsége alapján – az indítványozónak meg kell indokolnia, hogy a támadott jogszabály miért és mennyiben sérti az Alkotmány hivatkozott rendelkezését. Az indítvány érdemben nem bírálható el, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn (lásd pl. 477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.).

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló elemei e feltételeknek nem tesznek eleget. Az indítványozók részben nem jelölték meg, hogy álláspontjuk szerint a kifogásolt szabályozási hiányok mely alkotmányi rendelkezés(ek)e)t sértenek (SZMSZ tartalma, közbizalom megingatására alkalmas kijelentések pönalizálása); más esetekben nem támasztották alá érdemi vizsgálatra alkalmas, alkotmányjogilag értékelhető, összefüggő érvekkel, hogy az alkotmányellenesség szerintük miben áll, a támadott rendelkezések milyen módon hozhatók összefüggésbe a megjelölt alkotmányi

szakaszokkal (törvényességi felügyelet hiánya, hosszú távú hatásokkal járó kormányzati döntések).

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben – az Ügyrend 29. § *d*) pontja alapján – visszautasította.

2. Megállapítható az is, hogy időközben a jogalkotó – a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) – átalakította a Thtv.-t, a változtatások érintették többek között a jelen ügy indítványozója által támadott 10. §-t, a 21. §-t, a 34. §-t, a 35. §-t, a 39. §-t és a 40. §-t is.

A 10. § korábbi (2) bekezdése jelenleg a 10. § (1) bekezdésében található lényegében változatlan tartalommal; a korábbi 10. § (3) bekezdésben szereplő rendelkezést a hatályos szabályozás nem tartalmazza. A 39. § (2)–(3) bekezdésében foglaltaknak tartalmilag megfelelő szabályozást pedig jelenleg a (3)–(4) bekezdések tartalmazzák. Egyebekben a támadott rendelkezések módosulása az indítványozók által sérelmezett szabályozási tartalmat nem érintette.

Az Abtv. 1. §-a értelmében az Alkotmánybíróság – főszabályként – csak hatályban levő jogszabály (illetve állami irányítás egyéb jogi eszköze) alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás az Abtv. 38. §-a alapján bírói kezdeményezés vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik, jelen ügyben azonban erről nincs szó. Jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatánál az Alkotmánybíróság a határozat meghozatalakor hatályos jogszabályok tekintetében végzi el az ellenőrzést, amennyiben megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok azonos tartalmúak a támadott, de már hatályban nem lévő rendelkezésekkel (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 138/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 579, 581.).

Mindezek alapján a Thtv. 10. § (3) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § *a*) pontja alapján az eljárást megszüntette; a Thtv. 10. § (2) bekezdése helyett pedig a hatályos (1) bekezdés, illetve a 39. § (2)–(3) bekezdés helyett a (3)–(4) bekezdések vonatkozásában folytatta le a vizsgálatot.

3. Az Alkotmánybíróság korábban már több ízben vizsgálta a Thtv. egyes szabályai alkotmányosságát. Az Ügyrend 31. § *c*) pontja értelmében ítélt dolog címén az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmány sértés megállapítását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő (1620/B/1991. AB határozat, ABH

1991, 972, 973.). Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.; 37/2004. (X. 15.) AB határozat, ABH 2004, 908, 911.].

Mindezek alapján jelen ügyben – az érdemi vizsgálat megkezdése előtt – abban a kérdésben is állást kellett foglalni, hogy az indítvány nem minősül-e ítélt dolognak.

A 3/2006. (II. 8.) AB határozat (ABH 2006, 65.; a továbbiakban: Abh.) többek között a Thtv. többségi döntéshozatalra vonatkozó szabályai és az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének az összefüggését is vizsgálta, s az eljárásnak a Thtv.-nek a Módtv. hatályba lépése előtti 10. § (2) bekezdése is tárgya volt. Mivel az Abh.-ban vizsgált rendelkezés jelenleg másik bekezdésben szerepel, illetve a korábban vizsgált szövegváltozat nem egyezik meg szó szerint a hatályos szöveggel, az Alkotmánybíróság *res iudicata*-t nem állapított meg.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a Thtv. 35. § (2) bekezdésével és 42. § (1) bekezdésével is foglalkozott. Az alkotmányossági vizsgálatot a Thtv. 35. § (2) bekezdése vonatkozásában az Alkotmány 2. § (1) bekezdése (jogbiztonság) alapján folytatta le, és kimondta, hogy „a közgyűlés tartásának és összehívásának, a meghívó közlésének, a jegyzőkönyvvezetésnek, a határozatok nyilvántartásának és megismerhetőségének ismertett szabályai – amennyire az a társasháztulajdonra, mint a közös tulajdon egyik típusára vonatkozó szabályozástól elvárható – elegendő garanciát tartalmaznak ahhoz, hogy a tulajdonostársak jogait érvényesíthessék.

További jogalkotással a vizsgált körben nem küszöbölhető ki eleve az esetleg előforduló visszaélészerű jogalkalmazás vagy a kötelező szabályok alkalmazása mellőzésének veszélye.” (Abh., ABH 2006, 65, 92.)

A Thtv. 42. § (1) bekezdését illetően pedig az Alkotmánybíróság az Abh.-ban az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének (bírószékhez fordulás joga) esetleges sérelmét vizsgálta. A keresetindítási határidő jogvesztő jellegét alkotmányellenesnek találta, de emellett azt is kifejtette, hogy „[a] hatvan napos határidőt önmagában, a tartamára tekintettel nem lehet ésszerűtlennek tekinteni. Társasháztulajdonnál a tulajdonostársaknak érdekük fűződik ahhoz is, hogy a társasház működéséről szóló közgyűlési határozatok (pl. költségvetés vagy beszámoló elfogadása, közös képviselő megválasztása), megszabott határidő leteltével, megkérdőjelezhetetlenné váljanak. (...) jöllehet a társasháztulajdonnál a közgyűlés feladat- és hatáskörére figyelemmel másként jelentkeznek ezek a szempontok, önmagában az a körülmény, hogy a hatvan napos határidőt a határozat meghozatalától kell számítani, a társasházak esetében sem ellentétes a bírói úthoz való joggal.” (ABH 2006, 65, 93–94.)

Mivel jelen ügy indítványozói mind a Thtv. 35. § (2) bekezdése, mind pedig a 42. § (1) bekezdése esetében az em-

lítettektől eltérő alkotmányi szabályok sérelmét állítják, *res iudicata* megállapításának e körben sincs helye.

Megállapítható végezetül az is, hogy az Alkotmánybíróság a Thtv. 14. § (4) bekezdése alkotmányosságával is foglalkozott már: az 573/B/2006. AB határozatban (ABK 2010. február, 141.) a vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy e rendelkezés megfelel-e az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének. Mivel jelen ügy indítványozói más alkotmányi szakaszok sérelmét állítják [Alkotmány 61. § (1) bekezdés és 70/A. § (1) bekezdés], *res iudicata*-ról ebben a vonatkozásban sincs szó.

4. Az indítványozók számos Thtv.-beli rendelkezést kifogásoltak, s a megjelölt előírásokkal kapcsolatban túlnyomórészt azonos alkotmányi rendelkezésekre hivatkoztak. Az Alkotmánybíróság célszerűnek látta az eléje tárt kérelmeket a sérülni vélt alkotmányi rendelkezések szerint csoportosítani és megvizsgálni.

4.1. Először a Thtv. 3. § (1) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett, a Pp.-vel való ellentétet, s ezen keresztül a jogbiztonság sérelmét állító kérelem vizsgálatára került sor.

Az Alkotmánybíróság több korábbi határozatában foglalkozott már a társasházakra vonatkozó szabályozással, és megállapította többek között, hogy a társasház-tulajdon lényege az ún. osztott tulajdonjog: az épület bizonyos részei – a lakások és/vagy más épületrészek – a tulajdonostársak külön tulajdonában vannak, a fennmaradó részek pedig (pl. az épülethez tartozó földrészlet, továbbá a külön tulajdonként meg nem határozott épületrész, stb.) meghatározott eszmei hányadrészek szerint közös tulajdonban állnak. A közös név alatt működő társasházközösség nem jogi személy, de a társasháznak célhoz, rendeltetéshez kötött jogképessége, önálló jogalanyiséga van (108/B/2008. AB határozat, ABK 2009. december, 2143, 2145.). „Jöllehet a társasházközösség a Tv. 3. § (1) bekezdése értelmében rendelkezik bizonyos anyagi és eljárásjogi jogképességgel, a társasház nem jogi személy” (Abh., ABH 2006, 65, 85.).

Az indítványozók tehát tévesen hivatkoznak arra, hogy a társasház jogi személy, továbbá minden alapot nélkülöz az a megállapításuk is, hogy a társasháznak (perbeli) cselekvőképessége van: a cselekvőképesség kizárólag az emberhez kötődő fogalom, azt a jogot jelenti, hogy az az ember, aki az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezik, saját akaratnyilatkozatával, saját nevében szerezhethet jogokat és vállalhat kötelezettségeket. Megalapozatlan mindezek miatt az az álláspont, hogy a Thtv. 3. § (1) bekezdése korlátozná a társasház – jogilag nem létező – cselekvőképességét.

Megjegyzi az Alkotmánybíróság emellett azt is, hogy „[a] jogállamiság elvéből nem következik, hogy az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió kizárt. Törvényi rendelkezések összeütközése miatt az alkotmányellenesség pusztán az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján tehát nem állapítható meg akkor sem, ha ez a kollízió nem

kívánatos és a törvényhozónak ennek elkerülésére kell törekednie. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. A jogállamiság alkotmányos deklarálása azonban tartalmi kérdésekben tovább utal az egyes nevesített alkotmányos elvekre és jogokra. Alkotmányellenesség megállapítására ezért törvényi rendelkezések kollíziója miatt csak akkor kerülhet sor, ha ezen alkotmányos elvek vagy jogok valamelyike megsérül annak folytán, hogy a szabályozás elentmondása jogszabályértelmezéssel nem oldható fel és ez anyagi alkotmányellenességhez vezet, vagy ha a normaszövegek értelmezhetetlensége valamely konkrét alapjogi sérelmet okoz. Ennek hiányában azonban az azonos szintű normaszövegek lehetséges értelmezési nehézsége, illetőleg az értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése önmagában nem jelent alkotmányellenességet” [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176.]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem talált olyan jogalkotási fogytékosságot, amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság, illetve normavilágosság követelményének sérelmét idézné elő [Vö. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.; 1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672, 673–674.; 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 378.].

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a Thtv. 3. § (1) bekezdése második mondata [„A perbeli cselekvőképesség a közös képviselőt (az intézőbizottság elnökét) illeti meg.”] megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően a tulajdonhoz való jog sérelmét állító hivatkozásokot tekintette át.

Az indítványozók ezen alkotmányi rendelkezés sérelmét a Thtv. 10. § (1) bekezdésének (az alapító okirat megváltoztatásához szükséges többség szabályai) „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, a 14. § (2)–(3) bekezdései, a 21. § (1) és (3) bekezdései, a 34. § (1) bekezdése, a 35. § (2) bekezdése és a 40. §-a vonatkozásában állították.

Az Alkotmány 13. §-a a tulajdonhoz való jogot „az állammal szemben biztosítja, s azt mint alapjogot – az értékgarancia követelményével, illetőleg a közérdekű korlátozás arányosságának ismervével [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 380–382.] – az állammal szemben védi” (lásd először: 800/B/1993. AB határozat, ABH 1996, 420, 421–422.). A Thtv.-t vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „az Alkotmány 13. §-a szerinti tulajdonvédelem nem érvényesíthető a tulajdonosoknak az egymással szembeni védelméről szóló szabályoknál. A Ptk. és a Tv. szabályai a tulajdonosra és a tulajdonostársakra vonatkoznak, nem pedig ezeknek az államhoz való viszonyára.

A Tv. a társasháztulajdonnál a mellérendelt, egyenjogú személyek jogait és kötelezettségeit, a közös tulajdonnal járó terhek viselését, a társasház szervezetét, működését, a tulajdonostársak egymás közötti – és nem az állammal szemben fennálló – viszonyát rendezi. (...)

A társasháztulajdon tartalmára, fenti jellegzetességeire, a közös és a külön tulajdoni elemek sajátos kapcsolódására figyelemmel az Alkotmánybíróság szerint a törvényhozónak az a feladata adódik az Alkotmány 13. §-ának a társasháztulajdonra való végrehajtása körében, hogy olyan szabályozást alkosson, amely az alkotmányos értelemben vett tulajdonvédelmet a tulajdonosra, a tulajdonostársakra, valamint a társasháztulajdonra is egyaránt kiterjeszti. A társasházakra vonatkozó szabályozásnak alkalmasnak kell lennie egyensúly teremtésére a társasháztulajdon egyes alanyainak esetenként eltérő érdekek által meghatározott pozíciója között.” (Abh., ABH 2006, 65, 81–82.) „A törvényhozónak viszonylag tág teret nyújt az Alkotmány 13. §-a annak meghatározására, hogy a társasháztulajdon szabályozásánál milyen eszközökkel teremt egyensúlyt a társasháztulajdon alanyainak esetenként eltérő érdekei között; a mellérendelt, egyenjogú személyek jogait és kötelezettségeit, a közös tulajdonnal járó terhek viselését, a társasház szervezetét, működését, a tulajdonostársak egymás közötti – és nem az állammal szemben fennálló – viszonyát hogyan rendezi” (Abh., ABH 2006, 65, 97–98.).

4.2.1. A „döntéshozatal szabályai csak szélsőséges esetben vethetnek fel alappal alkotmányjogi kérdést. Számos eszköz, többféle döntéshozatali arány stb. egyaránt alkalmas lehet arra, hogy a szabályozásnál egyensúlyt teremtsenek a társasháztulajdon alanyainak esetenként eltérő, különféle érdekei között” (Abh., ABH 2006, 65, 85.), és „[n]em lehet levezetni az Alkotmány (...) tulajdonhoz való jogról szóló 13. § (1) bekezdéséből (...) sem azt, hogy a közös tulajdon körében bizonyos döntésekhez – például az elidegenítés jogának gyakorlásához – valamennyi tulajdonostárs hozzájárulását meg kell-e kívánni, de azt sem, hogy ha a Tv. többségi döntéshozatalt tesz lehetővé, akkor a többségi döntéshozatalhoz legalább milyen mértékű szavazatarányt kell előírni” (Abh., ABH 2006, 65, 84.). Ezért önmagában az a tény, hogy a Thtv. bizonyos körben többségi szavazással is lehetővé teszi az alapító okirat módosítását, – különös tekintettel a kisebbségben maradt tulajdonostársaknak a Thtv. 42. § (1) bekezdése alapján fennálló megtámadási jogára – az Alkotmány 13. § (1) bekezdését nem sérti. Szintén nem sérti a tulajdonhoz való jogot az, hogy a Thtv. 21. § (1) és (3) bekezdése értelmében a tulajdonostárs lakásában végzett, de közös tulajdont érintő építkezéshez nem szükséges minden egyes érintett tulajdonostárs beleegyezése (csupán a közvetlenül érintettek tulajdoni hányada szerinti kétharmadának a hozzájárulása).

Az Alkotmánybíróság ezért a Thtv. 10. § (1) bekezdésének az „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, illetve a 21. § (1) és (3) bekezdése megsemmisítésére irányuló – az Alkotmány 13. § (1) bekezdésére alapított – indítványt elutasítja.

4.2.2. A Thtv. 14. § (1) bekezdése főszabályként a közgyűlés hatáskörébe utalja az SZMSZ-ről való döntést, de a (2) bekezdés azt is kimondja, hogy az említett határozat – a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke felhívására lebonolyított – írásbeli szavazással is meghozható.

Amennyiben azonban a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak támogatását élvező módosító javaslat érkezik, a (3) bekezdés alapján újra érvénybe lép a főszabály, és az SZMSZ-ről írásbeli eljárás során már nem, csak közgyűlésen lehet határozni. A 40. § továbbá más határozatok esetében is lehetővé teszi az írásbeli szavazást. A döntéshez szükséges szavazattöbbség szabályai mindkét döntéshozatali mód esetében azonosak, s a kisebbség megtámadási joga is mindkét esetben fennáll.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alkotmány 13. § (1) bekezdéséből a döntéshozatal módjára (közgyűlésen vagy írásban történő szavazás) vonatkozó követelmény nem származik. Mivel az alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.; 720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.; 380/D/1999. AB határozat, ABH 2004, 1306, 1313–1314.], az Alkotmánybíróság elutasította a Thtv. 14. § (2)–(3) bekezdése, illetve a 40. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt.

4.2.3. Megvizsgálta az Alkotmánybíróság a Thtv.-nek a közgyűlési meghívó tartalmáról rendelkező 34. § (1) bekezdését, illetve azon rendelkezést, hogy a közgyűlés összehívásának kezdeményezéséhez legalább a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak javaslata szükséges [Thtv. 35. § (2) bekezdés]. E rendelkezések a tulajdonostársak tulajdonhoz való jogát nem korlátozzák, azzal összefüggésbe nem is hozhatók, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

4.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban felhozott érveket vizsgálta meg.

Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése tartalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben a következőket állapította meg. A szabad véleménynyilvánítás joga – amely a kommunikációs alapjogok anyajoga [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.] – azt jelenti, hogy bárki gondolatát, meggyőződését szabadon, megfelelő keretek között kinyilváníthatja (987/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 527, 528.). „Az egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett (...) az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 172.].

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Thtv. támadott rendelkezései a társasházi tulajdonostársakat semmilyen módon nem akadályozzák, nem korlátozzák vélemé-

nyük magánjogi jogalanyként történő szabad kinyilvánításában, a Thtv. megjelölt előírásai továbbá a véleménynyilvánítási szabadság objektív, közjogi, intézményes oldalát sem érintik.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Thtv. 10. § (1) bekezdésének „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, a 14. § (2)–(4) bekezdése, a 15. §-ának „a 14. §-ban meghatározottak szerint” szövegrésze, a 21. § (1) és (3) bekezdései, a 34. § (1) bekezdése, a 35. § (2) bekezdése, a 39. § (3)–(4) bekezdései, illetve a 40. §-a megsemmisítésére irányuló – az Alkotmány 61. § (1) bekezdésére alapított – indítványt elutasította.

4.4. Az Alkotmánybíróság ezután áttekintette az indítványozóknak a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértésére alapított kifogásait.

Megállapítható, hogy többségi [Thtv. 10. § (1) bekezdés, 21. § (1) és (3) bekezdések], illetve az írásbeli döntéshozatal [Thtv. 14–15. §-ok, 40. § (1) bekezdés] szabályai, továbbá a közgyűlés összehívására vonatkozó előírások [34. § (1) bekezdés, 35. § (2) bekezdés] egységes, minden érintett vonatkozásában azonos módon történő szabályozást jelentenek. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezen – a társasháztulajdon tartalmára, jellegzetességeire, a közös és a külön tulajdoni elemek sajátos kapcsolódására figyelemmel megalkotott – rendelkezések az indítványozók által felvetett összefüggésben egyik tulajdonostársat sem részesítik előnyben a másik javára, és megfelelnek annak a követelménynek, hogy „[a] társasházakra vonatkozó szabályozásnak alkalmasnak kell lennie egyensúly teremtésére a társasháztulajdon egyes alanyainak esetenként eltérő érdekek által meghatározott pozíciója között” [3/2006. (II. 8.) AB határozat, ABH 2006, 65, 82.].

Mivel a vizsgált rendelkezések a tulajdonostársakat azonos módon kezelik, és nem tesznek különbséget közöttük a jogok és kötelezettségek megállapítása terén, az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított [a Thtv. 10. § (1) bekezdésének „amennyiben e törvény másképp nem rendelkezik” szövegrésze, a 14. § (2)–(4) bekezdése, a 15. §-nak „a 14. §-ban meghatározottak szerint” szövegrésze, a 21. § (1) és (3) bekezdései, a 34. § (1) bekezdése, a 35. § (2) bekezdése, illetve a 40. §-a megsemmisítésére irányuló] indítványt nem találta megalapozottnak, így azt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

5. Az Alkotmánybíróság végezetül azt az indítványi elemet vizsgálta meg, mely szerint ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével, hogy a közgyűlési határozatok esetében a megtámadási határidőt a határozat meghozatalától kell számítani.

E körben mindenekelőtt azt kell hangsúlyozni, hogy a jogorvoslathoz való alapvető jog a bírósági, közigazgatási és más hatósági döntésekre terjed ki. Nem terjed ki a nem állami, pl. a munkáltatói (1129/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 604, 605.) vagy a tulajdonosi (1534/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 602, 603.) döntésekre.

A társasház közgyűlésének határozata nem hatósági határozat, „hanem lényegében a közös tulajdon körében, általában szótöbbséggel hozott tulajdonosi döntéseket tartalmaz” (Abh., ABH 2006, 65, 92.). Mivel a tulajdonosi döntésekre a jogorvoslathoz való alapvető jog tárgyilag nem terjed ki, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Thtv. támadott rendelkezése és az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének tartalma között nincs alkotmányossági szempontból értékelhető összefüggés, s ezért a Thtv. 42. §-ának a „meghozatalától” szövegrésze megsemmisítésére irányuló indítványt is elutasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

988/B/2006. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrésze, továbbá 48. § (1) bekezdése „akinek jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be,” szövegrésze, valamint 48. § (2) bekezdése „jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrészenek önálló értelmezésére vonatkozó indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésének – az indítvány tartalma alapján – „határozott kérelmet” szövegrészt és 48. § (1) bekezdése „akinek jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be,” szövegrésze, valamint 48. § (2) bekezdése „jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint az Abtv. 22. § (2) bekezdésének fenti szövegrésze sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének részét képező jogbiztonság követelményét, valamint az Alkotmány 54. §-át, mert a „határozott kérelmet” fogalma nincs kifejtve, ezért ez a fogalom „bárki által szabadon értelmezhető”. Az indítványozó a megsemmisítés alternatívájaként azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság az idézett szövegrész olyan önálló értelmezését adja, amely megfelel a jogbiztonság követelményének.

Az indítványozó szerint az Alkotmány 2. §-ába és az 54. § (1) és (2) bekezdéseibe ütközik az Abtv. 48. § (1) bekezdésének idézett szövegrésze, mert kizárólag olyan esetekben teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását, amikor alkotmányellenes jogszabályt alkalmaztak, olyan esetekben pedig nem, amikor a hatóság vagy a bíróság nem hivatkozik az alkalmazott jogszabályra: „hamisan hivatkozik” az alkalmazott jogszabályokra, illetve „szándékosan elhallgatja” az alkalmazott jogszabályokat.

Az Abtv. 48. § (2) bekezdésében előírt, az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló, a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvannapos határidőt amiatt tartja az Alkotmány 2. §-ába, valamint 54. § (1) és (2) bekezdéseibe ütközőnek az indítványozó, mert az Alkotmányban biztosított alapjogok megsértését egyedi ügyekben „hivatalból, közbírára indítandó módon kell a hatályos törvény szerint üldözni, nem pedig polgári eljárás színelésével leplezni”.

Az indítványozó szerint az Abtv. 48. §-a sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének oltalma alatt álló tulajdonhoz való jogot is, mert annak megsértése „köztörvényes bűnözéssel”, „törvénytörő eljárásokkal” is megtörténhet.

II.

1. Az indítványban felhívott alkotmányi rendelkezések:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.

(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.

(3) Senkinek a tevékenysége sem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetőleg kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben

törvényes úton mindenki jogosult és egyben köteles felépíteni.”

(...)

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

(...)

„54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.

(2) Senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni, és különösen tilos emberen a hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.”

2. Az Abtv. kifogásolt rendelkezései:

„22. § (2) Az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia.”

(...)

„48. § (1) Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsértelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1.1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt az indítványi kérelmet bírálta el, amely szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének részét képező normavilágosságot sérti az, hogy az Abtv. 22. § (2) bekezdésébe foglalt „határozott kérelmet” szövegrész határozatlan jogfogalom.

Az Abtv. 20. §-a alapján az Alkotmánybíróság indítvány alapján jár el. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése alapján az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 21. § (2) bekezdése szerint „az indítvány tartalmazza: a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértének, valamint az Abtv.-nek és egyéb törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyekből az indítványozó jogosultsága és az Alkotmánybíróság hatásköre megállapítható.” Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok körében nem elegendő az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni; az

indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit, miért, milyen alkotmányjogilag releváns indok miatt sérti a kifogásolt norma [654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.; 47/2009. (IV. 21.) AB határozat, ABK 2009. április, 410, 419.]. Ami az *actio popularis* keretében indult absztrakt utólagos normakontroll eljárásokban előterjesztett indítványokban foglalt határozott kérelmet illeti, az Alkotmánybíróság gyakorlata ingadozó volt abban a kérdésben, hogy az indítványban kifejezetten kezdeményezni kell a támadott norma alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését vagy sem. Egyes esetekben [440/B/1993. AB végzés, ABH 1993, 910–911.; 61/1997. (XI. 19.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783, 1784.; 63/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 676, 692.; 33/2006. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2006, 447, 448.; 1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 62.; 39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 508.; 392/B/2008. AB végzés, ABK, 2009. március 386.] a kifejezett megsemmisítési kérelem hiánya az indítvány visszautasítását jelentette, míg más esetekben az Alkotmánybíróság érdemben bírálta el a kifejezett megsemmisítési kérelmet nem tartalmazó indítványokat.

Az Alkotmánybíróság Teljes Ülése a támadott Abtv.-beli szövegrész egységes értelmezéséről is szóló 1/2010 (I. 18.) Tü. állásfoglalást (ABK 2010. január, 3.) fogadott el. Ennek az 1. pontja alapján „[a]mennyiben az indítvány tartalmából, érveléséből nyilvánvaló az alkotmányvétség megállapítására irányuló szándék, a megsemmisítés iránti kérelem kifejezett megfogalmazásának a hiánya olyan formai hiányosságnak tekintendő, ami nem alapozhatja meg – az utólagos normakontroll hatáskörben való eljárásban sem – az indítvány visszautasítását. Az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi kötelezettségét, nevezetesen: az alkotmányvétség megállapítása esetén a jogszabály megsemmisítését [Alkotmány 32/A. § (2) bekezdés] tekinti meghatározónak.”

A fentiek alapján az Abtv. 22. § (2) bekezdése támadott szövegrészének alkotmánybírói értelmezése és alkalmazása az indítvány elbírálásakor egyértelmű normatartalmat hordoz, nem sérti a normavilágosság követelményét, így nem ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 22. § (2) bekezdésének „határozott kérelmet” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése tekintetében – elutasította.

1.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, megállapítható-e ellentét az Abtv. támadott rendelkezése és az Alkotmány 54. §-a között. Az Alkotmány 54. § (1) bekezdése alapján a Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen

megfosztani. A (2) bekezdés szerint senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni, és különösen tilos emberen a hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni. E vonatkozásban nem állapítható meg összefüggés az indítványban foglaltak és az Alkotmány 54. §-a között. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 267.; 36/2007. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2007, 432, 452.]. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrészt támadó, az Alkotmány 54. §-ára alapozott indítványt e vonatkozásban is elutasította.

1.3. Az indítványozó vagylagos indítványi kérelmében azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 22. § (2) bekezdése „határozott kérelmet” szövegrészenek olyan értelmezését adja, amely megfelel a jogbiztonság és a kiszámíthatóság követelményének.

Az Alkotmánybíróságnak nincsen törvényekre vonatkozó önálló jogértelmezési hatásköre. A 35/1991. (VI. 20.) AB határozatában a testület – egyebek mellett – arra mutatott rá, hogy „az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §-a, továbbá az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító egyéb [alkotmányi és] törvényi rendelkezések alapján (...) az Alkotmánybíróságnak sem jogalkotási, sem önálló jogszabály-értelmezési eljárásra hatásköre nincs, kivéve az Alkotmány értelmezésére vonatkozó hatáskörét” (ABH 1991, 175, 176.).

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság e vonatkozásban az indítványt az Ügyrend 29. § b) pontja alapján visszautasította.

2.1. Az indítványozó szerint az Alkotmány 2. §-ába és 54. § (1) és (2) bekezdésébe ütközik az Abtv. 48. § (1) bekezdése, mert nem teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását akkor, ha a hatóság vagy a bíróság „hamisan hivatkozik” az alkalmazott jogszabályokra, illetve „szándékosan elhallgatja” az alkalmazott jogszabályokat.

2.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése az Alkotmánybíróság feladatául főszabályként a jogszabályok alkotmányosságának felülvizsgálatát jelöli meg. Ezzel a feladat-meghatározással összhangban áll az Abtv. 48. §-ával szabályozott jogintézmény tartalma, amelynek megfelelően az alkotmánybírósági eljárás középpontjában az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos eljárás során is az alkalmazott jogszabály alkotmányosságának vizsgálata szerepel. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy az alkotmányjogi panaszok esetében csak azt vizsgálja, hogy a konkrét ügyben alkalmazandó jogszabály sérti-e az Alkotmány valamely rendelkezését. A jogszabály bírói alkalmazásának vizsgálatára és az egyedi bírói döntés felülvizsgálatára azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az alkotmányjogi panasz intézménye tehát mind az Abtv. szerinti meghatározásában, mind az Alkotmánybíróság

eddiggi gyakorlatában kifejtettek szerint összhangban áll az Alkotmánynak az Alkotmánybíróság feladatát meghatározó 32/A. §-ával. [78/D/1993. AB végzés, ABH 1994, 904.; 1313/D/1993. AB végzés, ABH 1994, 935–936.; 277/D/1995. AB határozat, ABH 2001, 780, 788.]

Az indítvány eseti bírósági döntések alkotmánybírósági felülvizsgálatával összefüggésben hivatkozik az Alkotmány 2. §-ának és 54. § (1) és (2) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdése a köztársaság alapértékeit nyilvánítja ki, a (2) bekezdés a népszuverenitás formáinak gyakorlásáról szól, a (3) bekezdés pedig a hatalom erőszakos megszerzésének, gyakorlásának, illetőleg kizárólagos birtoklásának tilalmáról, továbbá az ilyen törekvésekkel szembeni törvényes fellépésről rendelkezik. Mivel az indítványban foglaltak és a felhívott alkotmányi rendelkezések között ebben a vonatkozásban nem állapítható meg alkotmányossági összefüggés, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 48. § (1) bekezdése támadott szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt is elutasította.

2.3. Az indítványozó szerint az Abtv. 48. § (2) bekezdésében előírt hatvannapos határidő sérti az Alkotmány 2. §-át, valamint 54. § (1) és (2) bekezdést, mert az Alkotmányban biztosított alapjogok megsértését egyedi ügyekben „hivatalból, közbírára indítandó módon” kellene „üldözni”. Az indítványban foglaltak és a felhívott alkotmányi rendelkezések között ebben a vonatkozásban sem állapítható meg alkotmányossági összefüggés, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is elutasította.

3. Az indítványozó szerint az Abtv. 48. §-a sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének oltalma alatt álló tulajdonhoz való jogot is, mert annak megsértése „köztörvényes bűnözéssel”, „törvénysértő eljárásokkal” is megtörténhet. Az indítványban foglaltak, valamint az Alkotmány tulajdon védelmét előíró 13. § (1) bekezdése között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nincsen, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is elutasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

134/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 7. §-a „ideértve azt is” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a panaszok intézésének rendjéről szóló 15/1999. OIT szabályzat 3. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz intézett beadványában az indítványozó a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 7. §-a „ideértve azt is” szövegrésze, valamint a panaszok intézésének rendjéről szóló 15/1999. OIT szabályzat (a továbbiakban: OIT szabályzat) 3. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. A Bszi. támadott rendelkezését az Alkotmány 70/K. §-ával, az OIT szabályzat vitatott rendelkezését az Alkotmány 64. §-ával tartotta ellentétesnek.

Részletes indokolásában kifejtette, hogy a Bszi. 7. §-ának kérdéses szövegrésze folytán a személyi szabadság elvonásával kapcsolatos téves bírósági döntés által okozott károk esetén sérül a kárigény bíróság előtt való érvényesíthetőségéhez fűződő jog. „A bíróság előtti egyenlőség elvét sérti az, hogy a károkozó bíróság a saját jogellenesen hozott határozatára hivatkozhat, mivel az bírósági határozat és így az az ellene eljáró bíróságra kötelező.”

Az indítványozó álláspontja szerint az OIT szabályzat vitatott rendelkezése azért sérti a petíciós jogot, mert a konkrét ügyben érkezett panaszok elbírálását nem tartja igazgatási jogkörben elbírálandónak, hanem a folyamatban lévő ügghöz rendeli megküldeni. Ezzel pedig elzárja a sérelmet szenvedett felet a hatékony jogorvoslat lehetőségétől.

2. Az OIT szabályzatot a „2010. évi 7. számú, szabályzat az Országos Igazságszolgáltatási Tanács egyes szabályzatainak és ajánlásainak hatályon kívül helyezéséről” elnevezésű szabályzat 1. §-a 2010. február 15-i hatállyal hatályon kívül helyezte.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezései:

„64. § A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szerv elé.”

„70/K. § Az alapvető jogok megsértése miatt keletkezett igények, továbbá a kötelességek teljesítésével kapcsolatban hozott állami döntések elleni kifogások bíróság előtt érvényesíthetők.”

2. A Bszi. érintett rendelkezése:

„7. § A bíróság határozata mindenkire kötelező, ideértve azt is, ha a bíróság valamely ügyben hatáskörét vagy ennek hiányát állapítja meg.”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

1. Az Alkotmány 70/K. §-a az alapjogsérelem miatt keletkezett igények bíróság előtti érvényesíthetőségét tartalmazó általános hatásköri szabály. A 46/1994. (X. 21.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az Alkotmány eme rendelkezése senki számára nem biztosítja a „korlátlan” bírósághoz fordulás jogát és nem független attól, hogy az érvényesíteni kívánt konkrét igényre vonatkozóan „vannak-e külön eljárási rendelkezések, és annak melyek az alkotmányos korlátai” (ABH 1994, 260, 267–268.). A 32/1990. (XII. 22.) AB határozat kiemelte, majd a 277/D/1995. AB határozatban megerősítette, hogy az alapvető jogok megsértéséből keletkező igények rendes bírósági eljárásban érvényesíthetők (ABH 1990, 145, 147.; ABH 2001, 780, 789.). A 236/E/2000. AB határozat – visszautalva a 32/2003. (VI. 4.) AB határozat elvi tételeire (ABH 203, 380, 389.) – hangsúlyozta azt is, hogy a jog érvényesítését szolgáló fél pozíciójának megteremtésére vonatkozó kötelezettségének az állam az eljárási törvényekkel tett eleget (ABH 2007, 1255, 1256.). Végül a 339/B/2003. AB határozat megállapította, hogy a 70/K. §-ból nem vonható le következtetés arra, hogy „az alapjogok megsértéséből eredő igények érvényesítésére a jogrendnek milyen szabályokat kell tartalmaznia, milyen tartalommal és milyen „pólusú” jogviszonyokat kell szabályoznia” (ABH 2009, október, 1165, 1173.).

A Bszi. rendelkezései az Alkotmánynak a bírói szervezetre vonatkozó rendelkezéseit konkretizálják anélkül, hogy érintenék a konkrét ügyekre vonatkozóan az eljárási törvények hatásköri, illetékességi, a bizonyításra, a döntéshozatali folyamatra, a jogorvoslatra és a végrehajtásra vonatkozó tételesjogi szabályait. A támadott rendelkezés az Alkotmány 45. §-a által a bíróság hatáskörébe utalt ítélezési tevékenység lényegi elemét jelentő határozathozatal tekintetében tartalmaz, a határozat kötelező erejével kapcsolatos szabályozást. Ez egyrészt összhangban áll – az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezetett jogbiztonság követelményét megjelenítő – a Bszi. 2. §-ában rögzített azon elvvel, hogy a bíróságok a törvényben meghatá-

rozott eljárás során a vitássá tett vagy megsértett jogról véglegesen döntenek, másrészt az eljárási törvényeknek a jogorvoslatra és a jogerőre vonatkozó rendelkezéseivel.

Az Alkotmány 70/K. §-ából nem vezethető le olyan követelmény, amely a megfelelő eljárásban született jogerős bírósági határozatok újabb- és újabb jogcímenek vagy más típusú eljárásokban történő, ismételt (végtelenített) tartalmi felülvizsgálatát, s ennek folytán a bizonyítási eljárás korlátlan számú megismétlését jelentené. Ez ellentétben állna lezárt jogviszonyok védelmét is jelentő jogbiztonság követelményével [részletesen: először: 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 81.]. Az indítványban megsemmisíteni kért szövegrész kiiktatása pedig azt jelentené, hogy a hatáskört vagy annak hiányát megállapító eseteket kivéve a bírósági határozatok kötőerővel nem rendelkeznek.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alkotmány 70/K. §-a és a Bszi. 7. §-a között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés, s ezért az indítványt ebben a részében elutasította.

2. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabály, illetve a jogi irányítás egyéb eszköze alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés (először: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). Az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján azonban – mivel az alkalmazási tilalom kimondására is lehetőség van – már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja.

Eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a támadott OIT szabályzatot a „2010. évi 7. számú, szabályzat az Országos Igazságszolgáltatási Tanács egyes szabályzatainak és ajánlásainak hatályon kívül helyezéséről” elnevezésű szabályzat 1. §-a 2010. február 15-i hatállyal hatályon kívül helyezte.

Mivel az indítvány nem alkotmányjogi panasz és nem bírói kezdeményezés, az Alkotmánybíróság az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró   *Dr. Bragyova András s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró   *Dr. Kiss László s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., előadó alkotmánybíró   *Dr. Trócsányi László s. k.,* alkotmánybíró

466/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 13. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 9. §-a, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 17. § (2) bekezdés *f*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tekintetében az eljárást megszünteti.

3. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványok tekintetében az eljárást megszünteti.

4. Az Alkotmánybíróság a törvényi feltételeknek meg nem felelő indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az Alkotmánybírósághoz több indítvány érkezett a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítására és azok megsemmisítésére vonatkozóan. Az Alkotmánybíróság az indítványokat – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend; ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján – egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

Egyik indítványozó a Tny. – 2008. január 1-jétől hatályos – 9. §-ának azon rendelkezését sérelmezi, amely szerint előrehozott öregségi nyugdíjra az jogosult, aki – a megfelelő életkort elérve – legalább 38 év szolgálati időt szerzett, és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultokról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény szerinti biztosítási jogviszonyban nem áll. Alkotmányellenesnek tartja továbbá a Tny. 13. §-ának azon rendelkezését is, amely szerint a nyugdíj alapját a nettó jövedelem szerint számolják, s a személyi jövedelemadón túl levonásra kerül a bruttó bér-

ből az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, a magánnyugdíj-pénztári tagdíj, valamint a munkavállalói járulék is, holott mindezek után a dolgozó a nyugdíjjárulékot megfizette. Ugyanígy alkotmányellenesnek tartja az indítványozó a Tny. 83/B. §-át, amely szerint „aki az előrehozott nyugdíja mellett a társadalombiztosítási törvény alapján biztosított és keresete meghaladja a minimálbért, illetve annak 12-szeresét (éves keretösszeg), nyugdíját mindaddig szüneteltetni kell, amíg ez az állapot fennáll”. A Tny. 9. §-ával összefüggésben sérelmezi a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 17. § (2) bekezdésének *f*) pontját. Álláspontja szerint a két sérelmezett rendelkezés együttesen azt eredményezi, hogy 2008. január 1-je után az a köztisztviselő, akinek jogviszonya a korkedvezményes nyugdíj miatt szűnik meg, vagy csak a felmentési időre járó átlagkeresetére, vagy csak a nyugdíjára válik jogosulttá. Saját példáján keresztül a kellő felkészülési idő hiányára hivatkozva ezzel összefüggésben az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében írott jogállamiság sérelmét állítja. Ezen túlmenően a támadott rendelkezések alkotmányellenességét illetően hivatkozik még a gazdasági verseny szabadságának [Alkotmány 9. § (2) bekezdés], a hátrányos megkülönböztetés tilalmának [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés], az egyenlő munkáért egyenlő bérhez való jog [Alkotmány 70/B. § (2) bekezdés], valamint a szociális biztonsághoz való jog [Alkotmány 70/E. § (1) bekezdés] sérelmére is.

További indítványozó a Tny. 13. § (1) bekezdésének azon – 2008. január 1-jétől hatályos – rendelkezését sérelmezi, amely szerint a nyugdíjak összegét úgy kell meghatározni, hogy a nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetet csökkenteni kell a levont egészség- és nyugdíjbiztosítási járulék, a magán-nyugdíjpénztári tagdíj, valamint a munkavállalói járulék összegével. Az indítványozó álláspontja szerint ez hátrányos megkülönböztetést eredményez, mivel a sérelmezett rendelkezés hatálybalépése előtt nyugdíjba vonulók nyugdíja magasabb, mint a 2008. január 1-je után nyugdíjassá válóké, mivel ezek átlagkeresetét magasabb levonás terheli. Az indítványozó szerint a sérelmezett rendelkezés születési idő szerinti hátrányos megkülönböztetést tartalmaz, illetőleg sérti a szociális biztonsághoz való jogot.

Más indítványozó a Tny. 83/B. § (1) bekezdése alkotmányellenességét állítva előadja, hogy a támadott rendelkezés a munkavégzést illetően hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a nyugdíjasként és nem nyugdíjasként dolgozók között azzal, hogy a nyugdíj mellett munkát végzők azonos munka mellett csak a minimálbérnek megfelelő összeget kaphatják meg, ha nem szüneteltetik a jogszerűen megszerzett nyugellátást. Aggályosnak tartja továbbá azt is, hogy a nyugellátás szünetelésének időtartama alatt az érintettek nyugdíjasnak minősülnek, így olyan juttatásoktól esnek el, amelyek a nem nyugdíjas dolgozókat megilletik. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendelkezés a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszo-

nyokat is érint, ezért az sérti a jogállamiság elvét is. Különösen sérelmesnek tartja az indítványozó a Tny. 83/B. § (5) bekezdését, amely szerint a kötelező szüneteltetéssel összefüggő rendelkezéseket a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati nyugdíjára is alkalmazni kell, a rájuk vonatkozó – külön törvény szerinti – eltérő nyugdíj korhatárra vonatkozó szabályokra figyelemmel. Az indítványozó kiemeli, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai azért mehetnek kedvezőbb feltételek mellett nyugdíjba, mert a szolgálat ellátása különös megterhelést jelent életükre és egészségükre. Ezért álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályhely leginkább őket hozza méltánytalan helyzetbe, mivel a kettős jogviszonyt csak bizonyos összeghatári korlátok figyelembevételével teszi lehetővé. A támadott rendelkezés alkotmányellenességét illetően az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 70/A. §-ának és 70/B. §-ának sérelmére hivatkozik.

Következő indítványozó a Tny. 9., 13. és 83/B. §-ainak megsemmisítését kéri a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, az arányos közteherviselés elvének, valamint az alapvető jogok alkotmányos korlátozhatóságának sérelmére hivatkozva. Az indítványozó álláspontja szerint a Tny. támadott rendelkezései születés szerinti diszkriminációt alkalmaznak, mivel a születési időpontok közötti akár egyetlen nap különbség is a nyugdíj kiszámításánál jóval kedvezőtlenebb helyzetbe hozza a később születetteket, akik – bár életük folyamán ugyanazon szabályok szerint dolgoztak, ugyanúgy fizették a járulékokat és ugyanúgy járultak hozzá a közterhekhez – lényegesen alacsonyabb összegű nyugdíjat fognak kapni. A nyugdíj szüneteltetésével kapcsolatban az indítványozó szintén diszkriminatív-nak és az arányos közteherviselés elvébe ütközőnek tartja azt, hogy amíg a 2007-ben nyugdíjba vonulók anélkül mehetek nyugdíjba, hogy munkahelyükön fel kellett volna mondaniuk, addig a Tny. 83/B. §-a szerint a nyugdíjasok – akik ugyanúgy járulékot fizettek – csak munkaviszonyuk felmondásával igényelhetnek nyugdíjat, amelyről bizonyos mértékű további kereset esetén le kellene mondaniuk.

Végezetül további indítványozó a Tny. 22. § (1) bekezdéséből az „1988. január 1-jétől” szövegrész megsemmisítését kéri. Nézete szerint a támadott rendelkezés azáltal, hogy 40 év átlagkeresetéből csak 20 év átlagkeresetét veszi figyelembe, sérti az Alkotmány 70/A. §-át. Nem ad lehetőséget arra, hogy akinek ez kedvezőbb lenne, az átlagszámítás alapjába bevonja az 1988 előtti időszakot. Álláspontja szerint ez a szabályozás sérti a jogállamiság és a jobbiztonság követelményét is. Részletesen nem indokolt kérelmet terjeszt elő az indítványozó a Tny. 22. §-ával összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása iránt, valamint – „vagylagos indítvány”-ként – a Tny. 13. § *a*) és *b*) pontjai egyes szövegrészeinek megsemmisítését is kéri. Az indítványban előterjesztett érvelése azonban a nyugdíj összegének megállapítására vonatkozó szabályokat támadva tartalmilag a járulékfizetésre vonatkozik, ezért az a támadott jogszabályhelyek vonatkozásában értelmezhetetlen.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„9. §. (2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenltlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/B. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a munkához, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához.

(2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.

(3) Minden dolgozónak joga van olyan jövedelemhez, amely megfelel végzett munkája mennyiségének és minőségének.

(4) Mindenkinek joga van a pihenéshez, a szabadidőhöz és a rendszeres fizetett szabadsághoz.”

„70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.

(2) A Magyar Köztársaság az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.”

2. A Tny.-nek az indítványok által támadott, 2008. január 1-jétől hatályos rendelkezései:

„9. § A 62. életév betöltését megelőzően előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult

a) az a nő, aki az 57. életévét betöltötte,

b) az a férfi, aki a 60. életévét betöltötte,

feltéve, hogy legalább 38 év szolgálati időt szerzett, és a Tbj. 5. §-a (1) bekezdésének a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonyban nem áll.”

„13. § (1) A 2013. január 1-je előtti időponttól megállapításra kerülő öregségi nyugdíj összegét a 22. § alapján meghatározott havi átlagkeresetből kell kiszámítani azzal, hogy az 1987. december 31-ét követően és 2013. január 1-jét megelőzően elért kereseteket, jövedelmeket – ideért-

ve a minimálbér összegét is – naptári évenként csökkenteni kell

a) a kifizetés időpontjában hatályos jogszabályokban meghatározott járulékmértékek figyelembevételével számított egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, magán-nyugdíjpénztári tagdíj, valamint munkavállalói járulék, illetve vállalkozói járulék összegével, továbbá

b) a személyi jövedelemadóknak a keresetek, jövedelmek a) pont szerinti csökkentése után fennmaradó összegre képzett összegével.

(2) Ha a 2013. január 1-je előtti időponttól megállapításra kerülő öregségi nyugdíj összegének kiszámítása során a 22. § (5) bekezdését kell alkalmazni, az 1988. január 1-je előtti kereseteket, jövedelmeket a nyugdíjjárulék 1988. január 1-jén érvényes mértékének alapulvételével kell csökkenteni.

(3) A havi átlagkereset megállapítása során a nyugdíjazást megelőző naptári év előtt elért keresetet, jövedelmet az országos nettó átlagkereset egyes években történő növekedését alapul véve a nyugdíjazást megelőző naptári év kereseti szintjéhez kell igazítani.”

„83/B. § (1) Ha a 62. életévét be nem töltött,

a) előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban,

b) korkedvezményes nyugdíjban,

c) bányásznyugdíjban,

d) korengedményes nyugdíjban, illetve

e) az egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában

részesülő személy a tárgyévben a Tbj. 5. §-a szerinti biztosítással járó jogviszonyban áll, illetőleg egyéni vagy társas vállalkozóként kiegészítő tevékenységet folytat, és az általa fizetendő nyugdíjjárulék alapja meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) havi összegének tizenkétszeresét (a továbbiakban: éves keretösszeg), az éves keretösszeg elérését követő hónap első napjától az adott tárgyév december 31-éig, de legfeljebb a 62. életév betöltéséig a nyugdíjfolyósító szervnek a nyugdíj folyósítását szüneteltetni kell. Ha az a)–e) pont szerinti nyugellátásban részesülő személy által fizetendő nyugdíjjárulék alapja az éves keretösszeget a tárgyév decemberében haladja meg, a nyugellátás szüneteltetésére nem kerül sor, de a tárgyév december havi nyugellátást – a 84. § alkalmazásával – vissza kell fizetni.

(2) A nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíj folyósításának szüneteltetéséről az állami adóhatóság által közölt éves keretösszegre vonatkozó összesített adatok alapján határozatban intézkedik. Az ellátás újbóli folyósításáról is határozatban kell intézkedni.

(3) A nyugdíjfolyósító szerv a (2) bekezdésben említett szüneteltetésre vonatkozó döntésével egyidejűleg határozatban intézkedik a jogalap nélkül felvett nyugellátás visszafizetéséről.

(4) A nyugellátás szüneteltetésének időtartama alatt az érintett nyugdíjasként minősül. Az ellátás újbóli folyósítása során a 83/A. § (3) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglalt, kötelező szüneteltetéssel összefüggő rendelkezéseket a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati nyugdíjára is alkalmazni kell, a rájuk vonatkozó – külön törvény szerinti – eltérő nyugdíjkorhatárra vonatkozó szabályokra figyelemmel.”

3. A Tny. indítványok által támadott, az elbíráláskor hatályos rendelkezései:

A 9. §-t a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításáról szóló 2009. XL. törvény 10. § (1) bekezdésének *ab*) pontja 2010. január 1. napjával hatályon kívül helyezte.

„13. § (1) A 2013. január 1-je előtti időponttól megállapításra kerülő öregségi nyugdíj összegét a 22. § alapján meghatározott havi átlagkeresetből kell kiszámítani azzal, hogy az 1987. december 31-ét követően és 2013. január 1-jét megelőzően elért kereseteket, jövedelmeket – ideértve a minimálbér összegét is – naptári évenként csökkenteni kell

a) a kifizetés időpontjában hatályos jogszabályokban meghatározott járulékmértékek figyelembevételével számított természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, magán-nyugdíjpénztári tagdíj, munkavállalói járulék, vállalkozói járulék, valamint 2010. január 1-jétől egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék összegével, továbbá

b) a személyi jövedelemadónak

ba) – 2010. január 1-jét megelőzően elért keresetek, jövedelmek esetén – a keresetek, jövedelmek *a*) pont szerinti csökkentése után fennmaradó összegre képzett összegével,

bb) – 2009. december 31-ét követően elért keresetek, jövedelmek esetén – a keresetek, jövedelmek *a*) pont szerint csökkentett összege és az ezen összegre számított – a személyi jövedelemadó szabályai szerinti – adóalap-kiegészítés együttes összegére képzett összegével.

(2) Ha a 2013. január 1-je előtti időponttól megállapításra kerülő öregségi nyugdíj összegének kiszámítása során a 22. § (5) bekezdését kell alkalmazni, az 1988. január 1-je előtti kereseteket, jövedelmeket a nyugdíjjárulék 1988. január 1-jén érvényes mértékének alapulvételével kell csökkenteni.

(3) A havi átlagkereset megállapítása során a nyugdíjazást megelőző naptári év előtt elért keresetet, jövedelmet az országos nettó átlagkereset egyes években történő növekedését alapul véve a nyugdíjazást megelőző naptári év kereseti szintjéhez kell igazítani.

(4) Az (1) bekezdés *a*) pontjában foglaltaktól eltérően 1991. évben munkavállalói járulék címén 0,2 százalékos, 2006. évben egészségbiztosítási járulék címén 4,6 százalékos, munkavállalói járulék címén 1,1 százalékos mértéket kell alkalmazni.”

„83/B. § (1) Ha az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött,

a) előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban,

b) karkedvezményes nyugdíjban,

c) bányásznyugdíjban,

d) korengedményes nyugdíjban,

e) az egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában,

f) az országgyűlési képviselők tiszteletdíjáról, költségtérítéséről és kedvezményeiről szóló törvény alapján járó öregségi nyugdíjban vagy

g) a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló törvény alapján járó öregségi nyugdíjban

részesülő személy a tárgyévben a Tbj. 5. §-a szerinti biztosítással járó jogviszonyban áll, illetőleg egyéni vagy társas vállalkozóként kiegészítő tevékenységet folytat, és az általa fizetendő nyugdíjjárulék alapja meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizennyolcszorosát (a továbbiakban: éves keretösszeg), az éves keretösszeg elérését követő hónap első napjától az adott tárgyév december 31-éig, de legfeljebb az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig a nyugdíjfolyósító szervnek a nyugdíj folyósítását szüneteltetnie kell. Ha az *a*)–*g*) pont szerinti nyugellátásban részesülő személy által fizetendő nyugdíjjárulék alapja az éves keretösszeget a tárgyév decemberében haladja meg, a nyugellátás szüneteltetésére nem kerül sor, de a tárgyév december havi nyugellátást – a 84. § alkalmazásával – vissza kell fizetni. Nem kell szüneteltetni olyan személy nyugellátásának folyósítását, aki 2007. december 31-én az *a*)–*g*) pont szerinti nyugellátásban részesült.

(2) A nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíj folyósításának szüneteltetéséről, újbóli folyósításáról, valamint a jogalap nélkül felvett nyugellátás visszafizetéséről – a nyugellátásban részesülő személynek a 97. § (5) bekezdése szerint tett bejelentése, illetve az állami adóhatóság által közölt éves keretösszegre vonatkozó összesített adatok alapján – hivatalból dönt.

(3) Az *e* §-ban foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók arra a személyre, aki a nyugdíjának folyósítását a 83/A. § alapján teljes naptári évre szünetelteti.

(4) A nyugellátás szüneteltetésének időtartama alatt az érintett nyugdíjasnak minősül. Az ellátás újbóli folyósítása során a 83/A. § (3) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a szolgálati nyugdíjra azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szolgálati nyugdíj folyósításának kötelező szüneteltetésére a hivatásos szolgálat külön törvény szerinti első korhatárának betöltését követően nem kerülhet sor.”

III.

Az indítványok nem megalapozottak, illetve érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

1. Az indítványok benyújtását követően a Tny. támadott rendelkezéseit a jogalkotó több ízben is módosította. Az

indítvány benyújtása óta megváltozott jogszabályokra vonatkozó állandóan követett alkotmánybírói gyakorlat szerint az alkotmányossági vizsgálatot az Alkotmánybíróság a régi helyébe lépő új szabályozás tekintetében akkor folytatja le, ha az tartalmilag a korábbival alkotmányjogi szempontból azonos és ezáltal azonos a vizsgálendő alkotmányossági probléma [137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 163/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 544, 545.; 1314/B/1997. AB végzés, ABH 2000, 1049.; 1425/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 844, 845.; 14/1999. (VI. 3.) AB határozat, ABH 1999, 396, 399.]. A módosítások többsége az indítványok által felvetett alkotmányossági kérdést alapvetően nem befolyásolta, azért az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – az alkotmányossági vizsgálatot a Tny.-nak az indítványok elbírálásakorai rendelkezései vonatkozásában végezte el.

2. A Tny. 13. §-ának alkotmányellenességét illetően az indítványozók a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmére hivatkoznak. Álláspontjuk szerint az a körülmény, hogy a Tny. 2008. január 1-jén hatályba lépett szabálya a nyugdíj kiszámítását illetően a korábbinál több elemet (járulékot) rendel figyelembe venni az átlagkeresetet csökkentő tényezőként, és ezáltal alacsonyabb összegű nyugdíj megállapítására ad lehetőséget, hátrányos megkülönböztetést eredményez a hatálybalépés időpontja előtt, illetve az azt követően nyugdíjba vonulók között, illetve ugyanígy a születési időpontoktól függő hátrányos megkülönböztetést eredményez.

Az Alkotmánybíróság 1193/B/2004. AB számú határozatában (ABH 2007, 1813.) már vizsgálta a Tny. 13. § (1) bekezdését. Ezen határozat azonban a támadott jogszabályhelynek a jelen ügyben támadott módosításokat megelőzően hatályban volt szövegét vizsgálta azon – alkotmányellenességet állító – indítványozói érvelés alapján, hogy a támadott szabályozás az öregségi nyugdíj összegének meghatározásakor a járulékfizetés teljes időtartama helyett csak az 1988. január 1-jétől kezdődő időszakot rendeli figyelembe venni. Mindezek alapján a res iudicata jelen ügyben nem állapítható meg, ezért a Tny. hatályos 13. §-ának tekintetében az Alkotmánybíróság az indítványok alapján az alkotmányossági vizsgálatot elvégezte.

Az Alkotmány 70/A. §-a rögzíti, hogy a Magyar Köztársaság területén az emberi, illetve az állampolgári jogok, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül minden személyt megilletnek. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. §-a értelmezése során számos határozatában megállapította, hogy a diszkrimináció alkotmányos tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt, az

eltérő szabályozás alkotmányellenessége csak akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 47–48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281–282.; 776/B/1998. AB határozat, ABH 2001, 1007, 1008.; 1026/B/1999. AB határozat, ABH 2003, 1145, 1153.]

Az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy a megkülönböztetés tilalma nem jelenti azt, hogy az állam részéről minden megkülönböztetés tilos lenne. A hátrányos megkülönböztetés tilalma kifejezetten arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztása szempontjait meghatározni. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]

Így sem a jogegyenlőség alkotmányos követelményéből, sem a diszkrimináció tilalmából nem következik, hogy az állam jogon kívüli (pl. célszerűségi, gazdaságosági, jogtechnikai) szempontok szerint – a különböző élethelyzetekben lévőkre tekintettel – a jogok és kötelezettségek jogalkotási úton való megállapítása során a jogalanyok között ne különböztethetne, ha ezzel az alkotmányos követelményeket nem sérti. Az Alkotmány 70/A. §-a tehát nem mindenfajta különbségtételt tilt, hiszen az ilyenfajta tilalom összeegyeztethetetlen lenne a jog rendeltetésével. [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.] Az azonban alkotmányellenességhez vezetne, ha a jogalkotó – alkotmányos indok nélkül, önkényesen – az adott szabályozási koncepción belül valamely csoportra nézve eltérő szabályozást alkotna. [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.] A diszkrimináció vizsgálatánál tehát az első eldöntendő kérdés, hogy az adott szabályozás tekintetében állított megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre vonatkozik-e [49/1991. (IX. 27.) AB határozat, ABH 1991, 246, 249.; 432/B/1995. AB határozata, ABH 1995, 789, 792.]

Ebben az összefüggésben az egymással összehasonlítható helyzetben lévő, tehát homogén csoportot nem pusztán a „nyugdíjasok” jelentik, hanem a nyugdíjasok azon csoportjai, akik nyugdíját a jogszabálymódosítás előtt, illetve azt követően állapították meg. Ezen csoportokon belül pedig a támadott jogszabályhely megkülönböztetést nem tartalmaz.

A jogszabályok módosítása egyébiránt az érintett jogalanyok tekintetében mindenképpen valamiféle változás eredményez, és ez a változás az időbeli hatály függvényében a jogalanyok egy csoportjában – a korábbi szabályozáshoz képest – hátrányos változást is jelenthet. Ezzel összefüggésben azonban az Alkotmánybíróság egy koráb-

bi határozatában megállapította, hogy „[ö]nmagában az a tény, hogy a jogszabálmódosítást vagy újraszabályozást megelőzően kedvezőbb rendelkezések voltak hatályban, mint a módosítást vagy az újraszabályozást követően (...) nem hozható összefüggésbe az Alkotmány diszkrimináció tilalmára vonatkozó rendelkezésével. Az Alkotmány 70/A. §-nak nem lehet olyan értelmet tulajdonítani, hogy az megtiltja a jogalkotó számára a jogok és kötelezettségek jogszabálmódosítás vagy újraszabályozás útján történő megváltoztatását.” [5/1998. (III. 1.) AB határozat, ABH 1998, 82, 88.]

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tny. 13. §-a nem tartalmaz az Alkotmány 70/A. §-ába ütköző rendelkezést, ezért az erre irányuló indítványokat elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a Tny. 9. §-át a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításáról szóló 2009. évi XL. törvény 10. § (1) bekezdésének *ab*) pontja 2010. január 1. napjával hatályon kívül helyezte. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata, hogy a módosított vagy hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.], valamint akkor vizsgálja, ha a hatályát veszítő jogszabály helyébe lépő jogszabály azonos rendelkezési környezetben ugyancsak tartalmazza a sérelmezett rendelkezést (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.). Az Alkotmánybíróság ezért a Tny. 9. §-a vonatkozásában tárgytalanná vált indítványi részek tekintetében az eljárását az Ügyrend 31. § *a*) pontjára figyelemmel megszüntette.

Egyik indítványozó a Ktv. 17. § (2) bekezdés *f*) pontjának alkotmányellenességét a Tny. 9. §-ával összefüggésben állítja. Tekintettel arra, hogy a Tny. 9. § alkotmányossági vizsgálata tekintetében az Alkotmánybíróság az előzőekben írottak szerint határozott, az eljárást az ezzel összefüggésben támadott rendelkezés, a Ktv. 17. § (2) bekezdés *f*) pontjára vonatkozóan ugyanazon indokok alapján szüntette meg.

4. Az indítványok szinte mindegyike vitatta a Tny. 83/B. §-ának alkotmányosságát. Jelen eljárása során az Alkotmánybíróság megállapította, a Tny. támadott rendelkezésének alkotmányossági vizsgálatát a 19/B/2007. AB határozat (ABH 2008, 2603.; a továbbiakban: Abh.) már elvégezte. Az Abh. megállapította, hogy a 62. életév betöltését megelőzően, a Tny. 83/B. § (1) bekezdésében felsorolt mindenfajta előrehozott nyugdíj tartalmát tekintve a jogalkotó által biztosított kedvezményt jelent. A kedvezményes nyugdíj rendeltetése, hogy akik nem tudnak aktívak maradni, azok ellátáshoz jussanak. Ha a nyugdíjas személy

kereső tevékenységet kíván folytatni, a nyugellátás az adott időszakban funkcióját veszti, és ezért függeszti fel a támadott rendelkezés – bizonyos összehatárú kereseten felül – annak folyósítását a nyugdíjkorhatár eléréséig. Ezt követően azonban a Tny. már vélelmezi az ellátásra szorultságot, és nem támaszt további feltételt a folyósításhoz. (ABH 2008, 2613.) Az Abh. a Tny. 83/B. § alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, 9. § (2) bekezdése, 70/A. §, 70/B. § és 70/E. §-a tekintetében utasította el.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor minősül *res iudicata*-nak, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő. Az érdemi döntéssel elbírált ügyben hozott határozat ugyanis az Alkotmánybíróságot is köti. (1620/B/1991. AB végzés, ABH 1991, 972, 973.) Az Ügyrend 31. § *c*) pontja értelmében ítélt dolog, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértés megállapítását. Mindezek alapján a Tny. 83/B. § alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványok tekintetében az eljárást az Ügyrend 31. § *c*) pontja alapján megszüntette.

5. Egyik indítványozó a Tny. 22. § (1) bekezdésének részleges megsemmisítését, ezzel összefüggésben „vagylagos indítvány”-ként a Tny. 13. § *a*) és *b*) pontjai egyes szövegrészeinek megsemmisítését kéri a jogállamiság és jobbiztonság, valamint a megkülönböztetés tilalmának sérelmére hivatkozva. Az indítvány érvelése azonban a nyugdíj összegének megállapítására vonatkozó szabályokat támadva tartalmilag a járulékfizetésre vonatkozik.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a törvényi feltételeknek nem felel meg. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése által támasztott tartalmi követelmények szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozónak meg kell jelölnie, hogy a támadott konkrét jogszabály az Alkotmánynak mely konkrét rendelkezését sérti. (440/B/1993. AB végzés, ABH 1993, 910.; 346/D/1998. AB határozat, ABH 2003, 1054, 1058.; 6/D/2000. AB végzés, ABH 2005, 1583, 1584.). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem elegendő az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni, hanem az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti (472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783, 1784.). Mivel az indítványozó érvelése a támadott jogszabályi rendelkezések, valamint a hivatkozott alkotmányi

előírások között összefüggést illetően értelmezhetetlen, az indítvány a törvényi feltételeknek nem felel meg, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § *d*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1012/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 26. § (2) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao.) 26. § (2) bekezdésének *b*) pontját támadta, és kérte annak visszamenőleges hatállyal való megsemmisítését. Véleménye szerint az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát, továbbá az Alkotmány 70/B. § (2) és (3) bekezdéseiben rögzített „egyenlő munkáért egyenlő bért” elvet, valamint a munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemhez való jogot sérti a kifogásolt rendelkezés. Indokolásként előadta, hogy az adóelőleg Tao. által előírt számítási módja bizonyos esetben a hatálya alá tartozó, nyere-

ségesen működő, főként kezdő vagy az EVA-ról évközben a társasági adóra áttérő, a többi vállalkozással azonos tevékenységet végző vállalkozás csődjét is jelentheti. A törvény szerint az ő esetükben a töredékév hónapjai alapján számítják ki az egyévi adóelőleg összegét, ami szélsőséges esetben akár a bevétel többszöröse is lehet. Ez pedig véleménye szerint sérti a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát. A Tao.-nak az előleg összegét meghatározó rendelkezése azonos tevékenységet végző vállalkozások közül néhányat akár tízszeres adóterherrel sújt, és „ezzel nemhogy egyenlő munkáért egyenlő bért, hanem egyenlő munkáért egyeseknek egy fillért se és ráadásnak munkanélküliséget garantál”, megsértve ezzel az Alkotmány 70/B. § (2) és (3) bekezdéseit.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„9. § (2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.
„70/B. § (2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.
70/B. § (3) Minden dolgozónak joga van olyan jövedelemhez, amely megfelel végzett munkája mennyiségének és minőségének.”

2. A Tao. kifogásolt rendelkezései:

„26. § (2) Az adóelőleg
a) az adóévet megelőző adóév fizetendő adójának összege, ha az adóévet megelőző adóév időtartama 12 hónap volt,
b) az adóévet megelőző adóév fizetendő adójának a működés naptári napjai alapján 12 hónapra számított összege minden más esetben.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság már az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában rögzítette, hogy az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében megfogalmazott „vállalkozás joga a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egyik aspektusa, annak egyik, a különös szintjén történő megfogalmazása. A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. (...) A vállalkozás joga ugyanis a fentiek értelmében egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott

foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.

A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közgazdasági feltételrendszerbe lép be. E feltételrendszerrel kapcsolatban különösen az az alkotmányossági követelmény, hogy a feltételrendszer, így például az adórendszer megfeleljen a piacgazdaság Alkotmány rögzítette (9. §) követelményének, valamint hogy ne legyen diszkriminatív.” [ABH 1993, 340, 341–342.].

Jelen esetben a Tao. vizsgált rendelkezése nem okoz az Alkotmányban tiltott hátrányos megkülönböztetést, és az sem állapítható meg, hogy a piacgazdaság követelményének nem felel meg. Az adóelőleg-fizetési kötelezettség előírásának indoka az adóbevételek folyamatosságának biztosítása. A kifogásolt szabályozás abból a feltételezésből indul ki, hogy azok az adóalanyok, amelyek adóév közben kerülnek a törvény hatálya alá, arányosan a következő évben is ugyanolyan eredményesek lesznek, mint a „csonka” adóévben. A szabályozási logika hasonló, mint a Tao. 26. § (2) bekezdés *a*) pontja vonatkozásában: az az előző évi teljesítmény határozza meg a következő évben fizetendő adóelőleg mértékét. [Az Alkotmánybíróság a Tao. 26. § (2) bekezdés *a*) pontját az Alkotmány 70/I. §-a alapján korábban már vizsgálta, s megállapította, hogy az nem alkotmányellenes. (647/E/2000. AB határozat, ABK 2009. március, 310, 312.)] Hogy az adott vállalkozás számára az újabb adóévben mennyiben jelent ez az adóelőleg-fizetési kötelezettség megterhelést a konkrét bevételei függvényében, mennyiben képes folyamatosan azt az eredményt produkálni, mint a „csonka” adóévben, alapvetően a vállalkozás gazdálkodásának eredményességétől, a piaci viszonyoktól függ. Ehhez igazodóan egy újabb adóévben fizetendő adóelőleg lehet megterhelő, vagy épp ellenkezőleg, kedvező a vállalkozás számára. Az adóelőleg-továbbá a Tao. 26. § (7) bekezdésében foglalt általános szabály alapján – az előző évi fizetendő adó nagyságától függően – havonta vagy háromhavonta egyenlő részletekben kell megfizetni. Annak érdekében pedig, hogy az adóelőleg és a ténylegesen fizetendő adó között ne keletkezzen nagy különbség, a Tao. 26. § (10) bekezdése rendelkezést tartalmaz az adóelőlegnek az adóévben várható fizetendő adó összegére való kiegészítéséről, míg az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 42. § (2) bekezdése alapján az adózó az adóelőleg módosítását kérheti az adóhatóságtól, ha előlegét az előző időszak (év, negyedév, félév) adatai alapján fizeti, és számításai szerint adója nem éri el az előző időszak adatai alapján fizetendő adóelőleg összegét.

Mindezekre tekintettel az adóelőleg-fizetési kötelezettségnek a Tao. 26. § (2) bekezdés *b*) pontjában szabályozott formája nem ellentétes a vállalkozás jogával, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban elutasította.

2. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmány 70/B. § (2) és (3) bekezdéseinek a sérelmére is. Előadta, hogy az adóelőleg számítására vonatkozó kifogásolt szabály nem-hogy egyenlő munkáért egyenlő bért, illetve a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelmet nem biztosít, de „munkanélküliséget garantál”. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a megjelölt alkotmányos rendelkezések a tág értelemben vett munkavállalók, alkalmazottak jogaira vonatkoznak, míg az indítványozó a vállalkozások adózási szabályait kifogásolta. Az 1. pontban kifejtettek, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel megállapítható, hogy az adóelőleg fizetésére vonatkozó kifogásolt Tao.-szabály, illetve az Alkotmány 70/B. § (2) és (3) bekezdése között az indítványozó által előadott érvelés szerint nem áll fenn alkotmányjogilag értékelhető összefüggés. A bér nagyságát alapvetően a vállalkozás piaci pozíciója, gazdálkodása határozza meg, melyre a vállalkozás adóelőleg-fizetési kötelezettségének nincs hatása. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt e két alkotmányos rendelkezés vonatkozásában is elutasította.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévay Miklós s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> előadó alkotmánybíró

420/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLI. törvény alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLI. törvény nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítványt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 9. § (3) bekezdésének *b)* pontja és a 9. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó a jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Jsmtv.) egésze formai alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól arra hivatkozással, hogy jogalkotó a jogszabály előkészítése során figyelmen kívül hagyta az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) rendelkezéseit, ami a jogszabály közjogi érvénytelenségét eredményezi.

Azzal érvelt, hogy a Jsmtv. előkészítése során a jogalkotó a jogszabály tervezetét nem tette közzé az azt előkészítő minisztérium honlapján, ezáltal a jogszabály-előkészítő munka átláthatatlanná vált, és ezzel megsértette a jogállamiság követelményét [Alkotmány 2. § (1) bekezdés]. A jogszabályalkotás ezen módja szerinte az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének, a közérdekű adatok megismerhetőségének sérelmét is jelenti, mert az „állampolgárnak nincs pontos tudomása arról, milyen jogszabály-tervezetek vannak éppen előkészületben”. Az ugyanezen alkotmányos rendelkezésben szereplő véleménynyilvánításhoz való jog is sérül az indítványozó szerint azáltal, hogy az állampolgárt megfosztják attól, hogy a véleményét a tervezettel kapcsolatban kialakíthassa. Emellett a Jsmtv. meghozatalának módja – „a tervezetnek a nyilvánosság előli visszatartása” – az Európai Emberi Jogi Egyezmény [az 1993. évi XXXI. törvény által kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény] (a továbbiakban: Egyezmény) 10. Cikkének 2. pontjával is ellentétes, ezért az az Alkotmány 7. § (1) bekezdését sérti.

Az indítványozó emellett a fent kifejtettekhez hasonló indokokból véli a jogbiztonság követelményébe, a véleménynyilvánítás szabadságába és a nemzetközi jogba ütközőnek, hogy a Jsmtv. elfogadása során a jogalkotó megsértette az Eitv. 9. § (1) bekezdés *c)* pontját (a honlapon közzé kell tenni az előterjesztéseket vagy szakmai indoklásokat), az Eitv. 9. § (2) bekezdését (ha egy törvénytervezet más törvény rendelkezéseinek legalább egyötöd terjedelmű módosítására irányul, a módosítani kívánt törvényt a módosításokkal egységes szerkezetben közzé kell tenni), az Eitv. 7. §-át (közérdekű adatok központi elektronikus

jegyzéke). Az indítványozó úgy vélte, hogy a Jsmtv. előkészítése során nem biztosították azt sem, hogy a jogszabálytervezet szövegére vonatkozóan bárki véleményt nyilváníthasson (Eitv. 10. §).

2. Emellett az indítványozó magának az Eitv. 9. § (3) bekezdésének *b)* pontját és a 9. § (4) bekezdését – a Jsmtv. fenti támadott rendelkezéseitől függetlenül – külön is az Alkotmány véleménynyilvánítási szabadságot biztosító 61. § (1) bekezdésébe ütközőnek vélte, ezért annak megsemmisítését kérte. Azzal érvelt, hogy az Eitv. e rendelkezései indokolatlanul korlátozzák a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, mivel „a közérdekű adatok közzétételének hiánya nem indokolható meg az ország pénzügyi vagy gazdasági helyzetével”.

II.

Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az Eitv. 9. § (3) bekezdés *b)* pontját az Alkotmány 61. § (1) bekezdésével összefüggésben a 901/B/2006. AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) már vizsgálta. Ennek során megállapította: a közérdekű adatokat nem feltétlenül elektronikus formában kell hozzáférhetővé tenni: az elektronikus közzététel csak megkönnyíti a közérdekű adatok megismerését, de a nyilvánosságra hozatal más formája is eleget tesz az információszabadság követelményének. A közérdekű adatok más módon történő megismerését a támadott rendelkezés nem zárja ki, s e lehetőséget nem is korlátozza. Az Alkotmánybíróság ezen indokokra alapított határozatában kimondta, hogy az Eitv. 9. § (3) bekezdés *b)* pontjával összefüggésben a közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelme nem állapítható meg. (a továbbiakban: Abh1., ABH 2007, 2057, 2065.) Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABK 2009. január, 3.) 31. § *c)* pontja

alapján „ítélt dolog” címén az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a szakaszára, illetőleg alkotmányos elvére hivatkozva kéri az alkotmányossági vizsgálat lefolytatását.

Az Alkotmánybíróság az Ügyrend hivatkozott 31. § c) pontja alapján megállapította, hogy az Eitv. 9. § (3) bekezdés b) pontja tekintetében *res iudicata* esete áll fenn, ezért az Alkotmánybíróság az eljárást ebben a vonatkozásban megszüntette.

2. Az Alkotmánybíróság az Eitv. 9. § (4) bekezdése alkotmányosságát a 411/B/2008. AB határozatában vizsgálta meg. Ebben megállapította, hogy az indítvány által érintett Eitv. 9. § (4) bekezdése a közérdekű adatok elektronikus formában történő közzétételével kapcsolatosan rendelkezik, de az elektronikus közzétételi kötelezettséget nem teszi általánossá. Kimondta, hogy e jogszabály sem korlátozza a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, ezért e rendelkezése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt is elutasította.

Az Alkotmánybíróság az Ügyrend fentiekben hivatkozott 31. § c) pontja alapján megállapította, hogy az Eitv. 9. § (4) bekezdése tekintetében szintén *res iudicata* esete áll fenn, ezért az eljárást szintén megszüntette.

3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy a Jsmtv. előkészítésének módja megsértette-e az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 7. §-ának (1) bekezdését és 61. § (1) bekezdését az indítványozó által hivatkozott indokok alapján.

3.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság több jogszabály közjogi érvénytelenségének megállapítására irányuló indítvány elutasításáról döntött. E jogszabályok közjogi érvénytelenségét – jelen indítványhoz hasonlóan – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és a 61. § (1) bekezdésével összefüggésben vizsgálta. Bár a Jsmtv. közjogi érvénytelenségét az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben nem vizsgálta, ezért *res iudicata*-ról nem lehet szó, azonban az Abh1.-ben kifejtett indokolást – az indítvány tartalmi azonossága miatt [Eitv. 9. § (1)–(2) bekezdése, valamint 10. § (1)–(2) bekezdése ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és 61. § (1) bekezdésével] – az Alkotmánybíróság jelen ügyben is irányadónak tekinti.

Eszerint az Alkotmánybíróság „elvi jelleggel a 39/1999. (XII. 21.) AB határozatában megállapította, hogy a törvényalkotási folyamat egyes eljárási szabályainak betartása a törvény érvényességének az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezethető jogállami követelménye. Ezért az Alkotmánybíróság megsemmisíti a jogszabályt, ha a jogalkotási eljárás során olyan súlyos eljárási szabálytalanságot követtek el, amely a jogszabály közjogi érvénytelenségét idézte elő, illetőleg, amely másként nem orvosolható, mint

a jogszabály megsemmisítésével. [3/1997. (I. 22.) AB határozat, ABH 1997, 33, 39–40.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.; 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997, 331, 332, 345.] (ABH 1999, 325, 349.)

Az Eitv.-nek az indítványozó által hivatkozott rendelkezési a jogszabályt előkészítő miniszter által készített tervezeteknek a szerv honlapján történő elektronikus közzétételét írják elő. E törvényi kötelezettség elmulasztása miatt kérte az indítványozó az általa felsorolt jogszabályok alkotmányellenességének megállapítását.

Az Eitv. szerinti elektronikus közzétételi kötelezettség egy törvényi kötelezettség. E kötelezettség teljesítésére az Eitv.-ben megjelölt adatfelelős, illetve adatközlő köteles. A jogszabály-tervezetek elektronikus közzétételére vonatkozó kötelezettség célja a jogi szabályozás sokoldalú megalapozása és ezzel összefüggésben az önkéntes jogkövetés elősegítése. Ennek érdekében a jogszabály-előkészítő köteles biztosítani azt, hogy bárki véleményt nyilváníthasson, illetve javaslatokat tehesse a jogszabályok tervezetével kapcsolatban. Az Eitv. szerinti elektronikus közzétételre vonatkozó előírások mindazonáltal nem a jogalkotási eljárás rendjét szabályozzák, nem tartoznak a jogalkotási folyamat eljárási szabályai körébe. Ebből következően az elektronikus közzététel elmulasztása nem tekinthető jogalkotási eljárási szabálytalanságnak. E – jogalkotási eljárási szabálytalanságnak nem minősíthető – törvénysértés nyilvánvalóan nem vezethet az indítványozó által támadott jogszabályok közjogi érvénytelenségének az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével összefüggésben történő megállapításához.

Az indítványozó a támadott jogszabályok előkészítője által elkövetett törvénysértést kifogásolta, de a támadott jogszabályok tartalmának alkotmányellenességére nem hivatkozott. Kizárólag a jogszabály-előkészítő miniszter Eitv. szerinti közzétételi kötelezettségének elmulasztása miatt nem lehet azt a következtetést levonni, hogy az indítványban felsorolt jogszabályok ellentétesek lennének az Alkotmány 61. § (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítási és információszabadsággal.

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályok alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította” (Abh1., ABH 2007, 2057, 2063–2064.).

Ugyanezen megállapítások irányadóak az Eitv. 7. § (1) bekezdése szerinti, az informatikáért felelős miniszter által működtetett központi elektronikus jegyzék alkotmányossági megítélésére is, hiszen az indítványozó ebben a vonatkozásban is kizárólag a támadott jogszabályok előkészítője által elkövetett törvénysértést kifogásolta, de a támadott jogszabályok tartalmának alkotmányellenességét nem állította. A jogszabály-előkészítés során előforduló esetleges mulasztások – jelen ügyben az indítványozó szerint az, hogy a központi elektronikus jegyzékben sem szerepelt a törvény tervezetének szövege – e tekintetben sem eredményezik a jogszabály közjogi érvénytelenségét.

Az Alkotmánybíróság az ismertetett gyakorlata alapján megállapította, hogy a Jsmtv. előkészítése során előforduló és az indítványozó által feltárt hiányosságok nem vezetnek közjogi érvénytelenséghez, ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat ebben a vonatkozásban elutasította.

3.2. Végül az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Jsmtv. előkészítésének módja az Egyezmény 10. Cikkének 2. pontját sérti, azaz nemzetközi szerződésbe ütközés miatt alkotmány sértő. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § c) pontjában és 44. §-ában foglalt nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát kizárólag az Abtv. 21. § (3) bekezdésében megjelölt szervek, vagy személyek indítványára végezheti el. Arra tekintettel, hogy az indítványozó nem tartozik az Abtv. 21. § (3) bekezdésében megjelölt szervek, illetve személyek közé, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. §

c) pontja alapján a nem jogosulttól származó indítványt visszautasította.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK HATÁROZATAI

300/B/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzügyi és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 3/2006. (II. 17.) rendelete 38. § (6) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítvány a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzügyi és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 19/2000. (VII. 10.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör1.) 21. § (5) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult.

Az indítványozó – előadása szerint – súlyosan fogyatékos fiát gondozza, ápolási díj megállapítása iránti kérelmét

azonban a XIII. Kerületi Polgármesteri Hivatal Szociális Osztálya két alkalommal is elutasította, mert nem nyújtott be jövedelemigazolást és nem járult hozzá környeztanulmány elvégzéséhez. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt benyújtott keresetének a bíróság nem adott helyt.

Az indítványozó az Ör1.-nek a környeztanulmány elvégzését előíró eljárási szabályt tartalmazó 38. § (8) bekezdése és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) több rendelkezése alkotmányossági vizsgálatát is kérte, amelyek vonatkozásában – kifejezett kérelmére – az Alkotmánybíróság az eljárást 323/B/2004. szám alatt elkülönítette.

A jelen ügyben így kizárólag az Ör1. 21. § (5) bekezdése a vizsgálat tárgya, amely a bármely jogcímen járó ápolási díjra jogosultsággal összefüggésben a következőképpen rendelkezett: „A megállapított díjra való jogosultság felülvizsgálatát, valamint a kötelezettségek (ápolási és gondozási feladatok) teljesítését a polgármester a gondozási központokon keresztül évente ellenőrzi.” Az indítványban foglalt érvelés szerint az önkormányzat a jogosultság megállapítása esetén csak az Szt. 41. § (1) bekezdésében előírt feltételeket vizsgálhatja, így a támadott szabály ellentétes e rendelkezésben foglaltakkal, továbbá az Szt.-nek az ellátásra jogosultság két évente legalább egyszeri felülvizsgálatát előíró – csak szövegszerűen idézett – 44. § (4) bekezdésével. Ezért sérül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése.

2. Az Ör1.-et a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzügyi és természet-

beni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló 3/2006. (II. 17.) önkormányzati rendelethe (továbbiakban: Ör2.) 52. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte. Az Ör2. 38. § (6) bekezdése azonban változatlanul tartalmazza a kifogásolt rendelkezést.

Az Szt.-nek a jogosultság felülvizsgálatára vonatkozó 44. § (4) bekezdését a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi CLXX. törvény 58. § (1) bekezdés *f*) pontja hatályon kívül helyezte, egyúttal azonban e tárgyban a 7. § (1) bekezdése az Szt. 25. §-ába beiktatta a (4) bekezdést, amelynek jelenleg hatályos szövegét a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi LVI. törvény 65. §-a állapította meg. E szabály tartalma lényegében megegyezik a korábbi szöveggel.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az utólagos normakontrollra irányuló vizsgálatot a régi helyébe lépő új szabályozás tekintetében akkor folytatja le, ha az tartalmilag a korábbival azonos és ezáltal azonos a vizsgálendő alkotmányossági probléma. [137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 138/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 579, 581.; 1425/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 844, 845.] Mivel az Ör2. 38. § (6) bekezdése is tartalmazza a kifogásolt rendelkezést, és az Szt.-vel összefüggésben változatlanul fennáll az indítványozó által felvetett alkotmányossági probléma, az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot a hatályos szabályozás tekintetében végezte el.

II.

Az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Szt. jelenleg hatályos, vonatkozó szabályai:

„25. § (4) Az időskorúak járadékára, a rendszeres szociális segélyre és az ápolási díjra (a továbbiakban együtt: havi rendszeres szociális ellátás), valamint a rendelkezésre állási támogatásra való jogosultság feltételeinek fennállását a jogosultságot megállapító szerv két évente legalább egyszer felülvizsgálja. Ha a felülvizsgálat során megállapítást nyer, hogy a feltételek továbbra is fennállnak, akkor az ellátást a felülvizsgálatnak megfelelő összegben tovább kell folyósítani.”

„41. § (1) Ápolási díjra jogosult – a jegyes kivételével – a hozzátartozó [Ptk. 685. § *b*) pontja], ha állandó és tartós gondozásra szoruló

a) súlyosan fogyatékos, vagy

b) tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi.”

3. Az Ör2. vizsgált rendelkezése:

„38. § (6) A megállapított díjra való jogosultság felülvizsgálatát, valamint a kötelezettségek (ápolási és gondozási feladatok) teljesítését a polgármester a gondozási központokon keresztül évente ellenőrzi.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó a támadott rendelkezés alkotmányellenessége kapcsán azzal érvelt, hogy az többletkövetelményt tartalmaz az Szt.-ben foglaltakhoz képest.

A települési önkormányzat (a továbbiakban: önkormányzat) a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (4) bekezdése szerint köteles gondoskodni a szociális alapellátásról. Az Szt. 3. § (5) bekezdése szerint e törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását. Az Szt. 25. § (3) bekezdés *ad*) és *bb*) pontja értelmében pénzbeli szociális ellátások körébe tartozik az – alanyi jogon vagy méltányosságból megállapítható – ápolási díj. Az Szt. 32. § (3) bekezdés felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy ha a törvény másként nem rendelkezik, rendeletben szabályozza a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait. E körben az Szt. 43/B. § (1) bekezdése alapján méltányosságból megállapított ápolási díjjal összefüggő részletszabályok megalkotására jogosult.

Az Szt. 41–44. §-ai tartalmazzák az ápolási díjra jogosultság feltételeit, a jogosultságot kizáró körülményeket, illetőleg az ápolási díj megszüntetésének eseteit. Az önkormányzat feladata egyfelől, hogy az ellátás megállapítását megelőzően vizsgálja a jogszabályi feltételek fennállását, másfelől meg kell győződnie a már megállapított díj folyósítására, illetőleg összegére kiható körülmények 42. §-ban tételesen felsorolt változásáról – így az ápolást két hónapot meghaladó intézeti, intézményi elhelyezéséről, tanulmányi jogviszony létesítéséről, pénzellátásban részesüléséről, állapot javulásáról, az ápolást végző köteleességéről stb. –, amelynek felülvizsgálat útján tehet eleget. A jogalap nélkül felvett pénzbeli szociális ellátás igénybevevőjét az Szt. 17. § (1) bekezdése értelmében csak rosszhiszeműsége esetén lehet az ellátás visszafizetésére kötelezni, de csak az igénybevételről való tudomás szerzésétől számított három hónapon belül. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételről, illetőleg folyamatos ellátás esetén az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt. [17. § (3) bekezdése]

Az ápolási díj jogosultsági feltételei fennállásának legalább kétévenkénti felülvizsgálatát – egyezően más havi rendszeres szociális ellátással – főszabályként az Szt. 25. § (4) bekezdése írja elő. Emellett a 25. § (5) és (6) bekezdése kötelezően írja elő a felülvizsgálatot, ha az öregségi nyugdíj legkisebb összege változik, illetőleg az ellátás megállapításának alapjául szolgáló jövedelemben tartós változás történt, vagy a háztartásban élő családtagok száma megváltozott. E felülvizsgálatok eredményeként változhat az ellátás összege, vagy meg is szűnhet. [25. § (9)–(10) bekezdése] Ebből következően a „legalább” kifejezés annak a szükségességét jelenti, hogy ilyen időközönként az önkormányzatnak feltétlenül el kell végeznie az ellenőrzést, ami nem zárja ki, hogy nagyobb gyakorisággal végezze a jogosultsági feltételek felülvizsgálatát, ellenkező esetben eleshet a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésétől.

Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör2. kifogásolt rendelkezése nem ütközik az Szt. 25. § (4) bekezdésébe és nem sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését. Ezért az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.

2. Az Ör2. felülvizsgálatot előíró 38. § (6) bekezdése már folyósított ellátás alapjául szolgáló feltételek ellenőrzésére vonatkozik, amely annak megállapítására irányul, hogy nem történt-e olyan változás, amely a folyósítás megszüntetését, összegének megváltoztatását tenné indokolttá. A jogosultsági feltételek vizsgálatának általános szabályait, illetőleg a pénzbeli ellátásokra jogosultság előfeltételeit azonban az Ör2. 4–9. §-ai tartalmazzák. Így a támadott szabály és az Szt.-nek a jogosultság feltételeit megállapító rendelkezései között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi. [985/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 652, 653–654.; 32/2000. (X. 20.) AB határozat, ABH 2002, 215, 220.; 19/2004. AB határozat, ABH 2004, 312, 343.] Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is elutasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

792/E/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság elutasítja azt az indítványt, amely szerint a Kormány az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 247. § (1) bekezdés *f*) pontjával kapcsolatban a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó szerint a Kormány jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta, mert nem alkotta meg az egészségügyről 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 247. § (1) bekezdés *f*) pontjában említett, az egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosítására vonatkozó részletes szabályokat. Ezzel a mulasztást elkövető szerv alkotmányellenességet idézett elő, ezért az indítványozó kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság határidő megjelölésével hívja fel a Kormányt feladatának teljesítésére.

Az indítványozó szerint a végrehajtási szabályok Kormány általi megalkotásának elmulasztása alkotmányjogilag két szempontból is aggályos: egyrészt sérti a hiányosság a vállalkozás jogát [Alkotmány 9. § (2) bekezdés], másrészt sérti a helyzet a jogállamiság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] és a jogbiztonság követelményét.

Az Eütv. felelősségbiztosítási szerződés kötéséhez köti a vállalkozás jogának gyakorlását, korlátozza ennek az alapjognak a gyakorlását; a mulasztásnak az az alkotmányellenes következménye, hogy az egészségügyi szolgáltató működési engedélyét az engedélyező szerv visszavonja, ha nem tud felelősségbiztosítási szerződést kötni, vagy pedig a megkötött a biztosító felmondja, újat pedig nem sikerül kötnie. A szerződéskötési kötelezettség egyoldalú, csak az egészségügyi szolgáltató kötelezettségét tartalmazza, a biztosítót nem, ez bizonytalanná teszi a szerződés megkötését. A jogbiztonság sérelme abban áll, hogy a kötelezettséggel terhelt a jogalkotó nem hozza abba a jogilag is garantált helyzetbe, hogy kötelezettségét teljesíteni tudja.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezései szerint:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. (...)

9. § (...)

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

2. Az Eütv. hivatkozott szabálya szerint:

247. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy (...)

f) az egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosítására vonatkozó részletes szabályokat,”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében biztosított vállalkozás joga azt jelenti, hogy az állam nem akadályozhatja meg, nem teheti lehetetlenné a vállalkozóvá válást. A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közgazdasági feltételrendszerbe lép be. A feltételrendszernek azonban meg kell felelnie a piacgazdaság követelményének, és nem lehet diszkriminatív [54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 342.].

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmány sértést nemcsak akkor állapít meg, ha adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204–205.], hanem akkor is ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik. [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132, 138.] „A szabályozás tartalmának hiányos voltából eredő alkotmány sértő mulasztás megállapítása esetében is a mulasztás, vagy a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó, vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán alapul.” [4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52, 57.] Az Alkotmánybíróság már több határozatában érintette a felhatalmazás tárgykörét: kitért magának a felhatalmazásnak az alkotmányellenességére, a felhatalmazásból eredő jogalkotói kötelezettségre, a felhatalmazás hiányából eredő jogkövetkezményekre, de értelmezte a felhatalmazás kereteit, a megadott keretek túllépését is. A felhatalmazás esetében a jogalkotás nem a felhatalmazott szerv saját belátásán alapul, hanem általában kötelezettség [pl. 1/1991. (I. 29.) AB határozat, ABH 1991, 371, 373–374.]. A jogi szabályozás hiánya, joghézag esetleges fennállása viszont önmagában nem ad alapot alkotmányellenes mulasztás megállapítására (1397/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 587–588.; 1621/E/1992. AB határozat, ABH 1993, 765–766.). A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításához az szükséges, hogy az állam a hiányos jogi szabályozással az állampolgárokat megfosssa alkotmányos jogaik érvényesítésének lehetőségeitől, azaz a mulasztás mellett alkotmányellenes helyzet álljon elő (624/E/1999. AB határozat, ABH 2002, 1023.).

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 49. §-ával összefüggésben kimondta, hogy e törvényi rendelkezés alkalmazása során a két feltételnek – a mulasztásnak és ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzetnek – együttesen kell fennállnia. (1395/E/1996. AB határozat, ABH 1998, 667, 669.)

Az Eütv. 247. § (1) bekezdése f) pontjában foglalt jogalkotói felhatalmazással kapcsolatban tény, hogy az egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosítására vonatkozó részletes szabályokat megállapító kormányrendelet megalkotására, kihirdetésére eddig nem került sor. A jogalkotói kötelezettség nemteljesítése nyilvánvalóan mulasztás, de amint ezt az Alkotmánybíróság már kifejtette, ilyen esetekben azt vizsgálja, hogy a mulasztás alkotmányellenes helyzetet eredményezett-e (479/E/1997. AB határozat, ABH 1998, 967, 969.; 1080/D/1997. AB határozat, ABH 1998, 1045, 1046.; 624/E/1999. AB határozat, ABH 2002, 1023, 1039–1040.).

A jelen esetben nem állapítható meg, hogy az egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló, az Eütv. 247. § (1) bekezdése 2003. január 1-jétől hatályos f) pontjában említett rendelet hiánya önmagában eredményezne alkotmányellenes helyzetet, valamely jog érvényesítésének lehetőségétől való megfosztás révén.

Az egészségügyi vállalkozók, magánorvosok számára már 1989 óta, míg a többi egészségügyi szolgáltató számára 1998. július 1-je óta kötelező a szakmai felelősségbiztosítás.

Jóllehet jogszabály nem határozza meg, hogy a biztosításnak milyen feltételeket kell kielégítenie, e jogszabályi rendelkezés hiányában is a gyakorlat és a biztosítótársaságok kialakították a szakmai felelősségbiztosítás tartalmát, az általános szerződési feltételeket. Nincs ok annak feltételezésére, hogy a biztosító szerződéskötési kötelezettsége jogszabályban való rögzítésének elmaradása következtében az egészségügyi szolgáltatókat a vállalkozáshoz való jog vagy a jogbiztonság sérelmét eredményező hátrány érhetné.

Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) részletes szabályokat tartalmaz a biztosítási rendszer alapintézményeit, a biztosítási rendszer résztvevőit, a biztosítás felügyeletét illetően; a törvény szól egyes biztosítástípusok különös szabályairól, ezek között a biztosítási szerződéskötési kötelezettségről is. Figyelembe kell venni azt is, hogy a korábbi szabályozás értelmében, ha valamennyi magyarországi biztosító visszautasította a biztosítási szerződés megkötésére tett ajánlatot, s ezáltal igazolható módon nem volt lehetőség a biztosítási kötelezettség teljesítésére, a felelősségbiztosítási fedezet megteremtésére, akkor a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 5. §-ának (6) bekezdése értelmében a belföldi személy biztosítási szerződést köthetett külföldi biztosítóval. A Bit. ilyen rendelkezést már nem tartalmaz. 2004. május 1-jétől a magyar biztosítási piac ama egységes belső bizto-

sítási piac része lett, amelyen megnyílt a határon átnyúló biztosítási szolgáltatások kínálásának és igénybevételének a lehetősége (azzal, hogy a biztosításkötési kötelezettség teljesítésére szolgáló biztosítási szerződések kapcsán a biztosítási irányelvek tartalmaznak néhány külön rendelkezést).

Megjegyzést érdemel, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa 173/2005. VJ szám alatt eljárás alá vont négy biztosítót, az egészségügyi szolgáltatók felelősségbiztosításával kapcsolatban, versenykorlátozó megállapodás és összehangolt magatartás, illetve gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt; a Versenytanács az eljárást megszüntette.

Minderre figyelemmel nem állapítható meg sem a vállalkozáshoz való, sem a jogbiztonság sérelme, az Alkotmánybíróság ezért az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkócs Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

721/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az egyes ingatlanok műemlékké, valamint műemléki jelentőségű területté nyilvánításáról szóló 9/2006. (IX. 25.) OKM rendelet 2. §-a alkotmányellenességének megállapítására és részbeni megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó polgármester az egyes ingatlanok műemlékké, valamint műemléki jelentőségű területté nyilvánításáról szóló 9/2006. (IX. 25.) OKM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-ának alkotmányossági vizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Indítványában előadta, hogy a Budapes-

ti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Agltv.) 12. §-ában meghatározott kiemelt térségi övezetek egyike az országos és térségi ökológiai hálózat, amelyen belül védett természeti területeket, védett természeti területek védőövezetét, természeti területeket és úgynevezett ökológiai zöldfolyosót különböztet meg. Az Agltv. 3/2. számú melléklete az önkormányzat tulajdonában álló meghatározott ingatlanokat „természeti terület”-ként jelöli meg. Az R. indítványozó által támadott 2. §-ának (1) bekezdése műemlékké nyilvánítja az önkormányzat tulajdonában álló ott felsorolt ingatlanokat. Az indítványozó álláspontja szerint az R. azzal, hogy az Agltv. által természeti területként (és nem védett természeti területként) megjelölt 059/1 és 2946 helyrajzi számú ingatlanokat támadott szabályával „védett területnek sorolta be”, megsértette az Alkotmány 37. § (3) bekezdésében meghatározott jogszabályi hierarchia alkotmányos rendjét. Erre tekintettel kéri az R. 2. §-ának részbeni megsemmisítését akként, hogy „a Dunakeszi 2946 és 059/1. helyrajzi számú önkormányzati utakra vonatkozó rendelkezések kerüljenek hatályon kívül.”

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„37. § (3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

2. Az R. indítványozó által támadott rendelkezése:

„2. § (1) Műemlékké nyilvánítom a Pest megyei Dunakeszi, Nándori u. 4. szám alatti, 061/3, 058/2, 061/2, 058/1, 059/1, 060, 061/1, 063, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2952, 2953, 2954, 2971, 2976, 2977, 2978, 2979, 3168 és 3169 helyrajzi számú ingatlanokat.

(2) Műemléki környezetnek a 2941, 2953, 2955/17, 2969/2, 2970 helyrajzi számú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az örökségvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket I. kategóriába sorolom.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott 061/3, 058/2, 061/2, 058/1, 059/1, 060, 061/1, 063, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2953, 2954, 2971, 2976, 2977, 2978, 2979, 3168 és 3169 helyrajzi számú műemléki ingatlanokra vonatkozóan a Magyar Államot elővásárlási jog illeti meg.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1890-1924 között épült Alagi Versenyló Tréningtelep építészeti és történeti értékeinek megőrzése.”

3. Az Agltv.-nek az indítvány által hivatkozott rendelkezése:

„12. § A kiemelt térségi övezetek a következők:

a) zöldövezet,

- b) az országos és térségi ökológiai hálózat, ezen belül
- ba) védett természeti területek,
- bb) védett természeti területek védőövezete,
- bc) természeti területek,
- bd) ökológiai zöldfolyosó,
- c) térségi tájrehabilitációt igénylő területek,
- d) kertgazdasági területek,
- e) tájképvédelmi területek,
- f) vizek védelme érdekében védendő területek,
- g) komplex környezeti rehabilitációt igénylő területek,
- h) térségi hulladékkezelő létesítmények kijelöléséhez vizsgálat alá vonható területek,
- i) kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek,
- j) honvédelmi és katasztrófavédelmi területek.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az indítványozó a támadott jogszabályhely alkotmányellenességét abban látja, hogy álláspontja szerint a miniszteri rendelet törvénnyel ellentétes szabályozást tartalmaz akkor, amikor az Agltv. által természeti területként megjelölt ingatlanokat műemléki védelem alá helyezte.

Az Agltv. 11. §-a szerint az úgynevezett Övezeti Terv a Budapesti Agglomerációban érvényesítendő sajátos területrendezési szabályok érvényesítésére kijelölt kiemelt térségi övezeteket $M = 1:50\ 000$ méretarányban határozza meg. Az Övezeti Tervet a 3. számú (térképi) melléklet tartalmazza, amely 3/1–10. jelű övezeti tervlapokból áll. (A 3/2. számú melléklet tartalmazza az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanokat is.) Az Agltv. 14. §-a értelmében az „országos és térségi ökológiai hálózat” részét képező védett természeti területek övezetébe az országos és a helyi jelentőségű védett természeti területek tartoznak. Az övezetben a kialakult hagyományos beépítési módot megváltoztatni nem szabad.

A törvényben meghatározott ökológiai hálózat övezeteinek elsődleges rendeltetése a táji, természeti értékek fennmaradásának, illetve esetleges visszaállításának biztosítása. Általánosságban megállapítható, hogy az ökológiai hálózat egyes övezeteinek szabályait a természetvédelemről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény erre vonatkozó előírásaival összhangban kell alkalmazni. A fenti törvényekben foglaltak kiegészítéseként, az országos és a helyi jelentőségű védett természeti területek védelme érdekében az Agltv. korlátokat szab az adott terület beépítése tekintetében úgy, hogy annak jellege nem térhet el a már meglévő beépítési módtól.

Az Agltv. által szabályozott, illetve elrendelt védettség különböző fokozatai tehát alapvetően természetvédelmi és műszaki jellegű korlátozásokat és kötelezettségeket jelentenek.

Az R. által elrendelt védettség műemléki védelmet jelent, az R. kibocsátásának alapját a kulturális örökség vé-

delméről szóló 2001. évi LXIV. törvény rendelkezései jelentik. A törvény szerint műemléki védelem alá a műemléki érték helyezhető, vagyis minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (illetve ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyával együtt.

Az Agltv. által szabályozott és az R. által elrendelt védelem – mégha ugyanazon ingatlanokra vonatkozik is – célját és funkcióját tekintve is alapvetően különbözik egymástól. Következésképp az egymástól különböző jogintézmények a védelem más-más vonatkozásait jelenítik meg, így alapvetően egymással ellentétesek sem lehetnek. Az a körülmény, hogy az egymástól különböző védelmi intézmények törvényben, illetve miniszteri rendeletben legyenek meg tehát önmagában nem eredményezi a különböző szintű jogszabályok közötti ellentétet.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. támadott rendelkezése nem áll ellentétben az Agltv. hivatkozott rendelkezésével, így az Alkotmány 37. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés sérelme sem állapítható meg, ezért az indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

326/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság Kisbárapáti Községi Önkormányzat Képviselő-testületének az állattartásról szóló 5/2007. (IV. 19.) számú rendelet 5. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó Kisbárapáti Községi Önkormányzat Képviselő-testületének az állattartásról szóló 5/2007. (IV. 19.) számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) méhtartásra irányadó 5. § (1) bekezdésének megsemmisítését kérte. A támadott rendelkezés belterületen csak korlátozott számú kaptár elhelyezését teszi lehetővé. Az indítványozó álláspontja szerint ez ellentétes a méhészettről szóló 15/1969. (XI. 6.) MÉM rendelet (a továbbiakban: MÉMr.) méhészkedést általánosságban megengedő szabályaival, mert korlátozza a tartható méhcsaládok számát. Emiatt az Ör. támadott rendelkezése az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sérti az indítványozó szerint.

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Ör. vizsgált §-át Kisbárapáti Községi Önkormányzat Képviselő-testületnek 6/2009. (IV. 14.) számú módosító rendelete érintette, részben megváltoztatva, részben kiegészítve azt. Az indítvánnyal érintett 5. § (1) bekezdés azonban az alkotmányjogi probléma szempontjából lényegében változatlan, mint-hogy továbbra is korlátozza, csak immár nem a kaptárok, hanem a családok száma tekintetében a tartható méhek számát. Az Alkotmánybíróság ezért állandó gyakorlatának megfelelően a hatályos szabályozás tekintetében folytatta le a vizsgálatot.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Ör. vizsgált rendelkezései:

„5. § (1) Méhészet létesítésére és tartására vonatkozó központi jogszabályok rendelkezései az irányadók. A méheket külterületen az ide vonatkozó rendelkezések megtartása szerint korlátlan mennyiségben, a belterületen maximum 5 család méh tartható.

(2) A 15/1969. (XI. 6.) MÉM rendelet a méhészettről előírásai szerint a szomszéd ingatlantól 4 méter távolságra kell elhelyezni. Amennyiben a 4 métert megtartani nem lehet, akkor a méheknek legalább 2 m magas tömör anyagból készült kerítés vagy élő sövény létesítésével kell a kiépülést biztosítani.

(3) Az 5 családon felül méh állomány elhelyezése tartása egyaránt szabályellenesnek minősül.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Ör. 5. § (1) bekezdését azért kérte megsemmisíteni az indítványozó, mert álláspontja szerint magasabb szintű

jogforrás, a MÉMr. szabályait sérti, hogy korlátozza a belterületen tartható méhcsaládok számát.

A helyi önkormányzat rendeletalkotási hatáskörének korlátját egyrészt az Alkotmány, másrészt a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) határozza meg. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint: „A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.” Az Ötv. 16. § (1) bekezdése pedig megállapítja: „A képviselőtestület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

Az Alkotmánybíróság – többek között – 115/2009. (XI. 20.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) foglalkozott a méhtartás helyi szabályozásának alkotmányos kereteivel. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megsemmisítette azokat az önkormányzati rendeleti szabályokat, amelyek a MÉMr.-el ellentétes módon, az ott szabályozott védőtávolságoknál nagyobb mértékű védőtávolságokat írtak elő. Abban a tekintetben azonban, hogy az önkormányzatnak helyi közügyként joga van a méhtartás kérdéseit magasabb szintű jogszabállyal összhangban – esetleg ilyen rendelkezés híján – szabályozni, az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának megfelelően egyértelműen állást foglalt: „Amint ez az Alkotmánybíróság 63/1991. (XI. 30.) AB határozatából (ABH 1991, 470, 472.) is kitűnik, nem minősül alkotmányellenesnek az olyan tartalmú önkormányzati rendeleti szabályozás, amely magasabb szintű jogszabály által rendezett és bizonyos feltételek mellett lehetővé tett tevékenységgel szemben körülhatárolt területi kiterjedtséggel megszorító feltételeket állapít meg anélkül, hogy a magasabb jogszabály lehetőséget biztosító rendelkezéseinek érvényesülését általános jelleggel megakadályozná. Nem alkotmányellenes az olyan tartalmú szabályozás sem, amely bizonyos állatfajták tartására vonatkozó tilalmakat – a magasabb szintű jogszabály keretei között, vagy törvényi felhatalmazás alapján – a helyi sajátosságoknak megfelelően állapít meg.» [6/1995. (II. 22.) AB határozat, ABH 1995, 447, 448-449.]” (Abh1., ABK 2009, november, 2003, 2004.) A 12/1997. (II. 28.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) az Alkotmánybíróság azért nem találta alkotmányellenesnek az ott vizsgált helyi rendeleti korlátozást, mert a MÉMr. „a méhészetben tartható méhcsaládok számát nem szabályozza (...) A vázoltak alapján az Alkotmánybíróság az (...) indítványt elutasította.” (Abh2., ABH 1997, 448, 451.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy önmagában az, mely szerint az Ör. Kisbárapáti község belterületén a MÉMr.-ben nem szereplő feltételek határoz meg – nevezetesen a tartható méhcsaládok számát korlátozza –, nem ellentétes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével. Ezt a gyakorlatot megerősítette az Alkotmánybíróság 18/2010. (II. 18.) AB határozata is (ABK 2009, február, 108, 110.) „Ha ugyanis helyi közügyről van szó, az önkormányzati testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében – külön

törvényi felhatalmazás hiányában is – jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.” [17/1998. (V. 13.) AB határozat, ABH 1998, 155.] Mindaddig, amíg az ilyen rendelkezés nem tiltja a magasabb szintű jogszabály által lehetővé tett méhézeti tevékenységet, hanem csak a helyi közügyekre vonatkozó szabályozási hatalma keretében korlátozza azt, a támadott szabály nem alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

583/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 7. § (4) és (7) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átviteli rendszerirányító által történő szétosztásáról és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módjáról szóló 109/2007. (XII. 23.) GKM rendelet 2. § (1)–(3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó – eredeti indítványában – a megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló

389/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormr.) 7. §-a, és az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átviteli rendszerirányító által történő szétosztásáról és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módjáról szóló 109/2007. (XII. 23.) GKM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Időközben a Kormr.-t a 287/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet, az R.-t pedig a 34/2008. (XI. 28.) KHEM rendelet módosította. E módosítások – a Kormr. és az R. szövegébe beépülve – az indítványozó szerint továbbra is tartalmazzák az indítványban kifejtésre került alkotmányossági problémákat, ezért a pontosított indítványát a Kormr. és az R. alábbi módosított és hatályos szövege tekintetében tartotta fenn.

A Kormr. 7. § (4) bekezdése szerint az értékesítő köteles a befogadó részére a külön jogszabályban, a kereskedelmi szabályzatban és a mérlegköri szerződésében foglaltak szerint havonta menetrendet adni. Az R. 2. § (3) bekezdése alapján az értékesítő jogosult a havi termelési menetrend adott részeinek módosítása céljából minden hét harmadik napja 9.00 óráig a következő hétre vonatkozó heti, és minden nap 11.00 óráig a hónap következő bármely napjára vagy a következő munkanapig terjedő időszakra (a bejelentés napját kivéve) termelési menetrendet adni a befogadó részére. A Kormr. 7. § (7) bekezdése értelmében, ha szélenergiában a menetrendadásra kötelezett értékesítő által az adott napon ténylegesen értékesített villamos energia mennyisége $\pm 50\%$ -nál nagyobb mértékben tér el az utolsó érvényes menetrend alapján az adott napra összeített villamosenergia-mennyiségtől, akkor az értékesítő az 50% -os korlát feletti eltérés minden kWh-jára 5 Ft szabályozási pótdíjat köteles fizetni az adott hónapra a befogadónak.

Az indítványozó kiindulópontja az, hogy a szélenergiák működése teljes mértékben időjárás-függő, és a jogszabály által biztosított $\pm 50\%$ -os eltérési lehetőség nem tartható minden esetben, így az üzemeltető a – rajta kívül álló, általa nem befolyásolható – időjárási körülmények miatt kötelezhető szabályozási pótdíj megfizetésére. Az utólagos normakontroll iránti indítvány tartalma tehát annak megállapítására irányul, hogy a jogalkotó a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) garanciális rendelkezéseinek megsértésével írta elő a termelők számára a Kormr.-ben és az R.-ben a szélenergia termelés, mint megújuló energiaforrás tekintetében a menetrendadási és menetrendtartási kötelezettséget [Alkotmány 35. § (2) bekezdés, 37. § (3) bekezdés, kormányrendelet és miniszteri rendelet törvénnyel való ellentétének tilalma]. A Vet. 171. § (2) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a kötelező átvételi rendszer bevezetése nem érinti a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény (a továbbiakban: Vet.régi), és a külön jogszabály alapján keletkezett támogatási jogosultságokat, a Magyar Energia Hivatal által kiadott határozatokban meghatározott kötelezően átveendő villamos energia mennyiséget, az átvétel

időtartamát, valamint az e határozatok alapján kötelezően átveendő villamos energiára vonatkozó, a Vet.régi-ben szabályozott és a (3)–(4) bekezdés szerint meghatározott legmagasabb átvételi árnak megfelelő átvételi árat. Ennek megfelelően – érvel az indítványozó – a Vet. által bevezetett új szabályozás nem érintheti azon vállalkozásokat (engedéllyel rendelkező szélérőműveket), amelyekre vonatkozóan a Magyar Energia Hivatal a Vet.régi alapján a kötelezően átveendő villamos energia mennyiségéről és a kötelező átvétel időtartamáról határozatot hozott.

Ezzel összefüggésben tehát azt sérelmezte, hogy a Kormr. és az R. menetrendadási és menetrendtartási szabályai magasabb szintű jogforrással, azaz a Vet.-tel ellentétesek, amely szerinte az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, a 7. § (2) bekezdésének, a 35. § (2) bekezdésének és a 37. § (3) bekezdésének sérelmére vezet.

Emellett az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozó azzal is indokolta, hogy – utalva a 9/1994. (II. 25.) AB határozatra és a 16/1996. (V. 3.) AB határozatra – a jogszabályban biztosított kedvezmények leszűkítése nem lehet visszamenőleges hatályú, valamint, hogy a módosítás nem terjedhet ki azon személyekre, amelyek az állami garanciában bízva a módosítás hatályba lépése előtt már hozzákezdtek a kedvezményezett tevékenységhez.

Az Alkotmánybíróság beszerezte a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (2) A jogalkotás rendjét törvény szabályozza, amelynek elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„35. § (2) A Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a miniszterelnök írja alá. A Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A Kormány rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„37. § (3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

2. A Vet.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„171. § (2) Az e törvény 9. §-a szerinti kötelező átvételi rendszer bevezetése nem érinti a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény, valamint az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételéről szóló külön jogszabály alapján keletkezett támogatási jogosultságokat, valamint a Hivatal által kiadott határozatokban meghatározott kötelezően átveendő villamos energia mennyiséget, az átvétel időtartamát, valamint az e határozatok alapján kötelezően

átveendő villamos energiára vonatkozó, a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvényben szabályozott és a (3)–(4) bekezdés szerint meghatározott legmagasabb átvételi árnak megfelelő átvételi árat.

(3) A 11. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti, átvételi kötelezettség alá eső megújuló energiaforrásból előállított villamos energia legmagasabb induló átvételi ára $k*24,71 \text{ Ft/kWh}$.”

3. A Kormr.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezései:

„A kötelező átvételi jogosultság gyakorlásának szabályai

7. § (1) Az Értékesítő az e rendelet feltételeinek megfelelő villamos energiát a kötelező átvétel keretében, a Hivatal határozatában megállapított kötelező átvételi időtartam alatt, a Hivatal által meghatározott éves mennyiségek, vagy az előbbieket szorzataként meghatározott összes átveendő energia erejéig értékesítheti az e rendelet szerinti átvételi áron. A kötelező átvételi rendszerben értékesített villamos energia mennyisége nem haladhatja meg a 8. § szerinti eredetigazolásban meghatározott villamosenergia-mennyiséget.

(...)

(4) Az engedélyes Értékesítő köteles a Befogadó részére a külön jogszabályban, a kereskedelmi szabályzatban és a mérlegköri szerződésében foglaltak szerint havonta menetrendet adni. Ha az Értékesítő a havi menetrendet nem, nem megfelelően vagy késedelmesen adja meg, a Befogadó részére benyújtott számlája szerinti villamos energia minden kWh-ja után 7 Ft szabályozási pótdíjat köteles fizetni.

(...)

(7) Ha szélérőmű, naperőmű vagy 5 MW-nál kisebb névleges teljesítőképességű vízerőmű esetében a menetrendadásra kötelezett Értékesítő által az adott napon ténylegesen értékesített villamos energia mennyisége $\pm 50\%$ -nál nagyobb mértékben tér el az utolsó érvényes menetrend alapján az adott napra összesített villamosenergia-mennyiségtől, akkor az Értékesítő az 50%-os korlát felletti eltérés minden kWh-jára 5 Ft szabályozási pótdíjat köteles fizetni az adott hónapra a Befogadónak.

(...)

4. Az R.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„Az Értékesítő menetrendadási és adatszolgáltatási kötelezettségei

2. § (1) Az Értékesítő köteles minden év szeptember 10-ig éves villamosenergia-termelési prognózist adni a Befogadó részére a következő évre vonatkozóan, havi bontásban. Az Értékesítő a termelési prognózis megadásával egyidejűleg köteles nyilatkozni arról, hogy a kötelező átvételi rendszerben egész évben vagy csak a központi fűtésről és melegvíz szolgáltatásról szóló külön jogszabály szerinti fűtési időben kíván értékesíteni.

(2) Az Értékesítő köteles minden naptári hónap 7. munkanapjáig a Befogadó részére a következő hónapra vonatkozó havi termelési menetrendjét megadni.

(3) Az Értékesítő jogosult a (2) bekezdés szerinti havi termelési menetrend adott részeinek módosítása céljából

a) minden hét harmadik napja 9.00 óráig a következő hétre vonatkozó heti, és

b) minden nap 11.00 óráig a hónap következő bármely napjára vagy a következő munkanapig terjedő időszakra (a bejelentés napját kivéve)

termelési menetrendet adni a Befogadó részére.

(4) A Befogadó a (2) bekezdés szerint az Értékesítő részéről megadott havi menetrendek alapján meghatározott villamosenergia-mennyiség összege alapján állapítja meg a következő havi tervezett összesített KÁT termelés mennyiségét.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az indítványt megvizsgálva megállapította, hogy az tartalma szerint kizárólag a Kormr. 7. § (4) és (7) bekezdései, valamint az R. 2. § (1)–(3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult, ezért az alkotmányossági vizsgálatot is e rendelkezések tekintetében folytatta le. Az indítvány ezen túlmenően a Kormr. 7. §-ának további bekezdéseit, valamint az R. 2. § (4) bekezdését nem támadta, ezért azok alkotmányosságát az Alkotmánybíróság nem is vizsgálta.

2. Az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályok alkotmányossági vizsgálata előtt áttekintette a jogszabályok által kialakított szakmai hátteret.

2.1. Ennek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó a menetrendadási és menetrendtartási kötelezettséget, valamint a szabályozási pótdíjat elsősorban az energetikai rendszer üzemirányításának biztonsága és a rendszer működési költségei kontrolljának megteremtése érdekében vezette be.

A villamos energia rendszerben az aktuális energia-betáplálás és energiafogyasztás minden időszakban egymással egyensúlyban kell, hogy álljon. Többletbetáplálás vagy energiahiány a rendszer veszteségeinek növekedéséhez, illetve egyes berendezések meghibásodásához, végső esetben a villamosenergia-rendszer teljes összeomlásához is vezethet. Az egyensúly fenntartásának az alapja, hogy a rendszerhasználók [a villamosenergia-termelők (értékesítők), kereskedők, és felhasználók] kötelesek a rendszerirányító részére a villamosenergia-betáplálásukat, illetve fogyasztásukat előre jelezni, tehát egyfajta menetrendet adni.

2.2. A hatályos jogi szabályozás alapján az erőműveknek havi, heti és minden nap 11.00. óráig napi menetrendet kell adnia. A napi menetrendtől való +/-50%-ot meghala-

dó eltérés esetén (melyet az adott napra összesített villamosenergia-mennyiség után és nem a korábbi 15 perces intervallumokra vonatkozóan kell számítani) kerül csak sor a szabályozási pótdíj megfizetésére. A pótdíjat nem az eltérés minden KWh-jára, hanem csak a megengedett eltérés feletti energiamennyiség után kell megfizetni. Ezen felül a Kormr. értelmében több erőmű együtt ún. *összevont menetrendet* adhat a rendszerirányítónak, melyben egymás között kihasználhatják az egyidejű pozitív és negatív eltéréseket, csökkentve ezzel a menetrendtől való eltérés mértékét.

Ezen ismeretek birtokában végezte el az alábbiakban az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát.

3. Az Alkotmánybíróság legelőször azt vizsgálta meg, hogy a Kormr. és az R. támadott rendelkezései a Vet. 171. § (2) bekezdésével ellentétben állnak-e, és ez az Alkotmány 7. § (2) bekezdésének, továbbá a 35. § (2) bekezdésének és a 37. § (3) bekezdésének a sérelméhez vezet-e.

3.1. Mind a Kormr., mind pedig az R. támadott rendelkezései az értékesítő menetrendadási és menetrendtartási kötelezettségét, valamint a pótdíjfizetés feltételeit tartalmazzák. Az indítványozó álláspontja az, hogy a Vet. 171. § (2) bekezdésével, mint garanciális rendelkezéssel e szabályok ellentétben állnak.

A Vet. 171. § (2) bekezdése értelmében a kötelező átvételi rendszer bevezetése nem érinti egyrészt a támogatási jogosultságokat, másrészt a Hivatal által kiadott határozatokban meghatározott kötelezően átveendő villamos energia mennyiséget, harmadrészt az átvétel időtartamát, végül negyedrészt a kötelezően átveendő villamos energiára vonatkozó legmagasabb átvételi árnak megfelelő átvételi árat.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kormr. és az R. rendelkezései, illetve a Vet. 171. § (2) bekezdése más-más kérdéseket szabályoznak. Egyfelől a menetrendadási és menetrendtartási szabályok, másfelől pedig a pótdíjfizetés nincs közvetlen összefüggésben a támogatási jogosultságokkal, az átveendő villamos energia mennyiségével, az átvétel időtartamával, valamint a legmagasabb átvételi árral. A Vet. 171. § (2) bekezdése sem a menetrendadással, sem pedig a meghatározott mértékű haszonbiztosításával kapcsolatban nem tartalmaz semmilyen kötelezettségvállalást.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kormr. és az R. támadott rendelkezései nem állnak ellentétben a Vet. 171. § (2) bekezdésével, ezért az indítványnak a jogszabályi hierarchia sérelmére alapított részét elutasította.

3.2. Az indítványozó a jogforrási hierarchia sérelmére alapított indítványával támadott rendelkezéseket az Alkotmány 7. § (2) bekezdésével is ellentétesnek találta. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapítja, hogy a támadott rendelkezések ezen indokból, alkotmányossági szempontból nem hozhatók összefüggésbe az

Alkotmány 7. § (2) bekezdésével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata alapján [előszőr: 698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.] – az indítvány ezen részét is elutasította.

4. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy a támadott rendelkezések az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének a sérelmét eredményezik-e. Az indítványozó szerint ugyanis a sérelmezett rendelkezések a jogszabályban biztosított kedvezményeket visszamenőleges hatállyal szűkítik le, valamint olyan jogalanyokra is kiterjed a módosítás, amelyek az állami garanciában bízva a módosítás hatályba lépése előtt már hozzákezdtek a kedvezményezett tevékenységhez, ami a szerzett jogok védelmének a sérelmét is jelenti.

4.1. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben az Alkotmánybíróság korábban kimondta, hogy „[a] jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdése szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Következésképpen az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybaléptetése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.).

Erre tekintettel az alkotmányossági probléma az indítványozó szerint abban áll, hogy míg korábban menetrendadási és menetrendtartási, valamint pótdíjfizetési kötelezettsége az értékesítőnek nem volt, addig a jelenleg hatályos szabályozás számára mindezt előírja.

A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 27. § (2) bekezdése értelmében a termelő köteles mérlegkört alakítani vagy valamely mérlegkörhöz csatlakozni, ha egyik mérlegkörhöz sem csatlakozik, önálló mérlegkörnek minősül. A Vhr. 1/b. számú mellékletének (8) bekezdése pedig kimondja, hogy az erőművek üzemeltetői a kereskedelmi szabályzatban szabályozott módon menetrendet kötelesek adni a mérlegkörfelelősnek, illetve a rendszerirányítóknak. A feljogosított fogyasztók a villamosenergia-vásárlási szerződésük szerint menetrendet kötelesek adni a mérlegkörfelelősnek, illetve a rendszerirányítóknak.

E jogszabály 2003. január 1-jén hatályba lépett, tehát a termelők menetrendadási kötelezettsége már ettől az időponttól fennállt, igaz ennek elmulasztásához a Vhr. jogkövetkezményt nem kapcsolt. Később, 2005. október 8-tól az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételének szabályairól és árának megállapításáról szóló 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet 4/A. § (14) bekezdése kimondta,

hogy a villamos energia átvételi árai fedezetet hivatottak nyújtani a menetrendtől való eltéréssel kapcsolatban felmerülő, valamint a rendszerszabályozásban való részvételből adódó költségekre is. Ezt követően, 2008. január 1-jével vezette be a Kormr. a menetrendtől való eltérés minden kWh-ja után a szabályozási pótdíjat, mint a menetrendadási és menetrendtartási kötelezettség megszegésének szankcióját. Majd e szabályokat módosította a 287/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet úgy, hogy a pótdíj csak a menetrendtől való +/-50%-os eltérés feletti minden kWh-ja után fizetendő.

E rendelkezéseket áttekintve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az értékesítők kezdettől fogva kötelesek voltak menetrendadásra, és az ehhez való igazodásra, még akkor is, ha ennek pénzbeli szankciója csak később került bevezetésre. Az értékesítők tevékenységüket tehát olyan jogi környezetben, olyan feltételrendszerben kezdték meg, melynek egyik eleme volt a menetrendadásra és az ennek betartására vonatkozó jogszabályi kötelezettség. Önmagában pedig az a tény, hogy e kötelezettség rendszer elmulasztása, illetve nem teljesítése miatt a jogalkotó úgy döntött, hogy a rendszer megfelelő, biztonságos és gazdaságos üzemeltetése érdekében az eddigi a *lex imperfecta*-hoz jogkövetkezményt (jelen esetben szabályozási pótdíjat) kapcsol, nem eredményezi a jogszabály hatálybaléptetése előtt létrejött jogviszonyok tartalmának olyan megváltoztatását, mely a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközne.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány azon részét, mely a támadott rendelkezéseknek a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközését állította, elutasította.

4.2. Végül az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy támadott rendelkezések az értékesítők szerzett jogainak sérelméhez vezettek-e. Az indítványozó úgy vélte: azaz, hogy a jogalkotó a szabályozás rendszerében csak később vezette be a szabályozási pótdíj megfizetését az értékesítők szerzett jogai sérültek.

A Vet. 171. § (2) bekezdése – mint jelen határozat indokolásának 3.1. pontjában elemzett garanciális szabály – a támogatási jogosultságokra, a kötelezően átveendő villamos energia mennyiségére, az átvétel időtartamára, végül a legmagasabb átvételi árra vonatkozik. A Vet. 171. § (3) és (4) bekezdése szerint az átvételi kötelezettség alá eső megújuló energiaforrásból előállított villamos energia legmagasabb induló átvételi ára $k \cdot 24,71$ Ft/kWh. A k tényező értéke 2008. január 1-jétől a Központi Statisztikai Hivatal által 2007-ben utoljára közzétett, 2006 azonos időszakához viszonyított aktuális (utolsó) éves fogyasztói árindex értéke. Az ezt követő naptári években a k érték minden év első napjától a tárgyév január 1-jét megelőzően a Központi Statisztikai Hivatal által utoljára közzétett, az előző év azonos időszakához viszonyított aktuális (utolsó) éves fogyasztói árindex értékének és a k tárgyévet megelőző évi értékének szorzata.

Emellett a Vet. a megújuló energiaforrásokkal összefüggésben meghatározta azt is, hogy külön kormányrendelet szabályozza a megújuló energiaforrásból termelt villamos energia felhasználását elősegítő kötelező átvételi rendszer részletes szabályait – különösen az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia átvételi árát –, a kötelező átvételi rendszer keretében végrehajtható elszámolások részletes szabályait, az átvételi kötelezettség alá eső villamos energia befogadásának és kötelező átvételének részletes szabályait [Vet. 170. § (1) bekezdés 29. pont], valamint az átvételi kötelezettség alá eső villamos energiának az átvételi rendszerirányító által történő szétosztási szabályait és a szétosztás során alkalmazható árak meghatározásának módját [Vet. 170. § (2) bekezdés 13. pont.].

Ennek megfelelően az állami kötelezettségvállalás első sorban a garantált átvételi ár és nem pedig a garantált mértékű haszon biztosítására, illetve az átvételi rendszer megváltoztathatatlanságára vonatkozott.

Az Alkotmánybíróság egyik döntése értelmében a jogi szabályozás megváltozása önmagában nem alkotmányossági kérdés, a jogi szabályozás változatlanságához az Alkotmány nem biztosít jogot [59/1995. (X. 6.) AB határozat, ABH 1995, 295, 298.]. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően több határozatában is rámutatott arra, hogy „[a] jogbiztonság és a szerzett jog alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni [515/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 976, 977.; 1011/B/1999. AB határozat, ABH 2001, 1365, 1370.; 495/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1382, 1390.].

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben az alábbiakra mutat rá: Az értékesítők, mint az egységes, technikailag és jogilag is összefüggő villamosenergia-rendszer résztvevői – a fent bemutatott jogi szabályozás alapján – nem szereztek jogot arra, hogy a menetrendadási kötelezettségüket ne teljesítsék, valamint arra sem, hogy a menetrendtől való eltérés esetén a hátrányos jogkövetkezmények alól mentesüljenek.

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a szerzett jogok sérelmének megállapítására irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

1081/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a 2010. évi országos népszavazások költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 36/2009. (XII. 30.) ÖM rendelet 1. számú melléklet 2.02. alpontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a 2010. évi országos népszavazások költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 36/2009. (XII. 30.) ÖM rendelet 1. számú melléklet 2.02. alpontjával összefüggő mulasztásban megnyilvánuló alkotmány sértés megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a 2008. évi országos népszavazások költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 7/2008. (I. 24.) ÖTM rendelet 2. § (1) bekezdése, 3. § (2) bekezdése és 5. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó azért kérte a 2008. évi országos népszavazások költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 7/2008. ÖTM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. § (1) bekezdése, 3. § (2) bekezdése, 5. § (3) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát, valamint az 1. számú melléklet 2.02. alpontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az R. nem határozza meg a választási iroda tagjai részére biztosított állami normatíva kifizetésének jogcímét. A hiányos szabályozás sérti a jogállamiságot, tartalma magasabb szintű jogszabályba ütközik azért, hogy a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. tv. (a továbbiakban: Ktv.) rendkívüli munkavégzésre vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes, diszkriminatív, sérti a munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemhez való jog elvét, ezért megsemmisítése indokolt. Az indítványozó kérte továbbá, hogy a kifogásolt jogalkotói mulasztás kapcsán az Alkotmánybíróság „az Abtv. 49. § (1) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva hívja fel a Miniszter, hogy a [z] R.-ben rögzítse a választási iroda tagjait megillető díjazás kifizetésének jogcímét”.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a támadott jogszabályt az R. 10. §-a 2009. március 31. napjával hatályon kívül helyezte. Ennek oka, hogy a jogalkotó feladathoz, a 2008. évi országos népszavazásokhoz kötötte az R. megalkotását, amelynek teljesülésével a támadott jogszabály a fenti időponttól hatályát veszítette.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 153. §. (1) bekezdés g) pontjának felhatalmazó rendelkezése alapján az országgyűlési képviselők 2010. évi általános választása költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 36/2009. (XII. 30.) ÖM rendelet (a továbbiakban: Rm.) bár a kifogásolt rendelkezéseket nem illetve eltérő tartalommal foglalja magában, azonban a mulasztás okaként megjelölt szabályozási mód – a személyi kiadások normatív meghatározása a kifizetés jogcíme nélkül – változatlan. Ezért az Alkotmánybíróság vizsgálatát a hatályos Rm. tekintetében folytatta le.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„37. § (3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„44/A. § (1) c) pontja Az önkormányzat: törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül”

„70. §/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Rm. vizsgált rendelkezése:

2. Személyi kiadások

„2.02. A szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető díja szavazókörönként. A szavazás napján 05 órától 22–24 óráig az SZSZB mellett elvégzendő adminisztratív feladatok. 15 000[Ft]”

III.

Az indítvány részben megalapozatlan, részben elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság először az érdemi kérelmet tartalmazó indítványt vizsgálta meg, amelyben az indítvá-

nyozó a támadott Rm. 1. számú mellékletének 2.02. „személyi kiadások” címe alatt a szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető díjának normatív megállapítását tartotta jogbiztonságot sértőnek.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a normavilágosság a jogbiztonság alapvető eleme. A normaszövegnek tehát minden esetben meg kell felelnie a jogbiztonság követelményének. A 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon.” (ABH 1992, 135, 142.) Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta azt is, hogy a normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabály a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot, és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak. [Pl. 1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135.; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 769.]

Jelen esetben a támadott rendelkezés az Rm. 1. számú melléklete „tételek és normatívák (helyi és terület)” megnevezésű 2.02. rovata a szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető díját jelöli szavazókörönként. A szavazás napján 05 órától 22–24 óráig az SZSZB mellett elvégzendő adminisztratív feladatok ellenében. Ennek összege a választás I. és II. fordulójának napján 15 000–15 000 Ft.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó álláspontjával ellentétben, a támadott Rm. 34. § (1) bekezdés második mondatának tartalma megfelelően értelmezhető, nem sérti a normavilágosság, így a jogbiztonság követelményét sem, ezért a megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban megvizsgálta, hogy a támadott rendelkezés ellentétes-e magasabb szintű jogszabállyal, és sérti-e az Alkotmány 37. § (3) bekezdés c) pontjában írtakat.

Az Alkotmány 37. § (3) bekezdése szerint a Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, melyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek.

Jelen esetben a Vtv. – a határozat 2. pontjában már hivatkozott – felhatalmazó rendelkezése alapján került megalkotásra a vizsgált Rm. abból a célból, hogy az országgyűlési képviselők 2010. évi általános választása költségeinek normatíváit, tételeit, elszámolási és belső ellenőrzési rendjét szabályozza. A pénzeszközök felhasználása az

Rm. – az indítványozó által megsemmisíteni nem kért – 5. §-ának rendelkezése szerint az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban Áht.) és az államháztartás működési rendjét szabályozó 292/2009. (XII. 19.) Kormányrendeletben (a továbbiakban: Korm.r.) meghatározottak figyelembevételével kell, hogy történjen.

Jelen esetben az a tény, hogy a támadott rendelkezés az Áht. és a Korm.r. keretei között a szavazatszám-láló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető díját szavazókörként normatív összegben állapítja meg, nem ellentétes magasabb jogszabállyal, következésképpen nem sérti az Alkotmány 37. § (3) bekezdésében írtakat.

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban is elutasította.

3. Az indítványozó a támadott rendelkezést azért tartotta az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjába ütközőnek, mert álláspontja szerint azzal, hogy az Rm. meghatározza a normatívát, ezzel „az önkormányzatok terhére nem jelentkezik saját forrás terhére többletkiadás”, mivel „a kötelezően kifizetendő állami normatívát adják ki a dolgozóknak, a jegyzőkönyvvezetők voltaképpen jelképes összegért végzik munkájukat”.

Az Alkotmány felhívott rendelkezése szerint az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül. Jelen esetben az Rm. – a korábbi választási évek gyakorlatának megfelelően – állapítja meg a kötelezően ellátandó választási feladathoz szükséges költségek normatíváit, tételeit, elszámolási és belső ellenőrzési rendjét. A törvényhozó ilyen módon gondoskodik a választási feladat megvalósításához szükséges pénzeszközökről, összhangban a 2. pontban már hivatkozott Áht. és Korm.r. rendelkezéseivel. Ebben a szabályozási környezetben az Alkotmány felhívott 44/A. § (1) bekezdés c) pontja rendelkezésének sérelme nem merül fel.

Annak a felvetésnek a megítélése, hogy a rendelkezésre bocsátott normatíva összege mennyiben arányos az elvégzendő feladattal és ennek alapján méltányos összegnek tekinthető-e, nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

Az Alkotmánybíróság a kifejtettekre tekintettel az indítványt e vonatkozásban is elutasította.

4. Az indítványozó a támadott rendelkezést diszkriminatívának is tekinti, annak alapján, hogy az Rm.-ben megállapított normatíva felhasználást követő kifizetése és elszámolása nem kötelezően a Ktv. szabályai alapján történik. Álláspontja szerint ez a szabályozási hiányosság a különböző települések választási irodái tagként azonos munkát végző köztisztviselői között jelentős eltéréseket eredményez.

Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése tiltja a hátrányos megkülönböztetést.

Az Alkotmánybíróság a 9/1990. (IV. 25.) AB határozatában az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését értelmezve fejtegette ki, hogy a diszkrimináció tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés kizárását, azonban a jogszabályoknak

mindenkit egyenlő méltóságú személyként, azonos tisztelettel és körültekintéssel kell kezelnie. (ABH 1990, 46, 48.). A 21/1990. (X. 4.) AB határozat ezt az értelmezést alapul véve azt is kimondta, hogy a 70/A. § az emberi illetve az állampolgári jogok tekintetében tiltja a megkülönböztetést. Az egyes jogszabályok alkotmányosságának vizsgálatánál a megkülönböztetés kérdését az adott jogi szabályozás tárgyi és alanyi összefüggésében kell figyelembe venni. Alkotmányellenes az a jogszabály, amely a tényállás lényeges eleme tekintetében valamilyen csoportra a szabályozási koncepción belül eltérő rendelkezést határoz meg, kivéve, ha az eltérésnek kellő súlyú alkotmányos indoka van. (ABH 1990, 73, 77–78.). Alkotmányellenesnek minősül a megkülönböztetés, „ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget” (191/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 192, 193.). Olyan esetben, amelyben a jogszabály az azonos szabályozási körbe tartozó jogalanyok között nem emberi, illetve állampolgári alapvető jog tekintetében tartalmaz megkülönböztetést, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ez akkor minősül alkotmányellenesnek, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tesz különbséget [30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 138.].

Jelen esetben az Rm. vizsgált 1. számú melléklete 2. személyi kiadások címszó alatt kódszámmal és meghatározott jogcímmel kötötten állapítja meg a választás I. és II. fordulójának lebonyolításához fűződő személyi normatívákat forintösszegben megjelölve.

A szavazatszám-láló bizottság tagjait érintő tiszteletdíj meghatározás összefügg a választási irodákra vonatkozó rendelkezésekkel. Így a szavazatszám-láló bizottságok kivételével minden választási bizottság mellett, továbbá külképviseleteken választási iroda működik. A szavazatszám-láló bizottság mellett a helyi választási iroda egy tagja jegyzőkönyvvezetőként működik. [Vtv. 35. § (2) bekezdés]. A választási iroda tagjává köztisztviselő és közalkalmazott bízható meg. [Vtv. 37. § (1) bekezdés] A választási irodának nem lehet tagja képviselő, megyei közgyűlés elnöke, polgármester, választási bizottság tagja, a választókerületben jelöltként induló személy és annak hozzátartozója, valamint a választókerületben jelöltet állító jelölő szervezet tagja. [Vtv. 37. § (2) bekezdés] Az Rm. jogcímei szerinti besorolása tehát a Vtv. szabályozását követi, míg az ahhoz kapcsolódó normatív összeg a feladat jellegéhez – és a költségvetés teherbíró képességéhez – igazodik.

A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés és az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének rendelkezése között nem állapítható meg alkotmányos összefüggés, ezért az indítványt e vonatkozásban is elutasította.

5. Az indítványozó a támadott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indokai alapján mulasztásos alkotmányvétség megállapítását is kérte. Álláspontja szerint a szavazatszám-láló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető

díjára vonatkozó kifizetési jogcím részletszabályának megalkotása is indokolt.

Az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezésre vonatkozóan az alkotmányossági vizsgálatot az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, 37. § (3) bekezdése, 44/A. § (1) bekezdés c) pontja, 70/A. § (1) bekezdése tekintetében lefolytatta, és az indítványt elutasította. Figyelemmel az előkérdésben hozott elutasító döntésre, az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezéssel összefüggésben a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

6. Az indítványozó a támadott jogszabály 2. § (1) bekezdés, 3. § (2) bekezdés, 5. § (3) bekezdés rendelkezéseinek vizsgálatát kérte, azonban érdemi indítványt e körben nem terjesztett elő.

Az Alkotmánybíróság már számos határozatában ki mondta, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a támadott jogszabály és az Alkotmány megfelelő rendelkezése megjelölése mellett, a kérelem alapjául szolgáló okot és az Alkotmánybíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet kell tartalmaznia (440/1993. AB végzés, ABH 1993, 910–911.; 472/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1655.; 574/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1658.). Az indítvány e követelménynek nem felel meg.

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1355/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének az üzletek éjszakai

nyitva tartásával és a lakosság nyugalmanak biztosításával kapcsolatos egyes helyi szabályokról szóló 37/2009. (XI. 30.) rendelete 4. § és 5. §-a, 5. § (3) bekezdés d) pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a lakosság nyugalmanak biztosításával kapcsolatos egyes helyi szabályokról szóló 26/2008. (V. 30.) rendelete 6. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

1. A magánszemély indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a lakosság nyugalmanak biztosításával kapcsolatos egyes helyi szabályokról szóló 26/2008. (V. 30.) rendeletének (továbbiakban: Ör.) alkotmányellenességét és semmisítse meg az Ör.-t. Az indítványt tartalma szerint értékelve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az valójában az Ör. 2. § (2) bekezdés b) pontjának, 4. § és 5. §-ának, 6. § (2) bekezdésének utólagos normakontrolljára és megsemmisítésére irányul.

2. Az indítványozó szerint az Ör. alapjául fekvő előterjesztés és az Ör. tartalmából megállapítható az, hogy az Ör. sérti az Alkotmány 70/A. § (1) és (3) bekezdéseit, magasabb szintű jogszabályokat sértő mivolta miatt az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközik, továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének és az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének sérelmét is okozza.

2.1. Az indítványozó szerint az Ör. 2. § (2) bekezdésének b) pontja sérti a jogbiztonság követelményét. Az ebben a szakaszban használt „kulturális és sportlétesítmény” fogalmak tartalmának konkrét meghatározása hiányában ugyanis nem állapítható meg egyértelműen, hogy mely egységekre terjed ki az Ör. hatálya. Mindezek miatt az indítványozó szerint az Ör. 2. § (2) bekezdés b) pontja az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét okozza.

2.2. Az indítványozó az Ör. 4. §-át, amely a szeszesital forgalmazó üzletek nyitva tartását korlátozza, az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközőnek látja. Előadja, hogy a szeszesital árusítás szabályairól a Kertv., az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 133/2007. (VI. 13.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm.R.) és az üzletek működéséről és a belkereskedelmi tevékenység folytatásának feltételeiről szóló 4/1997. (I. 22.) Korm. rendelet rendelkezik. Álláspontja szerint a hivatkozott szabályok léte miatt a szeszesitalt is forgalmazó üzletek nyitva tartása nem minősül szabályszerű

zatlan helyi társadalmi viszonyoknak, és a helyi képviselő-testületnek nincsen felhatalmazása arra, hogy ezen tárgykörben szabályokat alkosson. Mindezek miatt a szeszesített is forgalmazó üzletek nyitva tartásáról szóló Ör. szakaszok az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütköznek.

Ugyanezen szakasz sérti az indítványozó szerint az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését is. Az indítványozó előadta, hogy az Ör. a nyitva tartási idő korlátozását kiterjesztette két panelházban található, addig ilyen korlátozással nem érintett vendéglátó üzletre, amelyek már hosszú ideje működtek. A beadvány rögzíti, hogy ezen üzletek „működése maradéktalanul biztosítja a lakók pihenéshez való jogát”. Az indítványozó álláspontja szerint az Ör. alkotmányos indok nélkül tesz különbséget „az azonos körbe tartozó vendéglátó üzletek s az azokban kulturáltan szórakozni vágyó személyek között”, mivel a nyitvatartási korlátozás nem minden, az Ör. hatálya alá tartozó vendéglátó egységre vonatkozik. Álláspontja szerint „ötletszerűen” került meghatározásra a melegkonyhás üzletek nyitvatartási ideje, nincsen elfogadható magyarázat arra nézve, hogy miért mentesülnek egyes melegkonyhás üzletek a nyitvatartási korlátozás alól, míg mások a rendelkezés alapján hajnali kettő és hat óra között nem tarthatnak nyitva.

Az indítványozó hivatkozik arra, hogy a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (továbbiakban: Kertv.) 6. § (1) bekezdése alapján a kereskedő maga határozza meg üzlete nyitva tartását.

2.3. Az indítványozó álláspontja szerint az Ör. 6. § (2) bekezdésének megfogalmazása nem egyértelmű, sérti a normavilágosság követelményét. A kérdéses jogszabályhely értelmében „[a]mennyiben a lakóépület belső szabályzata eltérően nem rendelkezik, lakóépületben lévő vendéglátóhelyen hangosító berendezés 22:00 óra és 6:00 óra között nem üzemeltethető.” Az indítványozó szerint a „lakóépület belső szabályzata” nem egyértelmű fogalom, nem állapítható meg, hogy a jogalkotó mit értett ezen fogalom alatt.

Ugyanezen szakasz az indítványozó szerint az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését is sérti. Álláspontja szerint ugyanis magasabb szintű jogszabályok nem adnak felhatalmazást a helyi önkormányzatok képviselő-testületeinek arra, hogy olyan szabályt hozzanak, amely szerint a lakóépület belső szabályozásának rendelkezéseitől függhet a hangosító berendezés meghatározott időszakban történő használata. Véleménye szerint a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: Ttv.), valamint a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény (továbbiakban: Ltv.) szabályozza a házirend intézményét. Az önkormányzatoknak ennek megfelelően a magasabb rendű jogszabály által szabályozott életviszony szabályozására nincsen jogi lehetőségük, az ilyen tartalmú jogalkotás alkotmányellenes.

2.4. Az indítványozó véleménye szerint az Ör. azzal, hogy hatósági körbe tartozó döntéseket foglalt jogszabályba, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésébe ütközik. Az indít-

ványozó rögzíti, hogy a Kertv. 6. § (4)–(5) bekezdései alapján egy üzlet nyitva tartásának korlátozása nem jogalkotói, hanem hatósági jogkörbe tartozik, és az ilyen döntés ellen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) szabályai szerint jogorvoslatnak van helye. Tekintettel arra, hogy egyedi határozat helyett jogszabályban rendelkeznek erről a kérdéstről, az egyes üzletek nem tudnak jogorvoslattal élni ügyükben, mivel nincsen olyan döntés, amelyet megtámadhatnának. Mindez korlátozza az Alkotmány 57. § (5) bekezdésben rögzített jogorvoslatihoz való jogukat, így az Ör. alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen részét tartalma szerint értelmezve megállapította, hogy az indítvány nem az Ör. egészét, hanem annak 4. § és 5. §-ait támadja.

3. Az Alkotmánybíróság beszerezte Debrecen Megyei Jogú Város polgármesterének véleményét.

3.1. A polgármester előadta, hogy az önkormányzat az Ör. előkészítésének időszakában feltárta az új szabályozás iránti igény okait, széleskörű vizsgálatot végzett a meglévő előírások és a leendő szabályozás társadalmi hatásairól, valamint áttekintette mindazon magasabb szintű jogszabályokat, amelyek a lakosok egészséges környezethez, pihenéshez való jogának megsértésére vonatkoznak, továbbá amelyek ezen jogsérelmek megelőzésére, orvoslására az érintett hatóságoknak hatáskört biztosítanak.

A polgármester tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy az indítvánnyal támadott Ör. 2010. január 1-jével hatályát veszítette, s ezzel egyidejűleg az üzletek éjszakai nyitva tartásával és a lakosság nyugalmanak biztosításával kapcsolatos egyes helyi szabályokról szóló 37/2009. (XI. 30.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: új Ör.) lépett hatályba.

3.2. Az új Ör. szabályozási koncepciója azonos az Ör. kapcsán részletezettekkel, azzal, hogy a jogalkotó figyelemmel volt a 2009. január 1-jével hatályba lépett, a kereskedelmi tevékenység végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29) Korm. rendeletre (a továbbiakban: Ker. Korm. rendelet). A Ker. Korm. rendelet hatályon kívül helyezte az Ör. szabályozási alapját képező Korm. R.-t, és a korábbi üzletkörök helyett a forgalmazott termékkör, illetve a tevékenység jellege alapján határozza meg a hatálya alá tartozó üzleteket. Az új Ör. a Ker. Korm. rendeletre tekintettel az üzletek vonatkozásában mind jellegük, mind területi fekvésük szempontjából a korábbinál még differenciáltabb szabályozást tartalmaz. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Abtv. 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.; 570/B/2005. AB határozat, ABH 2007, 2737.]. Amennyiben a hatályát veszített jogszabály helyébe lépő jogszabály tartalmilag a korábbival azonos (vagy lényegében hasonló), az Alkot-

mánybíróság az utólagos normakontrollt az új szabályozás vonatkozásában folytatja le. (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 157/B/2003. AB határozat, ABK 2008. április, 602.) Mivel jelen ügyben előterjesztett indítvány nem bírói kezdeményezés és nem alkotmányjogi panasz, a régi Ör. szabályait az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta. Az új Ör. azonban egy kivétellel tartalmazza az Ör.-nek az indítványozó által támadott rendelkezéseit: az Ör. 4. § (1)–(2) bekezdései az új Ör. 4. § (1)–(2) bekezdéseinek felelnek meg; az Ör. 2. § (2) bekezdés *b*) pontjában lévő „kulturális- és sportlétesítmény kifejezés” az új Ör. 5. § (3) bekezdés *d*) pontjában található meg; az Ör. 5. §-ának támadott vonatkozását (nyitva tartás korlátozása) tartalmazza az új Ör. 5. §-a. Az Ör. 6. § (2) bekezdésében nevesített „lakóépület külső szabályzata” kifejezést az új Ör. nem tartalmazza. Azonban tekintettel arra, hogy az új Ör. az Ör. sérelmezett rendelkezéseivel lényegileg tartalmilag azonos szabályokat tartalmaz, ezekre a szakaszokra nézve az Alkotmánybíróság lefolytatta a vizsgálatot.

4. Az indítványozó beadványában az Abtv. 21. § (4) bekezdésére hivatkozott, és indítványát „panasz” nevezte, azonban az Abtv. 48. §-ában rögzített feltételek az indítvánnyal kapcsolatban nem teljesülnek. A beadvány a hivatkozáson kívül teljes mértékben megfelel egy utólagos normakontroll iránti kérelemnek. Az Alkotmánybíróság a beadványt tartalma szerint értelmezte és azt absztrakt utólagos normakontroll iránti indítványként bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokrati-
cus jogállam.”

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében
rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb
szintű jogszabállyal.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meg-
határozottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan
bíróági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen,
amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot
– a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében,
azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők
kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátoz-
hatja.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a terüle-
tén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve
az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, ne-
vezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más
vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni,
születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nél-
kül.

(...)

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósu-
lását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intéz-
kedésekkel is segíti.”

2. Az új Ör. vizsgált rendelkezései:

„4. § (1) A szeszes italt forgalmazó üzletek 22.00 óra és
06.00 óra között nem tarthatnak nyitva a Móricz Zs. kör-
út–Benczúr Gy. utca–MGM vasúti átjáró–Futó utca–Káka
utca–Sámsoni út–Budai Nagy A. utca–Hétvezér utca–Dió-
szegi utca–Borzán G. utca–Alma utca–Leiningen utca–
Pöltenberg utca–Gázvezeték utca–Vértesi utca–Tiszalöki
vasútvonal–Vezér utca–Doberdó utca–Kartács utca–Mó-
ricz Zs. körút által körülhatárolt területen a határoló utcák
mindkét oldalán, továbbá Felsőjózsa és Alsójózsa városrész-
ekben.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt korlátozást nem kell al-
kalmazni, amennyiben az üzemeltető a szeszes ital árusítá-
sát 22.00 óra és 06.00 óra között szünetelteti. A szeszes ital
árusítás szüneteltetéséről az üzemeltető a vásárlókat az üz-
let bejáratánál és az üzletben jól látható helyen elhelyezett
felirattal tájékoztatni köteles.”

„5. § (1) A vendéglátó üzletek – a (2)–(3) bekezdésben
foglalt kivétellel – a 22.00 óra és 06.00 óra között nem tar-
thatnak nyitva

a) a többlakásos lakóépületekben, továbbá

b) azon az ingatlanokon, amelyeken a vendéglátó üzlet
vendégbejárata, terasza a környező ingatlanokon lévő épü-
letek zajtól védendő homlokzatától 20 méternél kisebb
távolságra esik.”

„5. § (3) A vendéglátó üzletek 22.00 óra és 06.00 óra kö-
zött korlátozás nélkül tarthatnak nyitva a következő terüle-
ten, létesítményekben illetve ingatlanokon:

(...)

d) a szálláshelyeken vagy ezekkel azonos helyrajzi szá-
mom lévő épületekben, bevásárlóközpontokban, az üzem-
anyagtöltő állomásokon, a kulturális létesítményekben, a
sportlétesítményekben, a strandokon, a pályaudvarokon, a
repülőtéren.”

„8. § (1) A vendéglátóhelyek nyílt terein, továbbá a
többlakásos lakóépületekben lévő vendéglátóhelyeken
22.00 óra és 06.00 óra között ”

III.

Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az
új Ör. 5. § (3) bekezdés *d*) pontjában található „kulturális
és sportlétesítmények” kifejezés valóban sérti-e a norma-
világosság követelményét. Az Alkotmánybíróság állás-
pontja szerint nem ütközik az Alkotmány 2. § (1) bekezdé-
sége e kifejezések használata, mivelhogy magát a sportlé-
tesítmény fogalmát a sportról szóló 2004. évi I. törvény
63. §-a tölti meg tartalommal. Ami a kulturális létesítmény
kifejezést illeti, maga az új Ör. nem rendel hozzá taxatív
tartalmat, de tekintettel az Alkotmánybíróság korábbi ha-

tározatában kifejtettek: „nem vezet a normavilágosság sérelmére az, ha a jogalkotó az értelmező rendelkezések között nem határozza meg valamennyi, az adott jogszabályban előforduló kifejezés jelentéstartalmát. (...) Értelmező rendelkezés hiányában az adott kifejezés általánosan ismert és elfogadott jelentéstartalmából, vagy ha szakkifejezésről van szó, annak elfogadott jelentéstartalmából kiindulva a jogalkalmazó állapítja meg, hogy a jogszabályban használt egyes kifejezések milyen tartalom ölelnek fel az adott jogszabályi összefüggésben.” [41/2008. (IV. 17.) AB határozat, ABH 2008, 405, 411.] A kulturális létesítmény szókapcsolat tartalmát a Strasbourgban, 1992. november 5-én létrehozott Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának kihirdetéséről szóló 1999. évi XL. törvény 12. cikkében határozza körül, erre utal a törvény következő részlete: „kulturális létesítményekre – különösen a könyvtárakra, videotékákra, kulturális központokra, múzeumokra, archívumokra, akadémiákra, színházakra és filmszínházakra, valamint irodalmi és filmművészeti alkotásokra, a nép kulturális önkifejezésére, fesztiválokra”.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság erre vonatkozóan az indítványt elutasította.

2. Az Alkotmánybíróság ezután az indítvány azon részét vizsgálta, amely szerint az új Ör. 4. §-a az Alkotmány 44/A. §-ába ütközik.

Az Alkotmánybíróság több határozatában is rámutatott, pusztán az a tény, hogy egy adott életviszonyt a magasabb szintű jogszabályok szabályoznak, nem teszi alkotmányellenessé az ugyanazon tárgyban született önkormányzati rendeletet. Ennek kapcsán mondta ki az Alkotmánybíróság 17/1998. (V. 13.) határozatában, „önmagában véve az, hogy a társadalmi viszonyok meghatározott körét országos érvényű jogszabály a szabályozási körébe vonta, nem akadályozza az önkormányzati rendeletalkotásnak. Ha ugyanis helyi közügyekről van szó, az önkormányzati testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében – külön törvényi felhatalmazás hiányában is – jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.” Figyelembe véve, hogy a magasabb szintű jogszabályokhoz képest az új Ör. szabályai kiegészítő jellegűek, nem áll fent az ellentét az indítványozó által támadott rendelkezés és a magasabb szintű jogszabályok között. Mindezek miatt az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az új Ör. 4. §-a nem sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, s az indítványt e vonatkozásában is elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az új Ör. 4. §-a sérti-e az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmát.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányellenes megkülönböztetés csak akkor állapítható meg, ha összehasonlítható helyzetben lévő, azaz homogén csoportot alkotó személyek között tesz a jogalkotó olyan

különbséget, amely alapjogsérelmet okoz, illetőleg azzal az egyenlő méltóság alkotmányos követelményét sérti. [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 283.; 50/1996. (X. 30.) AB határozat, ABH 1996, 156, 157.]

Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével való állítólagos ütközés elemzésekor azt kellett megvizsgálnia, hogy az új Ör. által érintett üzletek szabályozási szempontból homogén csoportot alkotnak-e, és amennyiben igen, úgy sérül-e valamilyen alapjog vagy az emberi méltósághoz fűződő jog az új Ör. 4. § (2) bekezdésében foglalt kivételek miatt.

3.1. Az új Ör. 1. §-a értelmében az érintett üzletek azonos csoportba sorolása azonos termékkörök, az azonos területen való elhelyezkedés és az azonos tevékenység folytatása alapján történik. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az ezen ismérveknek való megfelelés miatt az érintett üzletek a szabályozási koncepció vonatkozásában homogén csoportot alkotnak.

3.2. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az új Ör. 4. § (2) bekezdésében foglalt kivételekkel történő, homogén csoporton belüli megkülönböztetésnek van-e ésszerű indoka, ennek hiányában ugyanis önkényes, az emberi méltósághoz való jogot sértő és ily módon alkotmányellenesnek minősülne a rendelkezés. [v.ö. 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281–282.]

Az új Ör. preambuluma hivatkozik Kertv. 6. § (4) bekezdésére, amely így szól: „[a] települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével az üzletek éjszakai (22 óra és 06 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja.” Az Alkotmánybíróság 282/B/2007. AB határozatában vizsgálta a Kertv. 6. § (4) bekezdésének alkotmányosságát. Ezen határozatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a Ker.tv. 6. § (4) bekezdése a helyi sajátosságok figyelembevételével történő és hangsúlyozottan általános tartalmú önkormányzati jogalkotásra ad felhatalmazást. Az önkormányzat rendelete – amelyet az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárás keretében vizsgálhat – tehát az éjszakai nyitva tartást általános jelleggel szabályozhatja.” [282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2163, 2168.]

A Kertv. 6. § (4) bekezdése értelmében tehát a települési (Budapesten a kerületi) önkormányzat képviselő-testülete a helyi sajátosságok figyelembevételével az üzletek éjszakai (22 óra és 6 óra közötti) nyitvatartási rendjét rendeletben szabályozhatja. Amennyiben egy települési önkormányzat a megfelelően felmért helyi sajátosságok figyelembevételével hozza meg a közigazgatási területén lévő üzletek éjszakai nyitvatartási rendjére vonatkozó, általánosan kötelező rendeletét, úgy az elfogadott szabályok által esetlegesen megvalósított, a címzettek közötti hátrányos megkülönböztetés nem minősül önkényesnek, mivel annak ésszerű, a helyi sajátosságokra alapított oka van.

Debrecen város polgármestere az Alkotmánybíróság felhívására írott levelében részletesen kifejtette, hogy a Kertv. 6. § (4) bekezdését figyelemben tartva, helyi saját-

tosságokra tekintettel alkották meg az új Ör. érintett szabályát. A polgármester előadta, általános jelleget öltött az, hogy az egyes szeszes italt is árusító kiskereskedelmi üzletek – az éjszakai szórakozási igényekhez igazodva – hajnalig forrásai voltak a mértéktelen italozást szolgáló vásárlásoknak, s e kontroll nélküli italozások nemcsak nagy zajhatással jártak, hanem vandalizmusba hajló következményei gyakran láthatóak is voltak a város közterületein. Mindezek a környéken lakókban erős indulatokat váltottak ki, ezek okán a lakosság éjszakai nyugalmanak biztosítottága az új Ör. megalkotásával vált megoldhatóvá.

„Az Alkotmánybíróság az önkormányzatok rendeleteit törvényességi szempontból vizsgálja [a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 99. § (1) bekezdés], hatáskörébe nem tartozik bele annak vizsgálata, hogy az Ör.-t megalkotó képviselő-testület helyesen mérte-e fel és megfelelően mérlegelte-e a helyi sajátosságokat. Amennyiben a helyi sajátosságokat a képviselő-testület figyelembe vette a rendelet megalkotásakor, úgy a Ker.tv. 6. § (4) bekezdésének megfelelően került sor az Ör. megalkotására. Mélyebb, a helyi sajátosságok vizsgálatára is kiterjedő tartalmi elemzésre az Alkotmánybíróságnak, mivel nem közigazgatási bíróság, nincsen hatásköre.” [1448/B/2007. AB határozat, ABH 2008, 3327, 3332.]

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az új Ör. 4. §-ának [beleértve a 4. § (2) bekezdést is] az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközését állító részében elutasította.

4. Az Alkotmánybíróság ezek után megvizsgálta, hogy az új Ör. 4. §-a sérti-e az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésében foglaltakat.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése az állam számára konkrét kötelezettségeket nem határoz meg. Az esélyegyenlőtlenség kiküszöbölésének törvényi eszközrendszere széles skálán mozoghat, s ezek közül a jogalkotó feladata a legcélszerűbb szabályozási mód megválasztása, az intézkedések rendszerének átfogó kidolgozása (összefoglalóan pl.: 652/G/1994. AB határozat, ABH 1998, 574, 580–581.; 552/B/2000. AB határozat, ABH 2002, 1508, 1514–1515.). Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésében rögzített esélyegyenlőség elvének értelmezésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság azt is kiemelte, hogy „a különböző társadalmi csoportok esélyeinek egyenlőségét nem egy-egy jogszabály, vagy állami intézkedés, hanem jogszabályok és állami intézkedések rendszere révén lehet biztosítani, illetve az állam ilyen módon járulhat hozzá az esélyegyenlőség megteremtéséhez, vagy legalábbis az egyenlőtlenségek csökkentéséhez” (725/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 663, 664.).

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint az új Ör. érintett 4. § (2) bekezdése és az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése között nincsen érdemi alkotmányos összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányos összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [54/1992. (X. 29.) AB

határozat, ABH 1992, 266, 67.; 2043/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 543, 544.; 163/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 544, 546.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523, 524.; 141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 586.; 36/2007. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2007, 432, 452.], az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

5. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Abtv. 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.; 570/B/2005. AB határozat, ABH 2007, 2737.]. Tekintettel arra, hogy az új Ör. az Ör. 6. § (2) bekezdésében található „lakóépület belső szabályzata” kifejezést nem tartalmazza, az Ör. pedig már hatálytalan, az Alkotmánybíróság az eljárást az Ör. 6. § (2) bekezdésének az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközésének megállapítására irányuló részében az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12) Tü. határozat 31. § a) pontjára figyelemmel megszüntette.

6. Az indítvány értelmében az új Ör. 4–5. §-ai jogszabályi formában foglaltak egyedi határozatokat, ily módon megfosztva az ilyen – üzletek nyitva tartását korlátozó – határozatok alanyait a határozat elleni jogorvoslattól. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az új Ör. 4–5. §-a az új Ör. hatálya alá tartozó összes üzlet vonatkozásában, általános érvennyel állapította meg a Debrecen város területén alkalmazandó, az üzletek éjszakai nyitva tartásával kapcsolatos szabályokat. Az új Ör. ezen szabályai alapján az üzletek tulajdonosai/működtetői jogai, illetve kötelezettségei közvetlenül nem kerülnek megállapításra. A hatáskörrel és illetékességgel bíró hatóság az új Ör. alapján fogja meghozni a vonatkozó egyedi határozatokat, amelyekben az egyes üzletek nyitva tartásának szabályai rögzítésre kerülnek. Ezen döntések ellen a határozatok címzettjei jogorvoslatra jogosultak lesznek.

Az indítványozó által vélt alkotmányellenes, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének sérelmét felvető helyzet tehát nem áll fenn, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban is elutasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

1373/B/2008. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára előterjesztett indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a köztisztviselők képesítési előírásairól szóló 9/1995. (II. 3.) Korm. rendelet 1. számú melléklete II. fejezetének 3. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet 11. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s**I.**

1. Indítvány érkezett az Alkotmánybírósághoz a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr1.) 11. §-ának (1)–(2) bekezdései, a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló 162/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Krmód.) 4. §-a, 15. §-ának (6) bekezdése, valamint a köztisztviselők képesítési előírásairól szóló 9/1995. (II. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr2.) 1. számú melléklete II. fejezetének 3. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az indítványozó szerint e rendelkezések, amelyek szerint belső ellenőr 2008. december 31-ét követően csak felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező személy lehet alkotmányellenesek, mert sértik a jogbiztonság követelményét, valamint az azzal szoros összefüggésbe hozható szerzett jogok védelmét, az Alkotmány 37. § (3) bekezdésébe foglaltakat, a rövid felkészülési idő okán a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (3) bekezdését, továbbá az Alkotmány 8. § (2) bekezdését. Indokolásában kifejti, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy egy szerzett jog megvonása sérti a jogbiztonság alkotmányos követelményét. Előadja továbbá személyes sérelmét is: eszerint 1995. március 1. napja óta dolgozik revizorként; a közszolgálati jogviszony létesítésének időpontjában hatályos jogszabályi követelményeknek megfelelt, azonban a hatályos szabályozás szerintieknek nem.

Ugyancsak az Alkotmány 2. § (1) bekezdése sérelmére alapítja azon állítását, miszerint a „felsőfokú iskolai végzettség” fogalmát, amit a belső ellenőri munkakör betöltéséhez a jogalkotó feltételként ír elő, sem a kifogásolt jogszabályok, sem más jogszabályok nem definiálnak. Megvalósulni látja az Alkotmány 37. § (3) bekezdésének sérelmét, mivel úgy véli, hogy jogszabály csak a közszolgálati jogviszony létesítését kötheti feltételekhez, a már fennálló közszolgálati jogviszonyok esetében többletfeltétel nem írható elő. Az indítványozó hivatkozik az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe utközésre is, mivel szerinte a kérdés törvényi szintű szabályozást igényelne, nem pedig rendeleti szintűt.

Végezetül felhívja a Jat. fentebb már megjelölt 12. § (3) bekezdését is, mivel szerinte a Krmód. túl rövid időt ad a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.

2. Az indítványozó a szabályozás vonatkozásában a módosító rendelkezéseket megállapító rendelet alkotmányosságának utólagos vizsgálatát is kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata, hogy nem a módosító rendelkezéseket hatályba léptető, hanem a módosított rendelkezéseket magába foglaló jogszabályi rendelkezéseket vizsgálja [8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.]. Így az Alkotmánybíróság a Krmód. alkotmányosságát külön nem vizsgálta, hanem csak a Kr1. 11. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint a Kr2. 1. számú melléklete II. fejezetének 3. pontja tekintetében végezte el az alkotmányossági vizsgálatot.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (...)

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„37. § (...)

(3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

2. A Kr1. indítványozó által felhívott rendelkezése:

„A belső ellenőrré vonatkozó általános és szakmai követelmények

11. § (1) Belső ellenőrzési tevékenységet legalább az alábbi követelményeknek megfelelő személy láthat el:

a) szakirányú felsőfokú iskolai végzettség (közgazdasági, jogi, államigazgatási), vagy

b) más felsőfokú iskolai végzettség esetén a következő képesítések valamelyikével rendelkezik:

ba) okleveles pénzügyi revizori,

bb) pénzügyi-számviteli szakellenőri,
bc) okleveles könyvvizsgálói,
bd) költségvetési ellenőri,
be) mérlegképes könyvelői, illetve azzal egyenértékű képesítés,
bf) a Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezetének okleveles belső ellenőri képesítése,
bg) okleveles informatikai rendszerellenőr,
bh) közigazgatási gazdálkodási és ellenőrzési szakértő, valamint legalább kétéves munkaviszony, köztisztviselői, illetve közalkalmazotti jogviszony, hivatásos állományú szolgálati viszony megléte ellenőrzési, költségvetési, pénzügyi vagy számviteli munkakörben.
 (2) Hk.”

3. A Kr2. hivatkozott rendelkezése:

„3. Belső ellenőrzési feladatok

Az I. besorolási osztályban:

a) szakirányú felsőfokú iskolai végzettség (közgazdasági, jogi, államigazgatási), vagy
b) más felsőfokú iskolai végzettség esetén a következő képesítések valamelyikével rendelkezik:
ba) okleveles pénzügyi revizori,
bb) pénzügyi-számviteli szakellenőri,
bc) okleveles könyvvizsgálói,
bd) költségvetési ellenőri,
be) mérlegképes könyvelői, illetve azzal egyenértékű képesítés,
bf) a Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezete okleveles belső ellenőri képesítése,
bg) okleveles informatikai rendszer ellenőr,
bh) közigazgatási gazdálkodási és ellenőrzési szakértő.”

III.

Az indítvány megalapozatlan.

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kr1. elbíráláskor hatályos szövege az indítványozó által kifogásolt 11. § (2) bekezdését a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló 180/2009. (IX. 4.) Korm. rendelet 2009. szeptember 5. napjával hatályon kívül helyezte – mivel a Kr1. 11. § (1) bekezdésében meghatározott iskolai végzettség vagy képesítés megszerzésére e rendelkezés szerint nyitva álló 2008. december 31-i határidő eltelt – ezért az eljárást az Alkotmánybíróság e rendelkezés vonatkozásában az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat [a továbbiakban: Ügyrend (ABK 2009. január, 3.)] 31. § *a)* pontja alapján megszüntette.

2. Az Alkotmánybíróság érdemben elsőként azt az indítványozói állítást vizsgálta, amely szerint sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvével

kapcsolatba hozható szerzett jogokat a Kr1. és a Kr2. azon előírása, amely nem csak az újonnan közszolgálati jogviszonyt létesítők számára írja elő a felsőfokú iskolai végzettséget a belső ellenőri tevékenység végzéséhez – ami az indítványozó szerint alkotmányos –, hanem a már hosszabb ideje e munkakört betöltők számára is.

Az Alkotmánybíróság e helyütt is hangsúlyozandónak tartja, hogy a jogbiztonság és a szerzett jog alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat alkotmányosan soha nem lehet későbbi szabályozással megváltoztatni. Az Alkotmánybíróság a 40/1997. (VII. 1.) AB határozatában már részletesen kifejtette, hogy „indokolt esetben az állam szigoríthatja, akár többször is, valamely foglalkozásba kerülés feltételeit”. A szigorítási előírások azonban – mutat rá a határozat – „nem állíthatnak olyan objektív korlátot”, amely elzárja a teljesítés lehetőségét az adott foglalkozást választók előtt, továbbá akkor sem alkotmányosak, ha nem biztosítanak kellő időt az „új jogi helyzethez való alkalmazkodásra”. (ABH 1997, 282, 285.)

A Kr1. és a Kr2. vizsgált rendelkezései nem állítanak olyan objektív korlátot az e tevékenységet betöltők, illetve jövőben betölteni kívánók elé, amely kizárná az e foglalkozási ágba való bekerülés lehetőségét. Annak a kérdésnek a megválaszolása azonban, hogy kellő időt biztosított-e a jogalkotó a jogszabályi rendelkezésekben foglalt új feltételekre való felkészüléshez a már hivatalban lévő köztisztviselők számára a szabályozás történeti áttekintését kívánja meg.

A belső ellenőrrre vonatkozó általános és szakmai követelményeket a Kr1. és a Kr2. együttesen határozzák meg. A Kr1. hatályba lépésétől 2005. augusztus 14. napjáig a belső ellenőrrre vonatkozó képesítési előírások tekintetében a következő rendelkezést tartalmazta: „11. § (1) Belső ellenőrzési tevékenységet legalább az alábbi követelményeknek megfelelő büntetlen előéletű magyar állampolgár láthat el:

a) szakirányú felsőfokú iskolai végzettség (közgazdasági, jogi), vagy
b) más felsőfokú iskolai végzettség esetén a következő képesítések valamelyikével rendelkezik:
ba) okleveles pénzügyi revizori,
bb) pénzügyi-számviteli szakellenőri,
bc) okleveles könyvvizsgálói,
bd) költségvetési ellenőri,
be) mérlegképes könyvelői, illetve azzal egyenértékű képesítés,

bf) a Belső Ellenőrök Nemzetközi Szervezete okleveles belső ellenőri képesítése,

bg) okleveles informatikai rendszer ellenőr;
 valamint *a)*, illetve *b)* pontban meghatározott képzettség és képesítés mellett legalább kétéves munkaviszony, köztisztviselői, illetve közalkalmazotti jogviszony, hivatásos állományú szolgálati viszony megléte költségvetési, pénzügyi vagy számviteli munkakörben.

(2) A költségvetési szerv vezetője indokolt esetben az (1) bekezdésben meghatározott iskolai végzettség vagy

képesítés megszerzésére 2006. december 31-ig halasztást, illetve az (1) bekezdésben meghatározott idő alól felmentést adhat.” A Kr1. ezen rendelkezését módosította a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló 162/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Krmód.) az érintettekre nézve kedvezően akképpen, hogy a feltételek megléte hiányában kinevezett köztisztviselők esetében a szükséges képesítés megszerzésére előírt korábbi 2006. december 31-i határidőt 2008. december 31-re módosította. Eszerint téves az indítványozó állítása, miszerint a Krmód. következménye, hogy belső ellenőri tevékenységet csak felsőfokú végzettséggel lehet betölteni.

Ezért az Alkotmánybíróság elutasította az indítványi kérelmet, amely szerint a Kr1., valamint a Kr2. hivatkozott rendelkezései a szerzett jogok megvonásával sértik az Alkotmányban rögzített jogállamiság elvét. A szigorított feltételek teljesítése a rendelet hatályba lépése után is nyitva áll mindenki előtt, senkit nem zár el a belső ellenőri tevékenység végzésének lehetőségétől. Ugyancsak megalapozatlannak találta az Alkotmánybíróság a fentebb kifejtett érvelés alapján azon indítványozói állítást, miszerint a jogalkotó nem biztosított kellő felkészülési időt az új jogi szabályozáshoz való alkalmazkodásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 2003. végétől 2008. december 31-ig tartó időkeret összességében elégséges átmeneti időnek tekinthető a jogalkotó által megkövetelt feltételek teljesítéséhez. Így az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben elutasította.

3. Ugyancsak a jogállamiság, jogbiztonság kérdéskörét érintően vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítványozó állítását amely szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközik, hogy a „felsőfokú iskolai végzettség” fogalmát, amit a belső ellenőri munkakör betöltéséhez a jogalkotó feltételként előírt, sem a kifogásolt jogszabályok, sem más jogszabályok nem definiálják.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó tévesen hivatkozik arra, hogy a „felsőfokú iskolai végzettség” fogalmát semmilyen jogszabály nem definiálja. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 11. §-a meghatározza a felsőfokú végzettségi szintet biztosító képzéseket, amelyek a következők: alapképzés, mesterképzés, doktori képzés, amelyek az Ftv. 1. számú mellékletében felsorolt, államilag elismert intézményekben végezhető. Ugyanakkor meghatározza az Ftv. 11. § (3) bekezdése a felsőoktatás keretében szervezhető, felsőfokú képzettséget nem biztosító képzési formákat is: a felsőfokú szakképzést és a szakirányú továbbképzést. Vagyis az Ftv. rendelkezéseiből a Kr1., illetve a Kr2. által használt fogalom jelentés-tartalma egyértelműen megállapítható.

Az Alkotmánybíróság 1160/B/1992. AB határozatában a következőket rögzítette: „A jogszabályok rögzített nyelvi formában jelennek meg. Az Alkotmánybíróság követ-

zetes gyakorlata szerint alkotmányellenessé az a szabály nyilvánítható, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és a címzettjei számára előre nem látható. [42/1997. (VII. 1.) AB határozat, ABH 1997, 299, 301.] Ha egy jogszabály nem definiál egy fogalmat, de valamely más jogszabály ismeretében a fogalom pontosan definiálható, nem eredményez jogbizonytalanságot a jogalkalmazás során. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogbiztonság elve ilyen esetekben csak akkor sérül, ha a jogalkotó egyáltalán nem alkot meg valamely, az egységes jogalkalmazás számára szükséges definíciót, vagy a vonatkozó szabályozásból a fogalom tartalma nem állapítható meg kellő egyértelműséggel, és így a fogalom-meghatározás vagy éppen a fogalom meghatározatlansága a jogalkalmazónak önkényes döntést tesz lehetővé.

Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a jogalkotó által, a kifogásolt jogszabályokban használt „felsőfokú iskolai végzettség” fogalma jelentésének vizsgálata alapján nem lehet olyan következtetésre jutni, hogy annak tartalma a norma címzettjei, illetve a jogalkalmazás számára homályos, vagy eleve értelmezhetetlen lenne, és emiatt sértené a jogbiztonságot.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

4. Az indítványozó szerint a támadott szabályozás az Alkotmány 37. § (3) bekezdésével is ellentétes, mivel úgy véli, hogy jogszabály csak a közszolgálati jogviszony létesítését kötheti feltételekhez, a már fennálló közszolgálati jogviszonyok esetében pedig többletfeltétel nem írható elő.

Az Alkotmány 37. § (3) bekezdése a miniszterek feladatellátásával összefüggésben rögzíti, hogy a miniszterek jogalkotási hatásköre feladataik ellátása körére szűkített, továbbá azt, hogy a miniszteri rendelet nem lehet ellentétes törvénnyel, a Kormány rendeletével.

Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó által felhozott érv és a hivatkozott alkotmányos rendelkezés között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem áll fenn; már csak azért sem, mert az indítványozó által támadott jogszabályokat nem miniszter, hanem a Kormány alkotta, így az indítványt e részében is elutasította.

5. Végezetül az indítványozó hivatkozik még a Kr1. és a Kr2. hivatkozott rendelkezéseinek az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközésére is azon alapon, hogy indítványozó szerint a kérdés törvényi szintű szabályozást igényelne, nem pedig rendeleti szintűt.

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése az alapjogok és kötelességek tartalmának és lényeges garanciáinak meghatározása törvényi szintű szabályozásának követelményét rögzíti. Az indítványozó által vitatott rendelkezések a költségvetési szerveknél a belső ellenőri tisztség betöltéséhez szükséges képesítési előírásokat határozzák meg. Az indít-

ványozó nem jelöli meg azt az alapjogot, melyet csak törvényben lehetne korlátozni, így ennek alapján a kormányrendeleti szabályozásnak az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközése sem állapítható meg.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

710/E/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a Budapest főváros közigazgatási területén a teherforgalom közlekedésének szabályozásáról szóló 80/2008. (XII. 30.) Föv. Kgy. rendelettel összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása iránti indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó sérelmezi, hogy a Budapest főváros közigazgatási területén a teherforgalom közlekedésének szabályozásáról szóló 80/2008. (XII. 30.) Föv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Ör.) nem rendelkezik a kérelmezők jogorvoslati jogáról. Véleménye szerint ez a mulasztás sérti az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslati jogot.

Az indítványozó előadta, hogy az Ör. a főpolgármesterhez utalja a korlátozott forgalmú övezetekbe [Ör. 4. § (6) bek.], illetve a korlátozott forgalmú közutakra való behajtáshoz való hozzájárulás megadását [Ör. 6. § (4) bek.]. A főpolgármesternek jogában áll a kérelmet megtagadni [Ör. 7. § (6) bek. a), b) pontjai], vagy a kérelemben foglaltakhoz képest azt csak részlegesen teljesíteni [Ör. 7. § (7) bek.]. Az Ör. nem rendelkezik arról, hogy mely jogorvoslati fórumhoz fordulhat a kérelmező, ha a kérelmét megtagadják, vagy csak részlegesen teljesítik. Az indítványozó szerint ez a hiányosság alkotmányellenességet

okoz. Hivatkozik a Pécsi Ítéltábla egyik határozatára, amely szerint „a jogorvoslati jog nem teremt közvetlen, jogi lehetőséget a határozatok elleni jogorvoslati benyújtásához” (BH 2004. 140), ezért a jogalkotónak kötelessége lett volna a jogorvoslat konkrét lehetőségéről rendelkezni az Ör.-ben.

Az indítványozó beadványát az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 21. § (2) bekezdésére alapította, és az Ör. utólagos normakontrollját kérte, azonban hivatkozott az Abtv.-nek az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárásáról szóló 49. §-ára is. Az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma szerint, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványként bírálta el.

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Ör. a beadvány előterjesztése óta módosult, azonban az Ör. szövegében bekövetkezett változás érdemben nem érintette az indítványban foglaltakat és kifogásoltakat.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen amely a jogát, vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. Az Ör. figyelembe vett szakaszai:

„4. § (6) A korlátozott forgalmú övezetbe érvényes behajtási hozzájárulást és kombinált behajtási hozzájárulást a főpolgármester adja ki.

6. § (4) A korlátozott forgalmú közútra érvényes behajtási hozzájárulást a főpolgármester adja ki.

7. § (5) A kérelmet a főpolgármester – szükség szerint az érintett kerületi önkormányzattal történt egyeztetés alapján – megvizsgálja, és amennyiben az a rendelet előírásainak megfelel, és a benyújtott kérelem hiánytalan, a kérelmező részére a hozzájárulást a kérelem beérkezésétől számított 2 munkanapon belül elbírálja.

(6) A főpolgármester a hozzájárulás kiadását megtagadhatja különösen, ha

a) a megengedett legnagyobb össztömeg-korlátozást meghaladó szállítmány megbontható,

b) a közútkezelő álláspontja szerint a közút teherbírása és állapota alapján nem alkalmas arra, hogy a megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó jármű azon közlekedjék.

(7) A főpolgármester az egy kérelmező részére kiadható hozzájárulások számát írásbeli indokolás mellett korlátozhatja, valamint előírhatja azt az útvonalat, amelyen a járműnek közlekednie kell, illetve időbeli feltételeket állapíthat meg.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatáskörét az Abtv. 49. §-a részletesen szabályozza. Az Abtv. 49. § (1) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság hivatalból vagy bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapít meg akkor is, ha valamely alapjog érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.]. Az Alkotmánybíróság állandóan követett gyakorlata szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmány-sértést nemcsak akkor állapít meg, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204, 205.], hanem akkor is, ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132, 138.].

Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványban jelzett jogalkotói mulasztás valóban fennáll-e.

Az egyes jogszabályokat nem önmagukban kell vizsgálni, hanem a jogrendszeren belül elfoglalt helyüket is figyelembe véve, a jogszabályok halmazának szerves részeként. A jogalkotó szabadságába tartozik a jogalkotási módszer kiválasztása. A jogszabály tartalmazhat utalást egy másik jogszabályban található rendelkezésre, avagy támaszkodhat a háttérjogszabály normáira is, azokat eltérő rendelkezés hiányában alkalmazandóvá rendelheti. Ennek megfelelően az Ör. vizsgálatakor az Alkotmánybíróság figyelembe vette a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt (Ötv.) is.

Az Ötv. 11. § (2) bekezdése értelmében „a polgármester (főpolgármester) (...) önkormányzati jogkörben hozott hatósági határozata ellen a képviselő-testülethez lehet fellebbezést benyújtani.”

Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a főpolgármester Ör. alapján hozott határozata önkormányzati jogkörben hozott hatósági határozatnak minősül-e. Önkormányzati hatósági ügynek az olyan egyedi ügyek minősülnek, amelyekben önkormányzati szerv (hatóság) és ügyfél, vagy ügyfél jogállású személy szerepel, és melynek tárgya lehet többek közt az ügyfelet érintő jog vagy kötelezettség megállapítása is. Önkormányzati hatósági ügyet törvény vagy önkormányzati rendelet állapíthat meg. Önkormányzati rendelettel, vagy határozattal egyes önkormányzati hatósági ügyekre vonatkozó hatáskör a polgármesterre

delegálható. Az ilyen hatáskör-delegálás az adott ügy önkormányzati hatásköri jellegét nem szünteti meg.

Az Ör. alapján eldöntendő ügyekben egy önkormányzati szerv (a polgármester) egy ügyfél (a behajtási engedélyt kérő) jogáról (behajtásra jogosultság) dönt. Ennek megfelelően a főpolgármesternek az Ör. támadott szakaszai alapján Budapest főváros közigazgatási területén a teherforgalom közlekedésének szabályozása keretein belül hozott, megtagadó vagy a kérelmet részben teljesítő határozatai önkormányzati hatósági ügyben született határozatok. Mint ilyenek, a főváros közgyűlése előtt fellebbezéssel megtámadhatóak. A közgyűlés esetleges elutasító határozata ellen pedig az Ötv. 11. § (3) bekezdése alapján jogszálysértésre hivatkozással bírósághoz lehet fordulni.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó által jelzett szabályozási hiány – azaz az Ör. alapján hozott határozatok elleni jogorvoslat hiánya – nem áll fent, hiszen a kérelmező a határozatot hozó szervtől elkülönült, magasabb fórumhoz fordulhat a döntés ellen. Így a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség nem állapítható meg. Mindezek miatt az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

841/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a Budapest Településszerkezeti Terve, a Budapesti Városrendezési és Építési Keret-szabályzat (BVKSZ), valamint a Fővárosi Szabályozási Keretterv (FSZKT), illetve a Kerületi Szabályozási Tervek (KSZT), Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatok (KVSZ) összhangjához szükséges követelményekről szóló 48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet 7. § (1)–(3) bekezdései alkotmányellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Budapest Településszerkezeti Terve, a Budapesti Városrendezési és Építési Keret-

szabályzat (BVKSZ), valamint a Fővárosi Szabályozási Keretterv (FSZKT), illetve a Kerületi Szabályozási Tervek (KSZT), Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatok (KVSZ) összhangjához szükséges követelményekről szóló 48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet 3. számú melléklete módosítása alkotmányellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a Budapest Településszerkezeti Terve, a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat (BVKSZ), valamint a Fővárosi Szabályozási Keretterv (FSZKT), illetve a Kerületi Szabályozási Tervek (KSZT), Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzatok (KVSZ) összhangjához szükséges követelményekről szóló 48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Ör.) 7. § (1)–(3) bekezdéseinek és a 3. számú mellékletének alkotmányellenességét állítja és megsemmisítését kezdeményezi. Álláspontja szerint az Ör. 7. § (1)–(3) bekezdései elmentések az Alkotmány 43. § (1) bekezdésében foglaltakkal, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 10. § *l*) pontjával, ezért az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütköznek. Az indítványozó úgy véli továbbá, hogy az Ör. 3. számú mellékletének módosítása alkotmányellenes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése értelmében.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„43. § (1) A helyi önkormányzatok alapjogai (44/A. §) egyenlőek. Az önkormányzatok kötelezettségei eltérőek lehetnek.”

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Ötv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„10. § (1) A képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át:

(...)

l) véleménynyilvánítás olyan ügyben, amelyben törvény az érdekelt önkormányzat álláspontjának a kikérését írja elő;”

„63. § (1) A főváros és a fővárosi kerület törvényben meghatározott önálló feladat- és hatáskörű települési önkormányzat. A fővárosi kerületi önkormányzat – törvény keretei között – önállóan gyakorolja a települési önkormányzatokat megillető feladat- és hatásköröket. A kerületi önkormányzat működési területén köteles gondoskodni az óvodai nevelésről, az általános iskolai nevelésről és okta-

tásról, egészségügyi és a szociális alapellátásról, valamint feladatkörében az egészséges ivóvízellátásról, a helyi közutak fenntartásáról, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesüléséről.

(2) A fővárosi önkormányzat ellátja azokat a kötelező és önként vállalt helyi, települési önkormányzati feladat- és hatásköröket, melyek a főváros egészét vagy egy kerületet meghaladó részét érintik, valamint amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak, e körben rendeletalkotási jog illeti meg. Az önkormányzati feladat- és hatáskört megállapító törvény – az (1) bekezdésnek megfelelően – meghatározza, hogy az a fővárosban a fővárosi, illetve a kerületi önkormányzat feladata, hatásköre.”

„63/A. § A fővárosi önkormányzat feladat- és hatásköre különösen

a) meghatározza a főváros városfejlesztési és városrehabilitációs programját, valamint általános rendezési tervét, megalkotja Budapest városrendezési szabályzatát; rendeletében védetté nyilvánítja a főváros városképe, történelme szempontjából meghatározó épített környezetét, különös tekintettel a világörökség részévé nyilvánított épületekre, építményekre és területekre, szabályozza ezen védett értékek fenntartásának, felújításának, karbantartásának feltételeit;”

„63/C. § (1) A közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány és a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – meghatározza a főváros általános rendezési tervét, a főváros városfejlesztési és városrehabilitációs programját. A főváros általános rendezési tervében kijelölhető a főváros több kerületének ellátását biztosító közszolgáltatás területe, létesítmény helyszíne, nyomvonalai. Az ilyen kijelölt területeken, nyomvonalakon, illetve a közszolgáltatást nyújtó létesítmények tekintetében a jegyzői hatáskört a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve gyakorolja.

(2) A kerületi képviselő-testület – a főváros általános rendezési terve szerint, annak keretei között – a kerület egészére meghatározza a kerület részletes fejlesztési programját, a kerületi alaptervet, a kerület részletes rendezési tervét és azok szabályozási előírásait.

(3) A közgyűlés rendeletében szabályozza a főváros általános rendezési terve, a kerületi alaptervek és a részletes rendezési tervek összhangjához szükséges követelményeket. Ebben meghatározza, hogy a tervezési folyamatban a kerületi és a fővárosi önkormányzatot mely esetekben illeti meg véleményezési, egyetértési jog, és mely esetekben kötelező a kölcsönös tájékoztatási, illetve tervezési együttműködés.”

3. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ét.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § E törvény alkalmazásában:

1. *Akadálymentes*: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember

számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális létesítményekre, eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.

2. *Beépítésre nem szánt terület*: a település közigazgatási területének a zöldterületi, a közlekedési, a mezőgazdasági, az erdőművelési, illetőleg az egyéb célra szolgáló része.

3. *Beépítésre szánt terület*: a település közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára szolgáló területrésze.”

„10. § (1) A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.”

„11. § (1) A településszerkezeti terv a település közigazgatási területére készül és rajzi, valamint szöveges munkarészből áll. A településszerkezeti terv – rajzi és szöveges – munkarészei a megállapításokról szóló határozat mellékletei. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során az időközben történt módosításokat a felülvizsgált egységes terven át kell vezetni.

(2) A településszerkezeti tervet a település nagyságának megfelelő méretarányú térképen kell ábrázolni. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a bel- és külterületeket, a beépítésre szánt, illetve a beépítésre nem szánt területeket, azok tagozódását, a település szerkezetét meghatározó műszaki infrastruktúra-hálózatokat (főútvonalakat, gyűjtőutakat, közüzemi közmű-gerincvezetéseket, hírközlő hálózat fő elemeit), a települési szintű és a városrész szintű közparkokat, a terv léptékében ábrázolható védett, az e tervvel védelemre tervezett és védőterületeket. A településszerkezeti tervben meg kell határozni a rehabilitációra kijelölt, valamint a funkciójában megváltoztatásra szánt (fejlesztési) területeket.”

„12. § (1) A szabályozási terv a település közigazgatási területére vagy külön-külön annak egyes – legalább telektömb nagyságú – területrészeire készülhet.

(2) Szabályozási tervet kell készíteni minden esetben:

a) az újonnan beépítésre vagy jelentős átépítésre kerülő (pl. rehabilitációs) területekre, illetőleg

b) a természeti adottság, a településszerkezet, az építés, az építészeti örökség vagy a rendeltetés szempontjából különös figyelmet igénylő védett területek (pl. kiemelt üdülőterület, gyógyhely, műemléki jelentőségű terület) egészére, valamint

c) minden más olyan esetben, amikor azt az építés helyi rendjének biztosítása egyébként szükségessé teszi.

(3) A szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükséges-

sége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

(4) A szabályozási tervet a szükséges vízszintes, magassági és egyéb adatokat tartalmazó olyan méretarányú térképen kell ábrázolni, hogy annak megállapításai az egyes telkekre, építési területekre és közterületekre egyértelműen értelmezhetőek legyenek.

(5) A szabályozási tervnek tartalmaznia kell:

a) a bel- és külterületek lehatárolását (belterületi határvonal),

b) a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek, illetőleg az azokon belüli egyes területrészek (építési övezetek, övezetek) lehatárolását,

c) az egyes területrészekben belül a közterületek és az egyéb területek elkülönítését,

d) a közterületeken belül a különböző célokat szolgáló területeket (közút, köztér, közpark stb.),

e) a közterületnek nem minősülő területeken belül a telkek, építési telkek, területek kialakítására és beépítésére vonatkozó megállapításokat,

f) az egyes területrészekben belül a védett és a védelemre tervezett, valamint a védő területeket, továbbá építményeket,

g) az infrastruktúra-hálózatok és építmények szabályozást igénylő elemeit,

h) a 17. § szerinti sajátos jogintézmények alkalmazásával érintett területrészek lehatárolását.

(6) A helyi építési szabályzatot és a hozzá tartozó szabályozási tervet együtt kell alkalmazni.”

4. Az Ör. indítvánnyal érintett rendelkezései

„7. § (1) A Fővárosi Szabályozási Kerettervben megjelölt, kiemelt szabályozást igénylő összvárosi érdekű területekre (FSZT) vonatkozó, valamint új magasépítmény létesítését lehetővé tevő Kerületi Szabályozási Terv jóváhagyásához a Fővárosi Közgyűlés egyetértése szükséges. A kerületi önkormányzat a Fővárosi Közgyűlés éves munkatervében meghatározott mindenkorai rendes testületi ülése előtt legkorábban 44 nappal, legkésőbb 30 nappal előbb nyújthatja be a Kerületi Szabályozási Tervét. A Fővárosi Közgyűlés az egyetértési jogát az FSZT lehatárolású területeken az e rendelet 2. számú mellékletében felsorolt fővárosi feladatok ellátásához szükséges szabályozási elemek biztosítása érdekében, új magasépítmény létesítését lehetővé tevő Kerületi Szabályozási Terv esetében – a fővárosi feladatok ellátásához szükséges elemeken túlmenően – a városképi látvány szempontjából, az átvételtől számított 45 napon belül gyakorolja.

(2) Az e rendelet 2. számú mellékletében felsorolt fővárosi feladatok, illetve szabályozási elemek vonatkozásában a Fővárosi Közgyűlés egyetértése szükséges azon Kerületi Szabályozási Tervek jóváhagyásához is,

– melyek a különleges (K) keretövezetbe sorolt területei közül

= a tematikus intézményparkok területei (K-TP),

= a városi jelentőségű kiemelt sportterületek (K-SP),

= a különlegesen nagyterületű és a nagyterületű kereskedelmi és szolgáltatási területek (K-BK1 és K-BK2) célzott területfelhasználási módú területei,

– a különleges városüzemeltetési területek (KV) keretövezetbe sorolt területei közül

= tömegközlekedési bázisterületek (KV-TB),

= logisztikai területek (KV-LT),

= különleges intézményi funkciókkal vegyes használatú közlekedési területek (KV-IK),

= a szennyvízkezelés területei (KV-SZK) célzott területfelhasználási módú területei,

– a közlekedési területek (KL) keretövezetbe sorolt területei közül

= a tervezett elemként feltüntetett közlekedési célú közterületek (KL-KT) célzott területfelhasználási módú területei,

= a közlekedési célú közterületek (KL-KT) meglévő, illetve előírt szabályozási szélességű azon elemei, amelyek szabályozási szélessége csökken,

– az FSZKT-ben meghatározott, nem közlekedési keretövezetben jelölt P+R parkolók területei,

– a zöldterületi (Z) keretövezet városi park (Z-VP) célzott területfelhasználási módú területei, valamint

– a Világörökség területe.

A Fővárosi Önkormányzat e bekezdésben szabályozott egyetértési jogát az Ötv. 63/A. §-ban rögzített fővárosi önkormányzati feladatok ellátásának biztosítása érdekében a főpolgármester gyakorolja – az átvételtől számított – 45 napos határidő figyelembevételével.

(3) A 7. § (1) és (2) bekezdéseiben nem érintett kerületi szabályozási tervek tekintetében – az Étv. 9. § (3) bekezdése alapján, az Ötv. 63/C. §-ával összhangban – a Fővárosi Önkormányzat véleményét a főpolgármester alakítja ki 30 napos határidő figyelembevételével, ennek hiányában a Fővárosi Önkormányzatot kifogást nem emelő véleményezőnek kell tekinteni.

3. számú melléklet a 48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelethez

AZ FSZKT-BEN ALKALMAZHATÓ KERETÖVEZETEK

Beépítésre szánt területek:

1. Az egy területfelhasználási egységen belül alkalmazható keretövezeteket az *1. számú táblázat* tartalmazza.

2. A beépítésre szánt területen belül az FSZKT-ben az alábbi – beépítésre nem szánt – keretövezetek is alkalmazhatóak:

– Z jelű keretövezet (Z-FK, Z-KK, Z-KP, Z-EZ),

– E jelű keretövezet (E-TG, E-VE, E-TT),

– KL jelű keretövezeten belül a KL-KT, KL-KÉ célzott területfelhasználási módú területek, valamint a jelenleg keretövezetbe nem sorolt közterületek.

1. számú táblázat

TSZT-ben szereplő területfelhasználási egység	A területfelhasználási egységnek megfelelő, FSZKT-ben alkalmazott keretövezet	TSZT alapján az FSZKT-ben egyéb alkalmazható keretövezet
BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK (szt. = szintterület-sűrűség)		
LAKÓTERÜLET		
– NAGYVÁROSÍAS (sűrű beépítésű és 12,5 m feletti megengedett legnagyobb építménymagasságú) lakóterület		
– Nagyvárosias, zártos lakóterület (szt. max. 3,5)		
– Nagyvárosias, telepszerű lakóterület (szt. max. 3,0)	L1, L2, L7	L2/A, L3 VK I, IZ K-EÜ
– KISVÁROSÍAS (sűrű beépítésű és 12,5 m-t meg nem haladó megengedett legnagyobb építménymagasságú) lakóterület (szt. max. 1,5)	L2/A, L3, L4, L7, KV-EN	L2 VK I, IZ K-EÜ
– KERTVÁROSÍAS (laza beépítésű és 7,5 m-t meg nem haladó megengedett legnagyobb építménymagasságú) lakóterület (szt. max. 0,6)	L4, L5, L6, L6/A, L7	L3 I, IZ K-EÜ

TSZT-ben szereplő területfelhasználási egység	A területfelhasználási egységnek megfelelő, FSZKT-ben alkalmazott keretövezet	TSZT alapján az FSZKT-ben egyéb alkalmazható keretövezet
VEGYES TERÜLET		
– TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLET		
Városközpont vegyes terület (szt. max. 4,5)	VK, I, IZ, K-EÜ, KV-IK, KV-EN	–
Városrészközpont vegyes terület (szt. max. 3,5)	VK, I, ÍZ, K-EÜ, KV-IK, KV-EN	
– KÖZPONTI VEGYES TERÜLET (szt. max. 3,5)	I, IZ, K-EÜ, KV-IK, KV-EN, KV-TB	L1,L2, L2/A,L3, L4, L5,L6, L6/A, L7 (a környező beépítés függvényében)
GAZDASÁGI TERÜLET		
KERESKEDELMI, SZOLGÁLTATÓ TERÜLET (szt. max. 2,0)	M, MZ, I, IZ, KV-EN, KV-LT, KV-SZK, KV-HU, VT-VB	KL-VA
– IPARI TERÜLET (szt. max. 1,5)	IP, IP-ET, M, MZ, KV-EN	–
ÜDÜLŐTERÜLET		
– ÜDÜLŐHÁZAS (sűrű beépítésű, 6,0 m épületmagasságot meghaladó) terület (szt. max. 1,0)	Ü, IZ	–
– HÉTVÉGI HÁZAS (laza beépítésű, 6,0 m épületmagasságot meg nem haladó) terület (szt. max. 0,2)	Ü	–
KÜLÖNLEGES TERÜLET		
Nagy bevásárlóközpontok és nagy kiterjedésű kereskedelmi célú területek (szt. max. 1,0)	K-BK1, K-BK2	I, IZ M, MZ
– Vásárok, kiállítások és kongresszusok területei (tematikus park) (szt. max. 2,0)	K-TP	–
– Egészségügyi területek (kórház, szanatórium, gyógyszálló, gyógyüdülő) (szt. max. 2,0)	K-EÜ, IZ	–
– Nagy kiterjedésű, sportolási célú területek (strand, szabadidő-eltöltés, rekreáció) (szt. max. 1,0)	K-SP, IZ	–
– Állat- és növénykertek területei (szt. max. 1,0)	K-TP, IZ	–
– Temetők területei (szt. max. 0,5)	KV-TE	–
– Honvédelmi területek (szt. max. 2,0)	K-HT, IZ	–
– Hulladékkezelők, -lerakók területei (települési szilárd és folyékony, egyéb veszélyes radioaktív stb.) (szt. max. 1,0)	KV-HU, KV-SZK	–
– Közlekedésüzemi terület (szt. max. 1,0)	KV-TB, KL-KÉ, KV-IK	–
– Kikötői terület (szt. max. 2,0)	KL-VI	–

Beépítésre nem szánt területen:

1. Az egy területfelhasználási egységen belül alkalmazható keretövezeteket a 2. számú táblázat tartalmazza.
2. Fentiek mellett a KL-KT célzott területfelhasználási módú terület, valamint a jelenleg keretövezetbe nem sorolt közterület minden beépítésre nem szánt területen belül indokolt mértékben alkalmazható.

2. számú táblázat

TSZT-ben szereplő területfelhasználási egység	A területfelhasználási egységnek megfelelő, FSZKT-ben alkalmazott keretövezet	TSZT alapján az FSZKT-ben egyéb alkalmazható keretövezet
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK		
KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰTERÜLET		
– Általános közlekedési terület	KL-KT, keretövezetbe nem sorolt közterület, KL-KÉ	Z-KP, Z-KK, Z-FK, Z-EZ
– Vasútterület	KL-VA	M KV-IK
– Repülőtér	KL-RE	–
ZÖLDTERÜLET	Z-FK, Z-KK, Z-KP, Z-VP, Z-EZ	E-TG, E-VE VT-VB
ERDŐTERÜLET	E-TG, E-VE, E-TT, E-ZE	MG-MT VT-VB Z-KP, Z-VP
MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET	MG-RT, MG-RF, MG-MT, MG-MF	E-TG, E-VE
VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK		
– Folyóvizek medre és partja	VT-ÁV, VT-VB	–
– Állóvizek medre és partja		–
– Vízbiztosítási területek	VT-VB	–

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó az Ör. 7. § (1)–(2) bekezdései alkotmányellenességét arra alapozva állítja, hogy az Alkotmány 43. § (1) bekezdése szerint a helyi önkormányzatok alapjogai egyenlők, az Ör. ugyanakkor egyoldalúan, kizárólag a fővárosi önkormányzat javára határoz meg egyetértési jogokat a kerületi önkormányzatokkal szemben, illetve határoz meg kötelezettségeket a kerületi önkormányzatokra nézve. Kifogásolja továbbá, hogy a fővárosi önkormányzatot megillető egyetértési és véleményezési jogokat a főpolgármester gyakorolja, ez pedig ütközik az Ötv. 10. § l) pontjával, mert az – véleménye szerint – a képviselő-testület át nem ruházható hatásköre.

a) Az Alkotmány 43. § (1) bekezdés szerint a helyi önkormányzatok alapjogai (44/A. §) egyenlők. Az önkormányzatok kötelezettségei eltérőek lehetnek.

A településrendezés eszközeinek: a településszerkezeti tervnek, a helyi építési szabályzatnak és szabályozási tervnek az elfogadása a fővárosban a két önkormányzati szint között megosztott hatáskörben történik. A főváros önkormányzatának meghatározó sajátossága az, hogy a főváros egy település, de kétszintű önkormányzati rendszere van. A fővárosi és a fővárosi kerületi önkormányzatok jogállását, a feladatok és hatáskörök megosztását nem az Alkot-

mány, hanem az Alkotmány 44/C. §-a szerint – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának igen szavazatával megalkotott – Ötv. szabályozza. Ennek a szabályozásnak fontos alapelve az, hogy a fővárosi önkormányzat látja el azokat a települési önkormányzati feladatokat, amelyek a főváros egészét vagy egy kerületet meghaladó részét érintik, valamint amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak. [Ötv. 63. § (2) bekezdés] Ezzel összhangban az Ötv. meghatározza a fővárosi településrendezés alapvető szabályait is. Az Ötv. felhatalmazása alapján a fővárosi közgyűlés a fővárosi egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány és a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – meghatározza a főváros általános rendezési tervét, a főváros városfejlesztési és városrehabilitációs programját. A kerületi képviselő-testület – a főváros általános rendezési terve szerint, annak keretei között – a kerület egészére meghatározza a kerület részletes fejlesztési programját, a kerületi alaptervet, a kerület részletes rendezési tervét és azok szabályozási előírásait. Miután a főváros egy település, de kétszintű az önkormányzati rendszere, ezért a törvényalkotó a településrendezésben, az építési szabályozásban – is – szükségképpen megosztotta a hatásköröket a fővárosi közgyűlés és a kerületi képviselő-testületek között. Az egységes településfejlesztés érdekében a fővárosi közgyűlés a meghatározó szerep, de a saját területükön, a maguk feladatuk körében a kerületi képviselő-testületek is

szabályozó szerepet kaptak. Erre figyelemmel az Ötv. tartalmazta fel a fővárost az összhang megteremtésére, nevezetesen a fővárosi közgyűlést arra, hogy rendeletében szabályozza a főváros általános rendezési terve, a kerületi alaptervek és a részletes rendezési tervek összhangjához szükséges követelményeket. Ebben meghatározza, hogy a tervezési folyamatban a kerületi és a fővárosi önkormányzatot mely esetekben illeti meg véleményezési, egyetértési jog és mely esetekben kötelező a kölcsönös tájékoztatás, illetve tervezési együttműködés. [Ötv. 63/C. § (3) bekezdés] Erről szól az Ör. s ezért nem ellentétes az Alkotmány 43. § (1) bekezdésével az, hogy törvényi felhatalmazás alapján az Ör. egyes ügyekben a fővárosi önkormányzat egyetértési jogát biztosítja megjelölt fővárosi feladatok és szabályozási elemek tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány ebben a részében nem megalapozott.

b) Az indítvány szerint az egyetértési jog fővárosi főpolgármesternek történő átadása ellentétes az Ötv. 10. § l) pontjával, mert az a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át. Az indítvány ebben a részében sem megalapozott, mert az Ötv. 10. § l) pontja abban az esetben tiltja a képviselő-testületnek a hatáskör átruházását, ha a véleménynyilvánítás olyan ügyben történik, amelyben törvény írja elő az érdekelt önkormányzat álláspontjának a kikérését. Ebben az esetben azonban az egyetértési hatásköröket és azok gyakorlását nem törvény, hanem önkormányzati rendelet állapítja meg. Az Ötv. 9. § (1) bekezdése alapján a fővárosi közgyűlés egyes hatásköreit a főpolgármesterre átruházhatja, következésképpen a fővárosi főpolgármester felhatalmazása nem ellentétes az Ötv. 10. § l) pontjával.

2. Az indítvány szerint az Ör. 3. számú mellékletét a 35/2005. (VI. 23.) Föv. Kgy. rendelet módosította, s a módosítás megsemmisítését kezdeményezi az indítvány. Hivatkozik a településrendezési eszközök egymásra építésének elvére – megjelölve az Ét. több rendelkezését –, valamint az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletre.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint az indokokat, amelynek alapján az indítványozó az alkotmány sértést fennállónak véli.

Az indítványozó az Ör. 3. számú mellékletének 2005. évi módosítását tartja alkotmányellenesnek. Az Alkotmánybíróság hatályos jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja, a közelebről pontosan meg nem határozott módosítást nem. Az Alkotmánybíróságnak nem feladata, hogy az Ör. módosítását tárja fel. Az Ör. 3. számú – az FSZKT-ben alkalmazható keretövezeteket meghatározó – melléklete két táblázatot is tartalmaz, s összefüggésben van az Ör. rendelkezéseivel. A magasabb szintű jogszabállyal való ellentét igazolásaként is csak általában jelöli meg az indítvány a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet anélkül, hogy annak konkrét rendelkezését meghivatkozná. Az indítvány az Ör. 3. számú mellékletének módosítására vonatkozó részében a fentiek miatt érdemi elbírálásra alkalmatlan, abból a pontos megjelölések és összefüggések hiányában az alkotmányjogi érvelés sem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § d) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt az Ör. 3. számú mellékletének módosítására vonatkozó részében, mint érdemi elbírálásra alkalmatlant, visszautasította.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK VÉGZÉSEI**14/B/2003. AB végzés**

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.215/2002/15. számú ítéletével szemben benyújtott, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 44. § (4) bekezdése „ellen” szövegrészével összefüggésben, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 13. §-a, valamint 7. § (1) bekezdésével összefüggésben, továbbá a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 1. cikkével, valamint a 2–4. cikkeivel összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.215/2002/15. számú ítéletével szemben benyújtott, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvénnyel összefüggésben előterjesztett mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.215/2002/15. számú ítéletével szemben benyújtott, a nevelési ellátások megszüntetésének joggyakorlata ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.215/2002/15. számú ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

5. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Kfv. II.410.010/2002/6. számú végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s**I.**

1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.215/2002/15. számú ítélete ellen, melyben a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 44. § (4) bekezdésének „ellen” szö-

vegrésze, valamint a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) „iskolákra vonatkozó összes” rendelkezése, „minimum” a 13. §-a és a 7. § (1) bekezdése teljes, „de legalább a b) pontjából a »gyermek tanulói jogviszonyának fennállását, az utolsó tanévben a megszűnés várható időpontját« rész”, továbbá az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos mellékletek adatkérő lapjaiból a tanulói jogviszony megszűnésének várható időpontjára, a tanulói jogviszony szünetelésére és a szünetelés időtartamára vonatkozó részek; valamint minden a gyermekek tanulói, iskolai és „munka-jogviszonyára”, munkavégzésére vonatkozó adatkérésre vonatkozó rendelkezés alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá konkrét ügyében az alkalmazási tilalom megállapítását kéri. A kifogásolt rendelkezések folytán sérülni véli az Alkotmány számos rendelkezését, így annak 2. §-át, a X. bíróságokra vonatkozó fejezetét, de főként az Alkotmány 50. § (2) bekezdésének azon részét, mely szerint „a bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét”, valamint az Alkotmány 57. §-a szerinti „jogegyenlőség a jogorvoslatban, a jogos érdekekben és szerint”, továbbá az Alkotmány 70/J. §-a, 70/K. §-a, 15. §-a, 16. §-a és 17. §-a sérelmét is állította.

A Cst. 44. § (4) bekezdése „ellen” szövegrészét azért véli több szempontból, a fent megjelölt alkotmányi rendelkezések sérelme folytán alkotmányellenesnek, mert álláspontja szerint a keresetet nem az elsőfokú igényelbíró szerv ellen, hanem annál kell benyújtani, amely köteles továbbküldeni az illetékes bírósághoz. Álláspontja szerint a Vhr. önállóan, önkényesen szabályozza a tanulói jogviszonyra vonatkozóan a nevelési ellátások feltételeit, valamint ezen rendelkezései a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) és (2) bekezdésével ellentétesek, továbbá a Vhr. szabályozási tárgyköre a felhatalmazó Cst. 51. § rendelkezésein túlterjeszkedett.

Nézete szerint a Cst. 1. §-ában a törvény céljaként megfogalmazottak ellentétesek a Jat. 18. § (1)–(3) bekezdéseiben foglaltakkal, mely alapján a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) I. rész 1. cikkét, valamint a 2–4. cikkeit „aggályosnak” véli, ezért alkotmányjogi panasz keretében kéri ezek, valamint („ha kiderülne, hogy még mely nemzetközi egyezményekre gondoltak”) a Cst. preambulumban megjelölt nemzetközi egyezményeket beiktató törvények alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmány 7. § (1) bekezdése alapján.

A Vhr. kifogásolt, tanulói jogviszonyra vonatkozó rendelkezéseit ellentétesnek véli továbbá számos jogszabállyal, így a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Közokt. tv.), továbbá Cst. alapelvei rendelkezéseivel, a polgári törvénykönyvről szóló

1959. évi IV. törvény „kógens” rendelkezéseivel, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénnyel, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény valamennyi vonatkozó, de különösen az 5. §-ával.

Nézete szerint alkotmányellenes, hogy az alap-, közép-, és szakiskolák igazgatói olyan igazolásokat állítanak ki, amely 9–12 hónapra előre bizonyítják a tanulói jogviszony fennállását. Szintén alkotmányellenes álláspontja szerint az az általa vélt „egyedi és országos joggyakorlat”, hogy az ellátást nyaranta megszüntetik, illetve szüneteltetik. Erre figyelemmel számos alkotmányi rendelkezés, így az Alkotmány 2. §-a, 7. § (2) bekezdése, 8. § (1) bekezdése, az Alkotmány XII. fejezete (54–70/K. §-ai), az Alkotmány 35. § (1) bekezdés *b*) pontja, továbbá (2) bekezdése, az Alkotmány 59. §-a, az Alkotmány 15. §-a, 16. §-a, 17. §-a, 67. § (1) bekezdése, az Alkotmány 70/A. §-a, az Alkotmány 70/E. §-a sérelmét állította.

Az alkotmányjogi panasz továbbá mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet is állított, eszerint a jogalkotó elmulasztotta Cst-ben megalkotni a nevelési ellátás megszüntetésére vonatkozó szabályozást.

Végül az indítványozó annak megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy alkotmányellenes volt-e a nevelési ellátások július 1-jével történő megszüntetésének – általa vélt – országos joggyakorlata.

2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Kfv. II.410.010/2002/6. számú végzése ellen is. Ebben egyrészt a Cst. 7–11. §-ai alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri, az Alkotmány 2. §-ának, 15–17. §-ainak, 54. §-ának, 57. §-ának, 70/A. § (1)–(3) bekezdéseinek, 70/D. §-ának, 70/E. §-ának, 70/F. §-ának, 70/J. §-ának, valamint 70/K. §-ának sérelmét állítva. Az alkotmányellenességet abban látja, hogy a rendelkezések a hátrányos helyzetű családok egy csoportjára nézve nem tartalmaztak emelt mértékű ellátásra vonatkozó szabályozást.

Továbbá az indítványozó saját ügyével összefüggésben a jogorvoslati jogának sérelmét is állította, erre nézve azonban konkrét alkotmányellenesnek vélt jogszabályhelyet nem jelölt meg. Szintén alkotmányjogi panaszában – alkotmányos indokok megjelölése nélkül – mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állított egyrészt a Cst-vel, továbbá a korábban hatályban volt, a családi pótlékról és a családok támogatásáról szóló 1990. évi XXV. törvénnyel, valamint a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvénnyel összefüggésben. Saját peres ügyében az alkalmazási tilalom megállapítását is kéri.

3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy időközben a Cst. 44. § (4) bekezdését a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXIX. törvény 54. § (2) bekezdésének *c*) pontja 2009. október 1-jével hatályon kívül helyezte.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak érvényesen kihirdetett, illetőleg hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés (335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261.). A konkrét normakontroll két esetben, az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján – mivel ilyenkor az alkalmazási tilalom kimondására van lehetőség – az Alkotmánybíróság már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja. Az Alkotmánybíróság a vizsgálatot – az indítvány alkotmányjogi panasz voltára tekintettel – az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben alkalmazott rendelkezés tekintetében folytatta le.

II.

Az alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálásra nem alkalmasak.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszok megfelelnek-e az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. §-ában foglalt feltételeknek.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése kimondja: Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsértelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz keretében kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során az indítványozó vélt jogsértelme bekövetkezett, ezért az alkotmányjogi panasz tárgya kizárólag a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság jogerős ítéletében alkalmazott jogszabályi rendelkezések lehetnek.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a megyei bíróság indítványozó által megjelölt jogszabályi rendelkezések közül csak a Cst. 44. § (4) bekezdésének „ellen” szövegrészét alkalmazta, az indítványozó által megjelölt Vhr. 7. § (1) bekezdését, 13. §-át, illetve az Egyezmény 1. cikkét, valamint a 2–4. cikkeket nem nevesíti, döntését nem ezen rendelkezésekre alapítja. Ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelményeknek.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § *e*) pontja alapján az alkot-

mányjogi panaszt a Vhr. 7. § (1) bekezdése, 13. §-a, továbbá az Egyezmény 1. cikkének, valamint a 2–4. cikkeinek rendelkezései tekintetében visszautasította.

2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz azon része, amely a Cst. 44. § (4) bekezdésének „ellen” szövegrésze alkotmányossági vizsgálatát kérte az Alkotmány 2. §-ára, a 15., 16. és 17. §-aira, az Alkotmány X. bíróságokra vonatkozó fejezetére, különösen az 50. § (2) bekezdésének „a bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét” szövegrésze, az Alkotmány 57. §-ára, 70/J. §-ára, 70/K. §-ára hivatkozással, megfelel-e az Abtv. 48. § (1) és (2) §-aiban foglalt feltételeknek.

Az indítványnak meg kell felelnie az Abtv. 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek: az indítványozónak meg kell jelölnie a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, érdemben ki kell fejtenie az indítvány alapjául szolgáló, az alkotmányellenesség megállapítására vonatkozó okot, továbbá határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.). Az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.].

A megyei bíróság ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz ebben a részében a fenti feltételeket nem elégíti ki: ugyanis az indítvány az alkotmányi rendelkezések számszerű megjelölésén túl az alkotmányellenesség indokára nézve egyáltalán nem tartalmaz alkotmányjogi érveket. A fenti tartalmi hiányosságok miatt az indítvány ebben a részében érdemi elbírálásra nem alkalmas, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § d) pontja alapján a Cst. 44. § (4) bekezdése „ellen” szövegrészeinek alkotmányellenességére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította.

3. Az indítványozó a megyei bíróság ítéletével összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panaszában mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását is kérte, mivel nézete szerint a Cst. elmulasztotta megalkotni a nevelési ellátás megszüntetésére vonatkozó szabályozást.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi pa-

nasszal az fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételei közé tartozik, hogy az Alkotmányban biztosított jogsérelem az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következék be. Ennél fogva az Abtv. alapján a szabályozás hiánya miatt, azaz mulasztásban megnyilvánuló alkotmányjogi panaszként való előterjesztése az Abtv.-ből nem vezethető le (1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160, 1176.; 986/B/1999. AB határozat, ABH 2005, 889, 900.; 276/D/2002. AB határozat, ABH 2006, 1369, 1375., ugyanerre irányuló indítvány tárgyában: 671/D/2005. AB végzés, ABH 2008, 3525, 3527.). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre alapított alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül – visszautasította.

4. A megyei bíróság ítéletével összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panasz kérelmet tartalmazott továbbá a tanulói jogviszonyok fennállására, illetve ezzel összefüggésben a nevelési ellátások megszüntetésének joggyakorlata alkotmányellenességének megállapítására nézve.

Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 1. §-ában meghatározott hatásköre nem terjed ki a jogalkalmazói gyakorlat alkotmányosságának vizsgálatára. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § b) pontja alapján ebben a részében is visszautasította.

5. Az alkotmányjogi panasz kérelmet tartalmazott továbbá „a benyújtáskor hatályos mellékletek adatkérő lapjaiból a tanulói jogviszony megszűnésének várható időpontjára, a tanulói jogviszony szünetelésére és a szünetelés időtartamára vonatkozó” részek; valamint minden, a gyermekek tanulói, iskolai és „munka-jogviszonyára”, munkavégzésére vonatkozó adatkérésre vonatkozó rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére nézve.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése – mint az a fentiekben már kifejtésre került – rögzíti az indítvánnyal szemben támasztott alapvető követelményeket: eszerint annak tartalmaznia kell a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölését és a határozott kérelmet. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során kialakította azokat a minimális tartalmi és formai kritériumokat, amelyeknek – az Abtv. 22. § (2) bekezdésére és 48. § (1) bekezdésére figyelemmel – az indítványoknak és az alkotmányjogi panaszoknak meg kell felelnie. Az érdemi alkotmányossági vizsgálat elvégzése csak akkor lehetséges, ha az indítvány, illetve az alkotmányjogi panasz tartalmazza a támadott jogszabály pontos megnevezését és az Alkotmány megfelelő rendelkezésének megjelölése mellett, a benyújtás alapjául szolgáló okot, vala-

mint az Alkotmánybíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet. Nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.].

A beadvány ezen pontban ismertetett részében e feltételeket nem elégíti ki: az indítványozó az egyes konkrét, alkotmányellenesnek vélt jogszabályi rendelkezéseket egyáltalán nem, míg a sérülni vélt alkotmányi rendelkezéseket csupán számszerűen jelölte meg, a kérelem alkotmányjogi érvelést nem tartalmaz.

A fenti tartalmi hiányosságok miatt az alkotmányjogi panasz ebben a részében sem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § d) pontja alapján szintén visszautasította.

6. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt továbbá a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Kfv. II.410.010/2002/6. számú végzése ellen, ezért az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben elsőként azt vizsgálta, hogy az előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak-e.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. A (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során, együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V: 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

Az Alkotmánybíróság 41/1998. (X. 2.) AB határozata szerint az Abtv. 48. §-a alkalmazásánál, ha a panaszolt alapjogsérelem nem a rendes, hanem a rendkívüli jogorvoslati eljárásban következett be, alkotmányos követelmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejét a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott, vagy – ha új eljárásra és új határozat hozatalára kerül sor – az elrendelt új eljárás során született jogerős határozat kézbesítésétől kell számítani (ABH 1998, 306.).

Az indítványozó – állítása szerint – a felülvizsgálati bíróság végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszát a rendkívüli jogorvoslati eljárásban bekövetkezett alapjogsérelmére alapítja, ezért az Alkotmánybíróság – az idézett határozatát követve – az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerinti

hatvan napon belül a felülvizsgálati bíróság végzésének kézbesítésétől számított megállapította, hogy az határidőben érkezett.

Az alkotmányjogi panasz elbírálhatóságának az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az is feltétele, hogy a panasszal támadott jogerős határozatban az alkotmányellenesnek tartott jogszabályt alkalmazzák. Ennek a követelménynek azonban az indítványozó által a felülvizsgálati bíróság végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tesz eleget, mivel az alkotmányjogi panaszban megjelölt jogszabályi rendelkezéseket a felülvizsgálati bíróság nem alkalmazta.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati bíróság végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

476/B/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmánybírósági határozat utólagos kiegészítésére indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság 20/2005. (V. 26.) AB határozatának kiegészítésére, illetve módosítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybíróság, az Alkotmánybíróság 20/2005. (V. 26.) AB határozatában (alkotmánybírósági ügyszám: 476/B/2003. AB határozat; a továbbiakban: Abh.) megállapította a büntetőeljárásról szóló 1998. évi

XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 360. § (1) bekezdésének alkotmányellenességét és elrendelte annak a határozat közzététele napjával történő megsemmisítését (határozat 1. pont). Megállapította továbbá, hogy az Országgyűlés alkotmányellenes mulasztást követett el azzal, hogy nem szabályozta a jogbiztonság és tisztességes eljárás követelményeinek megfelelően azon esetek körét, amikor a másodfokú eljárásban a fellebbezés elintézésének tanácsulésen van helye (határozat 3. pont). Mindemellett azokra az esetekre vonatkozóan, amelyekben az indítványozók alkotmányjogi panasz keretében támadták a Be. jelzett rendelkezését, kimondta a Be. 360. § (1) bekezdésére vonatkozó alkalmazási tilalmat is. Ezek közé tartozott a jelen ügy kérelmezőjét érintő, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság Bf. 671/2003. szám alatt folyamatban volt ügye is.

2. Jelen ügyben a kérelmező az Abh. kiegészítése, illetve módosítása érdekében fordult az Alkotmánybírósághoz. Beadványa arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság határozat kiegészítése, illetve módosítása keretében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (3) bekezdése alapján rendelje el a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság Bf. 671/2003. számú határozatával lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatát. Az alkalmazási tilalom kimondását követően, a Be. 406. § (1) bekezdés *a*) pontja és (2) bekezdése alapján valóban megindult felülvizsgálati eljárás ugyanis esetében nem vezetett eredményre és nem mentesült az elítéltetés hátrányos következményei alól.

3.1. Az Alkotmánybíróság korábbi 72/B/2004. AB határozatában, figyelembe véve az 1105/D/2004 AB végzés összefoglaló jellegű megállapításait is – hasonló problémakört vizsgálva – a következőket állapította meg:

»Az Alkotmánybíróság főszabályként csak hatályban lévő jogszabály alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás alapja az alkalmazott, de időközben hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét állító alkotmányjogi panasz. Ugyanakkor a nem hatályos jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és a jogszabály konkrét esetben való alkalmazhatósága kizárására irányuló alkotmányjogi panasz esetén – az egyéb törvényi feltételek vizsgálata mellett – vizsgálni kell azt is, hogy a nem hatályos jogszabály alkotmányellenessége megállapításának lehet-e az alkotmánysértés kimondásán túlmenő eljárásjogi következménye (898/D/1999. AB határozat, ABK 2007. január, 72.).

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz jogorvoslat, ennek következtében biztosítani kell a jogsérelem orvoslásának lehetőségét. Az Alkotmánybíróság a 23/1998. (VI. 9.) AB határozatban megállapította: „az Országgyűlés alkotmányellenes mulasztást követett el azzal, hogy a büntetőeljáráson kívüli eljárásokban nem szabályozta az Alkotmánybíróság által alkotmányellenessé nyilvánított jogszabálynak a konkrét esetben történő alkalmazhatósága kizárásának eljárásjogi

következményeit.” (ABH 1998, 182.) A büntető ügyek tekintetében tehát az Alkotmánybíróság nem állapított meg mulasztást, sőt kiemelte, hogy az alkotmányjogi panasz megalapozottsága esetén a következményeket a törvényalkotó az Abtv. 43. § (3) bekezdésében rendezte (ABH 1998, 182, 186.). E szerint az Alkotmánybíróság elrendeli az alkotmányellenes jogszabály vagy állami irányítás egyéb jogi eszköze alapján jogerős határozattal lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatát, ha az elítelt még nem mentesült a hátrányos következmények alól, és az eljárásban alkalmazott rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetőleg intézkedés csökkentése vagy mellőzése, illetőleg a felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. §-ának alkotmányosságával összefüggésben a 10/1992. (II. 25.) AB határozatban kifejtette: „A lezárt jogviszonyokba való beavatkozást a törvény csak akkor írja elő, ha azt más, a jogbiztonsággal konkuráló jogállami elv megköveteli. Így az alkotmányos büntetőjog alapelveivel összhangban teszi az Abtv. 43. § (3) bekezdése kötelezővé jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát az elítelt javára. Ez elvileg a jogbiztonság ellen hat. Az ellentmondást az Abtv. úgy oldja fel, hogy a 43. §-nak ez a rendelkezése csak arra az esetre vonatkozik, ha a büntetés hátrányos következményei még fennállnak.” (ABH 1992, 72, 75.)

A Be. ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozatának ennél szélesebb körben tulajdonít jogerőt feloldó jelentőséget. A 416. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 43. § (3) bekezdésén alapuló rendelkezése esetében a legfőbb ügyész hivatalból nyújt be felülvizsgálati indítványt [Be. 417. § (2) bekezdés]. Ezen túlmenően a Be. további – bár szoros határidőhöz kötött – felülvizsgálatot tesz lehetővé az Alkotmánybíróság határozatára tekintettel. A határozat közzétételétől számított hat hónapon belül felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha a terhelt már mentesült a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a büntetés végrehajtása már befejeződött, illetve végrehajthatósága megszűnt, illetőleg a terhelt már nem áll az intézkedés hatálya alatt, azonban a büntetőjogi felelősség megállapítására, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására olyan büntető jogszabály alapján került sor, amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság megállapította [416. § (1) bekezdés *f*) pont és (2) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság határozatán alapuló felülvizsgálati okokkal kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság EBH 2005. 1299. szám alatt tette közzé jogértelmező elvi határozatát, amelyet az Alkotmánybíróság 20/2005. (V. 26.) AB határozatának 4. pontjában meghatározott, az alkotmányellenesnek ítélt és megsemmisített jogszabály alkal-

mazási tilalmát kimondó rendelkezése (ABH 2005, 202.) alapján indult eljárásban alakított ki. E szerint: „Az Alkotmánybíróság határozata alapján – egyéb feltételek meglétében – felülvizsgálatnak a büntetőjogi felelősséget vagy a büntetést, illetve az intézkedést érintő büntető anyagi jogszabály alkotmányellenességének a megállapítása esetén van helye.” (...)

Az alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálása nélkül is megállapítható, hogy a Be. panaszolt rendelkezései alkotmányellenességének megállapítása, illetve az alkalmazási tilalom kimondása nem lenne hatással a konkrét büntető ügyekre. Az indítványozók olyan, már nem hatályos eljárási szabályozás alkotmányosságát kifogásolták, amely nem hozható közvetlen összefüggésbe az elítélt bűnösségének megállapításával, illetve a büntetés-kiszabással. Ennek következtében az Abtv. 43. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége a büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendelésére, illetve az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján a konkrét esetben való alkalmazhatóság kizárására, minek következtében nincs lehetőség a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontja szerinti felülvizsgálatra. Az alkotmányjogi panaszok továbbá nem a bűnösség megállapítása alapjául szolgáló büntető anyagi jogszabályt kifogásolták, hanem (...) büntetőeljárás szabályokat.« (ABH 2007, 1567, 1581.)

3.2. Az Abh-t követően a az Országgyűlés megalkotta a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvényt, amelynek 152. § (2) bekezdése – az Alkotmánybíróság határozatának megfelelően – módosította a Be. 360. §-át, meghatározva a tanácsülés tartására vonatkozó kritériumokat. Ezzel okafogyottá vált minden olyan kérelem, amely csupán az alkalmazandó eljárási forma megválasztására irányuló hiányos szabályozására alapítja az alkotmányossági vizsgálatot.

Az Abh. alapjául szolgáló ügyekben az indítványozók – így a kérelmező is – kizárólag eljárási jogszabályra, a bíróságok által alkalmazott (alkalmazható) eljárási formát meghatározó 360. § (1) bekezdésére alapították az alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmüket. Arra nem hivatkoztak és ilyen következtetés az ügyben nem is volt levonható, hogy önmagában – az eljárási formának a tisztességes eljárás követelményeinek megfelelő megváltozásából – minden ügyben automatikus bekövetkezne az a kedvező helyzet, amely az Abtv. 43. § (3) bekezdése alkalmazásának feltétele. Éppen ezért az Alkotmánybíróság a határozatában nem erre, hanem a 43. § (4) bekezdésére alapította a konkrét ügyekben az alkalmazási tilalom kimondását (indokolás 9.5. pont.).

Mindebből megállapíthatóan a határozat kijavításának, illetve kiegészítésének az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3; a továbbiakban: Ügyrend) 51–52. §-aiban foglalt feltételei nem állnak fenn. A kérelmező ugyanis jelen beadványában olyan tárgykörben kérte az Abh. kijavítását, amely nem része az 51. §-ban rögzített

felsorolásnak. A kijavítás feltételei pedig azért nem állnak fenn, mert a kérdésben az Alkotmánybíróság az Abh.-ban érdemben döntött, s kizárólagosan a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatának utólagos elrendelése egyébként sem lehet önálló alkotmányossági vizsgálat tárgya. Ezért a kérelmet az Ügyrend 29. § d) pont utolsó fordulata alapján vissza kellett utasítani.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévay Miklós s. k.,</i> előadó alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.</i> alkotmánybíró

776/B/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 150. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány alapján indult eljárást megszünteti.

2. A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény módosításáról szóló 2003. évi XXXVIII. törvény 33. § (6) bekezdésének 2004. szeptember 1-jétől 2006. február 28-ig terjedő időben hatályos szövege alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványok tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz több indítvány érkezett a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: régi Ftv.), illetőleg az azt módosító egyes rendelkezések alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az Alkotmánybíróság az indítványo-

kat – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján – egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

Az első két indítványban foglaltak szerint az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközik a régi Ftv. 123. § (10) bekezdése, amely – amennyiben a képesítési követelmények azt előírták – az általános nyelvvizsga teljesítése alól mentesítette a beiratkozás évében legalább a 40. életévüket betöltött hallgatókat. Ugyanezen alkotmányi rendelkezést sérti a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény módosításáról szóló 2003. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: régi Ftv.mód1.) 33. § (6) bekezdése, amely a fenti, a régi Ftv.-be általa beiktatott rendelkezést alkalmazni rendelte azokra a hallgatói jogviszonnyal rendelkezőkre is, akik a képzési idő alatt töltik be a 40. életévüket, továbbá akik engedélyt kaptak a nyelvvizsga záróvizsga utáni teljesítésére, és ezen időpontig töltik be az előbbi életkort. Mindkét rendelkezés életkoruk szerint indokolatlan megkülönböztetést tesz a hallgatók között.

A harmadik indítványozó az egyes oktatási tárgyú, az oktatási jogok érvényesítésének elősegítését, valamint a felsőoktatási intézmény- és képzési rendszer fejlesztését szolgáló törvények módosításáról szóló, 2004. szeptember 1-jén hatályba lépett 2004. évi LX. törvény (a továbbiakban: régi Ftv.mód2.) 7. § (4) bekezdés *b)* pontját tartotta alkotmányosértőnek. A támadott szabály a régi Ftv.mód1. 33. § (6) bekezdése helyébe léptetett új rendelkezést, amely szerint az Ftv.-ben biztosított mentességet alkalmazni kell azokra a hallgatói jogviszonnyal rendelkezőkre is, akik a törvény hatálybalépésekor folytatott, illetve a 2003/2004. tanévben első évfolyamon megkezdett tanulmányaik során betöltik 40. életévüket, illetőleg engedélyt kaptak a nyelvvizsga záróvizsga utáni teljesítésére, és ezen időpontig töltik be az előbbi életkort. Álláspontja szerint a régi Ftv.mód1.-nek az Ftv.mód2.-vel történt, viszonylag rövid időn belüli korlátozása – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközően – jogbizonytalanságot teremtett. A rendelkezés a 40. életévüket betöltött hallgatók javára biztosított „méltányossági korhatárt” szűkíti, amely ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglaltakkal, egyben az Alkotmány 70. § (3) bekezdésével szemben nem küszöböli ki a – értelemszerűen a képzés során 40. életévüket betöltött – hallgatók esélyegyenlőtlenségét. E rendelkezés a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: új Ftv.) 152. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó a régi Ftv. alapján megkezdett folyamatos képzésekre, vagyis a tanulmányaikat folytató hallgatókra továbbra is kiterjed.

2. A régi Ftv., a régi Ftv.mód1., továbbá a régi Ftv.mód2. 7. § (4) bekezdése az új Ftv. 151. § (3) bekezdés *a)* pontja és *bn)* pontja szerint 2006. március 1-jével hatályát veszítette. Az átmeneti szabályok között míg az új Ftv. 150. § (1) bekezdése azonosan szabályozta a nyelvvizs-

ga-követelmény teljesítése alól mentességet, egyben a 152. § (4) bekezdése kimondta, hogy a régi Ftv. alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával kell befejezni.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.]. Továbbá akkor van mód utólagos normakontroll eljárásra, ha a hatályát vesztett jogszabály helyébe lépő jogszabály tartalmilag a korábbival azonos (vagy lényegében hasonló) és ezáltal azonos a vizsgálendő alkotmányossági probléma. [137/B/1991. AB határozat, 1992, 456, 457.; 138/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 579, 581.; 14/1999. (VI. 3.) AB határozat, ABH 1999, 396, 399.]

Az első két indítványban a régi Ftv. 123. § (1) bekezdése kapcsán felvetett alkotmányossági probléma – a nyelvvizsga vonatkozásában a hallgatók életkor szerinti megkülönböztetése – a vitatott szabályozás hatályos szövegével kapcsolatosan változatlanul fennáll, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot a hatályos szabályozás tekintetében végezte el.

3. Az Alkotmánybíróságnak elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítvány tárgya nem minősül-e „ítélt dolognak”.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. §-ának *c)* pontja szerint az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmányosértést megállapítani („ítélt dolog”). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő, mint egy korábban elbírált ügyben. (1620/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 972, 973.)

Az Ftv. 150. § (1) bekezdésének alkotmányosságát az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével összefüggésben az 1025/B/2008. AB határozatában (ABK 2009, 1226, 1228.) már vizsgálta, és azt nem találta alkotmányellenesnek. Utalt arra, hogy ebben az életkorban a felsőoktatási tanulmányokra jelentkezők jellemzően munka mellett vállalkoznak az újabb, oklevelet adó képzésre, és gyakran nem is rendelkeznek megfelelő nyelvi előképzettséggel, így a nyelvvizsga-követelmények teljesítése fokozott megterhelést jelent számukra. Ezért nem

tekinthető önkényesnek a megkülönböztetés, hogy az Ftv. 150. § (1) bekezdése a diploma új feltételeinek előírása esetén – átmeneti időre – tekintetben vette egy korosztály sajátosságait.

Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ftv. 150. § (1) bekezdésének az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló első két indítvány „ítélt dolog”, ezért az eljárást az Ügyrend 31. § c) pontja alapján megszüntette.

4. A régi Ftv.mód1. 33. § (6) bekezdése helyébe a régi Ftv.mód2. 7. § (4) bekezdés *b)* pontjával léptetett szöveg tartalmazza az első két indítványozó által felvetett alkotmányossági problémát, a 40. évet betöltött hallgatókkal szemben a többi hallgató hátrányos megkülönböztetését. A harmadik indítvány az első két indítványtól eltérő okból, azért tartotta e rendelkezést alkotmányellenesnek, mert a mentességre jogosultak körét – rövid időn belül – szűkítette.

Az új Ftv. 152. § (3) bekezdésében foglalt átmeneti szabály – a törvény indokolása szerint a felsőoktatási rendszer működőképességének folyamatos fenntarthatósága érdekében – alkalmazni rendelte a megkezdett és folyamatos képzésekre a szakmai követelményeket, amely az intézmények által elindított, kimenő évfolyamokra vonatkozott. A régi Ftv. 85. §-ában, illetőleg 87/B. §-ában meghatározott, három-négy éves, kivételes esetben öt évet meghaladó képzési időt figyelembe véve azonban nincs olyan folyamatos képzés, amelyben a hatályon kívül helyezett rendelkezésben – a 2003/2004-es tanévben tanulmányait megkezdő, vagy a korábban beiratkozott, de 2004. július 1-jén még tanulmányokat folytató hallgatók számára biztosított – mentességi szabályok alkalmazhatók lennének.

Erre figyelemmel az indítványok okafogyottá váltak, így az Alkotmánybíróság az eljárást ebben a vonatkozásban az Ügyrend 31. § *e)* pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

599/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok tárgyában eljárva meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.I.217/2003/26. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 360. § (1) bekezdése tekintetében megszünteti, a 23. § (3) bekezdése, 24/A. § (3) bekezdése, 360. § (2) és (3) bekezdése, illetve 375. § (1) bekezdése vonatkozásában pedig visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.I.217/2003/26. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 41. § (1) és (5) bekezdése, valamint a 132. § (1) bekezdése tekintetében visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

A Szegedi Ítéltábla Bf.I.217/2003/26. számú ítélete ellen két alkotmányjogi panasz érkezett az Alkotmánybírósághoz, részben azonos jogszabályok alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában, lényegét tekintve azonos indokolással, azonos alkotmányi rendelkezésekre hivatkozással. Az Alkotmánybíróság a panaszokat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és együttesen bírálta el.

1.1. Mindkét alkotmányjogi panasz kezdeményezője állította a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 41. § (1) bekezdése és az ezzel tartalmilag megegyező a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 23. § (3) bekezdése alkotmányellenességét az Alkotmánynak a jogállamiság elvét tartalmazó 2. § (1) bekezdésére, a pártatlan bírósághoz való jogot garantáló 57. § (1) bekezdésére, illetve a védelemhez való jogot biztosító 57. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az első alkotmányjogi panasz benyújtója hivatkozott továbbá az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog sérelmére is. Indokolásukban mindketten kifogásolták, hogy a támadott rendelkezések – a tárgyalás megkezdése után, relatív kizáró ok esetén – azt követelik meg, hogy a bíró kizárására irányuló kezdeményezést a tudomásszerzést követően az eljárás alanyai nyomban bejelentsék. Megítélésük szerint a „nyomban” meghatározatlan jogfogalom, a rendelkezésre álló töretlen bírói gyakorlat pedig csak ront a helyzeten, mert ennek tartalmát tévesen értelmezi. A téves bírói értelmezés viszont

oda vezet, hogy – figyelemmel mindkét Be. további szabályaira és azok értelmezésének kialakult bírói gyakorlatára – a bíró tárgyalási magatartása miatt gyakorlatilag ellehetetlenül a kizárás érvényesíthetősége. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbizonytalanság így azt eredményezi, hogy sérül az 57. § (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás számos eleme, a (3) bekezdésben garantált védelemhez való jog; az (5) bekezdésben biztosított jogorvoslathoz való jog tartalma pedig kiüresedik.

1.2. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, illetve az 57. § (1) és (3) bekezdésére alapozva ugyancsak mindkét alkotmányjogi panaszos támadta a relatív eljárási szabálysértések értékelése tekintetében a fellebbviteli bíróságnak mérlegelési jogot biztosító, a Be. 375. § (1) bekezdését. Érdemi indokolásuk lényege szerint – függetlenül a korlátozás súlyos, vagy kevésbé súlyos voltától – ha a másodfokú bíróság megállapítja, hogy a terhelt vagy védője jogait az első fokú eljárásban korlátozták, egyetlen járható út az érdemi döntés hatályon kívül helyezésének és az eljárás megismétlésének elrendelése. A jogok bármilyen fokú sérelme egyenlő azzal, hogy az eljárás nem volt tisztességes. Ebben az esetben pedig – ahogyan az első kezdeményező írja – „[n]em lehet (...) mérlegelés tárgyává tenni az ítélet anyagi részének helyes vagy helytelen mivoltát, ha az adott ítélet tisztességtelen eljárás keretei között született.”

2. Az elsőként eljáró alkotmányjogi panasz benyújtója – mindkét Be. vonatkozásában – további eljárási jogi szabályokat is sérelmezett.

2.1. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, az 57. § (1), (3) és (5) bekezdésére alapozva támadta a korábbi Be. 41. § (5) bekezdését, az alkotmányos összefüggést azonban e tekintetben nem fejtette ki.

2.2. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, az 57. § (1) és (3) bekezdésére alapozva támadta a korábbi Be.-nek az alapos gyanú közlésére vonatkozó 132. § (1) bekezdését. Megítélése szerint alkotmányellenes helyzetet teremtett a jogalkotó azzal, hogy nem írt elő meghatározott időpontot az alapos gyanú közlésére, mert ezzel mód nyílik a terhelt és védő nyomozástól való huzamos „távoltartására”.

2.3. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, az 57. § (1), (3) és (5) bekezdésére alapozva támadta a bíró kizárásáról szóló döntéssel szembeni jogorvoslatra vonatkozó Be. 24. (8) bekezdését – tartalmilag annak második fordulátát. Hivatkozott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a relatív kizáró okra alapozott kifogás elbírálásakor az erről döntő tanács nem vizsgálja a kizárással érintett bíró által elkövetett törvénysértéseket, erre csak a másodfokú eljárásban, az érdemi döntés felülbírálta kapcsán kerül sor. Mindez oda vezet, hogy a törvénysértésre alapozott kizárás esetén csak egyfokú elbírálásra kerül sor, mert ebben a rész kérdésben a másodfokú bíróság döntése ellen nincs helye további jogorvoslatnak.

2.4. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésére – ezen belül a nyilvános tárgyaláshoz való jogra – hivatkozással támadta a Be. 360. § (1), (2), (3) bekezdéseit. A 360. § (1) bekezdése – a panasz benyújtásakor – lehetőséget biztosított arra,

hogy a másodfokú bíróság „megfelelő kötöttségek nélkül” döntsön az alkalmazott eljárási formáról; válasszon tanácsulást, (az indítványozó esetében alkalmazott) nyilvános ülés, és tárgyalás között. A (2)-(3) bekezdések arra biztosítottak lehetőséget, hogy a másodfokú bíróság – mérlegelési jogkörében eljárva – a több ügyféli jogot biztosító eljárási formát is választhassa, illetve annak alkalmazásakor is meghozhassa azokat a döntéseket, amelyeket egyébként a kevesebb jogot garantáló eljárási forma alkalmazásakor is meghozhatott volna.

Az alkotmányjogi panasz előterjesztője szerint a bíróságnak minden fokon kötelező nyilvános tárgyalást tartania, mert a tisztességes eljárásra vonatkozó alkotmányi követelmények csak ennek alkalmazását ismerik el. Érdemi kritikát azonban főként az ügyében nem alkalmazott tanácsulásra vonatkozóan fejtett ki.

II.

Az Alkotmányjogi panaszok érdemben nem bírálhatók el, illetve okafogyottá váltak.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszok a törvény formai feltételeinek megfelelnek-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsértés az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az első indítványozó a jogerős végzést 2004. március 25-én, a második indítványozó március 29-én vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt pedig az első indítványozó 2004. május 24-én, a második indítványozó május 27-én adta postára. Így a panaszok határidőben benyújtottnak tekintendők.

2. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés (először: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). Az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján azonban – mivel az alkalmazási tilalom kimondására is lehetőség van – már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja.

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Be. 24. § (8) bekezdését a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXXXIII. törvény 2. §-a 2009. augusztus 13-i hatállyal megváltoztatta, s ugyan ezen törvény 3. §-a egy új 24/A. §-t iktatott be, ennek (3) bekezdésébe szó szerinti szöveggel transzponálva a 24. § (8) bekezdését. A támadott rendelkezés tehát ma is változatlan tartalommal a jogszabály része. Így az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint (először: 773/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 803, 804.) a határozat meghozatalakor hatályos szabályozás alapján folytatta le a vizsgálatot.

3. Az Alkotmánybíróság több ízben részletesen vizsgálta már az alkotmányjogi panasz tartalmi kellékeit is és ennek során a következő – jelen ügyben releváns – megállapításokra jutott. Következetes gyakorlata szerint – az alkotmányjogi panasszal támadható határozatok szempontjából – az Abtv. 48. §-ának (1)–(2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 361, 362.]. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz keretében kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során az indítványozó által állított jogsérelem bekövetkezett [összefoglalóan: 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 703.]. További tartalmi feltétel az is, hogy az indítvány az állított jogsérelem és a támadott norma közötti közvetlen összefüggést tartalmazza [összefoglalóan: 46/2004. (XII. 1.) AB határozat, ABH 2004, 943, 950.].

Úgyszintén számos esetben állást foglalt már az Alkotmánybíróság az egyes konkrét normakontroll kérelmek: az alkotmányjogi panasz és bírói kezdeményezés, valamint a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatásköreinek összefüggéseiről. Döntéseiben megállapította, hogy „az Abtv. alapján a szabályozás hiánya miatt, azaz mulasztásban megnyilvánuló alkotmánysértés megállapítására irányuló indítvány alkotmányjogi panaszként való előterjesztése az Abtv.-ből nem vezethető le.” (1044/B/1997. AB határozat, ABH, 2004, 1160, 1176.; összefoglalóan továbbá pl.: 1105/D/2004. AB határozat, ABH 2005, 1316, 1326–1328.). Az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint ugyanis az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az Alkotmányban biztosított alapjogi sérelem alkotmányellenes jogszabály alkalmazása miatt következzen be (pl.: (1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160, 1176.).

Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellegéből következik továbbá, hogy a hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése, illetve az alkalmazási tilalom kimondása – az alkotmánysértés kimondásán túl – eredményezhet-e tényleges eljárásjogi következményeket (898/D/1999. AB végzés, ABH 2007, 2640.).

3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korábbi Be. 41. §-ának a panasz benyújtásakor (illetve azt

megelőzően és azt követően) nem volt (5) bekezdése. E tekintetben tehát az alkotmányjogi panasz nem bírálható el, így azt a testület az Ügyrend 29. § *d)* pont utolsó fordulata alapján visszautasította.

3.2. Vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korábbi Be. 132. § (1) bekezdését a Szegedi Ítéltábla a jogerős döntés meghozatala során nem alkalmazta. Nem is alkalmazhatta, minthogy ez a szabály a bírói eljárást megelőző, attól elkülönülő nyomozási szakaszra tartalmazott rendelkezéseket. Az alkotmányjogi panasz kezdeményezőjének indítványa ebben a körben tartalmilag egyébként sem normakontrollra, hanem – az alkotmányjogi panasz esetén kizárt – mulasztás megállapítására irányul.

Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt e tekintetben az Ügyrend 29. § *b)* és *e)* pontja alapján visszautasította.

3.3. A relatív kizáró ok tárgyaláson történő bejelentésére vonatkozó, a korábbi Be. 41. § (1) bekezdése, illetve az ezzel tartalmilag megegyező, a Be. 23. § (3) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz döntően a bírói gyakorlatban követett jogértelmezésre, illetve áttételesen – tartalmilag – mulasztás megállapítására irányul.

Az Alkotmánybíróságnak alkotmányjogi panasz keretében sincs hatásköre a jogalkalmazási gyakorlat alkotmányossági vizsgálatára; a bírói jogértelmezés önmagában nem lehet tárgya az Alkotmánybíróság eljárásának (72/B/2004. AB határozat, ABH 2007, 1567, 579.). Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat e vonatkozásban az Ügyrend 29. § *b)* pontja alapján visszautasította.

3.4. A kizárási kérelemre vonatkozó döntés elleni jogorvoslattal kapcsolatos, a Be. 24. § (8) bekezdését [a megváltozott szabály szerint a 24/A. § (3) bekezdését] a Szegedi Ítéltábla a Bf. I.217./2003/26. ítéletében valójában szintűgy nem alkalmazta. Minthogy e rendelkezés sérelmezett része az eljárás alanyai számára biztosít – szabad elhatározásuktól függő – jogorvoslatihoz való jogot, a bíróság ezt fogalmilag nem is alkalmazhatta. Az indítványozók ténylegesen a szabályozás hiányos voltát sérelmezték, annak előírását szorgalmazták, hogy tartalmilag legyen meghatározott a relatív kizáró ok érvényesítésekor vizsgálandó feltételrendszer, abba tartozzon bele a kizárással érintett bírói eljárására vonatkozó törvényességi szempontú felülvizsgálat is. Ezen túlmenően a kialakult bírói gyakorlatot éppen azért kifogásolták, mert abban nem az általuk felvetett szempontok jutnak érvényre.

Az alkotmányjogi panasz feltétele, hogy a megjelölt jogsérelem az alkotmányellenesnek minősülő jogszabály alkalmazása miatt következzen be. Ezen kívül esik a jogalkotói mulasztás és alkotmányjogi panasz keretében nem vizsgálható az sem, hogy a bírói jogértelmezés miért nem tölt be hiánypótló szerepet. Így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § *b)* és *e)* pontja alapján visszautasította.

3.5. Az egyik alkotmányjogi panasz előterjesztője támadta a Be.-nek – az indítvány benyújtásakor hatályos állapot szerinti – 360. § (1)–(3) bekezdéseit is.

3.5.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Be. 360. (1) bekezdését a 20/2005. (V. 26.) AB határozatában megsemmisítette, mert a másodfokon alkalmazható tanácsülés intézményének szabályozását alkotmányellenesnek találta. Jelen eljárásban a kezdeményező ugyanazon érveket hozta fel, mint amelyeket a korábbi döntésben az Alkotmánybíróság megvizsgált, noha a Szegedi Ítélet tábla ténylegesen nem is tanácsülésen, hanem (több napra kitűzött) nyilvános ülésen járt el.

A most vizsgált esettel megegyező helyzetre vonatkozó gyakorlatát az Alkotmánybíróság 72/B/2004. AB határozatában a következőképpen összegezte: „a nem hatályos jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és a jogszabály konkrét esetben való alkalmazhatósága kizárására irányuló alkotmányjogi panasz esetén – az egyéb törvényi feltételek vizsgálata mellett – vizsgálni kell azt is, hogy a nem hatályos jogszabály alkotmányellenessége megállapításának lehet-e az alkotmánysértés kimondásán túlmenő eljárásjogi következménye (898/D/1999. AB végzés, ABK 2007. január, 72.).

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz jogorvoslat, ennek következtében biztosítani kell a jogsérelem orvoslásának lehetőségét. Az Alkotmánybíróság a 23/1998. (VI. 9.) AB határozatban megállapította: 'az Országgyűlés alkotmányellenes mulasztást követett el azzal, hogy a büntetőeljárás kívüli eljárásokban nem szabályozta az Alkotmánybíróság által alkotmányellenessé nyilvánított jogszabálynak a konkrét esetben történő alkalmazhatósága kizárásának eljárásjogi következményeit.' (ABH 1998, 182.) A büntető ügyek tekintetében tehát az Alkotmánybíróság nem állapított meg mulasztást, sőt kiemelte, hogy az alkotmányjogi panasz megalapozottsága esetén a következményeket a törvényalkotó az Abtv. 43. § (3) bekezdésében rendezte (ABH 1998, 182, 186.). (...)

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. §-ának alkotmányosságával összefüggésben a 10/1992. (II. 25.) AB határozatban kifejtette: 'A lezárt jogviszonyokba való beavatkozást a törvény csak akkor írja elő, ha azt más, a jogbiztonsággal konkuráló jogállami elv megköveteli. Így az alkotmányos büntetőjog alapelveivel összhangban teszi az Abtv. 43. § (3) bekezdése kötelezővé jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát az elítélt javára. Ez elvileg a jogbiztonság ellen hat. Az ellentmondást az Abtv. úgy oldja fel, hogy a 43. §-nak ez a rendelkezése csak arra az esetre vonatkozik, ha a büntetés hátrányos következményei még fennállnak.' (ABH 1992, 72, 75.)

A Be. ugyanakkor az Alkotmánybíróság határozatának ennél szélesebb körben tulajdonít jogerőt feloldó jelentőséget. A 416. § (1) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a

kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 43. § (3) bekezdésén alapuló rendelkezése esetében a legfőbb ügyész hivatalból nyújt be felülvizsgálati indítványt [Be. 417. § (2) bekezdés]. Ezen túlmenően (...) felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha a terhelt már mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a büntetés végrehajtása már befejeződött, illetve végrehajthatósága megszűnt, illetőleg a terhelt már nem áll az intézkedés hatálya alatt, azonban a büntetőjogi felelősség megállapítására, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására olyan büntető jogszabály alapján került sor, amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság megállapította [416. § (1) bekezdés f) pont és (2) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság határozatán alapuló felülvizsgálati okokkal kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság EBH 2005. 1299. szám alatt tette közzé jogértelmező elvi határozatát, amelyet az Alkotmánybíróság 20/2005. (V. 26.) AB határozatának 4. pontjában meghatározott, az alkotmányellenesnek ítélt és megsemmisített jogszabály alkalmazási tilalmát kimondó rendelkezése (ABH 2005, 202.) alapján indult eljárásban alakított ki. E szerint: Az Alkotmánybíróság határozata alapján – egyéb feltételek meglétében – felülvizsgálatnak a büntetőjogi felelősséget vagy a büntetést, illetve az intézkedést érintő büntető anyagi jogszabály alkotmányellenességének a megállapítása esetén van helye." (72/B/2004. AB határozat, ABH, 2007, 1567, 1581.)

Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapján a Be. 360. § (1) bekezdésének alkotmányossági vizsgálata okafogyottá vált, minthogy a jogsérelem kimondásán túl annak eljárásjogi következménye nem lehet. A fentebb kifejtettekben következően ugyanis az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása nélkül is megállapítható, hogy az alkotmányellenesség és az alkalmazási tilalom kimondása a konkrét büntető ügyre érdemben nem hatna ki. Ezért az eljárást – e tekintetben – az Ügyrend 31. § e) pontja alapján megszüntette.

3.5.2. A Be. 360. § (2)–(3) bekezdésének alkalmazására az alkotmányjogi panasz kezdeményezője által kifogásolt, a Szegedi Ítélet tábla Bf.I.217/2003/26. számú ítéletének meghozatalával összefüggésben nem került sor. Így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt e körben az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

3.6. Végül, mindkét alkotmányjogi panasz előterjesztője támadta a Be. 375. §-ának (1) bekezdését is. Az indítványból megállapíthatóan a panaszosok lényegében éppen azt sérelmezték, hogy ezen szabály egyes fordulatainak alkalmazására miért nem került sor – vagyis az Ítélet tábla ezt a rendelkezést sem alkalmazta.

Ezen túlmenően az alkotmányjogi panaszok valójában a Be. jogorvoslati rendszerének egyik alappillére: az abszolút és a relatív eljárási szabálysértés közötti különbségté-

tel, illetve az eltérő következmények alkalmazásának lehetősége lebontását szorgalmazták. Ilyen esetekre vonatkozóan az Alkotmánybíróság az összefoglaló jellegű 1405/B/1997. AB határozatban kimondta, hogy a jogszabályokat teljes egészükben vagy általánosságban támadó, a jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Alkotmányjogi panasz esetén az ilyen típusú kezdeményezés ugyanis nem alkalmas a vitatott jogszabály és a jogsérelem közötti összefüggés kimutatására. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Ügyrend 29. § d) és e) pontja alapján szintén visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

752/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 211. § (1)-(2) bekezdése, 212. § (1) bekezdése, 214. §-a és 219. §-ának a 2001. szeptember 1-jétől 2009. január 1-jéig hatályban levő szövege alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. § (1) bekezdése 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt szövegének „az ügy érdemében” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a 42/2004. (XI. 9.) AB határozat szövegét oly módon értelmező indítványt, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 273. § (5) bekezdését már a Legfelsőbb Bíróság Pfv.E.21.499/2004/2. számú jogerős végzésével kapcsolatban is alkalmazni kell, visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a Fehérgyarmati Városi Bíróság 1602-I.Vh.368/2003/5. számú végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Egy indítványozó az ugyanabban az ügyben bíróságok által hozott nem jogerős és jogerős végzéssel, illetve felülvizsgálati bíróságként eljáró Legfelsőbb Bíróság végzésével szemben két alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyekben sérelmezi a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) végrehajtási lap visszavonásáról rendelkező előírásait.

1.1. Az indítványozó fizetési meghagyás végrehajtását kérte, amelyet a bíróság végrehajtási lappal elrendelt. A későbbiek során kiderült, hogy a végrehajtást kérő (indítványozó) által megadott adatokkal egyező kötelezetet, társadalmi szervezetet soha nem tartottak nyilván. Az elsőfokú bíróság végzésében (Fehérgyarmati Városi Bíróság 1602-I.Vh.368/2003/5. számú végzés) a végrehajtási lapot visszavonta, mivel a végrehajtást kérő által megjelölt kötelezett jogképességgel nem rendelkezett, s ezért a végrehajtási lap kiállítását törvénysértő volt. Az indítványozó a végzés ellen fellebbezést terjesztett elő, a másodfokú bíróság azonban a végzést helyben hagyta (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.Gpkf.15-04-050.004/5. számú végzés).

Az első alkotmányjogi panaszát az indítványozó e két bírósági végzés ellen nyújtotta be. Panaszában kifejtette, hogy a Vht. végrehajtási lap visszavonását szabályozó 211. §-a és 212. § (1) bekezdése sérti a demokratikus jogállamiság követelményét és a tisztességes eljárás követelményét, azaz az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, és 57. § (1) bekezdését, mivel lehetővé teszi, hogy a bíróság minden korlátozástól mentesen, határidő nélkül, hivatalból visszavonhatja a végrehajtási lapot, sőt, köteles azt megtenni, amennyiben a végrehajtási lapot törvénysértően állította ki. „A jogbiztonságot sérti, hogy a törvény nem szabályozza, hogy csak olyan esetekben alkalmazható a végrehajtási lap visszavonása, ha azok a körülmények, amelyekre tekintettel a visszavonás történik, a végrehajtás alapjául szolgáló jogerős határozat meghozatala után keletkeztek.” Az indítványozó a demokratikus jogállamisággal különösen ellentétesnek tartotta, hogy a Vht. 212. § (1) bekezdése lehetővé teszi a végrehajtó számára a végre-

hajtási lap visszavonásának kezdeményezését, de nem hajtási lap visszavonása iránti kezdeményezési jogával, és nem rendelkezik a felmerülő költségekről és károkról sem.

Az indítványozó további indokolás nélkül „másodlagosan” hivatkozott mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre is.

1.2. A második alkotmányjogi panaszát az indítványozó a Legfelsőbb Bíróságnak az ugyanebben az ügyben hozott – Pfv.E.21.499/2004/2. számú jogerős végzése ellen nyújtotta be. A végzéssel a Legfelsőbb Bíróság az indítványozó végrehajtást kérő felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította arra hivatkozással, hogy azt nem az ügy érdemében hozott jogerős határozat tekintetében terjesztették elő [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (1) bekezdése]. A panaszában felsorolta az első panaszában már ismertetett érveit, azzal a kiegészítéssel, hogy a Vht. 211. §-a és 212. § (1) bekezdése mellett a Vht. 214. §-át és 219. §-át is alkotmányellenesnek tartja, és kérte azok megsemmisítését, mivel – tekintettel a Pp. felülvizsgálatra vonatkozó, az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos 271. §-ának alkalmazására – jogbizonytalanságot okoznak, ez utóbbi jogi rendelkezés és a Vht. támadott jogi rendelkezései közötti – általa állított – ellentmondás miatt. Az indítványozó a Pp. 270. § (1) bekezdésének „az ügy érdemében” szövegrészét is kérte megsemmisíteni a demokratikus jogállamiság követelményébe ütközésre hivatkozással, mivel a Pp. ezen jogi rendelkezése csak az ügy érdemében hozott jogerős határozatokra korlátozza a felülvizsgálatot, ugyanakkor – álláspontja szerint – kizárólag a bíróság mérlegelésétől függ mit minősít az ügy érdemében hozott határozatnak. „Másodlagosan” mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre is hivatkozott az indítványozó ugyanezen jogi rendelkezés kapcsán.

Végül ebben a panaszában az indítványozó kérte kizárni ügyében a Pp. 273. §-a – a felülvizsgálati határozat meghozatalakor, 2004. október 20-án, hatályban levő – (5) bekezdésének alkalmazását „a 42/2004. (XI. 9.) AB határozat szerinti tartalommal”.

2. A Vht. 214. § (1) bekezdését és a Pp. 270. § (1) bekezdésének „az ügy érdemében” szövegrészét az előzőekben ismertetettekhez hasonló érveléssel támadta az indítványozó a Legfelsőbb Bíróság Pfv.E.21.565/2005/4. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában is. A végzéssel a Legfelsőbb Bíróság az indítványozó végrehajtást kérő felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította arra hivatkozással, hogy azt nem az ügy érdemében hozott jogerős határozat tekintetében terjesztették elő. Az indítványozó állítása szerint a Vht. 214. §-ában, a Pp. 270. §-ában és 271. §-ának 2005. január 1. – 2006. január 1. között hatályos *p)* pontjában foglalt jogi rendelkezések egymásnak ellentmondanak, hiszen a Pp. rendelkezései csak a felsorolt esetekben zárják ki a vizsgálatot, a Vht. azonban csak az abban felsorolt ügyekben engedi meg azt.

Jogbizonytalanságra és a kiszámíthatóság hiányára hivatkozással az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményének a sérelmét állította. Ezen túl az előzőekben ismertetett panaszhoz hasonlóan azért kérte a jogerős végzéssel kapcsolatban a demokratikus jogállamiságot sértő mulasztásnak a megállapítását, mert „a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálásával kapcsolatos bírói határozattal kapcsolatban a jogorvoslati jog megteremtésére nem került sor” (...), „a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban foglalt elvek ellenére (...)”.

3. Az Alkotmánybíróság a folyamatban levő ügyeket – azok tárgyi összefüggésére tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II.

Az alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálásra alkalmasnak.

1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. A (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során, együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000., ABH 2003, 1223.]

2.1. Fentiek értelmében, mivel a Fehérgyarmati Városi Bíróság 1602-I.Vh.368/2003/5. számú végzés – minthogy ezt elsőfokon hozták meg – nem felel meg az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, az Alkotmánybíróság az elsőként ismertetett alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában az Ügyrend 29. § *e)* pontja alapján visszatúsította.

2.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta az alkotmányjogi panasznak a Szabolcs-Szatmár-Bereg Me-

gyei Bíróság 1.Gpkf.15-04-050.004/5. számú jogerős végzése elleni részét.

2.2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vht. támadott 212. § (1) bekezdését a jogerős végzés nem is tartalmazza, így ennek alkalmazása hiánya miatt az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában is az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

2.2.2. További vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a végrehajtási kérelem elbírálására vonatkozó jogerős bírósági végzéssel szembeni alkotmányjogi panasz – tartalmát tekintve – a Vht. 211. §-ával [a Vht. 212. § (1) bekezdésével együttesen értelmezett] kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányul. Erre egyébként maga az indítványozó is utal, amikor „másodlagosan” kérte ennek megállapítását.

Az Alkotmánybíróság számos esetben kimondta, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozóval szemben alkalmazzák az alkotmányellenes jogszabályt, ezért alkotmányellenes mulasztásra nem lehet sikerrel panaszt alapozni [többek között: 1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160.; 54/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 514.]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az elsőként ismertetett alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásban is visszautasította.

3. A második – a Legfelsőbb Bíróságnak az ugyanebben az ügyben hozott Pfv. E. 21.499/2004/2. számú jogerős végzése ellen benyújtott – alkotmányjogi panaszában az indítványozó ugyanezen jogsérelemre hivatkozással a Vht. 211. §-ának, 212. § (1) bekezdésének, 214. §-ának és a 2001. szeptember 1-jétől 2009. január 1-jéig hatályban levő 219. §-ának, továbbá a Pp. 224. §-ának és 270. § (1) bekezdésének az alkotmányellenességét állította. Az indítványozó a Pp. 270. § (1) bekezdésének 2002. január 1-jétől 2005. december 31-ig hatályban volt szövege „az ügy érdemében” szövegrészének a megsemmisítését is kérte.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság felülvizsgálati kérelmet (indítványt, kifogást) hivatalból elutasító jogerős döntése nem minősül érdemi határozatnak, ezért ellene nincs helye alkotmányjogi panasz- nak. Az ügy szempontjából érdemi döntésnek – éppen a felülvizsgálat kizártsága folytán – a másodfokon eljáró bíróságok jogerős határozata tekinthető. (663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223, 1229.; 967/D/2000. AB végzés, ABH 2004, 2070, 2072.; 870/D/2002. AB végzés, ABH 2005, 1634, 1637.; 189/D/2002. AB határozat, ABH 2005, 1070, 1073.; 448/D/2002. AB végzés ABH 2006, 2258, 2260.; 81/D/2005 AB végzés, ABH 2007, 2719, 2721.)

A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadvány nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelményeknek, mert a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati kérelmet elutasító végzése nem tekinthető az indítványozó jogvita ügyében

meghozott érdemi döntésnek. Az ügy szempontjából jogerős határozatot a másodfokú bíróság hozta, amely ellen az indítványozó külön alkotmányjogi panasszal élt, amelyet az Alkotmánybíróság az Indokolás II/2. pontjában már elbírált.

Ezért az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróságnak a Pfv. E. 21.499/2004/2. számú jogerős végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

4. A harmadik – a Legfelsőbb Bíróság Pfv.E.21.565/2005/4. számú végzése ellen benyújtott – alkotmányjogi panaszában az indítványozó hasonló érveléssel a Vht. 214. § (1) bekezdése és a Pp. 270. § (1) bekezdésének „az ügy érdemében” szövegrésze alkotmányellenességét állította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezt a végzést a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság hozta meg és azzal hivatalból elutasította a végrehajtást kérő (indítványozó) felülvizsgálati kérelmét.

Az Indokolás II/3. pontjában kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadvány nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelményeknek, mert a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati kérelmet elutasító végzése nem tekinthető az indítványozó jogvita ügyében meghozott érdemi döntésnek. Az ügy szempontjából jogerős határozatot a másodfokú bíróság hozta, amely ellen az indítványozó külön alkotmányjogi panasszal élt, amelyet az Alkotmánybíróság az 539/D/2005. AB határozatában (ABH 2008, 2261.) már elbírált.

Ezért az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróságnak a Pfv.E.21.565/2005/4. számú jogerős végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

5. Mind a másodikként, mind a harmadikként ismertett alkotmányjogi panaszában az indítványozó azzal az indokkal is kérte a két panaszban kifogásolt jogszabályok megsemmisítését, hogy azok nincsenek egymással összhangban, ennek hiánya pedig sérti a jogállamiságot. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az „alkotmányjogi panasz – mint azt az Alkotmánybíróság 57/1991. (XI. 8.) AB határozatában kifejtette – egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe (...)” [65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz visszautasításának van helye, ha az indítványozó nem jelöl meg alapvető jogot panasz indokolásában (676/D/2004. AB határozat, ABH 2007, 1652, 1655–1656.). Mivel az indítványozó nem alapvető jogot, hanem a jogállamiság sérelmét jelölte meg alkotmányos sérelme indokaként, az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályok megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat a jogállamiság tekintetében az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül – visszautasította.

6. A másodikként ismertetett alkotmányjogi panaszában az indítványozó kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság mondja ki a Pp. a Legfelsőbb Bíróságnak Pfv.E.21.499/2004/2. számú jogerős végzése meghozatalakor – 2004. október 20-án – hatályban levő 273. §-a (5) bekezdésének alkalmazásának a kizárását a 42/2004. (XI. 9.) AB határozat rendelkező része szerinti tartalommal. Ebben a határozatában – más indítvány alapján – az Alkotmánybíróság 2004. november 9-i hatállyal megsemmisítette a 273. § (5) bekezdésének első mondatát.

A harmadikként ismertetett alkotmányjogi panaszában az indítványozó azt sérelmezte, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi CXXX. törvény (indítványozó által tévesen: 1995. évi CXXX. törvény), amely 2006. január 1-jén lépett hatályba, „a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban foglalt elvek ellenére” nem biztosította az indítványozó számára a Legfelsőbb Bíróság Pfv.E.21.565/2005/4. számú, 2005. szeptember 21-én meghozott jogerős végzésével szembeni jogorvoslati lehetőséget. Azaz, az indítványozó a demokratikus jogállamiságot sértő mulasztás megállapítását kérte a megnevezett bírói határozattal kapcsolatban, de nem kezdeményezte jogszabály alkotmányossági vizsgálatát.

Az Alkotmánybíróság a 277/D/1995. AB határozatában (ABH 2001, 780, 788.) megállapította, hogy az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése az Alkotmánybíróság feladatául főszabályként a jogszabályok alkotmányosságának felülvizsgálatát jelöli meg. Ezzel a feladat-meghatározással összhangban áll az Abtv. 48. §-ával szabályozott jogintézmény tartalma, amelynek megfelelően az alkotmánybírói eljárás középpontjában az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos eljárás során is az alkalmazott jogszabály alkotmányosságának vizsgálata szerepel. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy az alkotmányjogi panaszok esetében csak azt vizsgálja, hogy a konkrét ügyben alkalmazandó jogszabály sérti-e az Alkotmány valamely rendelkezését. Ezt tette a – az indítványozó által hivatkozott – 42/2004. (XI. 9.) AB határozatával elbírált alkotmányjogi panasz tárgyában is.

Mindkét alkotmányjogi panaszban a jelen esetben vizsgált részében az indítványozó nem kérte az ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatát, nem is kérhette, minthogy ebben az Alkotmánybíróság már döntést hozott. Ezért kérte a konkrét bírói határozatok alkotmányosságának vizsgálatát, amely kérelem az egyedi ügyekben hozott bírói végzések felülvizsgálatára irányul. A jogalkalmazás alkotmányosságának vizsgálatára és az eseti jogalkalmazói döntések felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. [78/D/1993. AB határozat, ABH 1994, 904.; 1313/D/1993. AB végzés, ABH 1994, 935.; 1032/B/2006. AB határozat, ABK 2009, október, 1207.] Ilyen indokból tehát alkotmányjogi panasz előterjesztésére sincs mód az Abtv. 48. §-a rendelkezései szerint.

Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Pfv.E.21.499/2004/2. számú jogerős végzésével, valamint Pfv.E.21.565/2005/4. számú jogerős

végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszokat az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – ebben a vonatkozásban is – visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

762/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a bírói végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény egészével, illetve a 47. § (1) bekezdése „szükség esetén” szövegrészeivel, az 52. § d) pontjával és az 54. § (1) bekezdése d) pontjával összefüggő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó alkotmányjogi panaszt és hozzá kapcsolódóan, „másodlagosan” mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmet nyújtott be.

Az indítványozó (a végrehajtást kérő) 2002. január 10-én végrehajtási kifogást terjesztett elő az ügyében eljáró önálló bírói végrehajtó mulasztása tekintetében. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2002. április 5-én hozott végzésével a végrehajtási kifogást elutasító elsőfokú határozatot megváltoztatta és a végrehajtót a végrehajtási eljárás folytatására, utasította. Indítványozó közel két évvel később ismételt végrehajtási kifogást terjesztett elő a végrehajtó mulasztására hivatkozva. A kifogást az ügyben

első fokon eljáró Debreceni Városi Bíróság a 0901-36.Vh.2303/1998/9. szám alatt, 2004. március 18-án hozott végzésével elutasította, amelyet – az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró – Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 3.Pkf.20.589/2004/3. szám alatt hozott jogerős végzéssel helyben hagyott. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt mindkét bírósági végzés ellen nyújtotta be, és ebben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény több jogszabályi rendelkezésének a megsemmisítését kérte. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 47. § (1) bekezdését, mely úgy rendelkezik, hogy a végrehajtási eljárás eredményes lefolytatása érdekében a végrehajtó szükség esetén beszerzi az adóra vonatkozó egyes adatokat, azért tartotta a tisztességes eljárás követelményébe ütközőnek, mert „nem határozza meg a végrehajtó feltétlen intézkedési kötelezettségét az eljárás lefolytatására a végrehajtási lap kiállításától a követelés (...) behajtásáig”. Ehhez kapcsolódóan azt is kifejti, hogy a jogbiztonság és a végrehajtást kérő tulajdonhoz való joga is sérül, mivel sem a Vht., sem más ágazati törvények nem szabályozzák, hogy „a végrehajtást kérőnek (...) az állami szervek tekintetében van-e az adós vagyontárgyaira vonatkozó adatok beszerzésére jogi lehetősége, s ezt milyen feltételek mellett gyakorolhatja.” A Vht. 47. §-a alapján ugyanis az adóra vonatkozó adatok beszerzéséhez szükséges megkeresésekre kizárólag a bírósági végrehajtó van feljogosítva. Állítása szerint azért is terheli mulasztás a jogalkotót a tisztességes eljárás követelményére tekintettel, mert nem rendelkezik a végrehajtási eljárásban keletkezett iratok kellő időben történő megismerhetőségéről.

Az indítványozó kérte megsemmisíteni a tulajdonhoz való jog sérelmére tekintettel a Vht. 52. § *d*) pontját, mely szerint a végrehajtás szünetel, ha az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya, illetőleg a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sikertelen volt; valamint a Vht. 54. § (1) bekezdés *d*) pontját, amely úgy rendelkezik, hogy a végrehajtást akkor lehet folytatni, ha az előbbi eset fennállása esetén valószínűsíthető, hogy az adósnak van olyan vagyontárgya, amely lefoglalható, illetőleg értékesíthető. Az indítványozó szerint jogalkotói mulasztás állapítható meg, mivel a Vht. alkalmazza a szünetelés intézményét olyan esetben, mikor az adós fizetési kötelezettsége nem szűnt meg, s a végrehajtás az adós vagyoni helyzetének későbbi javulása vagy feltárása esetén folytatható lehet. Az indítványozó további jogalkotói mulasztást lát megvalósulni, mivel sem a Vht., sem a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. Törvény (a továbbiakban: Pp.) nem határozza meg, hogy „végrehajtási kifogás a végrehajtó mely törvénysértő intézkedésével, illetve mulasztásával kapcsolatban terjeszthető elő”, sem pedig „a végrehajtási kifogás elbírálása iránti eljárásban a végrehajtó és a bíróság közötti feladatmegosztásból eredő döntési, határozathozatali lehetőségeket”.

Valamennyi támadott jogszabállyal, valamint a Vht. egészével összefüggésben az indítványozó „másodlagosan hivatkozott” mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességére is.

II.

Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. A (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezések (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

2. Fentiek értelmében, mivel a Debreceni Városi Bíróság a 0901-36.Vh.2303/1998/9. számú végzés – minthogy azt első fokon hozták meg – nem felel meg az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzetételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § *e*) pontja alapján visszautasította.

3. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta az alkotmányjogi panasznak a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 3.Pkf.20.589/2004/3. szám alatt hozott jogerős végzésre vonatkozó részét.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős bírósági végzéssel szembeni alkotmányjogi panasz – tartalmát tekintve – a Vht. 47. § (1) bekezdése „szükség esetén” szövegrészeivel, az 52. § *d*) pontjával és az 54. § (1) bekezdés *d*) pontjával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányul. Erre egyébként maga az indítványozó is utal, amikor „másodlagosan” kéri ennek megállapítását.

Az Alkotmánybíróság számos esetben kimondta, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozóval szemben alkalmazták az alkotmányellenes jogszabályt, ezért alkotmányellenes mulasztásra nem lehet sikerrel panaszt alapozni [többek között: 1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160.; 54/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 514.]. Erre tekintettel

az Alkotmánybíróság az elsőként ismertetett alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásban is visszautasította.

Az indítványozó a Vht. egészével összefüggésben is kérte a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását. Az előzőekben kifejtett indokokra hivatkozással az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

779/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 254. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 12. § (1) bekezdése és 34. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 12. § (1) bekezdésével és 34. § (1) bekezdésével, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 254. § (3) bekezdésével összefüggő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó azonos tárgyban négy alkotmányjogi panaszt és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmet nyújtott be.

1.1. Az első alkotmányjogi panaszt a Dunakeszi Városi Bíróság 1405-7.Vh.353/2003/2. számú elsőfokú végzése, illetve ennek megfellebbezése nyomán a Pest Megyei Bíróság által 8.Pkf.23.941/2003/4. szám alatt hozott jogerős végzése ellen nyújtotta be. Az indítványozó (végrehajtást kérő) végrehajtási lap kibocsátását kérte adósa ellen, egyben kérte az adós kötelezését a végrehajtás kérésével felmerülő költségek utáni kamat megfizetésére is. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 301. § (1) bekezdése alapján a késedelmi kamat-fizetési kötelezettség egyetlen feltétele sem valósult meg, így a költségek utáni késedelmi kamat számításának jogalapja nincs. A másodfokú bíróság az előbbi végzést helyben hagyta.

Az indítványozó a jogbiztonság, a tulajdonhoz való jog, valamint a tisztességes eljárás követelményének sérelmére tekintettel a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) két jogszabályi rendelkezésének a megsemmisítését kérte. Az érvelése szerint a Vht. 12. § (1) bekezdése azért sérti a demokratikus jogállamiság követelményét, mert az abban megnevezett végrehajtható okirat nyomtatványt nem jogszabály határozza meg, illetve nem állapítható meg, hogy annak tartalmát melyik – a jogalkotó vagy a jogalkalmazó – szerv szabja meg. A Vht. 34. § (1) bekezdése szerint a végrehajtás során felmerülő költséget – ha törvény kivételt nem tesz – a végrehajtást kérő előlegezi, és az adós viseli. Törvény (sem a Ptk., sem a Vht.) nem rendelkezik azonban arról, hogy az adósnak a jogerős bírósági ítélet alapján fennálló kötelezettségét önkéntesen teljesítenie kell, valamint, hogy ennek elmulasztása esetében a végrehajtási eljárás során az előlegezéstől kezdve az adós késedelmi kamatot köteles fizetni. Indokaira tekintettel „ebben a körben a meghatározott szabályok hiánya miatt mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség” fennállását is állította az indítványozó.

1.2. A második alkotmányjogi panaszt ugyanilyen tényállás miatt az indítványozó a Debreceni Városi Bíróság 0901-40.Vh.746/2004/5. számú elsőfokú végzése, illetve ennek megfellebbezése nyomán a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság által 1.Pkf.20.652/2004/2. szám alatt hozott jogerős végzése ellen nyújtotta be. A másodfokú bíróság az előbbi végzést helyben hagyta.

Az előző panaszban foglaltak szó szerinti ismétlésén túlmenően az indítványozó kérte a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 254. § (3) bekezdésének alkotmányellenességének megállapítá-

sát és megsemmisítését is. Ennek második mondata úgy rendelkezik, hogy ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokai alapján hagyja helyben, a másodfokú ítélet indokolásában erre a körülményre kell utalnia. Indítványozó szerint nincs alkotmányos indoka az indokolás mellőzésének, s ezzel a fellebbezésben felhozott indokok és jogi érvelés helytállóságáról avagy helytelenségéről történő hallgatásnak, ami „nem felel meg a jogállamiság követelményének”. Indokaira tekintettel „ebben a körben a meghatározott szabályok hiánya miatt mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség” fennállását is állította az indítványozó.

1.3. A harmadik alkotmányjogi panaszt ugyanilyen tényállás miatt az indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság 0101-10.Vh.15389/2003/3. számú elsőfokú végzése, illetve ennek megfellebbezése nyomán a Fővárosi Bíróság által 42.Pkf.24.765/2004/2. szám alatt hozott jogerős végzése ellen nyújtotta be. A másodfokú bíróság az előbbi végzést – a késedelmi kamat tekintetében – annak helytállósága folytán helyben hagyta.

Ezen alkotmányjogi panasz szó szerint megegyezik az előző alkotmányjogi panasz érdemi részével, ezért ismertetését az Alkotmánybíróság mellőzi.

1.4. A negyedik alkotmányjogi panaszt ugyanilyen tényállás miatt az indítványozó a Miskolci Városi Bíróság 0501-10.Vh.6433/2003/5. számú elsőfokú végzése, illetve ennek megfellebbezése nyomán a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság által 1.Pkf.21.034/2004/2. szám alatt hozott jogerős végzése ellen nyújtotta be. A másodfokú bíróság az előbbi végzést – a késedelmi kamat tekintetében – az egyik rendelkezése mellőzésével helyben hagyta.

Ezen alkotmányjogi panasz úgyszintén megegyezik szó szerint az Indokolás I/1.2. pontja szerinti alkotmányjogi panasz érdemi részével, ezért ismertetését az Alkotmánybíróság mellőzi.

2. Az Alkotmánybíróság a folyamatban levő ügyeket – azok tárgyi összefüggésére tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II.

Az alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati

lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. A (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000., ABH 2003, 1223.]

2. Fentiek értelmében, az első fokon hozott bírósági végzések – a Dunakeszi Városi Bíróság 1405-7.Vh.353/2003/2. számú, a Debreceni Városi Bíróság 0901-40.Vh.746/2004/5. számú, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 0101-10.Vh.15389/2003/3. számú, illetve a Miskolci Városi Bíróság 0501-10.Vh.6433/2003/5. számú végzés – esetében a négy alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért azokat az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

3. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta az alkotmányjogi panaszoknak a Pest Megyei Bíróság által 8.Pkf.23.941/2003/4. szám, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság által 1.Pkf.20.652/2004/2. szám, a Fővárosi Bíróság által 42.Pkf.24.765/2004/2. szám, illetve a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság által 1.Pkf.21.034/2004/2. szám alatt hozott jogerős bírósági végzésre vonatkozó részét.

3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vht. támadott 12. § (1) bekezdését és 34. § (1) bekezdését az előzőekben felsorolt jogerős végzések nem tartalmazzák, így ezen jogszabályi rendelkezések alkalmazásának hiánya miatt az alkotmányjogi panaszokat az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásukban is visszautasította.

Utal az Alkotmánybíróság arra, hogy az indítványozó által megjelölt jogséremlmet – nevezetesen, hogy ha az adós elmulasztja a jogerős bírósági ítélet alapján fennálló kötelezettségének önkéntes teljesítését, akkor a végrehajtás kérelmével felmerülő költségek utáni kamatot köteles legyen megfizetni – mind a négy elsőfokú bíróság a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján bírálta el, ugyanerre hivatkozással tartották megalapozatlannak, és a jogerős végzések is ezt az indokolást hagyták helyben.

3.2. Mind a négy alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Vht. 12. § (1) bekezdésével és 34. § (1) bekezdésével összefüggő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását is kérte. Az Alkotmánybíróság számos esetben kimondta, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozóval szemben

alkalmazták az alkotmányellenes jogszabályt, ezért alkotmányellenes mulasztásra nem lehet sikerrel panaszt alapozni [többek között: 1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160.; 54/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 514.]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásban is visszautasította.

3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pp. támadott 254. § (3) bekezdését a Pest Megyei Bíróság által 8.Pkf.23.941/2003/4. szám, a Fővárosi Bíróság által 42.Pkf.24.765/2004/2. szám, illetve a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság által 1.Pkf.21.034/2004/2. szám alatt hozott jogerős bírósági végzés nem tartalmazza, így ezen jogszabályi rendelkezések alkalmazásának hiánya miatt a három érintett alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásban is visszautasította.

3.4. Mivel a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság által 1.Pkf.20.652/2004/2. szám alatt hozott jogerős végzés alkalmazza a Pp. támadott 254. § (3) bekezdését, az Alkotmánybíróság lefolytatta annak vizsgálatát.

Az indítványozó szerint a Pp. 254. § (3) bekezdésének második mondata nem felel meg a jogállamiságból követelményének, „mert a bíróságnak nem kell számot adnia arról, hogy a fellebbezésben foglaltak mellett az első fokú határozatot milyen indokok alapján tartja helyesnek, különösen abban az esetben, ha az első fokú eljárásban azok a jogi érvek, amelyek a fellebbezésben szerepeltek, nem is merültek fel”. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének a megsértésére is.

A vizsgált esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszos nem olyan egyéni ügyéhez kapcsolódó, és a Pp. 254. § (3) bekezdése kifogásolt szövegrészének az eljáró bíróság általi alkalmazásából eredő jogsérelemre alapította az alkotmányjogi panaszát, amely megfelel az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz elbírálására irányuló kérelmében nem fejtette ki, hogy mi az a konkrét jogsérelem, amely a Pp. kifogásolt jogszabályi rendelkezésének az eljáró bíróság általi alkalmazásából őt érte, és amely az indítványában megjelölt alkotmányi rendelkezések sérelmére vezetett.

Az Alkotmánybíróság a 65/1992. (XII. 17.) AB határozatában kifejtette: „Az alkotmányjogi panasz az Alkotmányban szabályozott alapvető jogok védelmének eszköze, mely alapvető jogok rendeltetése az, hogy az államhatalommal szemben alkotmányos garanciákat teremtsenek az állampolgár, az egyén vagy egy közösség jogainak védelmére, cselekvési autonómiájának biztosítására”. (ABH 1992, 289, 291.) Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz tartalmi követelményei ebben a vonatkozásban sem teljesülnek. Az indítványozó a jogállamiság absztrakt követelményének megjelölése mellett ugyan hivatkozott a tisztességes eljárás követelményére is, de nem indokolta, hogy a kifogásolt

jogszabály miért és mennyiben sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdését, a kérelem az Abtv. 48. § (1)–(2) bekezdése és az Alkotmány hivatkozott rendelkezése közötti kapcsolatra vonatkozó alkotmányossági szempontú érvelést nem tartalmaz. Erre egyébként maga az indítványozó is utal, amikor a Pp. támadott szabályával összefüggésben – „a meghatározott szabályok hiánya miatt mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség” fennállásának a megállapítását is kérte.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § e) pontjában foglaltak szerint a Pp. 254. § (3) bekezdése elleni alkotmányjogi panaszt az Alkotmány 2. § (1) bekezdése vonatkozásában is visszautasította, az ugyanezen jogszabályi rendelkezéssel összefüggő, alkotmányellenességben megnyilvánuló mulasztás megállapítására irányuló indítványt az Indokolás II/3. 2. pontjában kifejtettek hivatkozással úgyszintén visszautasította.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a 605/D/2006. AB határozatában érdemben vizsgálta a Pp. 254. § (3) bekezdésének alkotmányosságát az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése szempontjából. Ebben megállapította, hogy a Pp. 254. § (3) bekezdése második mondatának a másodfokú határozat egyszerűsített indokolására vonatkozó rendelkezése nem sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdését. A támadott szabályozás szerint a másodfokú határozat indokolásának, ha az elsőfokú határozatot helyes indokai alapján helyben hagyja, nem kell megismételnie az elsőfokú határozat indokolását. A határozat indokolásának ilyen egyszerűsítése a felek jogaira és kötelezettségeire nincs hatással. Az egyszerűsített indokolás is a másodfokú bíróság indokolása, amely azonban (érdemben) azonos az elsőfokú bíróság indokolásával. Az tehát éppúgy a fellebbezés elbírálása, mintha a másodfokú bíróság indokai eltérnének az első fokú határozat indokolásától. (ABH, 2008, 2425, 2438.)

3.5. Három alkotmányjogi panaszában az indítványozó azzal az indokkal is kérte a Pp. 254. § (3) bekezdésének, továbbá a Vht. 12. § (1) bekezdésének és 34. § (1) bekezdésének a megsemmisítését, hogy azok nincsenek összhangban a Ptk. 1. §-ával, a 7. § (1) bekezdésével és a 301. §-ával, valamint a Vht. 164. §-ával. Állítása szerint ez sérti a demokratikus jogállamiság követelményét. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az „alkotmányjogi panasz – mint azt az Alkotmánybíróság 57/1991. (XI. 8.) AB határozatában kifejtette – egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe (...)” [65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz visszautasításának van helye, ha az indítványozó nem jelöl meg alapvető jogot panaszja indokolásában (676/D/2004. AB határozat, ABH 2007, 1652, 1655–1656.). Mivel az indítványozó nem alapvető jogot, hanem a jogállamiság sérelmét jelölte meg alkotmányos sérelme indokaként, az Alkot-

mánybíróság a Pp. 254. § (3) bekezdésének, továbbá a Vht. 12. § (1) bekezdésének és 34. § (1) bekezdésének megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat a jogállamiság tekintetében az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül – visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1172/B/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 143. § (1) bekezdése első mondatának „érdemi” szövegrésze, valamint második mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 143. § (1) bekezdése első mondatának „érdemi” szövegrésze, valamint második mondata alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól arra hivatkozással, hogy azok az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe, valamint az 50. § (2) bekezdésébe ütköznek. Az indítványozó szerint a bírósági felülvizsgálatnak az érdemi határozatokra korlátozása során a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatához való jog sérül. A jogbiztonság sérelmét pedig az indítványozó abban látja, hogy az Art. nem határozza meg azt, hogy mely határozat minősül érdemi-

nek. Végül a jogorvoslat korlátozásához véleménye szerint minősített többséggel elfogadott törvényre lett volna szükség, azonban az Országgyűlés azt egyszerű többséggel fogadta el, mely szintén a jogbiztonságot sérti.

II.

Az Alkotmánybíróság a jogszabály vizsgálata során észlelte, hogy a támadott rendelkezést az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Artmód.) 204. §-a 2008. január 1-jével módosította. Ennek nyomán az Art. 143. § (1) bekezdésének első mondatából az „érdemi” szövegrészt a jogszabály nem tartalmazza, valamint a második mondat is jelentősen megváltozott.

Az Alkotmánybíróság felhívta az indítványozót, hogy nyilatkozzon, a jogszabályi változás ellenére az indítványát fenntartja-e és kéri-e annak elbírálását. A hiánypótlási felhívásra az indítványozó nem válaszolt, az a szabályszerű kézbesítés kétszeri megkísérlése után „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza az Alkotmánybíróságra.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el – és főszabályként – csak hatályban lévő jogszabály, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivételt jelent, ha az eljárás az Abtv. 38. §-a alapján bírói kezdeményezés vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik. Az Alkotmánybíróság a módosított, vagy hatályon kívül helyezett rendelkezés helyébe lépő új szabályozást akkor vizsgálja, ha az azonos rendelkezési környezetben szintén tartalmazza a sérelmezett rendelkezést. (831/B/1997. AB határozat, ABH 2003, 986, 988.) Mivel a támadott rendelkezés megváltozott és az indítványozó az új rendelkezésekre nem terjesztette ki indítványát, ezért az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja alapján az Alkotmánybíróság megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

106/B/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, valamint jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény módosításáról szóló 2004. évi CXXVI. törvény egésze alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

2. Az Alkotmánybíróság a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 49. § és 51. § egyes rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó országgyűlési képviselők a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) módosításáról szóló 2004. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Módtv1.) egyes rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközése, valamint a Módtv1. egésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezték.

1.1. Az indítványozók szerint a Módtv1.-nek az MNBtv. 49. és 51. §-át módosító 2. és 3. §-a az „Európai Közösségek létrehozásáról szóló Szerződés (Római Szerződés)” 10. és 108. cikkével ellentétes szabályokat tartalmaz. Az indítványozók szerint ugyan az Alkotmány 32/D. §-a kifejezetten nem rendelkezik a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) függetlenségéről, az MNBtv. kifejezetten utal az MNB egyes döntéshozó szervei tagjainak függetlenségére. A Módtv1. 2–3. §-a azonban átalakította a monetáris tanács tagjainak és az MNB alelnökeinek jelölési és kinevezési szabályait. Míg az MNBtv. a Módtv1.-t megelőzően kizárólag az MNB elnökének javaslata alapján tette lehetővé a kinevezést, illetőleg a felmentést a miniszterelnök egyetértése („vétójoga”) mellett, addig a Módtv1. 2. §-a úgy szabályozta újra a kinevezési eljárást, hogy a monetáris tanács köztársasági elnök által kinevezett tagjaiból négy főre az MNB elnöke tesz előterjesztést változatlanul a miniszterelnök egyetértése mellett, míg a többi tagra (3–5 fő) a miniszterelnök tesz javaslatot az MNB elnöke véleményének kikérése alapján. Az indítványozók szerint ezzel a Módtv1. olyan mértékben megerősítette a miniszterelnök döntési pozícióját az MNB elnökével szemben, hogy az az egész intézmény függetlenségét is fenyegeti.

Az indítványozók szerint ez elsődlegesen a Római Szerződéssel (elsősorban a 108. cikkel) ellentétes, amely alapján a tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy tiszte-

letben tartják a nemzeti bankok szervei tagjainak függetlenségét. Az indítványozók ezzel összefüggésben rámutattak: a tagállami alkotmánybíróságoknak biztosított annak lehetősége, hogy a közösségi joggal egyértelműen ellentétes nemzeti jog alkotmányellenességét megállapítsák és megsemmisítsék.

1.2. Az indítványozók kérték továbbá a Módtv1. egésze alkotmányellenességének megállapítását annak közjogi érvénytelensége miatt. Az indokolásban kifejtették, hogy a Módtv1. előkészítése során a jogalkotó elmulasztotta kikérni az MNB véleményét a törvénytervezettel kapcsolatban, ami az MNBtv. 36. §-ával ellentétes. Az MNB véleményezési joga szerintük ugyanis összefügg az intézmény függetlenségével, valamint azért is különös jelentőséggel bír, mert az MNB elnökének az Alkotmány 32/D. § (4) bekezdése szerint rendeletalkotási joga van. Az MNB-t érintő jogszabály-módosítások az MNB elnökének rendeletalkotására is kihatással lehetnek, ezért az MNB véleményezési joga nem hagyható figyelmen kívül.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az MNBtv. módosításáról szóló 2007. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Módtv2.) 6. § (1) bekezdése módosította az MNBtv. 49. § (2)-(4) bekezdéseit, a (2) bekezdés módosította az MNBtv. 49. § (11) bekezdését, illetve a (3) bekezdés az MNBtv. 49. §-át új (18)-(19) bekezdésekkel egészítette ki. A Módtv2. 8. § (1) bekezdése módosította az MNBtv. 51. § (1) bekezdését, a (2) bekezdés módosította az MNBtv. 51. § (3) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság azt is észlelte, hogy a Módtv1. 2–3. §-át – amelynek rendelkezései beépültek az MNBtv.-be – időközben hatályon kívül helyezte az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről 2007. évi LXXXII. törvény 2. § 734. pontja.

Az Alkotmánybíróság a jogszabályváltozásokra tekintettel – kialakult gyakorlatának megfelelően – az indítvány elbírálásakor hatályos szabályozást, vagyis az MNBtv. Módtv2.-vel megállapított 49. §-át és 51. §-át tekintette irányadónak.

3.1. Az indítványozók előterjesztése szerint elsődlegesen az MNBtv. Módtv1.-gyel megállapított 49. § és 51. § egyes rendelkezéseinek a Római Szerződésbe való ütközésének megállapítását kezdeményezték. Az indítvány benyújtását követően azonban a Módtv2. módosítása alapján változott a monetáris tanács tagjainak létszáma, így azon tagoknak a száma, akiket a köztársasági elnök nevez ki, valamint a kinevezési eljárás szabályozása is. Eszerint a köztársasági elnök által kinevezett legfeljebb négy tag közül kettőre az MNB elnöke a miniszterelnök egyetértésével, kettőre a miniszterelnök az MNB elnöke véleményének kikérése után tesz javaslatot. A hatályos szabályozás szerint a jelölési jog a miniszterelnököt és az MNB elnököt felváltva illeti meg.

A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható, hogy az indítványozók által felvetett probléma az MNBtv. 2007-es módosításával okafogyottá vált. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az MNBtv. 49. § és 51. § egyes rendelkezései nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABK 2009. január, 3.) 31. § e) pontja alapján megszüntette.

3.2. Az indítványozók másodsorban kezdeményezték a Módtv1. egésze közjogi érvénytelenségének megállapítását a miatt, hogy a jogalkotás során elmaradt az MNB véleményének kikérése. Az indítvány tehát ebben a körben kifejezetten a módosító törvény egészére vonatkozik, és nem egyes rendelkezéseire, amelyek a módosított törvénybe beépültek (*inkorporálódtak*) 2007. július 1. napjával. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sem a Módtv1. hatályos szövege, sem az MNBtv.-be épült rendelkezések az indítvány elbírálásakor már nem tartalmaznak olyan szabályozást, amelyre nézve az indítványozók kezdeményezték a közjogi érvénytelenség megállapítását.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a hatályban nem lévő jogszabályi rendelkezések alkotmányosságát csak két esetben, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-ának (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés és az Abtv. 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja. A jelen ügy nem tartozik egyik esetkörbe sem. Ennek megfelelően a Módtv1. tekintetében az alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárást az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 31. § a) pontja alapján – megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

734/B/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 87. § (1) bekezdése és a 155/A. § (3) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az indítványozó a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban:) Pp. 87. § (1) bekezdése és a 155/A. § (3) bekezdése alkotmányellenessége megállapítását kezdeményezte.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 37. §-a kimondja továbbá, hogy „Az alkotmányellenesség utólagos megállapítását kezdeményező indítványban javasolni kell a jogszabály vagy az állami irányítás jogi eszközének teljes vagy részbeni megsemmisítését.”

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) (a továbbiakban: Ügyrend) 21. § (2) bekezdése szerint „az indítvány tartalmazza: a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértenek, valamint az Abtv.-nek és egyéb törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyekből az indítványozó jogosultsága és az Alkotmánybíróság hatásköre megállapítható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem elegendő az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni: az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miatt és mennyiben sérti (részletesen pl.: 440/1993. AB végzés, ABH 1993, 910–911.; 472/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1655.; 574/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1658.).

3. Az indítványozó – a paragrafusok felsorolásán túl – nem jelölte meg, hogy a támadott rendelkezések mely alkotmányi rendelkezéssel és milyen indokok alapján ellentétesek. Általánosságban, egyetlen mondattal állította, hogy azok bírói önkényt tesznek lehetővé.

Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Ügyrend 29. § *d*) pont utolsó fordulata alapján – visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.
alkotmánybíró

88/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenessége és a bírói gyakorlat utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 416. § (4) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, illetve a BH 2005. 387. számú, az EBH 2005. 1299. számú, a BH 2004. 11. számú, a BH 2004. 458. számú, valamint a Legfelsőbb Bíróság LB.Bfv.I.63/2004. számú döntéseinek megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az indítványozó kezdeményezte büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. § (4) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. Ugyancsak indítványozta a BH 2005. 387. számú, az EBH 2005. 1299. számú, a BH 2004. 11. számú, a BH 2004. 458. számú, valamint a Legfelsőbb Bíróság L.B.Bfv.I.63/2004. számú döntéseinek megsemmisítését is. Kérelmét kiegészítette azzal, hogy az Alkotmánybíróság visszamenőleges hatállyal semmisítse meg a Be. – korábban hatályban volt – lényegét tekintve a 416. § (4) bekezdés *b*) pontja szerinti tartalmaz hordozó 407. §-át is.

A kérelem alapjául az Alkotmány 32/A. § (1)–(3) bekezdéseit jelölte meg. Indokolásul arra hivatkozott, hogy a támadott Be. rendelkezés jogalkotást biztosít a Legfelsőbb Bíróságnak, a jogegységi határozatok és eseti döntések pedig nem az Alkotmány 47. § (2) bekezdésének, illetve nem az 50. § (1) bekezdésének érvényesülését garantálják, hanem – jogalkotás révén – alkotmányos válságot idéznek elő.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság már számos határozatában foglalkozott az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeivel. Következetes gyakorlata szerint az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Pontosán meg kell jelölnie a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miatt és mennyiben sérti). Mindemellett határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására. [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott továbbá arra, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban támadó, a jogintézmények lebontását átfogóan szorgalmazó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B/2006 AB határozat, ABH 2007, 2067, 2068.)

2.2. Az indítványozó jelen esetben általánosságban kifogásolta azt, hogy a támadott Be. rendelkezés alkotmányellenes bírói gyakorlat kialakulását teszi lehetővé. Az indítvány a támadott rendelkezés és az Alkotmány felhívott – az Alkotmánybíróság helyzetét rögzítő – szakaszai közötti kapcsolatra nem mutatott rá, az alkotmányjogi összefüggésekre vonatkozóan semmilyen okfejtést nem tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.).

2.3. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak ak-

kor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés (először: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). Erre csak az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján van mód, mivel ezekben az esetekben az alkalmazási tilalom kimondására is lehetőség van.

2.4. Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a jogalkalmazási gyakorlat alkotmányossági vizsgálatára; a bírói jogértelmezés önmagában nem lehet tárgya az Alkotmánybíróság eljárásának (72/B/2004. AB határozat, ABH 2007, 1567, 579.). Így annak manifeszt megnyilvánulásaira a konkrét eseti döntések „megsemmisítésére” sem terjed ki a hatásköre.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § b) pontja, d) pontjának utolsó fordulata és f) pontjának első mondata alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

119/E/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 7. § (1) bekezdés q) pontjával, valamint 71. § (2) bekezdés i) pontjával összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

Az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 7. § (1) bekezdésének q) pontjával, valamint 71. § (2) bekezdésének i) pontjával összefüggésben az Alkotmány 18. §-ába foglalt egészséges környezethez való jogra, illetve 70/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott hátrányos megkülönböztetés tilalmára hivatkozva.

Az indítványozó előadta, diszkriminatív, hogy a törvény alapján a vállalkozás érdekében végzett hivatali, üzleti utazással kapcsolatos költségeket az adóalap számításánál nem kell figyelembe venni, ugyanakkor a munkavállalók számára ingyenesen vagy kedvezményesen juttatott utazási bérlet 400 000 forintig adómentes az adóköteles béren kívüli juttatások körében. Véleménye szerint a szabályozás hátrányosan megkülönbözteti azon állampolgárokat, „akik nem (lehetnek) munkavállalók és a helyi közlekedést használják üzleti utazásukhoz”, ugyanis ők a helyi üzleti utazást a vállalkozás érdekében végzett tevékenységként a vállalkozásnál költségként nem számolhatják el.

Az indítvány benyújtását követően, 2009. január 1-jével az egyes adó- és járulék törvények módosításáról szóló 2008. évi LXXXI. törvény 2. §-a az Szja tv. 7. § (1) bekezdésének q) pontját, 2010. január 1-jével a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény 22. §-a az Szja tv. 71. §-át módosította.

A jogszabályváltozásra figyelemmel az Alkotmánybíróság felhívta az indítványozót, hogy nyilatkozzon, indítványát fenntartja-e, és ha igen, milyen tartalommal. Az indítványozó indítványát a változásra tekintettel visszavonta. Ezért az Alkotmánybíróság az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat 31. § d) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

454/D/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.21.465/2006/4. számú ítéletével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.21.465/2006/4. számú jogerős másodfokú ítéletével kapcsolatban három, különböző dokumentumba foglalt, de szorosan összefüggő alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 42. § (1) bekezdését érintően.

Az indítványozó első kérelmében azt kifogásolja, hogy nem minősített többséggel fogadta el az Országgyűlés az értelmezése szerint a jogorvoslati jogot [Alkotmány 57. § (5) bekezdés] korlátozó Thtv.-beli szabályt. A második kérelem a Thtv. 42. § (1) bekezdésének a 3/2006. (II. 8.) AB határozattal (ABH 2006, 65.) korábban már megsemmisített „A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.” mondatára vonatkozik. Az indítványozó azt kéri, hogy az Alkotmánybíróság – felülvizsgálva az alkotmányjogi panaszok elbírálhatóságával kapcsolatban a 442/D/2000. AB végzésben (ABH 2003, 1843.) kialakított álláspontját – az ő ügyében is zárja ki a szóban forgó, az Alkotmány 57. § (1) bekezdésébe ütköző szövegrész alkalmazhatóságát. A harmadik kérelem végezetül a Thtv. 42. § (1) bekezdése „jogszabály vagy” fordulatának megsemmisítésére irányul. E szövegrész az indítványozó véleménye szerint elentétes mindenekelőtt az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, mert „a jogszabálysértést, így egyben akár az alkotmányos sértést is 60 nap után törvényessé teszi”. Nem biztosítja emellett megfelelően a tulajdonjog és a személyiségi jogok védelmét sem, ezért nem egyeztethető össze az Alkotmány 8. § (1) bekezdésével sem. Az Alkotmány 8. § (2) bekezdését az sérti – érvel az indítványozó –, hogy a 60 napos határidő nem áll arányban a jogalkotó által elérni kívánt céllal, nevezetesen azzal, hogy a tulajdonostársak eltérő érdekei között egyensúlyt teremtsen. A törvénysértés egyik tulajdonostársnak sem lehet érdeke, s a célként kitűzött jogbiztonság elérésére a 60 napos korlátozás alkalmazatlan. A kifogásolt rendelkezés nem védi megfelelően a tulajdonhoz való jogot sem [Alkotmány 13. § (1) bekezdés], mert indokolatlanul visszaélészerű joggyakorlásra ad lehetőséget. Végezetül az indítványozó az Alkotmány 77. § (1)–(2) bekezdésének a sérelmét is állítja, mivel a támadott előírás nyomán „törvényessé válhat a jogszabálysértés, törvényesen ellentétben állhat magasabb szintű jog-

szabállyal, sőt az Alkotmánnyal is”, ami „nem állhat jogos érdekében senkinek”.

2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg, s az alábbiakat állapította meg.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz tehát – mint azt már az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat (ABH 1991, 272, 282.) is kifejtette – egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

A 3.Pf.21.465/2006/4. számú jogerős másodfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltábla 2006. december 20. napján hozta meg, s annak kézbesítésére a benyújtott tértivevény-másolat szerint 2007. február 14-én került sor. Az indítványozó pedig ezt követően 2007. április 13-án személyesen nyújtotta be panaszát az Alkotmánybírósághoz. Mindezek alapján a hatvan napos határidő megtartottnak tekintendő.

Az Abtv. alapján az alkotmányjogi panasznak, mint konkrét normakontrollnak törvényi feltétele az is, hogy a jogerős döntésben szereplő, az indítványozó által vizsgálni kért jogszabályi rendelkezések alkalmazása során következzen be a jogsérelme. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását kizáró tényezőnek tekintti azt, ha az indítványozó a panaszában olyan jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességét állítja, amelyet ügyében a jogerős határozatot meghozó bíróság nem alkalmazott [1050/D/1999. AB végzés, ABH 2005, 1581, 1582.; 870/D/2002. AB végzés, ABH 2005, 1634, 1638.; 177/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1557, 1566.; 725/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1617, 1626.].

Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Thtv. 42. § (1) bekezdését támadta, amely azt mondja ki, hogy ha a társasházi közgyűlés határozata jogszabály vagy az alapító okirat, illetőleg a szervezeti-működési szabályzat rendelkezését sérti, vagy a kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár, bármely tulajdonostárs keresettel kérheti a bíróságtól a határozat érvénytelenségének megállapítását a határozat meghozatalától számított hatvan napon belül.

A becsatolt iratok tanúsága szerint az indítványozó ügyében eljáró első és másodfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó alperes eleget tett-e a – 2004-ben és 2005-ben hozott – társasházi közgyűlési határozatokban foglalt fizetési kötelezettségének. A perben előterjesztett követelések alapjául szolgáló közgyűlési határozatok érvényessége mindazonáltal a szóban forgó bírósági eljárás-

nak nem volt tárgya. Már a Pest Megyei Bíróság elsőfokú ítélete is utal arra, hogy az indítványozó a perben viszontkereset formájában megtámadta ugyan az általa sérelmesnek tartott közgyűlési döntéseket, azonban e tekintetben a pert megszüntették. A megszüntető döntés a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Pf.20.093/2006/2. sorszámú végzésével jogerőre emelkedett. E végzéssel kapcsolatban az indítványozó nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.

Mivel egyértelműen megállapítható, hogy a Fővárosi Ítéltábla az indítványozó által támadott 3.Pf.21.465/2006/4. ítéletet nem a Thtv. 42. § (1) bekezdésére alapította, az Alkotmánybíróság az ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § e) pontja alapján [a panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében írt feltételeknek] mindhárom alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1164/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 218. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Hajú-Bihar Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Bf.574/2007/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítvány előterjesztője a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 218. §-ával összefüggésben nyújtott be két beadványt az Alkotmánybírósághoz.

Első indítványában a Btk. 218. §-ában szabályozott embercsempészés büntetőjogi tényállás alkotmányellenességének megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kezdeményezte. Álláspontja szerint a tényállás alapesetének megfelelő cselekmény befejezetté válik az államhatár más által történő átlépésével, ezért ahhoz nem kapcsolódhat harmadik személy cselekvése, mert a büntetőjogi jogrend nem ismeri az utólagos bűnsegélyt (kivéve a sui generis tényállásokat). Az indítványozó szerint az „élő jogként” érvényesülő bírói gyakorlat kiterjesztően értelmezi a támadott rendelkezést, mert tettesi magatartásként értékeli a határt már átlépő személyek továbbszállítását. (BH 1996. 460.; BH2005. 311.; BH2002.). Álláspontja szerint ez a kiterjesztő értelmezés valójában bírói jogalkotás, és ellentétes a jogállamiságból következő jogbiztonság követelményével [Alkotmány 2. § (1) bekezdés]), a jogalkotás rendjére vonatkozó alkotmányos előírással [7. § (2) bekezdés], valamint a nullum crimen és a nulla poena sine lege elvével [57. § (4) bekezdés].

Az ügyvéd második beadványát egy büntetőeljárás során elítélt személy meghatalmazottjaként nyújtotta be alkotmányjogi panasz formájában. (Tehát ebben az ügyben az indítványozó a büntetőeljárás alanya.) Az alkotmányjogi panasz a Btk. ugyanazon rendelkezésének (218. §) alkotmányossági vizsgálatát és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kezdeményezte az előző indítvánnyal megegyező alkotmányossági hivatkozásokkal. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz mellékleteként benyújtotta a Berettyóújfalui Városi Bíróság 2.B.51/2006/52. számú ítéletét, amelyben a bíróság bűnösnek mondta ki az indítványozót társtettesként elkövetett embercsempészés bűntettében. Emellett az indítványozó csatolta a másodfokon eljáró Hajú-Bihar Megyei Bíróság 2.Bf.574/2007/5. számú ítéletét, amely az elsőfokú ítéletet – az indítványozóra vonatkozó részében – helybehagyta.

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt a törvényes határidőn belül terjesztette elő az indítványozó.

2. Az Alkotmánybíróság a 273/D/2003. AB végzésben már állást foglalt egy olyan alkotmányjogi panaszról, amely a Btk. 218. §-ára a vonatkozó bírói gyakorlatot kifogásolta az Alkotmány 70/B. §-ára hivatkozva. Az Alkotmánybíróság megállapította: „Az indítványozó nem a Btk. 218. §-ának az ítéletben alkalmazott (...) törvényi tényállását támadta, hanem a jogértelmezési gyakorlatot, illetve a bíróság állásfoglalását az indítványozó bűnössége tekintetében. (...) Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-ának megfelelően a jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára terjed ki. Az

Abtv. 48. § (1) bekezdés szerint alkotmányjogi panasszal az fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be. Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a jogalkalmazási gyakorlat alkotmányosságának a vizsgálatára, a bírói jogértelmezés önmagában nem lehet tárgya az Alkotmánybíróság eljárásának. Ugyancsak nincs hatásköre egyedi bírósági döntések felülvizsgálatára sem.” Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította. (ABH 2004, 2097–2098.)

3. Jelen ügyben az absztrakt utólagos normakontrollra irányuló indítvány és az azzal tartalmilag azonos alkotmányjogi panasz is a bírói jogértelmezési gyakorlatot kifogásolja, anélkül, hogy a Btk. 218. §-a és az Alkotmánynak az indítványokban felsorolt rendelkezései közötti összefüggést kifejtené.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha az eljárásra nincs hatásköre.

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság – a 273/D/2003. AB végzéssel megegyezően – úgy foglalt állást, hogy az indítványok a bírói gyakorlatot séremlmezik, amelynek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.

Ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § b) pontja alapján az utólagos normakontrollra irányuló indítványt és a Hajú-Bihar Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Bf.574/2007/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1205/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 46. §-a, valamint a minőségi és hatékony gyógyszerrendelés ösztönzéséről szóló 17/2007. (II. 13.) Korm. rendelet alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz indítvány érkezett a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 46. §-ával, valamint a minőségi és hatékony gyógyszerrendelés ösztönzéséről szóló 17/2007. (II. 13.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Korm.r.) kapcsolatban. Az indítványozó szerint sérti az Alkotmány 70/D. §-át (a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot), hogy bár az ellátott a kötelezően előírt társadalombiztosítási járulékot befizeti, a vitatott szabály miatt előfordulhat, hogy az őt kezelő orvos bizonyos körülmények esetén kényszerűségből „önkorlátozást” gyakorol és nem a legmegfelelőbb kezelést (gyógyszert, gyógyászati segédeszközt, egyéb ellátást) írja elő a finanszírozási visszatérítési kötelezettségtől mint büntetéstől való félelmében. A Korm.r. az osztályozás szempontjait tartalmazza, ezért az az indítványozó indokolása szerint a Tv.-nyel együtt megsemmisítendő.

2. Az alkotmánybírósági eljárás alatt a Tv. 46. §-át módosította az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2008. évi CVI. törvény 41. §-a, s ennek nyomán a támadott jogszabályhely már nem rendelkezik az orvosoknak az indítványozó által kifogásolt finanszírozási visszatérítési kötelezettségéről. Erre tekintettel indítványozó a kérelmét mind a Tv. 46. §-a, mind a Korm.r. tekintetében visszavonta.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. E rendelkezésre, valamint az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § d) pontjára tekintettel, mely szerint

az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítványozó az indítványát visszavonta, az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László* s. k.,
alkotmánybíró   alkotmánybíró

992/D/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Pest Megyei Bíróság 7.K.26.115/2008/10. számú ítéletével szemben benyújtott, a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelettel, valamint a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 33/1976. (IX. 5.) MT rendelettel összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Pest Megyei Bíróság 7.K.26.115/2008/10. számú ítéletével szemben benyújtott, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 4. § (1) bekezdés *d)* pont *de)* alpontja „[...] közlekedési infrastruktúra fejlesztése keretében [...] hajózási létesítmény létesítése, fejlesztése céljából, ha [...] komp- és révátkelőhely, valamint más hajózási létesítmény, továbbá a víziközlekedés irányítására és a hajóút kitérésére szolgáló jelek elhelyezése a parti ingatlan rendeltetészerű használatát megszünteti vagy jelentős mértékben akadályozza” szövegrészeivel összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a Pest Megyei Bíróság 7.K.26.115/2008/10. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte annak megállapítását, hogy a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Ktvr.), valamint a kisajátításról szóló 1976. évi 24. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 33/1976. (IX. 5.) MT rendelet (a továbbiakban: Vhr.) teljes egészében alkotmányellenes, valamint kérte ügyében e rendeletek alkalmazásának kizárását. Kérése alátámasztásául számos alkotmányi, illetve jogszabályi rendelkezésre, nemzetközi egyezmény egyes cikkeire, valamint AB határozatra is hivatkozott.

1. Álláspontja szerint a Ktvr. sérti a tulajdonhoz való jogot, és ezáltal az Alkotmány 8. § (1)–(2) bekezdését, melyet többek között az Alkotmánybíróság 35/2005. (IX. 29.) AB határozatával indokol; ebben ugyanis az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a tulajdonhoz való jogot sértő alkotmányellenes helyzet jött létre annak következtében, hogy az Országgyűlés a Ktvr. szabályait nem hozta összhangba az Alkotmány 13. § (2) bekezdésben a kisajátítással szemben támasztott követelményekkel.

Szerinte – az AB határozatoknak megfelelően – teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás jár tulajdonjoga elvonásáért, valamint az ingatlanon fennálló haszonélvezeti jog korlátozásáért.

2. Az indítványozó szerint a Ktvr. jogszabályi szintje sérti az Alkotmány 8. § (1)–(2) bekezdését, mert a tulajdonjog elvonásának szabályait nem törvény, hanem rendelet tartalmazza. A törvényerejű rendelet ma már nem is létező jogi forma, nem az Országgyűlés alkotta, nincs mögötte demokratikus társadalmi konszenzus, ezért ellentétes a jogállamiság elvével is.

A Ktvr. a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 177. § (1)–(2) bekezdéseinek sem felel meg, hiszen ez a rendelkezés is törvényi szabályozást követel meg, így a Ktvr. nem csak a jogállamiság elvét sérti, hanem a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 1. § (2) bekezdését is, mely szerint az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.

3. Az indítványozó szerint a kisajátítási és kártalanítási eljárás lefolytatása sérti a tulajdonhoz való jogot és a jogállamiság elvét azáltal, hogy a kisajátítás elrendeléséről szóló határozatot nem a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal (később: Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal) vezetője, hanem egy osztályvezető (máshol: főosztályvezető) hozta meg. A Ktvr. 18. § (1) bekezdése szerint ugyanis a kisajátítási eljárást a közigazgatási hivatal vezetője folytatja le. Szerinte a „kisajátítási eljárás

olyan szerv folytatta le, amelynek hatáskörébe a kisajátítási döntés eleve nem tartozik”, így szerinte a határozat semmis. Az indítványozó szerint „a hatásköri szabályok megsértése lényeges eljárási szabálysértésnek minősül”. Álláspontja szerint a Ktvr.-ben megszabott eljárási rendet „olyan súlyosan megsértették”, ami önmagában is megalapozza a Ktvr. alkotmányellenességét. Szerinte ugyanis nem lehet semmis közigazgatási határozat alapján a kisajátítási eljárást elfolytatni.

4. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Duna bal partján a vész-kompkikötőre tekintettel lefolytatott kisajátítási eljárás időelőtti, hiszen a jobb parton hasonló eljárás még nem zajlott el. Mivel – szerinte – a kompolás kétpólusú, a kisajátítást elrendelő hatóságnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy a túlparton kikötési lehetőség van-e, és a túlparti ingatlanokra nézve is le kellett volna folytatni a kisajátítási eljárást, az adott (bal parti) eljárással együtt, és egyetlen kisajátítási határozatot hozni. Szerinte ennek elmaradása ellentétes a jogállamisággal.

5. Kérte az indítványozó azt is, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az ingatlan kisajátítása mint alapjogi korlátozás aránytalan a kisajátítást szükségessé tevő közérdekhez képest. Szerinte a ráckevei Árpád-híd kiesése önmagában nem alapozza meg a tulajdonjogi korlátozást. Ennek indokolásául számos jogszabályi rendelkezésre hivatkozott, így idézte a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 8. § (1)–(2) és (4) bekezdését, az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet mellékletének 4.1. pontját, melynek megfelelően a közút kezelőjének – többek között – a hidakat működőképes állapotban kell tartania. Utalt az indítványozó a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 47. §-ára, valamint az egyes nyomvonal jellegű építményszerkezetek kötelező alkalmassági idejéről szóló 12/1988. (XII. 27.) ÉVM–IpM–KM–MEM–KVM együttes rendelet melléklete I. pont 2.3. alpontjára, melynek értelmében a hidak kötelező alkalmassági ideje 10 év, továbbá a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV. 21.) MT rendelet (a továbbiakban: MT rendelet) 35. §-ára, mely a Kkt. 43. §-ához kapcsolódó rendelkezést tartalmaz. A Kkt. 43. §-a szerint a fenntartási, építési munkák esetén meghatározott időre kisajátítás nélkül kártalanítás ellenében igénybe vehető a közút, vagy épülő közút melletti ingatlan, míg az MT rendelet 35. §-a ehhez kapcsolódó előzetes tájékoztatási kötelezettségről rendelkezik. Az indítványozó szerint mivel a híd nem szomszédos a kisajátított ingatlannal (attól hozzávetőleg 1 km-re található), így az ingatlan a hídfenntartási, -építési munkákhoz sem vehető igénybe. Ezért az indítványozó szerint a kisajátítás az elérni kívánt célhoz képest rendkívül aránytalan.

Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy a kártalanítási összegeket, a beruházási költségeket, egy komp beszerzésének és üzemeltetésének költségeit is figyelembe véve az

összkiadás aránytalanak tűnik számára. Sérelmesnek tartja a kisajátítást azért is, mert ugyanazon a parton önkormányzati tulajdonú ingatlanok is találhatóak, így szerinte a szükség-kompkikötő azokon is megvalósítható. Nem indokolt szerinte a kisajátítás azért sem, mert a kompjárat nem képes a híd forgalmának átvételére, hiszen sokkal kevesebb jármű haladhat át ilyen módon, mint a hídon, továbbá télen a komp eleve nem közlekedik. Az indítványozó utalt arra is, hogy az ingatlan kisajátítása még katasztrófa helyzetben is szükségtelen, hiszen ilyen esetben az igénybevétel az önkormányzat számára jogszabály alapján biztosított.

Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a kisajátítás túl nagy területet érint, szerinte a 3000 m² „túlzott, műszakilag, építészetiileg nem indokolt”. Amennyiben mégis szükség lenne kompikötő létesítésére egy esetleges katasztrófa esetére – a városnak a Duna két partján való elterülése miatt a kapcsolattartás érdekében – a kompikötő létesítéséhez a kisajátított terület töredéke is elégséges lenne.

Az indítványozó szerint a kisajátítás a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénybe és az Ötv.-be is ütközik, mert a kompoltatás nem közérdekű közfeladat. Szerinte a szükség-kompkikötő létesítése – a ráckevei Árpád-híd pótlására – nem kötelező önkormányzati feladat, mert semmilyen törvény nem írja elő. A fenti indokokat figyelembe véve a kisajátításra tehát elkerülhetetlen, kényszerítő ok nem áll fenn, így „a tulajdon elvonása – a Ktvr. alkalmazása – alkotmányosértő, jogszabálysértő”.

6. A veszélyhelyzetre, mint közérdekre hivatkozva a kompikötő létesítése alkotmányosértő, ezért az indítványozó kéri a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 4. § (1) bekezdés *d*) pont *de*) alpontja „[...] közlekedési infrastruktúra fejlesztése keretében [...] hajózási létesítmény létesítése, fejlesztése céljából, ha [...] komp- és révátkelőhely, valamint más hajózási létesítmény, továbbá a víziközlekedés irányítására és a hajóút kitérésére szolgáló jelek elhelyezése a parti ingatlan rendeltetészerű használatát megszünteti vagy jelentős mértékben akadályozza” szövegrészenek alkotmányosságát vizsgálását és megsemmisítését is.

7. Az indítványozó szerint az ítélet szerinti kártalanítás azért is alkotmányellenes, mert „a kisajátítás jogalapja időfüggő”. Azaz ha az eljárás alapjául szolgáló közigazgatási határozat érvényességi ideje lejár, az bírósági felülvizsgálat tárgya már nem lehet, hatályon kívül kell helyezni. Nincs szerinte ugyanis olyan közigazgatási határozat, amelyre a kisajátítást és a kártalanítást lehetne alapozni. Erre tekintettel tehát a kártalanítási eljárást sem lehet alkotmányosan lefolytatni.

8. Az indítványozó szerint a Ktvr. alkalmazása diszkriminációhoz vezet, így sérül az Alkotmány 70/A. §-a is. Szerinte az ingatlan tulajdonosai és a hasznélvezeti joggal rendelkezők homogén csoportot képeznek, köztük azonban mégis tulajdoni alapon indokolatlan megkülönböztetés történt.

9. Az indítványozó végül hivatkozott arra, hogy a Ktvr.-en alapuló kisajátítási határozatot nem lehet végrehajtani. Szerinte mivel a kisajátítást kérő nem kívánja a kompkikötőt megvalósítani, illetve az ingatlan-nyilvántartásban a tulajdonváltozások nem vezethetők át, a kisajátítás diszkriminatív, a Ktvr. ellentétes a jogállamisággal, ezért teljes egészében kérte a megsemmisítését.

II.

A határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során kialakította azokat a minimális tartalmi és formai kritériumokat, amelyeknek – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésére és 48. § (1) bekezdésére figyelemmel – az indítványoknak és az alkotmányjogi panaszoknak meg kell felelnie. Ezek szerint az érdemi alkotmányossági vizsgálat elvégzése csak akkor lehetséges, ha az indítvány, illetve az alkotmányjogi panasz tartalmazza a támadott jogszabály pontos megnevezését és az Alkotmány megfelelő rendelkezésének megjelölése mellett, a benyújtás alapjául szolgáló okot, valamint az Alkotmánybíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet. Nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.].

2. Az alkotmányjogi panasznak a fentiekén túl meg kell felelnie az Abtv. 48. §-ában foglaltaknak is. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlé alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. Az Abtv. 48. § (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során, együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat,

amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113.).

3. Az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. §-ában foglalt feltételeknek.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz csak az ügyben ténylegesen alkalmazott jogszabály vonatkozásában terjeszthető elő [összefoglalóan: 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697.]. Az 1405/B/1997. AB határozatban az Alkotmánybíróság összefoglalóan rámutatott, majd a 425/B/2005. AB végzés megerősítette, hogy „a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok” (ABH 2006, 1081, 1088.; ABH 2008, 3512.). Alkotmányjogi panasz esetén az ilyen típusú kezdeményezés – mint a jelen ügyben is – nem alkalmas a vitatott jogszabály és a jogsérelem közötti összefüggés kimutatására (lásd még: 189/D/2005. AB végzés, ABH 2008, 3740.).

Mint hogy az indítványozó a Ktvr. és a Vhr. teljes egészében való megsemmisítését kérte, a kifejtettekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § *d*) és *e*) pontja alapján visszautasította.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az indítványozó panaszában javarészt a kisajátítás jogalapját kifogásolja, vitatva közérdekűségét, azonban a jelen ügyben vizsgált ítélet kizárólag a kártalanítási összeggel foglalkozik, a kisajátítás jogalapját, közérdekűségét nem is vizsgálhatja, hiszen arról a Legfelsőbb Bíróság – az indítványozó által más ügyben ugyancsak támadott – Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletében már döntött, és kimondta, hogy a közigazgatási hivatal jogszerűen döntött a kisajátítás jogalapjának és a közérdekű cél fennállásának a kérdésében.

4. Az indítványozó kérte a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 4. § (1) bekezdés *d*) pont *de*) alpontja „[...] közlekedési infrastruktúra fejlesztése keretében [...] hajózási létesítmény létesítése, fejlesztése céljából, ha [...] komp- és révátkelőhely, valamint más hajózási létesítmény, továbbá a víziközlekedés irányítására és a hajóút kitérésére szolgáló jelek elhelyezése a parti ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti vagy jelentős mértékben akadályozza” szövegrészének alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését is.

E rendelkezést a Pest Megyei Bíróság a jelen ügyben érintett ítéletben nem alkalmazta. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele, hogy a panaszban támadott bírósági határozatban az alkotmányellenesnek vélt jogszabályt alkalmazzák. Ennek a követelménynek ez

az indítványrész nem felel meg, így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1099/B/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Gfv. XI. 30.148/2007/10. számú ítéletében alkalmazott, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt és indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a Legfelsőbb Bíróság Gfv. XI. 30.148/2007/10. számú ítéletében alkalmazott, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól alkotmányjogi panasz, majd utólagos normakontroll keretében. Arra hivatkozott, hogy a támadott rendelkezést a Legfelsőbb Bíróság a hivatkozott ítéletében a jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelményébe ütköző módon alkalmazta, mely jogalkalmazás egyben a tulajdonhoz való jogát [Alkotmány 13. § (1) bekezdés]

is sértette. Ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy „a Legfelsőbb Bíróság döntése az alkalmazáskor hatályos jogszabályok alapján jogos tulajdonától fosztotta meg” az általa képviselt gazdasági társaságot. Azt sérelmezte, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a Legfelsőbb Bíróság megállapította: a Kincstári Vagyoni Igazgatóság azzal a magatartással, hogy „a felperesi jogelődök tulajdoni igényének elbírálásával megvárta a jogszabály eredeti célja szerinti módosításának hatálybalépését, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható”. Az Alkotmánybíróság tájékoztatására válaszul az indítványozó kérelmét – változatlan indokolással – utólagos normakontrollként is kérte elbírálni.

II.

Az indítvány érdemben nem bírálható el.

Az Alkotmánybíróság az indítványt megvizsgálva megállapította, hogy az tartalmában nem a Ptk. 339. § (1) bekezdését („Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.”) támadja, hanem azt, ahogyan e rendelkezést a konkrét ügyben a Legfelsőbb Bíróság alkalmazta. Valójában tehát az indítványozó sem az alkotmányjogi panaszában, sem pedig az utólagos normakontroll iránti kérelmében nem a jogszabály alkotmányellenességének megállapítását és a norma megsemmisítését kéri, hanem a saját ügyében született bírósági döntés Alkotmánybíróság általi felülbírálatára tesz indítványt.

Az Alkotmánybíróság a 35/1991. (VI. 20.) AB határozatában megállapította, hogy az az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a, továbbá az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító egyéb törvényi rendelkezések alapján az Alkotmánybíróságnak önálló jogszabály-értelmezési eljárásra hatásköre nincs, kivéve az Alkotmány értelmezésére vonatkozó hatáskörét (ABH 1991, 175, 176.). Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. szerint a bírói ítéletek és a jogalkalmazási gyakorlat alkotmányosságának a vizsgálatára nincs hatásköre, az Alkotmánybíróság az egységes jogalkalmazás kialakítására nem hozhat jogértelmező döntést, mert ezzel a Legfelsőbb Bíróság hatáskörét vonná el. Az Alkotmánybíróság jogszabály-értelmezést csak a hatáskörébe tartozó kérdés vizsgálatával összefüggésben végezhet. [57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 276.] Az Alkotmánybíróság – hatáskör hiányában – nem bírálhat el érdemben olyan indítványt, mely csak látszólag irányul valamely jogszabályhely alkotmányellenességének megállapítására, tartalma szerint azonban az érintett rendelkezésnek egy konkrét bírósági ügyben való alkalmazását kifogásolja.

Ezért az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egysé-

ges szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) Ügyrend 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság azt az – előbb alkotmányjogi panasznak, később utólagos normakontrollnak nevezett – indítványt, amely arra irányul, hogy Alkotmánybíróság állapítsa meg: a Legfelsőbb Bíróság tévedett, amikor a Kincstári Vagyoni Igazgatóság magatartását az adott helyzetben általában elvárhatónak minősítette, és az indítványozó kérelmét elutasítva a Fővárosi Ítéletábla ítéletét hatályában fenntartotta, visszautasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró, *Dr. Bragyova András s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró, *Dr. Kiss László s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró, *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,* előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró, *Dr. Trócsányi László s. k.,* alkotmánybíró

1266/D/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában eljárva meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.854/2007/9. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény felülvizsgálati eljárásra vonatkozó szabályai tekintetében visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 48. § (1) bekezdése tekintetében előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő arra hivatkozással, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénynek (a továbbiakban: Be.) a felül-

vizsgálati eljárásra vonatkozó szabályai hiányosak, mert egyáltalán nem tartalmaznak rendelkezést arra az esetre, ha a jogerős döntést hozó bíróság nem állapított meg tényállást, illetve nem megfelelően szabályozottak azok az esetek sem, ha súlyosan megszegte indokolási kötelezettségét. Saját ügyében pedig ez vezetett oda, hogy a Legfelsőbb Bíróság a Bfv.I.854/2007/9. számú végzésében érdemben nem vizsgálhatta felül a korábban eljáró bíróságok határozatait, annak ellenére sem, hogy – időközben – a Be. módosításáról szóló 2006. évi LI törvény az indokolási kötelezettség megsértésével kapcsolatban beiktatott egy új felülvizsgálati okot. A jogalkotó elmulasztotta ugyanis kiterjeszteni ennek hatályát a folyamatban lévő eljárásokra, így a megalapozatlanság kérdésében saját ügyében nem születhetett helyes döntés. Álláspontja szerint mindez sérti az Alkotmánynak a jogállamiság klauzuláját tartalmazó 2. § (1) bekezdését, a jogorvoslathoz való jogra vonatkozó 57. § (5) bekezdését és a diszkrimináció tilalmát előíró 70/A. §-t. A későbbiek során az alkotmányjogi panasz előterjesztője a 2006. évi LI. törvény hatályának kiterjesztése körében benyújtott panaszát visszavonta.

Utóbb, az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiterjesztette az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdésére is, szintűgy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére és a 70/A. §-ára hivatkozással. Megítélése szerint alkotmányellenes megkülönböztetéshez vezet ugyanis, hogy a törvényhozó az alkotmányjogi panasz intézményének alkalmazhatóságát nem terjesztette ki azokra, akiknek jogsérelme jogalkotói mulasztás folytán következett be.

2. Az Alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a panasz megfelel-e a törvényben foglalt formai feltételeknek.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

Az Alkotmánybíróság a csatolt igazolásokból azt állapította meg, hogy az indítványozónak a Legfelsőbb Bíróság végzése 2008. szeptember 15-én került kézbesítésre, az alkotmányjogi panasz pedig 2008. november 11-én érkezett az Alkotmánybíróságra. Így a panasz határidőben benyújtottnak tekintendő.

2.2. Az Alkotmánybíróság több ízben részletesen vizsgálta már az alkotmányjogi panasz tartalmi kellékeit is és ennek során a következő – jelen ügyben releváns – megállapításokra jutott. Következetes gyakorlata szerint – az al-

kormányjogi panasszal támadható határozatok szempontjából – az Abtv. 48. §-ának (1)–(2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 361, 362.]. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz keretében kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során az indítványozó által állított jogsérelem bekövetkezett [összefoglalóan: 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 703.]. További feltétel az is, hogy az indítvány az állított jogsérelem és a támadott norma közötti közvetlen összefüggést tartalmazza [összefoglalóan: 46/2004. (XII. 1.) AB határozat, ABH 2004, 943, 950.].

Úgyszintén számos esetben állást foglalt már az Alkotmánybíróság az egyes konkrét normakontroll kérelmek: az alkotmányjogi panasz és a bírói kezdeményezés, valamint a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatásköreinek összefüggéseiről. Döntéseiben megállapította: »[a]z Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételei közé tartozik, hogy az Alkotmányban biztosított jog sérelme „az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán” következzen be. Ennél fogva az Abtv. alapján a szabályozás hiánya miatt, azaz mulasztásban megnyilvánuló alkotmányértés megállapítására irányuló indítvány alkotmányjogi panaszként való előterjesztése az Abtv.-ből nem vezethető le. (...) Ezt az ítélkezési gyakorlatot nem érinti, hogy egyes ügyekben az adott ügy speciális körülményeire tekintettel az Alkotmánybíróság eltérő álláspontra helyezkedett. [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998. 182.; 50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003. I. kötet, 566.]« (1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160, 1176.) (Összefoglalóan továbbá pl.: 1105/D/2004. AB határozat, ABH 2005, 1316, 1326–1328., továbbá: 986/B/1999. AB határozat, ABH 2005, 889, 900.; 197/D/2000. AB határozat, ABH 2006, 1286, 1291.; 276/D/2002. AB határozat, ABH 2006, 1369, 1375.; 1124/E/2004 AB határozat, ABH 2006, 1702, 1719.)

Erre figyelemmel a Be. felülvizsgálati eljárásra vonatkozó szabályai tekintetében az alkotmányellenes mulasztás megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzetételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján – az Alkotmánybíróság jelen ügyben is visszautasította.

Az alkotmányjogi panasz feltétele az is, hogy a megjelölt jogsérelem az alkotmányellenesnek minősülő jogszabály alkalmazása miatt következzen be. Az Abtv.-nek az alkotmányjogi panasz intézményére vonatkozó támadott rendelkezését, a Legfelsőbb Bíróság nem alkalmazta, hatáskör hiányában nem is alkalmazhatta. Ezért az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság ebben a tekintet-

ben is – az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró   *Dr. Bragyova András s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró   *Dr. Kiss László s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., előadó alkotmánybíró   *Dr. Trócsányi László s. k.,* alkotmánybíró

1375/B/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 31. § (6) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára és részleges hatályon kívül helyezésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az indítványozó a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 31. § (6) bekezdésének „alkotmányossági vizsgálatára” és „részleges hatályon kívül helyezésére” tett indítványt. Állítása szerint – a magánindítvány visszavonhatóságára vonatkozó – támadott rendelkezés részlegesen – kizárólag a rágalmozás és a becsületsértés közzé üldözendő eseteiben – az Alkotmánynak a jogállamiság klauzuláját tartalmazó 2. § (1) bekezdésébe, az alapvető jogok korlátozására vonatkozó 8. § (1)–(2) bekezdésébe, a bíróságok feladatait meghatározó 50. § (1) bekezdésébe, az 54. § (1) bekezdésében garantált emberi méltósághoz való jogba, a tisztességes eljárásról szóló 57. § (1) bekezdésébe ütközik, valamint sérti az 59. § (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jogot.

Az indítványozó arra hivatkozott, miszerint annak folytán, hogy a jogalkotó a magánvádas bűncselekmények kö-

zül kiemelte és közzéadta üldözendővé tette a hivatalos személyekkel szemben, hivatali eljárásuk alatt vagy miatt elkövetett rágalmozás és becsületsértés bűncselekményét, megfosztotta a sértettet az egyik alapjogától, a megbocsátás lehetőségétől, amivel a jogalanyok között egyenlőtlen helyzetet hozott létre.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben részletesen kimunkálta az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeit. Számos alkalommal kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály – alkotmányossági szempontból – miért és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381-382.].

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott arra is, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban támadó, jogintézmények lebontására átfogóan irányuló indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B/2006 AB határozat, ABH 2007, 2067–2068.)

2.2. Az indítványozó annak „alkotmányossági vizsgálatát” kérte, hogy a magánindítványra üldözendő bűncselekmények közül a rágalmozás és a becsületsértés – közzéadta üldözendő – esetei a sértettet megfosztják a megbocsátás alapjogától, s ezáltal az ilyen eljárások terheltjei kerülhetnek másoknál hátrányosabb helyzetbe. Erre hivatkozva kérte a magánindítvány visszavonhatatlanságáról szóló rendelkezés hatálya alól „kivonni” ezeket az ügyeket. Az indítvány azonban egyrészt nem tartalmaz határozott (az alkotmányellenesség megállapítására és a támadott rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó) kérelmet; másrészt nem tartalmaz a támadott rendelkezések és az Alkotmánynak – az indítvány kiegészítésében – megjelölt szakaszai közötti, alkotmányossági szempontból releváns kapcsolatra vonatkozó okfejtést; harmadrészt pedig – tartalmilag – jogalkotási irányul. Az indítványozó által kívánt eredmény ugyanis azzal volna létrehozható, ha a Btk. vitatott szabályát a törvényhozó kivételekkel egészítené ki. Ez viszont nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott – a 2.1. pontban részletezett – követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.). Mindemelllett az indítvány érdemi elbírálásának feltétele az is, hogy az Alkotmánybíróság az indítványban felvetett problémakörben rendelkezék megfelelő hatáskörrel.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közvetételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § b) pontja és d) pontjának utolsó fordulata alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévay Miklós s. k.,</i> előadó alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> alkotmánybíró

54/D/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság 7.Kpk.45927/2008/4. számú és a 7.Kpk.45929/2008/4. számú végzései ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Bíróság 7.Kpk.45927/2008/4. számú és a

7.Kpk.45929/2008/4. számú végzéseiben alkalmazott jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben kialakult bírói gyakorlattal szemben. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 79. §-ának és a 109. § (1) bekezdésének gyakorlatát, valamint a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 82. § (1) bekezdésével kapcsolatban kialakult értelmezést tartotta az indítványozó alkotmányellenesnek.

Álláspontja szerint a Tptv. 82. § (1) bekezdésének (a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács végzése ellen külön jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha azt e törvény megengedi) azon értelmezése, miszerint a kézbesítési vélelem megdöntése iránti eljárásban hozott végzés ellen nincs jogorvoslat, az Alkotmány 50. § (2) bekezdésével (közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata), valamint a jogorvoslatához való joggal [57. § (5) bekezdés] is ellentétes. A jogállamisággal [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] ellentétesnek vélte továbbá azt az értelmezést, hogy a Ket. 109. § (1) bekezdéséből az következik: kizárólag a fellebbezhető végzések ellen megengedett a bírósági felülvizsgálat. A Ket. kézbesítési vélelemről rendelkező 79. §-át a jogállamiság elvével, a bírósághoz fordulás jogával, a jogorvoslatához való joggal és az Alkotmány jogképességet kimondó 56. §-ával találta ellentétesnek, mivel a kézbesítés időpontjául a jogszabály nem a tényleges, hanem egy vélelmezett időpontot vesz alapul. A jogállamisággal ellentétesnek vélte azt is, hogy a Ket. 79. § (5) bekezdése az ügyfelet kötelezi arra, hogy a kézbesítés szabálytalanságát igazolja, valamint, hogy a jogszabály nem pontosítja, mi tekinthető az önhiba hiányának. Emellett e rendelkezést – mivel különbséget tesz természetes és jogi személy között – „indokolatlan megkülönböztetésnek” tekintti, „megsértve az Alkotmány 2. § (1) bekezdését”.

II.

Az Alkotmánybíróság az indítványt mindenekelőtt abból a szempontból vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

1. Az alkotmányjogi panasz első felében az indítványozó az ügyében alkalmazott törvényi rendelkezéseket nem

tartja alkotmányellenesnek, alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Bíróság végzéseiben alkalmazott jogszabályok értelmezése alkotmányellenességének megállapítását, a rendelkezések alkotmányos értelmezését kéri. Az alkotmányjogi panasz tehát ebben a részében a Ket. 79. §-ával és a 109. § (1) bekezdésével, valamint a Tptv. 82. § (1) bekezdésével összefüggésben nem a norma vizsgálatára, hanem a norma eseti jogalkalmazói értelmezésének alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára, ezzel összefüggésben az alkalmazott jogszabály alkotmányos értelmezésére irányul. Mivel az Alkotmánybíróságnak sem az Alkotmány 32/A. §-ának (1) bekezdésében, sem az Abtv. 1. §-ában foglalt hatásköri szabályok, de más törvény rendelkezései alapján sincs hatásköre a kért vizsgálat, illetve eljárás lefolytatására, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében – az ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § b) pontja alapján – visszautasította.

2. Az indítványozó alkotmányjogi panasz második felében a Ket. 79. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz – fő szabályként – a jogerős ügydöntő határozatokkal szemben terjeszhető elő [lásd: 1492/B/2007. AB határozat, ABK 2008. június, 24.]. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében esetről esetre, az alapjául fekvő jogerős határozat tartalma alapján ítéli meg azt, hogy a vizsgált ügyben a panasszal támadott határozat olyan érdemi határozatnak tekinthető-e, amellyel szemben helye van az alkotmányos jogorvoslatnak. Ugyanez a határozat – utalva az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatra melyben először mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz jogorvoslat – megerősítette az Alkotmánybíróság 22/1995. (III. 31.) AB határozatában (ABH 1995, 108, 109.) foglaltakat: „az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslatához való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyenek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott (ABH 1992, 515, 516.; ABH 1993, 48, 74–75.)”.

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapítja: a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem tárgyában való döntés nem minősül az ügy eldöntése szempontjából érdemi kérdésnek. Sem a kézbesítési vélelem megdöntésének tárgyában hozott helyt adó, sem pedig az azt elutasító határozat nincs hatással az ügy érdemében hozott határozat tartalmára, azaz az érdemi döntésre. Ennek megfelelően e határozat ellen alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye.

Ezen indokokra tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság 7.Kpk.45927/2008/4. számú és a

7.Kpk.45929/2008/4. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a részében is visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

365/B/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 52. § 35. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó azt sérelmezi, hogy a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Hatv.) 52. § – értelmű rendelkezések – 35. pontjában a közszolgáltató szervezetek között nincsen felsorolva valamennyi közszolgáltató, így például a folyékony hulladék szállítását végző szervezetek. Emiatt – érvel az indítványozó – a felsorolásban nem szereplők nem részesülhetnek a Hatv. által biztosított adómentességben. [Adómentes a Hatv. 3. § (2) bekezdése szerint a közszolgáltató szervezet, ha a megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után adófizetési kötelezettsége nem keletkezett.] A hátrányos megkülönböztetés tilalmának [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés] sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a jogszabály a közszolgál-

tatóknak csak egy bizonyos körét részesíti adómentességben, ami alkotmányellenes különbségtételt jelent a többi, a felsorolásban nem szereplő közszolgáltatóval szemben. A támadott rendelkezést amiatt találja a tulajdonhoz való jogba ütközőnek [Alkotmány 13. § (1) bekezdés], mert álláspontja szerint a csatornkapcsolattal nem rendelkező ingatlanok tulajdonosai – a szolgáltató adófizetési kötelezettsége miatt – drágábban tudják igénybe venni a hulladékszállítási közszolgáltatást, mint a csatornkapcsolattal rendelkező ingatlanok tulajdonosai, hiszen a csatornaszolgáltatók adómentességet élveznek. Ugyanezen okból tartja a támadott rendelkezést az indítványozó a gazdasági verseny szabadságát [Alkotmány 9. § (2) bekezdés] sértőnek. Emellett az Alkotmány közteherviselésről rendelkező 70/I. §-át is megjelölte az indítványozó, azonban erre vonatkozóan indokolást nem terjesztett elő. Mindezek miatt az indítványozó a támadott rendelkezés alábbiak szerinti kiegészítését, „módosítását” kérte: minősüljenek közszolgáltatást nyújtó szervezetnek összefoglalóan azok a „közszolgáltatást nyújtó szervezetek, amelyek nettó árbevétele legalább 75%-ban közvetlenül a fogyasztók számára történő szolgáltatás nyújtásából származik”.

II.

Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

Az ügyvéd által képviselt indítványozó utólagos normakontroll iránti kérelmet terjesztett elő, azonban – a támadott rendelkezések, valamint az Alkotmány vonatkozó szabályainak megjelölése mellett – nem a norma alkotmányellenességének megállapítását és annak megsemmisítését kérte, hanem a jogszabály „módosítására” tett indítványt. Azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy „törölje a közszolgáltatók közötti különbségtételt” oly módon, hogy a jogszabály szövegét módosítsa. Ezzel párhuzamosan konkrét szövegjavaslatot is előterjesztett. Emellett az indokolásban utalt arra, hogy valójában nem is magát a jogszabályt, hanem az azt „értelmező rendelkezések túl szűk értelmezését” tartja alkotmányellenesnek.

Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) határozza meg. Az Abtv. 1. § b) pontja értelmében hatáskörébe tartozik a jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálata. Az utólagos normakontroll indítványra vonatkozó részletes szabályokat az Abtv. 37–43. §-ai tartalmazzák. Az Abtv. 37. § szerint az alkotmányellenesség utólagos megállapítását kezdeményező indítványban javasolni kell a jogszabály vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközének teljes vagy részbeni megsemmisítését. Az indítványozó azonban erre vonatkozó indítványt nem terjesztett elő, hanem éppen ezzel ellentétesen az Alkotmánybíróságot jogalkotó tevékenység végzésére hívta fel, mely nem tartozik a hatáskörébe.

Mivel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha megállapítható, hogy az eljárásra az nincs hatásköre, azért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

286/B/2010. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV törvény 78. § (2)–(3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésük megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában az indítványozó a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV törvény (a továbbiakban: Btk.) 78. § (2)–(3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését valamint nemzetközi szerződésbe ütközésük kimondását kezdeményezte. Az indítványozó állítása szerint a táma-

dott rendelkezések az Alkotmánynak a jogállamiság klauzuláját tartalmazó 2. § (1) bekezdésébe, a nemzetközi jog és a belső jog összhangját biztosító 7. § (1) bekezdésébe, illetve a tisztességes eljárás követelményét garantáló 57. § (1) bekezdésébe ütköznek. Az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének felhívása mellett hivatkozott továbbá arra, hogy megjelölt szabályok sértik az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkének 1. bekezdését.

Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a Pp. és a Btk. vitatott normái fellazítják a perbeli bizonyítás rendjét, mert a szabad bizonyítás konstrukciója nem más, mint a bírói, ügyészi önkény és korrupció melegágya. Általánosságban kifogásolta továbbá, hogy az ítélezési tevékenység része a bírónak biztosított „meggyőződés”.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben pontosan meghatározta az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeit. Számos alkalommal kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály – alkotmányossági szempontból – miért és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott arra is, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B/2006 AB határozat, ABH 2007, 2067–2068.)

2.2. Az indítványozó általánosságban azt kifogásolta, hogy a perjogok bizonyítási rendszere a szabad bizonyítás elvét követi, s hogy döntési folyamatnak eleme lehet – a jogszabályok alapján kialakult – ügyészi, bírói meggyőződés. A támadott rendelkezések és az Alkotmány megjelölt szakaszai közötti kapcsolatra vonatkozó okfejtést, alkotmányossági szempontú érvelést az indítvány nem tartalmaz. Mindemellett megállapítandó, hogy a Btk. támadott

rendelkezései semmiféle, a bizonyítás menetére, a bizonyítás rendjére, a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályt nem tartalmaznak; a törvénynek jelenleg nincs is ilyen paragrafusszám alatt hatályos rendelkezése.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.). Az Abtv. 21. § (3) bekezdése megállapítja továbbá azon lehetséges indítványozók körét, akik az Abtv. 44. §-a szerint valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzetételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.)

29. § *c)* pontja és *d)* pontjának utolsó fordulata, illetve *f)* pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2010. április 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK VÉGZÉSEI

1186/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben benyújtott, Ráckeve Város Képviselő-testületének Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Tervéről szóló 19/1998. (IX. 25.) számú rendeletével, valamint Ráckeve Város Képviselő-testületének Ráckeve Város Általános Rendezési Tervéről szóló 7/1985. (XII. 18.) rendelet módosításáról szóló 13/1996. (VI. 28.) számú rendeletével, és Ráckeve Város Képviselő-testületének Ráckeve Város Általános Rendezési Tervéről szóló 7/1985. (XII. 18.) rendelet módosításáról szóló 14/1996. (VI. 28.) számú rendeletével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz a Legfelsőbb Bíróság mint felül-

vizsgálati bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével szemben, és kérték annak megállapítását, hogy Ráckeve Város Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Tervéről szóló 19/1998. (IX. 25.) számú rendelete (a továbbiakban: RÉSZ), valamint Ráckeve Város Képviselő-testületének Ráckeve Város Általános Rendezési Tervéről szóló 7/1985. (XII. 18.) rendelet módosításáról szóló 13/1996. (VI. 28.) számú rendelete (a továbbiakban: ÁRTm1.), és Ráckeve Város Képviselő-testületének Ráckeve Város Általános Rendezési Tervéről szóló 7/1985. (XII. 18.) rendelet módosításáról szóló 14/1996. (VI. 28.) számú rendelete (a továbbiakban: ÁRTm2.) alkotmányellenes.

1. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a Pest Megyei Bíróság 7.K.26.600/2000/35. számú ítéletét, és elutasította az indítványozók (felperesek) kisa-játítás jogalapjának hiányára alapított keresetét. Az indítványozók szerint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 13. § (1) bekezdésében, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére a fenti önkormányzati rendeleteket a Legfelsőbb Bíróság nem alkalmazta, így az „alkotmányjogi panasszal való élés lehetőségét igyekszik elvenni”. A támadott önkormányzati rendeletek sértik az indítványozók szerint az Alkotmány számos rendelkezését, így 2. § (1) bekezdését, 8. § (1)–(2) és (4) bekezdését, 13. § (1)–(2) bekezdését, 44/A. § (1)–(2) bekezdését, valamint 57. § (1) és (5) bekezdését, továbbá a helyi önkor-

mányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.), a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.), a Pp., a Bszi., az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény egyes rendelkezéseit.

Az indítványozók szerint a támadott önkormányzati rendelet – „hatályának hiánya miatt” – a felülvizsgálati eljárásban nem alkalmazható. Szerintük sem a kisajátítási határozat, sem a Legfelsőbb Bíróság vizsgált ítélete nem tartalmazza a helyi építési szabályzat számát, melyen szerintük a döntések alapulnak, ami sérti a jogbiztonság elvét.

Indokolásul hivatkoztak az indítványozók – többek között – az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatra is, mivel szerintük a Legfelsőbb Bíróság alkalmazta a Pest Megyei Közigazgatási Hivatal kisajátítási határozatában foglaltakat, azaz a támadott önkormányzati rendeleteket, mint „élő jogot”, így az alkotmányjogi panaszban lényegében az „élő jog” vizsgálatát kérték.

Kifogásolták az indítványozók azt is, hogy a RÉSZ, illetve különösen az ÁRTm1. és az ÁRTm2. nem léptek hatályba, fiktív rendeletek, mert a kihirdetésük elmaradt, azaz hatályuk hiánya miatt nem alkalmazhatók. Indokolásul számos AB határozatra, valamint a Pest Megyei Bíróság 7.K.27.019/2003/19. számú ítéletére hivatkoztak. Szerintük mivel a Ráckeve Város Általános Rendezési Tervéről szóló 7/1985. (XII. 18.) rendeletnek nincsen a kisajátítással érintett ingatlanra vonatkozóan „kompkikötői funkciójú rendelkezése”, azaz „nincs legális vészhelyzeti kompikötői építési övezeti besorolás”, illetve „ilyen tartalmú hatályos önkormányzati jogalkotások nem történtek”, ezért az ügyben született közigazgatási határozatok, telekmegosztási perek, valamint a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.112/2003/6. számú ítélete „semmis helyi jogszabályokon alapulnak”.

Mivel az indítványozók szerint a Legfelsőbb Bíróság ítélete „hatálytalan helyi építési jogszabály(ok)on alapszik”, amelyeket – habár „anonim jogszabályok” – a bíróság mégis alkalmazott, kérték e rendeletek alkalmazásának kizárását, mert sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, és 13. § (1)–(2) bekezdését.

2. Kérték az indítványozók azt is, hogy az Alkotmánybíróság mondja ki, hogy a kifogásolt önkormányzati rendeletekben a „vészhelyzeti kompikötői” XK besorolás alkotmányellenes, és a felülvizsgálati eljárásban nem alkalmazható, illetve a kisajátítással érintett ingatlan vonatkozásában a tulajdoni korlátozás aránytalan. Kérték továbbá azt is, hogy az Alkotmánybíróság a jövőre nézve is foglaljon állást a „vészhelyzeti kompikötői” besorolás alkotmányossága tekintetében, hiszen amennyiben az önkormányzat a jövőben ilyen tartalmú jogszabályt alkotna, az ugyancsak aránytalan korlátozást jelentene az ingatlan tulajdonosaira nézve (illetve újra kezdődhetne az évek óta tartó pereskedés).

3. Az indítványozók ezt követően számos további érvet hoznak fel a kisajátítás aránytalansága és a közérdek hiánya mellett, így többek között szerintük a ráckevei Árpád-híd kiesése esetén a szomszédos hidak elérhető távolságban vannak, az összes kiadás (a komp beszerzése, üzemeltetése, személyzet stb.) aránytalan a megvalósítandó célhoz képest, önkormányzati tulajdonban levő ingatlanok is vannak ugyanazon a partszakaszon, így szerinte a szükség-kompkikötő azokon is megvalósítható stb. Kifogásolták az indítványozók azt is, hogy a kisajátítás túl nagy területet érint, szerintük a 3000 m² „túlzott, műszakilag, építésetileg nem indokolt”. Amennyiben mégis szükség lenne kompikötő létesítésére egy esetleges katasztrófa esetére – a városnak a Duna két partján való elterülése miatt a kapcsolattartás érdekében – a kompikötő létesítéséhez a kisajátított terület töredéke is elégséges lenne. Az indítványozók szerint a kisajátítás a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénybe és az Ötv.-be is ütközik, mert a komppoltatás nem közérdekű közzfeladat. Szerintük a szükség-kompkikötő létesítése – a ráckevei Árpád-híd pótlására – nem kötelező önkormányzati feladat, mert semmilyen törvény nem írja elő.

II.

Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Mivel az alkotmányjogi panasz a rendkívüli jogorvoslati eljárásban született határozattal összefüggésben került benyújtásra, az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak-e.

1.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. Az Abtv. 48. § (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során, együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

Az Alkotmánybíróság 41/1998. (X. 2.) AB határozata szerint az Abtv. 48. §-a alkalmazásánál, ha a panaszolt alapjogsérelem nem a rendes, hanem a rendkívüli jogorvoslati eljárásban következett be, alkotmányos követelmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának határ-

idejét a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott, vagy – ha új eljárásra és új határozat hozatalára kerül sor – az elrendelt új eljárás során született jogerős határozat kézbesítésétől kell számítani (ABH 1998, 306.).

A jelen eljárásban elbíralt alkotmányjogi panasz benyújtói a rendkívüli jogorvoslati eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatát kérték, ezért az Alkotmánybíróság – az idézett határozatát követve – az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerinti hatvan napot a vizsgált határozat kézbesítésétől számította. E feltételnek az alkotmányjogi panasz megfelel.

1.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott önkormányzati rendeleteket a Legfelsőbb Bíróság a jelen ügygel érintett ítéletben – ahogy arra az indítványozók is hivatkoztak – nem alkalmazta. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele, hogy a panaszban támadott bírósági határozatban az alkotmányellenesnek vélt jogszabályt alkalmazzák. Ennek a követelménynek ez az indítványrész nem felel meg. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján visszautasította.

2. Kérték az indítványozók azt is, hogy az Alkotmánybíróság a jövőre nézve is foglaljon állást a „vészhelyzeti kompkikötői” besorolás alkotmányossága tekintetében, hiszen amennyiben az önkormányzat a jövőben ilyen tartalmú jogszabályt alkotna, az ugyancsak aránytalan korlátozást jelentene az ingatlan tulajdonosaira nézve.

Az Alkotmánybíróság ezzel az indítványi kérelemmel összefüggésben a következőket állapította meg: az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát, illetőleg ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt feladatokat. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe az Abtv. 1. §-ának megfelelően – főszabály szerint – a hatályos jogszabályok (és az állami irányítás egyébe jogi eszközei) alkotmányossági vizsgálata tartozik. Az Alkotmánybíróság a még meg nem alkotott (még nem is létező) önkormányzati rendeleteket nem vizsgálhatja, és az önkormányzatok képviselő-testületei jövőbeni rendeletalkotásáról állást nem foglalhat.

Az Ügyrend 29. § b) pontja szerint az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy az eljárásra nincs az Alkotmánybíróságnak hatásköre. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította.

Budapest, 2010. április 27.

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

907/B/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló indítvány alapján meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a felszolgálati díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet 1. § (1)–(3) bekezdése, továbbá a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártá-jékoztatásról szóló 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet 5. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatára és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult a felszolgálati díj mértékének megállapításáról, valamint a felszolgálati díj alkalmazásának és felhasználásának szabályairól szóló 71/2005. (IX. 27.) GKM rendelet (a továbbiakban: GKM rendelet) 1. § (1)–(3) bekezdése, továbbá a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ártá-jékoztatásról szóló – a 72/2005. (IX. 27.) GKM rendelet 1. §-a által megállapított – 43/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet (a továbbiakban: IKIM rendelet) 5. § (2) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára. Az indítványozó kifejtette, hogy ezen rendelkezések alapján a felszolgálati díjat az elfogyasztott termék értékének százalékában kell megfizetni, amely ellentétben áll a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fogytv.) 8. § a) pontjával és 14. § (1) és (3) bekezdéseivel. A Fogytv. felhívott szabályai értelmében – érvel az indítványozó – az árat nem százalékban, hanem a „szolgáltatás áráként a fogyasztói forgalomban fizetendő árat kell feltüntetni” a „Magyar Köztársaság területén törvényes fizetőeszköz szerint meghatározva”. Az indítvány benyújtását követően a Fogytv. szabályai részben megváltoztak ugyan [a Fogytv. 8. §-át hatályon kívül helyezte a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról 2008. évi XLII. törvény 66. § (1) bekezdés c) pontja, a Fogytv. 14. §-át pedig módosította a 12. §-a], de továbbra is hatályban van [a Fogytv. 14. § (3) és (4) bekezdéseiben] az a szabály, amellyel az indítványozó tartalmilag ellentétesnek tartotta a GKM rendelet 1. § (1)–(3) bekezdését, valamint az IKIM rendelet 5. § (2) bekezdését. A miniszteri rendeletek törvénybe ütközése sérti az Alkotmány 37. § (3) bekezdését, amely szerint miniszteri rendelet törvénnyel és kormányrendelettel nem lehet ellentétes.

2. Az indítvány benyújtását követően azonban az indítványozó által vizsgálni és megsemmisíteni kért miniszteri rendeletek is megváltoztak az alábbiak szerint:

2.1. A GKM rendeletet 1. § (1)–(2) bekezdéseit módosította a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításával és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggően egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 26/2009. (X. 16.) ÖM rendelet 4. §-a, illetve a GKM rendelet 1. § (3) bekezdését hatályon kívül helyezte a 21. § 2. pontja. A GKM rendelet jelenleg hatályos 1. § (1)–(3) bekezdés szerint:

„1. § (1) A felszolgálati díj a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. §-ának 30. pontja szerinti vendéglátás keretében a vendégek felszolgáló közreműködésével történő kiszolgálásáért felszámított külön díj.

(2) A fogyasztó részére adott számlán, nyugtán a felszolgálati díjat elkülönítetten kell feltüntetni.

(3)”

2.2. Az indítványozó által jelölt másik miniszterei rendeletet, az IKIM rendeletet teljes egészében hatályon kívül helyezte a termékek eladási ára és egységára, továbbá a szolgáltatások díja feltüntetésének részletes szabályairól szóló 4/2009. (I. 30.) NFGM–SZMM együttes rendelet (a továbbiakban együttes rendelet). Az együttes rendelet a felszolgálati díjat érintően a következőképpen szól:

„4/A. § Az olyan vendéglátó üzlet esetében, ahol a vendéget felszolgáló közreműködésével szolgálják ki, az üzlet étel- és italválasztékához kapcsolódó eladási árakat, illetve egységárakat bemutató árjegyzéket az üzlet bejáratán kívül, annak közelében is el kell helyezni.”

6. § (2) Ha a vállalkozás valamely termék forgalmazásával közvetlen összefüggésben nyújtott szolgáltatásáért külön díjat számít fel (így különösen a felszolgálati, szállítási, kiszállási díjat), a külön díjat a termék árának feltüntetésére vonatkozó szabályok szerint, az érintett termék árával együtt (ugyanazon árkiíráson vagy árjegyzéken) kell feltüntetni.”

3. A fentiek alapján megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok szerint a felszolgálati díjat elkülönítetten kell feltüntetni, mégpedig a termék árának feltüntetésére vonatkozó szabályok szerint, azaz az indítványozó által kifogás tárgyává tett feltüntetési módot a szabályok nem tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. § a) pontja szerint: „Az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált.” Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

986/H/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Beregdaróc Község Önkormányzata Képviselő-testületének az állattartásról szóló 6/2005. (IV. 30.) Öt. sz. rendelete 3. § (2) bekezdése, valamint 5. § (1) bekezdés a)–c) pontjai alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közigazgatási Hivatal hivatalvezetője (a továbbiakban: indítványozó) törvényességi észrevételt tett Beregdaróc Község Önkormányzata Képviselő-testületének (a továbbiakban: Képviselő-testület) az állattartásról szóló 6/2004. (IV. 30.) Öt. sz. rendelete ellen, amely a község belterületén teljesen megtiltotta a méhészeti tevékenységet. A Képviselő-testület az észrevételt részben elfogadva hatályon kívül helyezte vitatott rendeletét és megalkotta újabb, az állattartásról szóló 6/2005. (IV. 30.) Öt. sz. rendeletét (a továbbiakban: Ör.). Az Ör. immár nem tiltotta, de magas védőtávolságokkal korlátozza a méhtartást a község belterületén, valamint szabálysértéssé nyilvánítja az Ör. méhtartási szabályainak megszegését. Az indítványozó a rendelet vizsgálata során újabb törvénysértést tárt fel, amelyre észrevételt tett a Képviselő-testületnek. A Képviselő-testület az észrevételt nem fogadta el, ekkor az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult az Ör. 3. § (2) bekezdése és 5. § (1) bekezdés a)–c) pontjai megsemmisítése iránt. Indokai szerint a támadott rendelkezések ellentétesek a méhtartásról szóló 15/1969. (XI. 6.) MÉM rendeletben (a továbbiakban: MÉMr.) előírt védőtávolságokkal, illetőleg az Ör. megsértése nem jogellenes cselekményt nyilvánít szabálysértéssé, ezért magasabb szintű jogszabályokat sértenek, így az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütköznek.

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az Ör.-t Beregdaróc Község Önkormányzata 1/2010. (01. 15.) Öt. rendeletének 1. §-a hatályon kívül helyezte, az Ör. 2010. január 15-én veszítette hatályát. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a értelmében az Alkotmánybíróság – főszabályként – csak hatályban levő jogszabály, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás az Abtv. 38. §-a alapján bírói kezdeményezés vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik. Tekintettel arra, hogy az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabályi rendelkezés hatályát veszítette, s az indítvány nem tartozik a fent említett eljárások alá, ezért az Alkotmánybí-

róság az Ör. 3. § (2) bekezdése, valamint 5. § (1) bekezdés a)-c) pontjai alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

377/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Alkotmánybíróság a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet 1. számú melléklet 7. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

2. Alkotmánybíróság a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2005. októberi hírlevelében megjelent, a kötelező felelősségbiztosítás tárgyában kiadott állásfoglalása alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz indítvány érkezett a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú melléklet 7. pontja alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában.

Az R. támadott rendelkezése az indítványozó szerint az R. egészével, s különösen annak 4. § (2) bekezdésével, valamint 1. számú melléklet 11. pont (3) bekezdésével ellentétes, és így az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközik. Indokolásában az indítványozó azt kifogásolta, hogy a biztosítási szerződés érdekével csak a tulajdonosváltozás

és a gépjármű forgalomból való kivonása esetében szűnhet meg, azonban az üzemeltető személyében történő változás ilyen jogkövetkezmény kiváltására nem alkalmas. Az indítványozó emellett úgy vélte, hogy a támadott rendelkezés az Alkotmány 13. § (1) bekezdésével is ellentétes. Az indítványozó szerint a gépjármű tulajdonosának rendelkezési joga – mint a tulajdonjog egyik részjogosítványa – azáltal sérül, hogy személye – üzemben tartóként – csakis az év egy meghatározott szakaszában kerülhet bejegyzésre a hatósági nyilvántartásba.

2. Az indítványozó kérte továbbá Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (továbbiakban: PSZÁF) 2005. októberében megjelent hírlevelében megjelent, a kötelező felelősségbiztosítás tárgyában kiadott állásfoglalásának megsemmisítését, mivel az szerinte „nem a megfelelő irányba befolyásolja a joggyakorlatot”, sértve ezzel az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és 8. § (2) bekezdését.

II.

1. Az R. egészét a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kgf.b.tv.) 67. § (1) bekezdésének b) pontja – a Kgf.b.tv. hatálybalépésével egyidejűleg – 2010. január 1. napjától hatályon kívül helyezte.

Emellett a Kgf.b.tv. az indítványozó által támadott rendelkezést tartalmilag a következőképpen módosította. A Kgf.b.tv. 7. § (3) bekezdése kimondja, hogy a szerződés érdekével szűnik meg a gépjármű forgalomból történő kivonásával, az üzemben tartó változása esetén, illetve szünetelés esetén, ha az újbóli üzembe helyezés a kivonás napjától számított hat hónapon belül nem történik meg. A törvény 7. § (4) bekezdése értelmében a szerződés érdekével szűnik meg a tulajdonjog átszállása esetén, ha a szerződéskötésre kötelezett üzemben tartó személyében változás áll be.

Az Alkotmánybíróság felhívta az indítványozót, hogy a jogszabályi változás ellenére az indítványát fenntartja-e, azonban erre a hiánypótlásra az indítványozó nem nyilatkozott. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az R. helyébe lépő törvényi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát nem folytatta le.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe csak hatályos jogszabályok vizsgálata tartozik, hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányosságát csak az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-a szerinti bírói kezdeményezés, valamint 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja, amikor a jogszabály alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (335/B/1990/13. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.). Jelen esetben nem bírói kezdeményezésről és nem is alkotmányjogi panaszról, hanem utólagos normakontrollról van szó. Ezért az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egysé-

ges szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (a továbbiakban: Ügyrend; ABK 2009. január, 3.) 31. §-ának a) pontja alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

2. Indítványozó sérelmezte továbbá az R. támadott rendelkezéséhez kapcsolódó, a PSZÁF által a kötelező felelősségbiztosítás tárgyában kiadott állásfoglalását, amely a PSZÁF 2005. októberi hírlevelében jelent meg.

Az Abtv. 1. § b) pontja értelmében az Alkotmánybíróság hatáskörébe a jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. A jogszabályok és az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek körét a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény határozza meg. A PSZÁF állásfoglalása sem e törvény, sem pedig más jogszabály alapján nem minősül jogszabálynak, illetve nem tekinthető az állami irányítás egyéb jogi eszközének sem.

Alkotmánybíróság erre tekintettel a PSZÁF állásfoglalása alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt – az Ügyrend 29. § b) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

498/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő végzést

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Esztergom Város Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 52/2005. (XII. 15.) ör. rendelete 20. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó Esztergom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 52/2005. (XII. 15.) ör. rendelete (a továbbiakban: Ör.) 20. § (1) be-

kezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Indítványában előadta, hogy Esztergom Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2007. január 1. napjától kezdődően az Ör.-t módosítva az illetékességi területén lévő beépítetlen belterületi földrészletek után telekadót állapított meg. Az Ör. az adó alapjaként a telek négyzetméterben számított területét határozta meg, az adó mértéke pedig – az Ör.-nek az indítványozó által támadott rendelkezése szerint – kiemelt övezetben 231 Ft/m², egyéb belterületen 131 Ft/m².

Az indítványozó saját példájára hivatkozva előadta, hogy belterületi ingatlana után – amennyiben az kiemelt övezetben található – 589 050 Ft, ha pedig egyéb területen fekszik, úgy 334 050 Ft telekadót köteles megfizetni.

Az indítványozó álláspontja szerint az Ör. támadott előírása sérti az Alkotmány 70/I. §-ában szabályozott arányos köztelherviselés elvét, mivel a képviselő-testület az Ör. megalkotásakor figyelmen kívül hagyta a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 6. § c) pontját, amely arra hatalmazza fel az önkormányzatot, hogy a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási körülményeihez és nem utolsósorban az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan állapítsa meg az adó mértékét.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az indítvány benyújtását követően Esztergom Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 24/2008. (III. 13.) ör. rendeletével az Ör.-t módosította. A módosítás eredményeként az Ör.-nek a telekadó alóli mentességet szabályozó 18. §-a megváltozott, és az (1) bekezdés h) pontja szerint a Htv. 19. §-ában foglalt mentességeken kívül a telekadó alól mentes azon telek, amely magánszemély tulajdonában áll.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. hivatkozott módosítása folytán az indítvány okafogyottá vált, ezért az Ör. 20. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

1188/H/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Somlójenő Község Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2007. (IV. 18.) Kt. sz. határozata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. A Közép-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője törvényességi ellenőrzési jogkörében eljárva megállapította, hogy Somlójenő Község Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2007. (IV. 18.) Kt. sz. határozata (a továbbiakban: Öh.) törvénysértő, mert az a hulladékégetés időpontja és módja tekintetében konkrét, az állampolgárok széles körét érintő általános szabályokat (kötelezettségeket, tilalmakat) foglal magában. A hivatalvezető azt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (1) bekezdése alapján előterjesztett törvényességi észrevételét a képviselő-testület elutasította. A képviselő-testület indokolása szerint az Öh. – megfogalmazása szerint is – csupán a lakossághoz intézett „kérést” tartalmaz, kötelezést azonban nem.

Az indítványozó szerint az említett tárgykör feltétlenül rendeleti szabályozást igényel, ezért az Öh. elfogadásával az önkormányzat megsértette az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és 44/A. § (1) bekezdésének *a*) pontját, továbbá az Ötv. 16. § (1) bekezdését, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. § (3) [át-számozást követően jelenleg (4)] bekezdését és a 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 11. § (4) bekezdését is.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az önkormányzat időközben rendeletet alkotott a vitatott tárgykört érintően. Az avar és kerti hulladék égetéséről, valamint a háztartási tüzelőberendezésekkel okozott légszennyezés csökkentésének szabályairól szóló 8/2009. (VIII. 26.) rendelet elfogadásával az önkormányzat orvosolta a hivatalvezető által sérelmezett helyzetet, s az indítvány ezáltal okafogyottá vált.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosí-

tott és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.). 31. § *e*) pontja alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

611/H/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 9/2007. (III. 28.) rendelete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

A Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője (a továbbiakban: hivatalvezető) törvényességi ellenőrzési jogkörében eljárva megvizsgálta a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 5/2007. (II. 20.) rendeletét (a továbbiakban: Ör1.), a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 9/2007. (III. 28.) rendeletét (a továbbiakban: Ör2.) és a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 10/2007. (III. 28.) rendeletét (a továbbiakban: Ör3.). A hivatalvezető mind a három önkormányzati rendelet vonatkozásában megállapította, hogy a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) állami és fővárosi önkormányzati tulajdonú egészségügyi intézmények területére kiterjedő változtatási tilalmat rendelt el, és ezért törvényességi észrevétellel élt a Képviselő-testülethez. A hivatalvezető – miután az Ör1., Ör2. és Ör3. szabályozása tárgyában tett törvényességi észrevéte-

lét a Képviselő-testület nem fogadta el – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján fordult az Alkotmánybírósághoz.

Az Alkotmánybírósághoz az indítványban foglalt három önkormányzati rendeletre vonatkozó indítványi részeket – a beérkezést követően – elkülönítette, hogy azokat önkormányzati rendeletenként külön-külön bírálja el. [Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. §.]

A Képviselő-testület az Ör2.-vel változtatási tilalmat rendelt el a Budapest, II. ker. 11467. és 11468. hrsz-ú – természetben a Magyar Állam tulajdonát képező Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet – ingatlanokra az érvényben lévő Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat felülvizsgálatának időszakára, de legfeljebb 2010. március 30-ig. Az indítványozó álláspontja szerint a változtatási tilalom elrendelése sérti az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben (a továbbiakban: Étv.) 21. §-ában foglalt azon szabályozást, amely szerint a települési önkormányzat az érintett területre – azaz a szabályozási terv területére – írhat elő változtatási tilalmat. Az Ör2. azonban csak két ingatlanra rendelt el változtatási tilalmat, míg a felülvizsgálat a II. kerület Vadaskerti u. – Völgy u. – Nyéki út – Ördögárok által határolt területre vonatkozik. A hivatalvezető álláspontja szerint ezért az Ör2. az Alkotmány 13. § (1) bekezdése, a 44/A. § (1) bekezdés *a*) pontja és (2) bekezdése rendelkezéseit sérti, így kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál az Ör2. alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör2. 2007. április 4-én lépett hatályba, és az Ör2. 2. §-ának rendelkezése szerint 2010. március 30-án hatályát veszítette.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a szerint a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. A Jat. nem határozza meg egyértelműen, hogy utóbbi határidőnek kifejezetten a jogszabály hatályának megszűnésére vagy alkalmazhatóságára kell-e vonatkoznia. Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a rendelkezését a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezésként értelmezte. Következésképpen érvényesített álláspontja szerint a szabály alkalmazására a jogszabályban előírt határidő leteltével, azzal, hogy a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljesebben mentek, és így már nincs mód arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek, a jogszabály hatályát veszítettnek tekintendő. [1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 696, 700.; 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603.; 385/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 1670, 1672–1673.; 35/2004. (X. 6.) AB határozat, ABH 2004, 504, 505.]

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés. (335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.) A konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a szerint előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja. Az Ör2. alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványként terjesztették elő. Az Alkotmánybíróság ezért – az ismertetett gyakorlatának megfelelően az Ügyrend 31. § *a*) pontja alkalmazásával (az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált) – az Ör2. alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló indítvány ügyében az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter
alkotmánybíró

612/H/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 10/2007. (III. 28.) rendelete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

A Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal vezetője (a továbbiakban: hivatalvezető) törvényességi ellenőrzési jogkörében eljárva megvizsgálta a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testü-

letének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 5/2007. (II. 20.) rendeletét (a továbbiakban: Ör1.), a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 9/2007. (III. 28.) rendeletét (a továbbiakban: Ör2.) és a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a változtatási tilalom elrendeléséről szóló 10/2007. (III. 28.) rendeletét (a továbbiakban: Ör3.). A hivatalvezető mind a három önkormányzati rendelet vonatkozásában megállapította, hogy a Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) állami és fővárosi önkormányzati tulajdonú egészségügyi intézmények területére kiterjedő változtatási tilalmat rendelt el, és ezért törvényességi észrevétellel élt a Képviselő-testülethez. A hivatalvezető – miután az Ör1., Ör2. és Ör3. szabályozása tárgyában tett törvényességi észrevételét a Képviselő-testület nem fogadta el – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (2) bekezdés a) pontja alapján fordult az Alkotmánybírósághoz.

Az Alkotmánybírósághoz az indítványban foglalt három önkormányzati rendeletre vonatkozó indítványi részeket – a beérkezést követően – elkülönítette, hogy azokat önkormányzati rendeletenként külön-külön bírálja el. [Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. §.]

A Képviselő-testület az Ör3.-mal változtatási tilalmat rendelt el a Budapest, II. ker. 10937/2., 10937/3., 10965. és 10975/15. hrsz-ú ingatlanokra az érvényben lévő Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat felülvizsgálatának időszakára, de legfeljebb 2010. március 30-ig. Az indítványozó álláspontja szerint a változtatási tilalom elrendelése sérti az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényben (a továbbiakban: Étv.) 21. §-ában foglalt azon szabályozást, amely szerint a települési önkormányzat az érintett területre – azaz a szabályozási terv területére – írhat elő változtatási tilalmat. Az Ör3. azonban kizárólag négy ingatlanra rendelt el változtatási tilalmat, míg a felülvizsgálat a II. kerület Hárshegyi – Budakeszi – Kurucesi – Ferenc-halmi erdő által határolt területre vonatkozik. A hivatalvezető álláspontja szerint ezért az Ör3. az Alkotmány 13. § (1) bekezdése, a 44/A. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése rendelkezéseit sérti, így kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál az Ör3. alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör3. 2007. április 4-én lépett hatályba, és az Ör3. 2. §-ának rendelkezése szerint 2010. március 30-án hatályát veszítette.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a szerint a jogszabály akkor veszti hatá-

lyát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. A Jat. nem határozza meg egyértelműen, hogy utóbbi határidőnek kifejezetten a jogszabály hatályának megszűnésére vagy alkalmazhatóságára kell-e vonatkoznia. Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a rendelkezését a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezésként értelmezte. Következésképpen érvényesített álláspontja szerint a szabály alkalmazására a jogszabályban előírt határidő leteltével, azzal, hogy a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljességbe mentek, és így már nincs mód arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek, a jogszabály hatályát veszítettnek tekintendő. [1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 696, 700.; 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603.; 385/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 1670, 1672–1673.; 35/2004. (X. 6.) AB határozat, ABH 2004, 504, 505.]

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés. (335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.) A konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a szerint előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja. Az Ör3. alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványként terjesztették elő. Az Alkotmánybíróság ezért – az ismertetett gyakorlatának megfelelően az Ügyrend 31. § a) pontja alkalmazásával (az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált) – az Ör3. alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló indítvány ügyében az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

348/B/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság Hajdúdorog Város Önkormányzata Képviselő-testületének a pénznyerő automaták elhelyezéséről szóló 110/1999. (V. 18.) KT. határozata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

Az indítványozó Hajdúdorog Város Önkormányzata Képviselő-testületének a pénznyerő automaták üzemeltetéséről szóló 110/1999. (V. 18.) KT. határozatát a jogbiztonság követelményével [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] ellentétesnek találta és utalt arra, hogy az normatív rendelkezéseket is tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság megkeresésére Hajdúdorog Város Önkormányzatának jegyzője azt a tájékoztatást adta, hogy a képviselő-testület a 2010. február 9-én megtartott ülésén az indítványozó által támadott határozatot visszavonta, egyben elfogadta a pénznyerő automaták működésének feltételeiről szóló 4/2010. (II. 09.) KT. rendeletet.

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatánál a határozat meghozatalakor hatályos jogszabályok tekintetében végzi el az ellenőrzést, ha a hatályos jogszabályok azonos tartalmúak a támadott, de már hatályban nem lévő rendelkezésekkel (137/B/1991.

AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 138/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 579, 581.). Mivel egyrészt az indítványozó azt kifogásolta, hogy a képviselő-testületi határozat a kérdés rendezésére nem alkalmas jogalkotási forma, másrészt a rendelet nem tartalmazza az indítványozó által támadott rendelkezéseket, ezért az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendelet sem formájában, sem tartalmában nem azonos a visszavont határozattal, illetve az abban foglaltakkal. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a képviselő-testületi határozat helyébe lépő rendelet alkotmányossági vizsgálatát nem folytatta le.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe ugyanakkor csak hatályos jogszabályok vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányosságát az Alkotmánybíróság csak az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-a szerinti bírói kezdeményezés, valamint 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja, amikor a jogszabály alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (335/B/1990/13. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.). Jelen esetben nem bírói kezdeményezésről és nem is alkotmányjogi panaszról, hanem utólagos normakontrollról van szó. Ezért az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. §-ának a) pontja alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. április 13.

Dr. Lenkovich Barnabás s. k., *Dr. Lévay Miklós* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

KÖZLÖNY

§

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

Dr. Kiss Eliza

BorJogász

című kötetét

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó olyan jogi kézikönyvet tesz a szakértő olvasó asztalára, amely a Kiadótól megszokott pontossággal és a teljesség igényével ad eligazítást a jogterület és a szakhivatalok világában. A könyv szerzője dr. Kiss Eliza jogász és közigazgatási szakember, akinek a magyar borászat iránti elhivatottsága a borásztársadalom széles köre előtt közismert.

A BorJogász-ból a magyar szőlész és a borosgazda tudni fogja, mi a „jogi csízó” szakmájának ügyes-bajos dolgaiban, így a kiadvány reményeink szerint minden magyar gazda polcán helyet kaphat, de remélhetőleg haszonnal forgatják majd az agrár-szakigazgatásban dolgozók, az agrár-felsőoktatásban tevékenykedők, a kutatóintézetek munkatársai és mindenki, aki szeretne megfelelő támpontot kapni a jogterületen történő eligazodáshoz.

A kötet 390 oldal terjedelmű, ára **4977 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Dr. Kiss Eliza

BorJogász

című, 390 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **4977 Ft** áfával) ..... példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

R. C. van Caenegem

Bevezetés a nyugati alkotmányjogba

című kötetét

Caenegem professzor művének lefordítása mellett számos érv szól. Nemcsak az, hogy az európai jogtörténész-társadalom egybehangzó véleménye szerint a legjobb, a legszellemesebb feldolgozása a témának; olyan munka, amely a nyugati gondolkodásnak az államfejlődés, az alkotmány és a jog viszonyrendszeréről az egyik legteljesebb szintézise. Ugyanis az 5. századtól – terminus a quo – további 15 századon át – terminus ad quem – a jelenkorig terjedő európai világ nagy összehasonlító foglalata a kötet.

A „három Európa kísérletből” ebben a terjedelmes idődimenzióban kettő részletes analízissel szerepel. Az Első Európa (5–9. század) a 9. században bomlott fel, majd a politikai megszakítottságból 1100 körül újjáéledt. A Fürstenstaat, a familiaritáson alapuló „nemzetállamokhoz”, majd a monarchia az abszolút és a felvilágosult változataival a modern állam formációihoz vezetett. Ennek gyümölcset pedig a 19. századi liberális, alkotmányos, parlamentáris állam tovább nemesítette. S ez a szuverén nemzetállam – Második Európa – mindmáig a legfontosabb nagy társadalmi egységgé debütált.

A Harmadik Európa kísérlet, a jelenkori Európai Unió sajátosan szerepel a műben. Részben példák sokaságával illusztrálja a szerző az alkotmányos, jogi értékek kötelező továbbélési igényét, részben pedig ezek meghaladásaként a szupranacionális intézmények létrehozásának szükségességét hangsúlyozza. Ám itt is a bölcsesség, a tudósi kétely, a mértéktartás jellemzi. Egyes történeti párhuzamai apropójára a jellemző kutatási habitussal, viszontkérdésekkel él. Így például mit is kezdhetünk az Európai Közösséggel? Hiszen „az EK éppen olyan meghökkentő dolgokkal tud szolgálni nekünk, mint a német ancien régime Puffendorfnak”. Avagy másutt D. Lasok és Bridge értékelésére hivatkozik, miszerint az „EU alkotmányos struktúrája még mindig a spekuláció szférájába tartozik”. Az új Harmadik Európa kísérlet igazi dilemmája a jóléti állam és a gondoskodó állam közötti választási alternatíva. A Rechtstaat-Verfassungsstaat milyen formációvá történő alakítása a jelenkor nagy államelméleti projektje. Az új európai intézményrendszer létrehozásakor arra kell törekedni, hogy az EU mint sui generis intézmény az emberi jogokat valóban realizáló, azokat egyenlően kiterjesztő, emberibb társadalomként funkcionáljon.

Az új generáció kihívása éppen ennek a kérdésnek a megoldása. A „Bologna típusú”, kétfokozatú képzés ugyan a feladat-végrehajtó értelmiségi típust favorizálja, de a mesterfokozatú képzésben lehetőséget teremt a problémamegoldó készség fejlesztésére is. E monográfia magyar nyelvű változata a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Karának mesterszakos hallgatói részére született egyik tananyag.

A kötet 448 oldal terjedelmű, ára **3990 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem a

Bevezetés a nyugati alkotmányjogba

című, 448 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **3990 forint** áfával) ..... példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyműködő neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Közlöny Könyvek sorozatában megjelent

A BÜNTETŐELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY MAGYARÁZATA I–VII. KÖTET

című kiadvány

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény sajátos története: a kihirdetése és hatálybalépése közötti időszakban történt nagy terjedelmű módosításai, valamint a 2003. július 1-jei hatálybalépése óta elfogadott több mint egy tucat módosítása jelentősen megnehezíti a jogot alkalmazók, a jogot tanulók vagy csak éppen megismerni akarók számára a büntetőeljárás szabályainak megértését. Ez a hektikus történet tette indokolttá, hogy a magyarázat szerzői a kommentárok szokásos tartalmán (jogértelmezés, jogalkalmazói gyakorlat, alacsonyabb szintű szabályozás bemutatása) túlterjeszkednek, és az egyes jogintézmények céljainak, feladatainak hangsúlyozásával, működésük többoldalú, történeti és gyakorlati szempontú bemutatásával – a jogirodalom megjelölésével, a jogtörténet feldolgozásával, valamint indokolt esetekben a jog-összehasonlítás eszközeivel – nyújtsanak segítséget a jogalkalmazóknak és a jogot tanulmányozóknak.

A büntetőeljárásról szóló törvény magyarázata hét kötetben jelent meg:

– **az első kötet**

az alapvető rendelkezések és az eljárás alanyai,
ára: 2205 Ft,

– **a második kötet**

az eljárási cselekmények, a bizonyítás,
a kényszerintézkedések,
ára: 3675 Ft,

– **a harmadik kötet**

a nyomozás és a vádemelés,
ára: 1596 Ft,

– **a negyedik kötet**

a bírósági eljárás általános szabályai
és az elsőfokú bírósági eljárás,
ára: 3087 Ft,

– **az ötödik kötet**

a másodfokú bírósági eljárás, a harmadfokú bírósági
eljárás és a rendkívüli perorvoslatok,
ára: 2226 Ft,

– **a hatodik kötet**

a külön eljárások,
ára: 2289 Ft,

– **a hetedik kötet**

a különleges eljárások és a határozatok végrehajtása
szabályozásának magyarázatát tartalmazza,
ára: 1722 Ft.

A magyarázat a Magyar Hivatalos Jogszabálytárban megjelent Be. kommentár szerkesztett változata.

A hét kötet kedvezményes ára egyszerre történő megvásárlás esetén 16 800 Ft helyett 13 440 Ft.

A könyvek megvásárolhatók a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhetők a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu), vagy az alábbi megrendelőszelvényen:

MEGRENDELÉS

Megrendelem A BÜNTETŐELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY MAGYARÁZATA alábbi köteteit:

☐ I. kötet (2205 Ft)	..... példányban.	☐ V. kötet (2226 Ft)	..... példányban.
☐ II. kötet (3675 Ft)	..... példányban.	☐ VI. kötet (2289 Ft)	..... példányban.
☐ III. kötet (1596 Ft)	..... példányban.	☐ VII. kötet (1722 Ft)	..... példányban.
☐ IV. kötet (3087 Ft)	..... példányban.	☐ A hét kötet együtt (13 440 Ft)	..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyműködés neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A MAGYAR KÖZLÖNY LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ

megjelentette

Hargitai József

Jogi fogalomtár

című kiadványát

A jogi fogalomtár a magyar jog szakmai fogalmainak gyűjteménye és részben magyarázata. Közel 15 000 szócikkben, a jogforrásra hivatkozva, tartalmazza a magyar jogban használt fogalmakat, és ahol indokolt, magyarázza a fogalom jelentésének tartalmát. Átfogja valamennyi jogág, az európai jog, valamint a nemzetközi jog által használt fogalmakat is. Elemzi azokat a fogalmakat, amelyeket a jogágak, valamint az egyes jogágakon belül is, egymástól eltérő tartalommal használnak (pl. alkalmatlan, elévülés, arányosság, elismerés), vagy azokat a fogalmakat, amelyekre nézve több eltérő tartalmú legáldefiníció is létezik (pl. közeli hozzátartozó, engedélyes, lakóhely). Megmagyarázza azokat a mozaikszavakat, amelyek EU-csatlakozásunkkal kerültek a jogrendszerbe. („DNS-profil”, „EMOGA”, „EUROPOL”, „FIFO-módszer”, „EINECS” stb.)

A könyv nemcsak a jogalkotóknak és jogalkalmazóknak, valamint a jogi pályára készülőknek hasznos kézikönyv, hanem azoknak is, akik a mindennapi életben szeretnének eligazodni egy szakmai nyelv dzsungelében.

A kiadvány 1712 oldal terjedelmű.

Ára: **8399 Ft** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendeljük a **Jogi fogalomtár** című kiadványt (ára: **8399 Ft** áfával) ..... példányban, és kérjük juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

dr. Kondorosi Ferenc

Jogalkotás a XXI. század hajnalán

című könyvét

A XXI. század nemzeti jogalkotását minden eddigénél jobban meghatározza a nemzetközi társadalmi és gazdasági környezet, amelynek háttérében az európai integráció hatása, valamint a globalizációs folyamatok húzódnak meg. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Unió Alapjogi Chartája vagy az Alkotmányos Szerződés alapelvei csak néhány olyan példája a „nemzetek felett álló jogoknak”, amelyek a nemzeti jogalkotás tekintetében is iránymutatók lehetnek.

A megjelent kötet – a szakkönyvpiacra hiánypótló jelleggel – tudományos igényességgel, ugyanakkor a gyakorlati alkalmazhatóság szándékával mutatja be a XXI. század nemzeti jogalkotásának tendenciáit. A könyv széles körű nemzetközi kitekintést nyújt, amelyben az uniós jogfejlődés elemzésének központi szerep jut.

A kötet szerzője, a tapasztalt jogtudós és gyakorlati szakember alaptézise, hogy „a jogdogmatikai megfontolásokat figyelembe vevő, minőségi normaalkotás programszerű érvényesítése és a konzisztens, áttekinthető jogrendszer eszményképének követése kedvező irányba befolyásolhatja a normák címzettjeinek magatartását, annak érdekében, hogy a jog legfőbb, alkotmányos küldetését teljesítse”.

A szerző részletesen vizsgálja a hatékony jogi szabályozás kulcskérdéseit, a hazai jog, valamint a nemzetközi és az európai uniós jog összefüggéseit, eközben mindig kellő hangsúlyt fektetve korunk demokratikus jogállami alapértékeire: az emberi jogokra és az alkotmányosságra. Az olvasó bepillantást nyerhet a jogharmonizáció „kulisszatitkaiba”, a biztonság jogalkotásban érvényesülő tényezőinek problematikájába, valamint polgári jogi és büntetőjogi jogalkotásunk legújabb eredményeibe.

A XXI. század elejének kodifikációját elemző kötet egyszerre tankönyv, olvasókönyv és gyakorlati útmutató. Haszonnal forgathatják a társadalomtudományi karok hallgatói, a közigazgatásban dolgozó szakemberek, a politikusok, a média munkatársai és mindenki, aki felelősséget érez a hazai jogállam, jogrend minőségének javításáért.

A kötet 264 oldal terjedelmű, ára **2856 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

dr. Kondorosi Ferenc

Jogalkotás a XXI. század hajnalán

című, 264 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **2856 forint** áfával) ..... példányban, és kérem, juttassák el az alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó gondozásában

megjelent

AZ UNIÓS PÁLYÁZATOK KÉSZÍTÉSÉNEK MÓDSZERTANA

– pályázati sorvezető helyi önkormányzatok és kistérségi társulások számára –

Magyarországon jelenleg az egyik legnagyobb kihívás az, hogy az európai uniós csatlakozás előnyeivel és lehetőségeivel eredményesen tudunk-e élni. A csatlakozásunk óta eltelt időszak tapasztalatai rendkívül fontosak, hiszen a 2007–2013 közötti programozási időszakban még jelentősebb nagyságrendű támogatás lesz elérhető a helyi önkormányzatok, kistérségi társulások részére.

A pályázatok elkészítése speciális szakértelmet igényel a helyi önkormányzatoktól. A felmérések adatai szerint a pályázó önkormányzatok, többcélú kistérségi társulások megközelítőleg fele maga készíti a pályázati dokumentációkat. Ezen helyi önkormányzatok, többcélú kistérségi társulások mind a pályázatok készítése, mind a már elnyert támogatásokról való elszámolás kapcsán számos esetben segítségre szorulnak, mert nem tudnak megfelelni a szigorú előírásoknak. Ma már igen szoros a pályázati verseny.

Amennyiben a helyi önkormányzatok, kistérségi társulások eredményesen szeretnék elnyerni az EU nyújtotta forrásokat, **gondolkodásmód-, illetve szemléletváltásra van szükség.** A **projektszemléletű fejlesztéstervezés** rendkívül kreatív szellemi munka, amely többféle szakismeretet, készséget és szervezett csapatmunkát igényel.

A kiadvány első fejezete „sorvezetőt” ad arra, hogy az **Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)** és annak **operatív programjai** milyen prioritásokat jelölnek meg, amelyeket a későbbiekben akciótervek részleteznek és központi projektek és pályázatok formájában elérhetőek lesznek a kedvezményezettek számára. A projekteknek ugyanis összhangban kell lenniük ezen, valamint a kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokban meghatározott célokkal.

A kötet gerincét képezik a projektkövetelmények, a projektciklus-menedzsment (PCM) elmélet, a PCM típusú tervezés gyakorlata, a stratégiai tervezés módszerei, a logikai kerettervezés, a tevékenységtervezés, a projektcsapat kiválasztása, szerepek, felelősség, hatáskörök, a projektek pénzügyi tervezése, a pályázati információk megszerzése.

A kötetben bemutatásra kerül a **pályázatkészítés folyamata**, a pályázat kidolgozása, a pályázati lépések. Egy pályázatban egy adott projekt kerül bemutatásra, melynek végrehajtására nyerhető források. A kiadvány foglalkozik a szerződés előkészítésével, a **Támogatási Szerződés** megkötésével, módosításával.

Különös hangsúlyt helyez a kiadvány a **projektvégrehajtás** szakaszában jelentkező feladatokra, a jelentési kötelezettségekre, a pénzügyi elszámolásra.

A megvalósítás fázisában kiemelt hangsúlyt kapnak az utólagos (kifizetett számlák arányában történő visszaautalás) elszámoláshoz szükséges összesítők, bizonylatok, igazolások.

A hatékony és eredményes szakmai, pénzügyi dokumentálást esettanulmányokkal segíti a kiadvány.

A kiadvány egy fejezete külön kitér továbbá azon **közösségi programokra is (pl. Aktív európai polgárságért, LIFE+)**, amelyekre a helyi önkormányzatok nem az ÚMFT keretében, hanem közvetlenül az Európai Bizottsághoz pályázhatnak. Ezen programok keretében kiírt pályázatokra ugyanis speciális szabályok vonatkoznak.

A **pályázat nem cél, hanem egy eszköz**, azaz olyan konkrét fejlesztésekhez történő társfinanszírozás igénylése, amely hozzájárul a szélesebb közösségek számára is kedvező, kijelölt, közép- vagy hosszú távon elérendő cél megvalósításához.

A kiadvány hasznos segítséget nyújt a napi pályázati és projektmegvalósítási munkánál.

A 256 oldalterjedelmű kiadvány ára: **2961 Ft** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesháznál (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem **Az uniós pályázatok készítésének módszertana** című kiadványt (ára: **2961 Ft** + postaköltség), ... példányban, és kérem juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutalom.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

Zinner Tibor
Megfogyva és megtörve

című kötetét

Köztudott, hogy Magyarországon, a XX. század „ötvenes” éveiben, majd a levert forradalmat követő megtorlás során kihirdetett törvénytörő ítéleteket, a közel sem független ítészek határozatait a rendszerváltás után semmissé nyilvánították. A magyar társadalom viszont vajmi keveset tud a különböző jellegű jogfosztást szenvedett jogászok kivételével arról, hogy forradalmat követő megtorlás végéig a magyar bírói, közjegyzői, ügyészi és ügyvédi kart, valamint a munkájukat segítő kollégákat mekkora vereszeség érte.

Bárándy Péter, volt igazságügy-miniszter, 2003 márciusában bizottságot állított fel a legszélesebben értelmezhető „harmadik” hatalmi ágban tevékenykedőket ért sérelmek feltárására. A Zinner Tibor vezette kutatócsoport, Kahler Frigyes, Koczka Éva, Pálvölgyi Ferenc és Tóth Béla – kétévi kutatómunkáját összegző – jelentésében feltárja egyfelől a Horthy-korszakból a jogszabályi előzményeket és a korabeli személyzeti politika összefüggéseit, másfelől az 1944. december 30-án folytatott „humánpolitikát”, nyomon követve a magyarországi jogászsággal szembeni infernót, az esetenként miniszterelnöki rendeleteken, törvényeken és különféle szintű párthatározatokon alapuló, különböző jellegű atrocitásokat 1962. augusztusáig.

A több ezer jogász és munkájukat segítő szakapparátusbeli kolléga drámai életútjának – néhol a legapróbb részletekbe menő – feltárásával megírt monográfiából kitérünk, hogy a jogászokat ért sérelmeket nem a sztálini birodalom, hanem a hazai csatlósai, és az őket kiszolgáló nagy tudású jogászok indukálták. Miként nem engedték a végrehajtó és törvényhozó hatalom letéteményesei a Montesquieu-féle elvek megvalósulását? Hogyan torzították el a magyarországi jogászság hivatásrendjeinek összetételét? Milyen beleszólással bírt a politikai rendőrség, majd az Államvédelmi Hatóság nem csupán a letartóztatottakat, hanem a bírói, ügyészi és ügyvédi kar tagjainak életébe? A szerzők megállapításait, kutatásuk összegző tanulságait több mint 1800 jegyzet támasztja alá.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesháznál (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Zinner Tibor
Megfogyva és megtörve

című, 680 oldal terjedelmű kiadványt

(ára: **9996 Ft** áfával) ..... példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házzám: .....

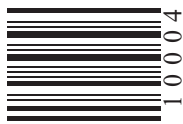
Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

1 000 04

Szerkesztésért felel: dr. Pálffy Ilona főtítkár

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu.

Felelős kiadó: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó a Magyar Posta Zrt. közreműködésével.

Telefon: 235-4554, 266-9290/240, 241 mellék.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó ügyfélszolgálatán (1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6., 1394 Budapest 62., Pf. 357, fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internet-címen.

Terjesztés: tel.: 317-9999, 266-9290/245 mellék.

Példányonként megvásárolható a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), valamint a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és a Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesháznál (tel.: 321-2136, fax: 321-5275).

2010. évi éves előfizetési díj: 32 004 Ft áfával, féléves előfizetési díj: 16 002 Ft áfával. Egy példány ára: 3020 Ft áfával.

HU ISSN 1215-9530

10.1532 – Nyomta a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajozsmizsei Nyomdája.

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.